

सूचना

बी.बी.ए व बी.सी.ए विभागातील विद्यार्थ्यांना कळविण्यात येते की 5 ऑगस्ट 2014 पासून यादा लासिकाने वेळापत्रक काली दिव्याप्रमाणे होणार आहेत तरी संबंधित विद्यार्थ्यांनी वेळापत्रकानुसार लेक्चर व्हा उपस्थित राहणे बंधनकारक आहे.

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
S. D. Patil Nagar, ISLAMPUR, (Dist. Sangli)

YASHWANTRAO CHAVAN COLLEGE, ISLAMPUR

DEPT OF MANAGEMENT AND COMPUTER

ADVANCE LEARNING METHOD

TIME TABLE

(2014-15)

BCA

SR NO	DAY	TIME	BCA I	BCA II	BCA III
1	MONDAY	11.45 am to 12.30 pm	Prog in c	OB	JAVA
2	TUESDAY	11.45 am to 12.30 pm	PRIN MARK	ED	START. MGT
3	WEDENSDAY	11.45 am to 12.30 pm	BUSS.MARK	MATHS	DMDW
4	THURSDAY	11.45 am to 12.30 pm	ACC/TALLY	WEB TECH	LINUX
5	FRIDAY	11.45 am to 12.30 pm	SP	DBMS	PRACTICAL
6	SATURDAY	11.45 am to 12.30 pm	REVISION OF ANY TOPIC	REVISION OF ANY TOPIC	REVISION OF ANY TOPIC

BBA

SR NO	DAY	TIME	BBA I	BBA II	BBA III
1	MONDAY	11.45 am to 12.30 pm	MARK MGT	STAT	RTM
2	TUESDAY	11.45 am to 12.30 pm	FIN ACCT	E-COM	B.LAW
3	WEDENSDAY	11.45 am to 12.30 pm	B.COMM	MBS	FM
4	THURSDAY	11.45 am to 12.30 pm	HRM	MGT ACCT	IB
5	FRIDAY	11.45 am to 12.30 pm	E-COM	MARK MGT	PMM
6	SATURDAY	11.45 am to 12.30 pm	COMP	ED	FHS

BCA - Ist - 2014 - 2015

SR NO	NAME	Mon	Tue	Wed	Thurs	Fri	Sat	Sun	Mon	Tue	Wed	Thurs	Fri	Sat	Sun	Mon	Tue	Wed	Thurs	Fri	Sat	Sun
1	Ajay Thorat	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
2	Akshay Tadnav	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
3	Arif Patel	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
4	Ashwin Patel	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
5	Dhanshree Tadnav	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
6	Jagrul Subat	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
7	Meghate Gilbete	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
8	Pradik Nikam	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
9	Prayankar Patil	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
10	Rohit Poverkar	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
11	Rohit Thorat	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
12	Rushikesh Patil	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
13	Sayli Deshmukh	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
14	Sushil Paware	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
15	Tushar Pakhare	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
16	Yogita Suratawanshi	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
17																						
18																						
19																						
20																						
21																						
22																						
23																						
24																						
25																						

(Signature)

IOAC CO-ORDINATOR
COLLEGE, ISLAMPUR

(Signature)
Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sangli)

B.C.A. IInd Year 2014-15

SR NO	NAME	Mon	Tue	Wed	Thur	Fri	Sat	Sun	Mon	Tue	Wed	Thur	Fri	Sat	Sun	Mon	Tue	Wed	Thur	Fri	Sat	Sun	Mon	Tue	Wed	Thur	Fri	Sat	Sun
1	Akash Ghotage	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	
2	Anusha Adhar	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	
3	Ashish Jadhav	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	
4	Mayuri Gajare	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	
5	Mahadev Ghosale	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	
6	Muktar Mulla	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	
7	Putalaram Karande	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	
8	Naiphar Pawar	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	
9	Nishat Tharwat	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	
10	Nishuajit Ghotage	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	
11																													
12																													
13																													
14																													
15																													
16																													
17																													
18																													
19																													
20																													
21																													
22																													
23																													
24																													
25																													

Signature

COAC CO-ORDINATOR
URUN-ISLAMPUR

Signature
Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sangli)

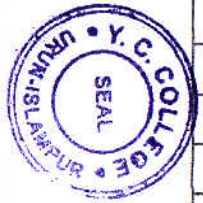
B.C.A. IIIrd Year 2014-15

SR NO	NAME	Gen	Eng	Math	Sci	Comp	Stat	Comm	Bus	IT	Lab	Prac	Proj	Ass	Exam	Final	Total	Grade
1	Akshay Mirajkar	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
2	Amerj Borkar	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
3	Amerj Dohruant	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
4	Hannant Patil	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
5	Manjuna Phakale	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
6	Nidya Lounhale	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
7	Umesh pawar	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
8																		
9																		
10																		
11																		
12																		
13																		
14																		
15																		
16																		
17																		
18																		
19																		
20																		
21																		
22																		
23																		
24																		
25																		

(Signature)

(Signature)
Principal

INAC CO-ORDINATOR
URUN COLLEGE, ISLAMPUR

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang)

BBA - I st - 2014-15

SR NO	NAME	Mon	Tue	Wed	Thu	Fri	Sat	Mon	Tue	W	Thu	Fri	Sat	Mon	Tue	Wed	Thu	Fri	Sat	Mon	Tue	Wed	Thu	Fri	Sat
1	Atish Jathhe	P	P	P	A	P	P	P	A	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	A
2	Abhijeet Dalani	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
3	Akshay Khot	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
4	ASif mujavare	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
5	ASmita Patil.	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
6	Jameet Solapure	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
7	Mansi mote	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
8	Poondm Saudagar	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
9	Pravesh Naikavadi	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
10	Rushikesh Patil	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
11	sagar Potadare	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
12	vishal motkatti	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
13																									
14																									
15																									
16																									
17																									
18																									
19																									
20																									
21																									
22																									
23																									
24																									
25																									

Signature

Signature
Principal

YASHWANTRAO CHAVAN MAHAWIDYALAYA
URUN-ISLAMPUR,
V.C. COLLEGE ISLAMPUR.

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sangli)

B.B.A Ind Year 2014-15

SR NO	NAME	Mon	Tue	Wed	Thu	Fri	Sat	Sun	Mon	Tue	Wed	Thu	Fri	Sat	Sun	Mon	Tue	Wed	Thu	Fri	Sat	Sun	Mon	Tue	Wed	Thu	Fri	Sat	Sun
1	Abhijeet Pandit	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
2	Ajit Sawant	P	A	A	A	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
3	Anil farme	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
4	Mayur mali	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
5	Nitesh Mahadarm	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
6	Rohan Salunke	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
7	Sneha Apathe	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
8	Sumit Randive	A	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
9	Suraj Jangale	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
10	Suraj Devakar	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
11																													
12																													
13																													
14																													
15																													
16																													
17																													
18																													
19																													
20																													
21																													
22																													
23																													
24																													
25																													

Abhijeet

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Yashwantrao

Principal

Yashwantrao Chaven Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sangli)

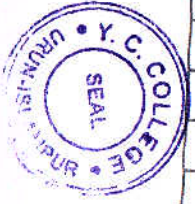
B.B.A. IIIrd year 2014-15

SR NO	NAME	Mon	Tue	Wed	Thu	Fri	Sat	Sun	Mon	Tue	Wed	Thu	Fri	Sat	Sun	Mon	Tue	Wed	Thu	Fri	Sat	Sun
1	Ajinkya Chavara	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
2	Asif Maske	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
3	Akshay Chavan	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
4	Atul Patil	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
5	Deepak More	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
6	Manoj Patil	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
7	Rahul Chandane	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
8	Rahul Santake	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
9	Sagar Chandane	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
10	Yohan More	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
11		P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
12																						
13																						
14																						
15																						
16																						
17																						
18																						
19																						
20																						
21																						
22																						
23																						
24																						
25																						

[Signature]

[Signature]

FOAC CO-ORDINATOR
Y.C.C. COLLEGE, BELGAUM

Principal
Yashwantrao Chavan
URUN-ISLAMPUR

सूचना

बी. बी. ए व बी. सी. ए. विभागातील सर्व
विद्यार्थ्यांना कवविद्यालय येथे की, दि. २३ ऑक्टोबर
२०१५ पासून, झालेल्या अभ्यासक्रमावर आधारित
३ टेस्ट्स (Tests) आयोजित करण्यात आलेल्या
आहेत. या टेस्ट्स साठी उपस्थित राहणे बंधनकारक
आहे.

B.Patil

[Signature]

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

[Signature]

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang)

23

Yashwantrao Chavan College, Islampur

BBA/BCA Department

MID TEST Mar/Apr-2015

Class : BCA III, Sem VI

Subject : Linux (601)

Time : 8:30 to 11:30

Date : 11/03/2015

Marks : 80

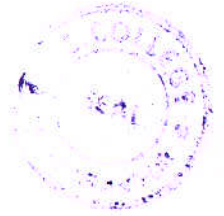
- Instructions:**
- 1) Attempt any 4 from questions 1 to 7.
  - 2) Q. No. 8 is compulsory.
  - 3) Each question carries equal marks

- Q. 1) Write in brief about vi editor. (16)
- Q. 2) a) Explain how to login & logout from Linux through shell. (08)
b) What are the minimal hardware requirements for RHL? (08)
- Q. 3) Explain in brief about Linux OS, also its features. (16)
- Q. 4) Write brief note on architecture of Linux. (16)
- Q. 5) Write the shell script program on following. (16)
a) Get user input as number from user decide whether it is prime or not.
b) Display the calendar of September 1985, & redirect output to any text file in one statement.
- Q. 6) What is shell? What are basic shells available in Linux? What are their features? (16)
- Q. 7) Explain in brief about Linux file system. (16)
- Q. 8) Write in short about following commands (ANY 4) (16)
a) cat
b) cal
c) man
d) wc
e) mv
f) ls

Yashwantrao Chavan College, Islampur

BBA/BCA Department

MID TEST Mar/Apr-2015

Class : BCA III, Sem VI
Subject : Java Programming (603)

Time : 8:30 to 11:30

Date : 13/03/2015

Marks : 80

Instructions: 1) Attempt any 4 from questions 1 to 7.
2) Q. No. 8 is compulsory.
3) Each question carries equal marks

- Q. 1) a) Write syntax & explain branching statements used in Java with example. (08)
b) Explain "this" keyword. (08)
- Q. 2) a) What is constructor? Explain its types. (08)
b) Explain concept of abstract class with suitable example. (08)
- Q. 3) a) What is data type? Explain various data types used in Java. (08)
b) Write a program having student as base class & marks as child class.
Calculate total marks & percentage using single inheritance. (08)
- Q. 4) What is an interface? Explain it with suitable example. (16)
- Q. 5) a) Describe exception handling in Java. (08)
b) What is meant by garbage collection? (08)
- Q. 6) a) What is inheritance? Explain single versus multiple inheritance. (08)
b) Write difference between Java & C++. (08)
- Q. 7) a) Write a program to calculate area of square, circle & rectangle using
method overloading. (08)
b) Explain "super" keyword with example. (08)
- Q. 8) Write short notes on [Any 4] : (16)
a) keywords	b) final keyword
c) method overloading	d) class & objects
e) access specifier	f) for loop

Yashwantrao Chavan College, Islampur
BCA (Part – II) (Semester – IV) Internal Examination, 2015

Entrepreneurship Development

Total Marks : 80

Time : 8:30 to 11:30

Date : 17/03/2015

Instruction : 1) Attempt any 4 Questions from Q.-1 to Q.- 6

2) All questions carry equal marks

3) Que. No. 7 is compulsory

Que.-1 Explain the term Entrepreneur. What are the characteristics of Successful Entrepreneur?

Que.-2 What is entrepreneurship? Explain obstacles in entrepreneurship development.

Que. 3 What is entrepreneurship development programme? Explain the process of EDP

Que-4 What are the functions of EDII Ahmadabad and NIESBUD New Delhi

Que.-5 a) What is project? Explain steps in project management?

Que. 6 Prepare a project Report for starting Call Center

Que.-7 Write short notes on any two.

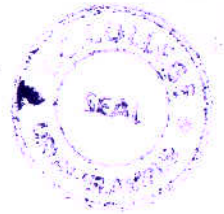
- a) Joseph Schumpeterian Theory of entrepreneurship
- b) SIDBI
- c) DIC
- d) Entrepreneur Intrapreneur and Netpreneur

49

Yashwantrao Chavan Arts & Commerce College, Islampur

BBA/BCA Department

MID TEST Mar – 2015

Class : BCA I SEM II
Subject : Software Packages

Date : 11/03/2015
Time : 08:30 to 11:30
Marks : 80

Note: 1) All questions carries equal marks.
2) All questions are compulsory

- Q. 1) a) Explain various components of MS-Office. (08)
b) List & explain various functions of Excel. (08)
- Q. 2) a) How to prepare slide show using MS-Powerpoint. (08)
b) Explain different text formatting options available in MS-Word. (08)
- Q. 3) a) What are different types of graphs are available in MS-Excel. (08)
b) Explain different features of MS-Excel. (08)
- Q. 4) a) Explain different parts of MS-Excel application window. (08)
b) What is mail-merge? Explain steps for mail-merge. (08)Q.
- 5) Write short notes on [ANY 4]
1) Table menu in MS-Word
2) Features of MS-Powerpoint
3) Animation in Powerpoint
4) Features of MS-Word
5) Mathematical functions in MS-Excel

Yashwantrao Chavan Arts & Commerce College, Islampur

BBA/BCA Department

MID TEST Mar – 2015

Class : BCA I SEM II
Subject : Software Packages

Date : 11/03/2015
Time : 08:30 to 11:30
Marks : 80

Note: 1) All questions carries equal marks.
2) All questions are compulsory

- Q. 1) a) Explain various components of MS-Office. (08)
b) List & explain various functions of Excel. (08)
- Q. 2) a) How to prepare slide show using MS-Powerpoint. (08)
b) Explain different text formatting options available in MS-Word. (08)
- Q. 3) a) What are different types of graphs are available in MS-Excel. (08)
b) Explain different features of MS-Excel. (08)
- Q. 4) a) Explain different parts of MS-Excel application window. (08)
b) What is mail-merge? Explain steps for mail-merge. (08)
- Q. 5) Write short notes on [ANY 4]
1) Table menu in MS-Word
2) Features of MS-Powerpoint
3) Animation in Powerpoint
4) Features of MS-Word
5) Mathematical functions in MS-Excel

49

Yashwantrao Chavan College, Islampur

BBA/BCA Department

MID TEST Mar/Apr-2015

Class : BCA I, Sem II
Subject : Programming in 'C' Part-II (202)

Time : 8:30 to 11:30
Date : 12/03/2015
Marks : 80

- Instructions:
- 1) Attempt any 4 from questions 1 to 7.
  - 2) Q. No. 8 is compulsory.
  - 3) Each question carries equal marks

- Q. 1) a) Define function & explain working of function. (08)
b) Define pointers & explain working of pointers. (08)
- Q. 2) a) Explain different storage classes. (08)
b) Explain array as a pointer with suitable example. (08)
- Q. 3) Define structure. Explain with example. (16)
- Q. 4) a) Write differences between structure & union. (08)
b) Explain call by value pointer method with example. (08)
- Q. 5) a) Explain working of union. (08)
b) Define a file & explain its different modes. (08)
- Q. 6) Display student record like sname, rno, marks of 3 subjects, average, total marks of 5 students using structure method. (16)
- Q. 7) a) Explain array with structure. (08)
b) Explain different file operations. (08)
- Q. 8) Explain any 2 terms : (16)
a) call by reference
b) functions of file
c) type of calling functions

Yashwantrao Chavan College, Rampur

BBA/BCA Department

MID TEST Mar/Apr-2015

Class : BCA I, Sem II
Subject : Financial Accounting with Tally (202)

Time : 8:30 to 11:30
Date : 16/03/2015
Marks : 80

- Instructions:**
- 1) Attempt any 5 questions
  - 2) Each question carries equal marks

Q. 1) Following is the Receipts & Payments Account of National Tennis Club, (16)
Pure year ended 31-03-2006.

Receipts	Rs.	Payments	Rs.
To Cash in Hand (01-04-2003)	10,000	By New club building	1,60,000
To Donations Received	2,00,000	By Print & Stationary	600
To Entrance Fees	12,000	By Postage	200
		By Expenses of Tennis tournament	3,600
To Sale of Tickets	40,000	By Furniture	8,900
		By Salaries	7,200
To Subscription (include Rs. 400/- for 2006-07)	16,400	By Upkeep of lawns & gardens	3,600
To Locker Rent	400	By Sundry Exps	2,000
To Legacies	4,000	By Repairs Tennis Court	3,000
		By Insurance till 31-12-2006	1,440
		By 5% Loan Bonds purchased 01-10-2005	72,000
		By Closing Balance	
		Cash in Hand	1,760
		Cash at Bank	11,000
	2,82,800		2,82,800

Prepare Income & Expenditure A/c for 31-03-2006 & Balance Sheet as on date.

- 1) Outstanding subscription for the year 2005-06 Rs. 1200/-
  - 2) Salaries unpaid for March-2006 Rs. 680/-
  - 3) Interest 5% load bonds has become due.
  - 4) Provide Depreciation for 6 months on Building @ 5% & for full year on furniture 10%
  - 5) Stock of Tennis Balls 31-03-2006 Rs. 1200/-
  - 6) all Donations & ½ of Entrance fees & ½ of legacies are to be capitalized. (16)
- Q. 2) Explain classification of share capital & types of shares. (16)
- Q. 3) State the difference between Receipt & Payment A/c & Income & Expenditure A/c (16)
- Q. 4) Explain features of Tally & company creation. (16)
- Q. 5) Explain Voucher entry in details. (16)
- Q. 6) Give short notes on [ANY 2] (16)

1) Debentures	2) CST reports
3) TDS report	4) TCS report
5) Inventory Reports	

Yashwantrao Chavan Arts & Commerce College, Islampur

BBA/BCA Department

MID TEST Mar – 2015

Class : BCA III SEM VI

Subject : Data Warehousing & Data Mining

Date : 12/03/2015

Time : 08:30 to 11:30

Marks : 80

Note: 1) All questions carries equal marks.
2) Solve any 5 questions.

- Q. 1) Define Data Warehouse & Explain architecture of data warehouse. (16)
- Q. 2) a) Explain transactional databases. (08)
b) Explain applications & benefits of data warehouse. (08)
- Q. 3) Explain Data Warehouse & OLAP. (16)
- Q. 4) Explain Multidimensional Data Model. (16)
- Q. 5) Define Data Mining. Explain data mining v/s KDD (16)
- Q. 6) Explain issues & challenges in Data Mining. (16)
- Q. 7) Explain Case Study on University & Supermarket. (16)

Yashwantrao Chavan Arts & Commerce College, Islampur

BBA/BCA Department

MID TEST Mar – 2015

Class : BCA III SEM VI

Subject : Data Warehousing & Data Mining

Date : 12/03/2015

Time : 08:30 to 11:30

Marks : 80

Note: 1) All questions carries equal marks.
2) Solve any 5 questions.

- Q. 1) Define Data Warehouse & Explain architecture of data warehouse. (16)
- Q. 2) a) Explain transactional databases. (08)
b) Explain applications & benefits of data warehouse. (08)
- Q. 3) Explain Data Warehouse & OLAP. (16)
- Q. 4) Explain Multidimensional Data Model. (16)
- Q. 5) Define Data Mining. Explain data mining v/s KDD (16)
- Q. 6) Explain issues & challenges in Data Mining. (16)
- Q. 7) Explain Case Study on University & Supermarket. (16)

YASHWANTRAO CHAVAN MAHAVIDYALAYA,

S. D. Patil Nagar, Islampur Dist - Sangli. (Maharashtra)

Affiliated to Shivaji University, Kolhapur

NAAC Re-accredited -B

Website-www.yccollegeislampur.com

सूचना

बी.बी.ए व बी.सी.ए विभागातील
विद्यार्थ्यांना कवविण्यात येते की, 10 ऑगस्ट 2015
पासून ज्याका ताखिकांचे वेळापत्रक खाली दिव्याप्रमाणे
दोषार आहेत तरी संबंधित विद्यार्थ्यांनी वेळापत्रका
नुसार लेक्चर सा उपस्थित राहणे बंधनकारक आहे

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang)

YASHWANTRAO CHAVAN COLLEGE, ISLAMPUR

DEPT OF MANAGEMENT AND COMPUTER

SLOW/ADVANCE LEARNING METHOD

TIME TABLE

(2015-16)

BCA

SR NO	DAY	TIME	BCA I	BCA II	BCA III
1	MONDAY	11.45 am to 12.30 pm	ACCT/TALLY	ENTER	LINUX
2	TUESDAY	11.45 am to 12.30 pm	PRIN MARK	ORG BEH	START. MGT
3	WEDENSDAY	11.45 am to 12.30 pm	BUSS.MARK	MATHS	DMDW
4	THURSDAY	11.45 am to 12.30 pm	PROG C	WEB TECH	JAVA
5	FRIDAY	11.45 am to 12.30 pm	SOFT PACK	DBMS	PRACTICAL
6	SATURDAY	11.45 am to 12.30 pm	PRATICAL	PRACTICAL	PROJECT

BBA

SR NO	DAY	TIME	BBA I	BBA II	BBA III
1	MONDAY	11.45 am to 12.30 pm	MARK MGT	MARK MGT	RTM
2	TUESDAY	11.45 am to 12.30 pm	HRM	E-COM	B.LAW
3	WEDENSDAY	11.45 am to 12.30 pm	B.COMM	MBS	IB
4	THURSDAY	11.45 am to 12.30 pm	FIN ACCT	MGT ACCT	FM
5	FRIDAY	11.45 am to 12.30 pm	E-COM	STAT	PMM
6	SATURDAY	11.45 am to 12.30 pm	COMP	ENTER DEVT	FHS

SAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sangli)

BCA - Ist year - 2015-2016

SR NO	NAME	1st	2nd	3rd	4th	5th	6th	7th	8th	9th	10th	11th	12th	13th	14th	15th	16th	17th	18th	19th	20th	21st	22nd	23rd	24th	25th
1	Abhijeet Gayare	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
2	Aniket Sathe	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
3	Digvijay Patil	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
4	Kajal Sutar	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
5	Komal mane	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
6	Mithun Rathod	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
7	Pooja Survey	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
8	Pranav Patil	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
9	Rahul Kamble	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
10	Ranjeet Patil	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
11	Rutuja Patil	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
12	Sachin Bhosale	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
13	Shamad Swame	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
14	Suhais Patil	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
15																										
16																										
17																										
18																										
19																										
20																										
21																										
22																										
23																										
24																										
25																										

Suhail

Principal
 Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
 URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sangli)

CO-ORDINATOR
 Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

BBA - Ist year - 2015 - 2016

SR NO	NAME	Mon	Tue	Wed	Thur	Fri	Sat	Sun	Mon	Tue	Wed	Thur	Fri	Sat	Sun	Mon	Tue	Wed	Thur	Fri	Sat	Sun
1	Aishwarya Dhaule	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
2	AKASH WARGE	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
3	AKSHAY PAWAR	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
4	AKSHAY CHAVAN	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
5	Amol mane	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
6	Avinash mane	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
7	Indrajeet Yadav	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
8	Jayant Patil	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
9	Kajal KUSHRE	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
10	onkar Patil	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
11	pawan Patil	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
12	Pooja lod	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
13	Pranod Patil	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
14	Preetam Jadhav	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
15																						
16																						
17																						
18																						
19																						
20																						
21																						
22																						
23																						
24																						
25																						

(Signature)

QAC CO-ORDINATOR
Y.C. COLLEGE, ISLAMPUR

(Signature)

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sangli)

BBA IIIrd year - 2015-2016

NO	NAME	Math	Stat	Bus	Fin	IT	HR	MG	MC	MA	PS	OS	IS	MC	MA	PS	OS	IS	MC	MA	PS	OS	IS	MC	MA	PS	OS	IS
1	Abhijeet pandit	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
2	Ajeet Sawant	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
3	Atul Lohar	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
4	Jyoti Kumbhar	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
5	Komal Patil	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
6	Meyur Maki	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
7	Poonam Gaikwad	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
8	Prachi Patil	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
9																												
10																												
11																												
12																												
13																												
14																												
15																												
16																												
17																												
18																												
19																												
20																												
21																												
22																												
23																												
24																												
25																												

BBA IIIrd year 2015-2016

सूचना

B.B.A व B.C.A विभागातील विद्यार्थ्यांना फळविषयानुसार घेते कि. दि- 03-Feb-2015 पासून झालेल्या अभ्यासक्रमावर आधारित टेस्ट्स (Test) आली व्ह्यान झालेल्या वेळापत्रकानुसार घेव्यान येतील. वरी विद्यार्थ्यांनी Test वा उपस्थित रहाने बंधनकारक आहे.

B.Patil

Luigee

COAC CO-ORDINATOR
Y.C. COLLEGE, ISLAMPUR

Yashwantrao

Principal
Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang)

MID TEST Mar/Apr-2015

Class : BCA I, Sem II

Time : 8:30 to 11:30

Subject : Bank Management

Date : 12/03/2015

Marks: 80

- Instructions:
- 1) Attempt any 4 from questions 1 to 7.
  - 2) Q. No. 8 is compulsory.
  - 3) Each question carries equal marks

- Q. 1) What is bank? Explain the importance and function of commercial bank. (16)
- Q. 2) Define customer centric and business centric bank management. (16)
- Q. 3) Explain important provision of banking regulation Act – 1949. (16)
- Q. 4) Discuss the difference between leasing and hire purchase finance. (16)
- Q. 5) What is E-banking? Explain the merits and demerits of E-banking. (16)
- Q. 6) Explain the principles of security investment. (16)
- Q. 7) Discuss day to day management of commercial bank. (16)
- Q. 8) Write short notes on ANY 4: (16)
- 1) Tele Banking
  - 2) Capital to Risk Assets Ratio (CRAR)
  - 3) Role of Director
  - 4) NPA
  - 5) Organizational set up of commercial bank-Bank

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang)

Yashwantrao Chavan College, Islampur

BBA/BCA Department

MID TEST Mar/Apr-2015

Class : BCA II, Sem IV

Time : 8:30 to 11:30

Subject : Organizational Behaviour (402)

Date : 12/03/2015

Marks : 80

- Instructions:
- 1) Attempt any 5 questions.
  - 2) Each question carries equal marks.

- Q. 1) Explain the terms Organization & Organization Behavior. What are various disciplines that contributes to OB & how? (16)
- Q. 2) a) Explain Maslow's need hierarchy theory. (08)
- b) Explain McGregor's X & Y theory. (08)
- Q. 3) What is Motivation? Explain its importance & Motivation Process in detail. (16)
- Q. 4) Define Personality. What are various determinants of personality. (16)
- Q. 5) What is Stress? What are various sources of Stress? (16)
- Q. 6) Explain various stages in Group Formation. (16)
- Q. 7) a) Explain Attitude & components of attitude. (08)
- b) Explain Self theory of personality. (08)
- Q. 8) Write short notes on [ANY 2] : (16)
- 1) Concept of conflict
  - 2) Johari Window

Yashwantrao Chavan College, Islampur

BBA/BCA Department

MID TEST Mar/Apr-2015

Class : BCA II, Sem IV
Subject : Organizational Behaviour (402)

Time : 8:30 to 11:30

Date : 12/03/2015

Marks : 80

Instructions: 1) Attempt any 5 questions.
2) Each question carries equal marks.

- Q. 1) Explain the terms Organization & Organization Behavior. What are various disciplines that contributes to OB & how? (16)
- Q. 2) a) Explain Maslow's need hierarchy theory. (08)
b) Explain McGregor's X & Y theory. (08)
- Q. 3) What is Motivation? Explain its importance & Motivation Process in detail. (16)
- Q. 4) Define Personality. What are various determinants of personality. (16)
- Q. 5) What is Stress? What are various sources of Stress? (16)
- Q. 6) Explain various stages in Group Formation. (16)
- Q. 7) a) Explain Attitude & components of attitude. (08)
b) Explain Self theory of personality. (08)
- Q. 8) Write short notes on [ANY 2] : (16)
- 1) Concept of conflict 2) Zohari Window
3) Myers- Briggs type personality 4) Time big five model

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang)

Yashwantrao Chavan College, Islampur

BBA/BCA Department

MID TEST Mar/Apr-2015

Class : BCA III, Sem VI
Subject : Management Support Systems (604)

Time : 8:30 to 11:30

Date : 16/03/2015

Marks : 80

Instructions: 1) Attempt any 4 from questions 1 to 7.
2) Q. No. 8 is compulsory.
3) Each question carries equal marks

- Q. 1) What is TPS? What are its characteristics & advantages. (16)
- Q. 2) What is MIS? What are its characteristics & advantages. (16)
- Q. 3) Explain the concept of Computer Based Information System. (16)
- Q. 4) Explain the concept of information system. What are need, characteristics & importance of information system. (16)
- Q. 5) What is OAS? What are its need, characteristics & importance of OAS. (16)
- Q. 6) Explain decision making concept. Also explain various decision making phases. (16)
- Q. 7) What is ESS? What are the need & characteristics of ESS? (16)
- Q. 8) Write short notes on (ANY 2) (16)
- a) Components of OAS. b) Types of transactions in TPS.
c) Knowledge worker.

Yashwantrao Chavan College, Islampur

BBA/BCA Department

MID TEST Mar/Apr-2015

Class : BCA I, Sem II
Subject : Financial Accounting with Tally (202)

Time : 8:30 to 11:30
Date : 16/03/2015
Marks : 80

- Instructions: 1) Attempt any 5 questions
2) Each question carries equal marks

Q. 1) Following is the Receipts & Payments Account of National Tennis Club, Pune for the year ended 31-03-2006. (16)

Receipts	Rs.	Payments	Rs.
To Cash in Hand (01-04-2003)	10,000	By New club building	1,60,000
To Donations Received	2,00,000	By Print & Stationary	600
To Entrance Fees	12,000	By Postage	200
		By Expenses of Tennis tournament	3,600
To Sale of Tickets	40,000	By Furniture	8,900
		By Salaries	7,200
To Subscription (include Rs. 400/- for 2006-07)	16,400	By Upkeep of lawns & gardens	3,600
To Locker Rent	400	By Sundry Exps	2,000
To Legacies	4,000	By Repairs Tennis Court	3,000
		By Insurance till 31-12-2006	1,440
		By 5% Loan Bonds purchased 01-10-2005	72,000
		By Closing Balance	
		Cash in Hand	1,760
		Cash at Bank	11,000
	2,82,800		2,82,800

Prepare Income & Expenditure A/c for 31-03-2006 & Balance Sheet as on date.

- Outstanding subscription for the year 2005-06 Rs. 1200/-
  - Salaries unpaid for March-2006 Rs. 680/-
  - Interest 5% load bonds has become due.
  - Provide Depreciation for 6 months on Building @ 5% & for full year on furniture 10%
  - Stock of Tennis Balls 31-03-2006 Rs. 1200/-
  - all Donations & 1/2 of Entrance fees & 1/3 of legacies are to be capitalized.
- Q. 2) Explain classification of share capital & types of shares. (16)
- Q. 3) State the difference between Receipt & Payment A/c & Income & Expenditure A/c (16)
- Q. 4) Explain features of Tally & company creation. (16)
- Q. 5) Explain Voucher entry in details. (16)
- Q. 6) Give short notes on [ANY 2] (16)

1) Debentures
3) TOS report

2) CST reports

4) TCS report

5) Inventory Reports
IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

(Signature)

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sangli)

Yashwantrao Chavan Arts & Commerce College, Islampur

BBA/BCA Department
MID TEST Mar – 2015

Class : BCA III SEM VI
Subject : Data Warehousing & Data Mining

Date : 12/03/2015
Time : 08:30 to 11:30
Marks : 80

Note: 1) All questions carries equal marks.
2) Solve any 5 questions.

- Q. 1) Define Data Warehouse & Explain architecture of data warehouse. (16)
- Q. 2) a) Explain transactional databases. (08)
b) Explain applications & benefits of data warehouse. (08)
- Q. 3) Explain Data Warehouse & OLAP. (16)
- Q. 4) Explain Multidimensional Data Model. (16)
- Q. 5) Define Data Mining. Explain data mining v/s KDD (16)
- Q. 6) Explain issues & challenges in Data Mining. (16)
- Q. 7) Explain Case Study on University & Supermarket. (16)

Yashwantrao Chavan Arts & Commerce College, Islampur

BBA/BCA Department
MID TEST Mar – 2015

Class : BCA III SEM VI
Subject : Data Warehousing & Data Mining

Date : 12/03/2015
Time : 08:30 to 11:30
Marks : 80

Note: 1) All questions carries equal marks.
2) Solve any 5 questions.

- Q. 1) Define Data Warehouse & Explain architecture of data warehouse. (16)
- Q. 2) a) Explain transactional databases. (08)
b) Explain applications & benefits of data warehouse. (08)
- Q. 3) Explain Data Warehouse & OLAP. (16)
- Q. 4) Explain Multidimensional Data Model. (16)
- Q. 5) Define Data Mining. Explain data mining v/s KDD (16)
- Q. 6) Explain issues & challenges in Data Mining. (16)
- Q. 7) Explain Case Study on University & Supermarket. (16)

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang

Yashwantrao Chavan College, Islampur

BBA/BCA Department

MID TEST Mar/Apr-2015

Class : BCA I, Sem II
Subject : Programming in 'C' Part-II (202)

Time : 8:30 to 11:30
Date : 12/03/2015
Marks : 80

- Instructions:
- 1) Attempt any 4 from questions 1 to 7.
  - 2) Q. No. 8 is compulsory.
  - 3) Each question carries equal marks

- Q. 1) a) Define function & explain working of function. (08)
b) Define pointers & explain working of pointers. (08)
- Q. 2) a) Explain different storage classes. (08)
b) Explain array as a pointer with suitable example. (08)
- Q. 3) Define structure. Explain with example. (16)
- Q. 4) a) Write differences between structure & union. (08)
b) Explain call by value pointer method with example. (08)
- Q. 5) a) Explain working of union. (08)
b) Define a file & explain its different modes. (08)
- Q. 6) Display student record like sname, rno, marks of 3 subjects, average, total marks of 5 students using structure method. (16)
- Q. 7) a) Explain array with structure. (08)
b) Explain different file operations. (08)
- Q. 8) Explain any 2 terms : (16)
a) call by reference
b) functions of file
c) type of calling functions

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Principal
Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang)

Yashwantrao Chavan Arts & Commerce College, Islampur

BBA/BCA Department

MID TEST Mar – 2015

Class : BCA I SEM II
Subject : Software Packages

Date : 11/03/2015
Time : 08:30 to 11:30
Marks : 80

Note: 1) All questions carries equal marks.
2) All questions are compulsory

- Q. 1) a) Explain various components of MS-Office. (08)
b) List & explain various functions of Excel. (08)
- Q. 2) a) How to prepare slide show using MS-Powerpoint. (08)
b) Explain different text formatting options available in MS-Word. (08)
- Q. 3) a) What are different types of graphs are available in MS-Excel. (08)
b) Explain different features of MS-Excel. (08)
- Q. 4) a) Explain different parts of MS-Excel application window. (08)
b) What is mail-merge? Explain steps for mail-merge. (08)Q.
- 5) Write short notes on [ANY 4]
1) Table menu in MS-Word 2) Features of MS-Powerpoint
3) Animation in Powerpoint 4) Features of MS-Word
5) Mathematical functions in MS-Excel

Yashwantrao Chavan Arts & Commerce College, Islampur

BBA/BCA Department

MID TEST Mar – 2015

Class : BCA I SEM II
Subject : Software Packages

Date : 11/03/2015
Time : 08:30 to 11:30
Marks : 80

Note: 1) All questions carries equal marks.
2) All questions are compulsory

- Q. 1) a) Explain various components of MS-Office. (08)
b) List & explain various functions of Excel. (08)
- Q. 2) a) How to prepare slide show using MS-Powerpoint. (08)
b) Explain different text formatting options available in MS-Word. (08)
- Q. 3) a) What are different types of graphs are available in MS-Excel. (08)
b) Explain different features of MS-Excel. (08)
- Q. 4) a) Explain different parts of MS-Excel application window. (08)
b) What is mail-merge? Explain steps for mail-merge. (08)
- Q. 5) Write short notes on [ANY 4]
1) Table menu in MS-Word 2) Features of MS-Powerpoint
3) Animation in Powerpoint 4) Features of MS-Word
5) Mathematical functions in MS-Excel

[Signature]
Principal

Yashwantrao Chavan College, Islampur
BCA (Part – II) (Semester – IV) Internal Examination, 2015

Entrepreneurship Development

Total Marks : 80

Time : 8:30 to 11:30

Date: 11/03/2015

- Instruction : 1) Attempt any 4 Questions from Q.-1 to Q.- 6
2) All questions carry equal marks
3) Que. No. 7 is compulsory

Que.-1 Explain the term Entrepreneur. What are the characteristics of Successful Entrepreneur?

Que.-2 What is entrepreneurship? Explain obstacles in entrepreneurship development.

Que. 3 What is entrepreneurship development programme? Explain the process of EDP

Que-4 What are the functions of EDII Ahmadabad and NIESBUD New Delhi

Que. 5 a) What is project? Explain steps in project management?

Que. 6 Prepare a project Report for starting Call Center

Que.-7 Write short notes on any two.

- Josheph Schumpeterian Theory of entrepreneurship
- SIDBI
- DIC
- Entrepreneur Intrapreneur and Netpreneur

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Principal
Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang

Yashwantrao Chavan College, Islampur

BBA/BCA Department

MID TEST Mar/Apr-2015

Class : BBA III, Sem VI
Subject : Java Programming (603)

Time : 8:30 to 11:30

Date : 13/03/2015

Marks : 80

- Instructions:
- 1) Attempt any 4 from questions 1 to 7.
  - 2) Q. No. 8 is compulsory.
  - 3) Each question carries equal marks

- Q. 1) a) Write syntax & explain branching statements used in Java with example. (08)
b) Explain "this" keyword. (08)
- Q. 2) a) What is constructor? Explain its types. (08)
b) Explain concept of abstract class with suitable example. (08)
- Q. 3) a) What is data type? Explain various data types used in Java. (08)
b) Write a program having student as base class & marks as child class.
Calculate total marks & percentage using single inheritance. (08)
- Q. 4) What is an interface? Explain it with suitable example. (16)
- Q. 5) a) Describe exception handling in Java. (08)
b) What is mean by garbage collection? (08)
- Q. 6) a) What is inheritance? Explain single versus multiple inheritance. (08)
b) Write difference between Java & C++. (08)
- Q. 7) a) Write a program to calculate area of square, circle & rectangle using
method overloading. (08)
b) Explain "super" keyword with example. (08)
- Q. 8) Write short notes on [Any 4] : (16)
a) keywords	b) final keyword
c) method overloading	d) class & objects
e) access specifier	f) for loop

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sangli)

सूचना

बी.बी.ए व बी.सी.ए. विभागातील सर्व विद्यार्थ्यांना कळविण्यात येते की, २ ऑगस्ट २०१६ पासूनचे ज्यादा तासिकांचे वेळापत्रक हे खाली दिलेल्याप्रमाणे होणार असून संबंधित विद्यार्थ्यांनी वेळापत्रकानुसार लेक्चर ला उपस्थित राहवे. ही सूचना स्थिरादी बंधनकारक राहिल.

(Handwritten Signature)

(Handwritten Signature)

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

(Handwritten Signature)

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya, (Dist. Sangli)
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sangli)

YASHWANTRAO CHAVAN COLLEGE, ISLAMPUR

DEPT OF MANAGEMENT AND COMPUTER

SLOW/ADVANCE LEARNING METHOD

TIME TABLE

(2016-17)

BCA

SR NO	DAY	TIME	BCA I	BCA II	BCA III
1	MONDAY	11.45 am to 12.30 pm	Prog in c	OB	JAVA
2	TUESDAY	11.45 am to 12.30 pm	PRIN MARK	ED	START. MGT
3	WEDENSDAY	11.45 am to 12.30 pm	SOFT PACK	MATHS	LINUX
4	THURSDAY	11.45 am to 12.30 pm	ACC/TALLY	WEB TECH	DMDW
5	FRIDAY	11.45 am to 12.30 pm	BUSS.MARK	DBMS	PRACTICAL
6	SATURDAY	11.45 am to 12.30 pm	REVESION	REVESION	PROJECT

BBA

SR NO	DAY	TIME	BBA I	BBA II	BBA III
1	MONDAY	11.45 am to 12.30 pm	MARK MGT	ENT PRI	RTM
2	TUESDAY	11.45 am to 12.30 pm	FIN ACCT	E-COM	IB
3	WEDENSDAY	11.45 am to 12.30 pm	B.COMM	MBS	FM
4	THURSDAY	11.45 am to 12.30 pm	HRM	MGT ACCT	B.LAW
5	FRIDAY	11.45 am to 12.30 pm	E-COM	MARK MGT	PMM
6	SATURDAY	11.45 am to 12.30 pm	COMP	STAT	FHS

सूचना

बी. बी. ए. व बी. सी. ए. विभागातील
विद्यार्थ्यांच्या परिक्षणां (Exams) 1 Feb. 2016
पासून संबंधित अभ्यासक्रमावर आधारित
दोष्यात योगार आहेत, याची सर्वांनी नोंद
घ्यावी.

13/2/16

**IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR**

Principal

**Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Solapur)**

सूचना

बी.बी.ए व बी.सी.ए विद्य विभागातील
विद्यार्थ्यांच्या Test-Series ह्या 4 ऑक्टोबरला
पासून आयोजित करण्यात आलेल्या आहेत.
ह्या Tests विषयावर आधारित अभ्यासक्रमानुसार
होतील, याची सविना नोंद घ्यावी.

B.Patil

**IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR**

**Principal
Yashwantrao Chaven Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sangli)**

BBA = Ist - 2016-2017

SR NO	NAME	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
1	Ashray Thorat	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P					
2	Akash suaryanshi	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P					
3	Aniket Patil	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P					
4	Aarjun Tadkar	A	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P					
5	Aarjun Devande	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P					
6	Avinash Patole	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P					
7	Dheeraj mane	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P					
8	Komal Chavan	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P					
9	mahesh Patil	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P					
10	pankaj mali	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P					
11	Pranod chandne	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P					
12	Pratik Patil	P	A	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P					
13	Rohit Patil	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P					
14	Rohit Kumbhar	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P					
15	Rushikesh Tadkar	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P					
16	sanket Patil	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P					
17	sahajee Thorat	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P					
18	shubham Patil	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P					
19	suagnil Pawlik	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P					
20																										
21																										
22																										
23																										
24																										
25																										

B.B.A. Ind Year 2016-17

SR NO	NAME	Mon	Tue	Wed	Thu	Fri	Sat	Sun	Mon	Tue	Wed	Thu	Fri	Sat	Sun	Mon	Tue	Wed	Thu	Fri	Sat	Sun
1	AKASH DUKATE	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
2	AKASH WARE	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
3	ASHISH KAVEKAR	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
4	AVINASH MANE	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
5	INDRAJEET YADAV	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
6	PARAMVEJ TADHAV	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
7	PRADHYA SAUANT	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
8	PRATHIBA KHAT	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
9	VIJAY SONAVANE	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
10																						
11																						
12																						
13																						
14																						
15																						
16																						
17																						
18																						
19																						
20																						
21																						
22																						
23																						
24																						
25																						

B.B.A. IIIrd Year 2016-17

SR NO	NAME	Math	Eng	Phy	Chem	Sec	Stat	MC	Comp	IT	Bus	Fin	Law	Env	Gen	Spec	Proj
1	Amar Patil	P	A	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P
2	Ashwini Vibhute	P	P	P	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P
3	Asif Mujawar	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
4	Tamir Solapure	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
5	Madhuri Kurade	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
6	Poonam Sawdagare	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
7	Vishal Motekar	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
8																	
9																	
10																	
11																	
12																	
13																	
14																	
15																	
16																	
17																	
18																	
19																	
20																	
21																	
22																	
23																	
24																	
25																	

B.C.A. 1st Year 2016-17

SR NO	NAME	Mon	Tue	Wed	Thurs	Fri	Sat	Sun	Mon	Tue	Wed	Thurs	Fri	Sat	Sun	Mon	Tue	Wed	Thurs	Fri	Sat	Sun	Mon	Tue	Wed	Thurs	Fri	Sat	Sun
1	Ajay Kait	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	A	P	P	P	
2	Akshay Ag Hogale	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	A	P	P	P	
3	Akshay Sivale	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	A	P	P	P	
4	Akshay Kumbhar	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	A	P	P	P	
5	Amikant Gaikwad	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	A	P	P	P	
6	Amikant Patil	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	A	P	P	P	
7	Animuddha Khambhe- patil	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	A	P	P	P	
8	Anita More	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	A	P	P	P	
9	Ashish Karable	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	A	P	P	P	
10	Ashish Sale	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	A	P	P	P	
11	Deepti Desai	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	A	P	P	P	
12	Komal mote	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	A	P	P	P	
13	Mangrao Mahabni	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	A	P	P	P	
14	Pranod Desai	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	A	P	P	P	
15	Prathmesh mane	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	A	P	P	P	
16	Ram Lakhari	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	A	P	P	P	
17	Saurabh mahalik	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	A	P	P	P	
18	Shesh mane	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	A	P	P	P	
19	Sumil mane	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	A	P	P	P	
20	Suresh Vedar	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	A	P	P	P	
21	Susant Deshmukh	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	A	P	P	P	
22	Vaibhav Tadhar	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	A	P	P	P	
23	Vishal Patole	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	A	P	P	P	
24	Nash shaha	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	A	P	P	P	
25																													

B.C.A IInd year E. 2016-2017

SR NO	NAME	mon	Tue	Wed	Thur	Fri	Sat	Sun	Mon	Tue	Wed	Thur	Fri	Sat	Sun	Mon	Tue	Wed	Thur	Fri	Sat	Sun
1	Abhishek Gajare	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
2	Anshulha Mali	A	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
3	Dhanjay Patil	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
4	Prachi Vategarkar	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
5	Parnav Patil	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
6	Rahul Kambale	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
7	Rishilesh Dhobale	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
8	Sai ram Tadhar	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
9	Shradha Swarni	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
10	Suvana Palake	A	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
11	Nrushali Desai	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
12	Nanshali Peshmalkar	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
13																						
14																						
15																						
16																						
17																						
18																						
19																						
20																						
21																						
22																						
23																						
24																						
25																						

B.C.A. IIIrd Year 2016-17

SR NO	NAME	Mon	Tue	Wed	Thu	Fri	Sat	Mon	Tue	Wed	Thu	Fri	Sat	Mon	Tue	Wed	Thu	Fri	Sat	Mon	Tue	Wed	Thu	Fri	Sat
1	Alghay Gadhar	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
2	Amruta Thorat	P	A	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
3	Anush Adhar	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
4	Arif Patel	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
5	Asif Landage	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
6	Jaagruhi Sudar	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
7	Nilam Patil	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
8	Priyanku Patil	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
9	Shardul Yadav	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
10	Yashraj Pausar	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
11	Yashraj Thorat	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
12		P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
13																									
14																									
15																									
16																									
17																									
18																									
19																									
20																									
21																									
22																									
23																									
24																									
25																									

सूचना

बी. बी. सु व बी. सी. ए. विभागातील
विद्यार्थ्यांच्या चाचणी (1975) ही संबंधित
विषयावर आधारित अभ्यासक्रमावर घेण्यात
येणार आहे. ही चाचणी परिक्षा 1 ऑक्टोबर
2015 पासून असून यास उपस्थित राहणे .

BFatil

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

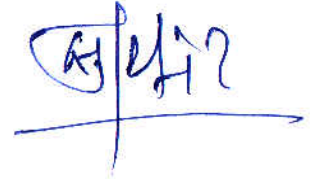

Principal
Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sangli)

सूचना

बी.सी.ए व बी.बी.ए विभागातील
विद्यार्थ्यांना कळविण्यात येते कि दि- 7 Aug 2017
पासून ज्यादा तासिकांचे वेळापत्रक खाली दिल्याप्रमाणे
दोणार असून संबंधित विद्यार्थ्यांनी वेळापत्रका-
नुसार लेक्चर व्हा उपस्थित राहणे बंधनकारक
आहे.

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Principal
Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUK-ISLAMPUR, (Dist. Sangli)

YASHWANTRAO CHAVAN COLLEGE, ISLAMPUR

DEPT OF MANAGEMENT AND COMPUTER

SLOW/ADVANCE LEARNING METHOD

TIME TABLE

(2017-18)

BCA

SR NO	DAY	TIME	BCA I	BCA II	BCA III
1	MONDAY	11.45 am to 12.30 pm	Prog in c	OB	JAVA
2	TUESDAY	11.45 am to 12.30 pm	PRIN MARK	ED	START. MGT
3	WEDENSDAY	11.45 am to 12.30 pm	BUSS.MARK	MATHS	DMDW
4	THURSDAY	11.45 am to 12.30 pm	ACC/TALLY	WEB TECH	LINUX
5	FRIDAY	11.45 am to 12.30 pm	SP	DBMS	PRACTICAL
6	SATURDAY	11.45 am to 12.30 pm	REVISION	REVISION	REVISION

BBA

SR NO	DAY	TIME	BBA I	BBA II	BBA III
1	MONDAY	11.45 am to 12.30 pm	MARK MGT	STAT	RTM
2	TUESDAY	11.45 am to 12.30 pm	FIN ACCT	E-COM	B.LAW
3	WEDENSDAY	11.45 am to 12.30 pm	B.COMM	MBS	FM
4	THURSDAY	11.45 am to 12.30 pm	HRM	MGT ACCT	IB
5	FRIDAY	11.45 am to 12.30 pm	E-COM	MARK MGT	PMM
6	SATURDAY	11.45 am to 12.30 pm	COMP	ED	FHS

सूचना

B.B.A व B.C.A विभागातील विद्यार्थ्यांना
कळविण्यात येते कि झालेल्या अभ्यासक्रमावर
आधारीत Test घेण्यात येतील दि - 6-Feb-2017
पासून दिलेल्या वेळापत्रकानुसार घेण्यात
येतील, तरी सर्व विद्यार्थ्यांनी Test वा
उपस्थित रहावे.

B.Patil

IQAC CO-ORDINATOR
Y.C. COLLEGE, ISLAMPUR

Principal
Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang)

सूचना

बी. बी. ए. व बी. सी. ए. विभागातील
विद्यार्थ्यांना कळविण्यात येते की, संबंधित
विषयावर आधारित अभ्यासक्रमानुसार (हेस्तस)
द्वितीय परिक्षा होणार असून यास उपस्थित
रहावे. सदर हेस्तस (Test) 4 ऑक्टोबर 2017 पासून
आयोजित करण्यात आलेल्या असून याची
नोंद घ्यावी.

BPatil

Signature

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Signature

Principal
Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang)

BBA - IIIrd Year - 2017 - 18

SR NO	NAME	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
1	Akash waze	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
2	Avinash mane	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
3	Pranavraj Jadhav	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
4	Pratibha Khot	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
5	Vijay Sonavane	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
6	Pradnya Sawant	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
7																								
8																								
9																								
10																								
11																								
12																								
13																								
14																								
15																								
16																								
17																								
18																								
19																								
20																								
21																								
22																								
23																								
24																								
25																								

WANTRAO CHAVAN COLLEGE, ISLAMPUR
DEPT OF MANAGEMENT AND COMPUTER
SLOW/ADVANCE LEARNING METHOD

TIME TABLE

(2018-19)

BCA

SR NO	DAY	TIME	BCA I	BCA II	BCA III
1	MONDAY	11.45 am to 12.30 pm	Prog in c	OB	JAVA
2	TUESDAY	11.45 am to 12.30 pm	PRIN MARK	ED	START. MGT
3	WEDENSDAY	11.45 am to 12.30 pm	BUSS.MARK	MATHS	DMDW
4	THURSDAY	11.45 am to 12.30 pm	ACC/TALLY	WEB TECH	LINUX
5	FRIDAY	11.45 am to 12.30 pm	SP	DBMS	PRACTICAL
6	SATURDAY	11.45 am to 12.30 pm	PRACTICAL	PRACTICAL	REVISION OF ANY TOPIC

BBA

SR NO	DAY	TIME	BBA I	BBA II	BBA III
1	MONDAY	11.45 am to 12.30 pm	MARK MGT	STAT	RTM
2	TUESDAY	11.45 am to 12.30 pm	FIN ACCT	E-COM	B.LAW
3	WEDENSDAY	11.45 am to 12.30 pm	B.COMM	MBS	FIN MGT
4	THURSDAY	11.45 am to 12.30 pm	HRM	MGT ACCT	INTER. BUS
5	FRIDAY	11.45 am to 12.30 pm	E-COM	MARK MGT	PMM
6	SATURDAY	11.45 am to 12.30 pm	COMP	ENTERPRICE	FHS

यशवंतराव चव्हाण कला व वाणिज्य विद्यालय, इस्लामपूर.

नांव : BBA/BCE विभागिये कोशात

पुस्तकाचा रजि.नंबर Stud ID	पुस्तकाचे नांव	पुस्तक दिल्याची तारीख	पुस्तक घेणाऱ्याची स्वाक्षरी	पुस्तक जमा केल्याची तारीख	गंधपालाची स्वाक्षरी
0004	2950 Buss Research Methods	26-08-17	<i>[Signature]</i>	04-09-17	<i>[Signature]</i>
0009	3183 Buss' Research Methods	28-08-17	<i>[Signature]</i>	01-09-17	<i>[Signature]</i>
0010	3904 E-Commerce & Digital marketing	01-09-17	<i>[Signature]</i>	04-09-17	<i>[Signature]</i>
0015	3847 Financial Cost & management Accounting	14-10-17	<i>[Signature]</i>	29/10/2017	<i>[Signature]</i>
AAK	Project - study of price mix 2010-11.	6-11-17	<i>[Signature]</i> Akshay Charan		
AAK	market segmentation project- 10-11.	6-11-17	<i>[Signature]</i> Akshay Charan		
AAK	product mix project- 2015-16.	6-11-17	<i>[Signature]</i> Akshay Charan		
3519	Proj - Production Process 2015-16 (Myur Male)	22-11-17	<i>[Signature]</i>	13-04-18	<i>[Signature]</i>
3183	Proj - Market Segment 2010-11 (Salish Nanaware) [Puja Lad TYBBA]	27-11-17	<i>[Signature]</i>	13-04-18	<i>[Signature]</i>
	Proj - Production Process [Anusudha Londhe]	27-11-17	<i>[Signature]</i>	13-04-18	<i>[Signature]</i>

[Signature]

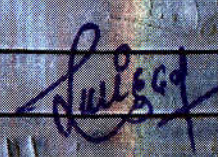
[Signature]
Principal

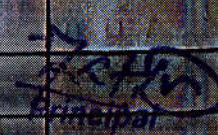

यशवंतराव चव्हाण कला व वाणिज्य विद्यालय, इस्लामपूर.

नांव :

पुस्तकाचा रजि.नंबर Sl. No.	पुस्तकाचे नांव	पुस्तक दिव्याची तारीख	पुस्तक घेणाऱ्याची स्वाक्षरी	पुस्तक जमा केल्याची तारीख	संधपालाची स्वाक्षरी
	Dood ⁿ Processy Project				
	2016-17. by Komal Pankaj at Y.M. Krishna sugar.	12-1-2018	[Akash Wankar-B.III]	13-04-18	Kumar
3289	Study of Performance Appraisal Project	12-1-2018	[Ravi Manik Namishte B-III]		
	2016-17 by Praloksh Nayabadi at Hutarna sugar factory				
3712	Place mix Project	12-1-2018	[Sanjay Bandedal]	13-04-18	Kumar
	2010-11 by Wangkhar Bukas at Warana Dudh seugh				
3177	Proj. Report (HR)	17-01-2018	[Rohit Suryawanshi TYBBA]		
	2014-15 by Ajinkya Chauhan Employee Absentism				
3555	Proj. Report (HR)	17-01-2018	[Indrajit Yachew TYBBA]	13-04-18	Kumar
	2014-15 by Pravin Suryawanshi Emp' Absentism				

NAC CO-ORDINATOR
COLLEGE, ISLAMPUR

Principal
Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUNISLAMPUR

यशवंतराव चव्हाण कला व वाणिज्य विद्यालय, इस्लामपूर.

नाव :

पुस्तकाचा रजि. नंबर Stud ID	पुस्तकाचे नांव	पुस्तक विन्याची तारीख	पुस्तक घेणाऱ्याची स्वाक्षरी	पुस्तक जमा केल्याची तारीख	ग्रंथपालाची स्वाक्षरी
3673	Proj :- Product Mix 2010-11 [P.M. Jadhav] (Premal Patil T.Y.B.B.A)	30-11-17	<i>[Signature]</i>	13-04-18	<i>[Signature]</i>
3180	Proj :- Training & Devel 2016-17 [Priyanka Kamble] (Akash Dukare)	30-11-17	<i>[Signature]</i>	18-4-18	<i>[Signature]</i>
2947	Proj :- Study of P.A. 2016-17 (Suraj Patil) (Pritam Jadhav)	30-11-17	<i>[Signature]</i>	13-04-18	<i>[Signature]</i>
3289	Proj :- "Product Mix" 2014-15 (Kiran Pawar) (Manik Nemiske BBA III)	30-01-18	<i>[Signature]</i>		
27/06/18 0007	SSD Organizational Behavior & Human Resource mgt (Himalaya, Publ.)	27/06/18	<i>[Signature]</i>	29/11/19	<i>[Signature]</i>
0013	SSD Human Resource mgt	27/06/18	<i>[Signature]</i>	26/10/2018	<i>[Signature]</i>
18/0008	SDD Principles of mgt.	11/07/18	<i>[Signature]</i>		
0015	SDD Financial cost mgt Accounting	12/7/18	<i>[Signature]</i>		
4858 3848	~~Cost & mgt~~ Accounts Principal	20/7/18	<i>[Signature]</i>	<i>[Signature]</i>	<i>[Signature]</i>
3858	Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya ISLAMAPUR	20/8/18	<i>[Signature]</i>		

यशवंतराव चव्हाण कला व वाणिज्य विद्यालय, इस्लामपूर.

नांव : _____

पुस्तकाचा रजि.नंबर Stud ID	पुस्तकाचे नांव	पुस्तक दिल्याची तारीख	पुस्तक घेणाऱ्याची स्वाक्षरी	पुस्तक जमा केल्याची तारीख	बंधपालाची स्वाक्षरी
4425	Proj- Product mix 2015-16 (Dhiraj Mane, BBA-III)	18-01-2018		28/03/2019	B.Patil
	Proj- Product mix 2015-16 (Arinash Patole, BBA-III)	18-01-2018		11/04/2019	B.Patil
sankar patil 4571	Project Report on "Job Satisfaction"	10/12/2018		25/03/2019	B.Patil
4544	Project on "market segmentation"	11/12/2018		18/11/19	
3940	Project on "Employee management system"	11/12/2018		18/11/19	
4571	Project on "Training & development"	12/12/18		19/11/19 6/2/2019	 जमा
	Principal Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sangli)		QAC CO-ORDINATOR Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR		

यशवंतराव चव्हाण कला व वाणिज्य विद्यालय, इस्लामपूर.

नांव :

पुस्तकाचा रजि. नंबर	पुस्तकाचे नांव	पुस्तक दिल्याची तारीख	पुस्तक घेणाऱ्याची स्वाक्षरी	पुस्तक जमा केल्याची तारीख	संपत्तीचा स्वाक्षरी
Stud ID					
2964	Cost Accounting	25/8/18	~~Bestmath~~	3/9/18	~~SEA~~
2970	Cost & mgt. Accounting	27/8/18	~~Bank~~	5/9/18	~~SEA~~
2970	Project	1/9/18	~~Reserve~~		
0006 5250	Cost & mgt. Accounting	10/10/18	~~Bank~~	12/10/18	~~SEA~~
0013 5250	H R M	26/10/2018	~~Bank~~	26/11/18	~~SEA~~
0025 55D	organiscational behaviour	26/11/18	~~SEA~~	29/1/18	~~SEA~~
Arun kumar Jadhav	Marketing mix project	27/12/18	~~Bank~~	~~10/04/2019~~ 30/01/2019	~~SEA~~ B.Patil
manisha vadant kudale (BBA III)	Project on "Emp mgt system"	9/1/19	~~Bank~~	30/01/2019	B.Patil
2 Manish Patil	Project on "market segmentation"	19/1/18	~~Bank~~	25/03/2019	B.Patil
Patil Jadhav	Project on "Training & development"	19/1/18	~~Bank~~	23/03/2019	B.Patil
Patil Vishal	Requirement of Working capital.	31/01/2019	~~Bank~~	11/04/2019	B.Patil
Chafar Koti	Selection & Recruitment Principles.	3/01/2019	~~Bank~~	03/03/2019	B.Patil

यशवंतराव चव्हाण कला व वाणिज्य विद्यालय, इस्लामपूर.

नांव : _____

पुस्तकाचा रजि.नंबर	पुस्तकाचे नांव	पुस्तक दिल्याची तारीख	पुस्तक घेणाऱ्याची स्वाक्षरी	पुस्तक जमा केल्याची तारीख	ग्रंथपालाची स्वाक्षरी
Arjun Desande	Training & Development	03/02/2019	Arjun/AD	23/02/2019	B.Patil
Prof. Atul Patil Sir.	Human Resource Management	7/02/2019	Atul		
Rashmi Kishi 452	Study of sales Forecasting	9/02/2019	Desande	11/04/2019	B.Patil
Ambadas Shingari	Ratio Analysis	15/03/2019	AS	1/04/2019	B.Patil
4622	CET (Maharashtra MBA)	11/12/2019	PPS		
5081	Production Process	17/12/2019	Atul		
6490	Directive Economic	10/2/2020	PPS		PPS
Amay Patil B0111	Distribution channel	5/2/2021	Amay Patil		

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sangli)

HEAD OF INSTITUTION

Y.S. CHAVAN, ISLAMPUR

यशवंतराव चव्हाण कला व वाणिज्य विद्यालय, इस्लामपूर.

नांव: BBA/BCA विभागाचे प्रशासक

पुस्तकाचा रजि. नंबर Shudho	पुस्तकाचे नांव	पुस्तक दिल्याची तारीख	पुस्तक घेणाऱ्याची स्वाक्षरी	पुस्तक जमा केल्याची तारीख	संपालाची स्वाक्षरी
0002	3489 Data mining & Data Warehousing	26/08/17	<u>(B.P. Patil)</u>	01-09-17	<u>Kusum</u>
0012	3848 OOP with C++	26-08-17	<u>Binnaru</u>	04-09-17	<u>Kusum</u>
0007	SIP Let us C	04-09-17	<u>(B.P. Patil)</u>	26-04-18	<u>Kusum</u>
0010	AAK E-Commerce & Digital Marketing	07-09-17	<u>Kusum</u>	26-04-18	<u>Kusum</u>
0001	9439 SQL, PL/SQL (Ivan Bayross)	08-09-17	<u>Kusum</u>	07-10-17	<u>Kusum</u>
008	3489 mca. CET BOOK	27/10/2017	<u>(B.P. Patil)</u>	26-03-18	<u>Kusum</u>
4602	Bank Mgtt' project (2016-17) ICICI Bnk [Ajay Kait] [to - Purva Jadhav FYBCA]	27/11/2017	<u>Roshan</u>	29-01-18	<u>Kusum</u>
4609	Bank Mgtt' project (2016-17) SBI Bnk [Kushal Mane] [to - Manasi Magar]	27-11-17	<u>(B.P. Patil)</u>		
4883	Bank Mgtt' Project (16-17) BOM [Vishal Patole] to - Binnappa Kalli	19-12-17	<u>S.S. Kulli</u>	<u>Kusum</u> 06-05-18	<u>Kusum</u>
5314	Bank Mgtt' Project (16-17) BOI [Anil Godkar] to - Mishori Rishi	19-12-17	<u>(B.P. Patil)</u>		<u>Kusum</u>

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
IRUN-ISLAMPUR, (Dist. Sangli)

IQAC CO-ORDINATOR
Y.C. COLLEGE, ISLAMPUR

यशवंतराव चव्हाण कला व वाणिज्य विद्यालय, इस्लामपूर.

नांव :

पुस्तकाचा रजि.नंबर	पुस्तकाचे नांव	पुस्तक दिव्याची तारीख	पुस्तक घेणाऱ्याची स्वाक्षरी	पुस्तक जमा केल्याची तारीख	ग्रंथपालाची स्वाक्षरी
4814	Bank Mgtl Project BOI - [Tejaswini Bhasale] to - Komal Gaikwad	19-12-17	~~Booked~~	08-03-18	~~Komol~~
5270	Bank Mgtl Proj ICICI [Pranav Deukar] to - Karan Patel	19-12-17	~~Booked~~		
0015	Staff (AK) Strategic Management	27-12-17	~~Booked~~	26-04-18	~~Komol~~
0004	2981 Data mining & data warehousing	28-12-17	~~Booked~~	26-04-18	~~Komol~~
0003	3290 Data Mining & data Warehousing	04/01/2018	~~Booked~~	26-04-18	~~Komol~~
0002	Staff (BMP) Data mining & Data Warehousing	16-01-18	~~Booked~~	26-04-18	~~Komol~~
5710	Bank Mgtl Proj Rajarambapu Bank (Akshay Hagele)	22-01-18	~~Booked~~	06-03-18	~~Komol~~
0007	4172 OBIS HRM [R. Viswanathan]	26-02-18	~~Booked~~	21-05-18	~~Komol~~
5250	Bank Mgtl Proj ICICI bank [Ajay Kait]	07-02-18	~~Booked~~	16-03-18	~~Komol~~

यशवंतराव चव्हाण कला व वाणिज्य विद्यालय, इस्लामपूर.

नांव :

पुस्तकाचा रजि. नंबर	पुस्तकाचे नांव	पुस्तक विल्याची तारीख	पुस्तक घेणाऱ्याची स्वाक्षरी	पुस्तक जमा केल्याची तारीख	व्यवस्थापक स्वाक्षरी
4614 2987	Bank Mgtl' Project Strategic Mgtl' (Azar Kazmi)	10-02-18	<i>[Signature]</i>	26-03-18	<i>[Signature]</i>
1041	Bank Mgtl' Project (2016-17] Apna bank (Prayakta Jadhav)	20-02-18	A.A. Hada		
4667	Bank Mgtl' Project (2016-17] DCC bank Isl. (Dipika Desai)	22-02-18	<i>[Signature]</i>	15-03-18	<i>[Signature]</i>
0005	AAK UGC NET/SET	17-03-18	<i>[Signature]</i>	26-03-18	<i>[Signature]</i>
006	3439 Unix Concepts (S.Das)	26-03-18	<i>[Signature]</i>	26-03-18	<i>[Signature]</i>
0014	staff (SSD) E-commerce.	19-6-18	<i>[Signature]</i>	26/11/18	<i>[Signature]</i>
0010	SSD E-commerce & Digital marketing	12/7/18	<i>[Signature]</i>	29/11/18	<i>[Signature]</i>
0001	4172 SQL, PL/SQL (Bay Eoss)	10/8/18	<i>[Signature]</i>	10/12/18	<i>[Signature]</i>
0008	4522 MCA-CET	08/9/18	S.S. mane.	29/11/18	<i>[Signature]</i>
0012	5250 Object oriented Programming	10/9/18	<i>[Signature]</i>	29/11/18	<i>[Signature]</i>

यशवंतराव चव्हाण कला व वाणिज्य विद्यालय, इस्लामपूर.

नाव :

पुस्तकाचा रजि. नंबर	पुस्तकाचे नांव	पुस्तक दिव्याची तारीख	पुस्तक घेणाऱ्याची स्वाक्षरी	पुस्तक जमा केल्याची तारीख	ग्रंथपालाची स्वाक्षरी
0007 5336	Let us 'C'	30/9/18	[Signature]	17/10/18	[Signature]
0002 4448	Data mining & wozch	1/10/18	[Signature]	09/12/18	[Signature]
0012 4450	object oriented C++	1/10/18	[Signature]	4/12/18	[Signature]
0006	Cost				
0006 3901	Cost & mgt. Account	2/10/18	[Signature]	27/11/18	[Signature]
4707	Unix	3/10/18	[Signature]	29/11/18	[Signature]
0007 5336	Let us 'C'	3-10-2018	[Signature]	8/10/2019	[Signature]
0012 5250	object oriented programming C++	17/10/2018	[Signature]	27/11/18	[Signature]
0004 Bmp	Data mining & Data Warehousing	26/11/2018	[Signature]		
0011 55D	Linux Administration	26/11/18	[Signature]	29/11/19	[Signature]
0008 4599	MCA-CET	29/11/18	[Signature]	18/1/19	[Signature]
0015 4522	strategic mgt	29/11/18	[Signature]	24/03/2019	[Signature]
ASP					
0015 ASP	strategic mgt	3/12/18	[Signature]	17/1/19	[Signature]
0002 4172	Data m	10/12/18	[Signature]		[Signature]

यशवंतराव चव्हाण कला व वाणिज्य विद्यालय, इस्लामपूर.

नाव :

पुस्तकाचा रजि.नंबर	पुस्तकाचे नांव	पुस्तक विल्याची तारीख	पुस्तक घेणाऱ्याची स्वाक्षरी	पुस्तक जमा केल्याची तारीख	ग्रंथपालाची स्वाक्षरी
0025	Pranod Charapale C++ Net.	17/09/19	Borge	22/10/2019	B Patil
0001	M.E. S. Patil SSI & PLSOL.	19/9/2019	Borge	17/10/19	Borge
0023	Pranod Charapale .NET Interview Questions	28/09/2019	Borge	22/10/2019	B Patil
005	Borge S.B. NET/SET Comp.Sci. & Application	17/10/19	Borge	23/12/2019	Borge
1)	Sourabh Sanjay Patil BBA Project (BBA-III)	13/11/19			
2)	Shubham S. Chopade (BBA-III)	13/11/19			
3)	Shubham V. Topkar (BBA-III)	13/11/19			
0026	S.V.P. Computer sci II (SYJC)	18/11/2019	B Patil	28/11/2019	Patil
0010	Borge S.B. E-Comm. & digital Marketing	30/11/19	Borge	22/12/2019	Borge
0027	Borge Computer Sci. I	3/12/19	Borge	22/12/2019	Borge
006	S.B. Unix - Sumitabha Das		Borge	29/01/2020	Borge
007	S.M. Patil Let us C	10/12/19	B Patil		
0050	Pranod Charapale D & D++	18/12/2019	Borge		B Patil
	Abhishek Khatke (B.A.)	28/12/2019	Borge		

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya

ISLAMPUR, (Dist. Sangli)

**Walwa Taluka Education Society's
Yashwantrao Chavan College,**

Urun –Islampur

Tal – Walwa Dist- Sangli -415409

DEPARTMENT OF HISTORY

SLOW

&

ADVANCE

LEARNERS ACITIVITY

2014 to 2020

Yashwantrao Chavan College, Islampur

Department of History

Class : B.A. I

List of Slow Learns and Advance Learners

2014-15

Slow Learners	
Sr. No.	Student Name
1	Ambi Amol Ashok
2	Khandekar Shekhar Dinkar
3	Madane Sagar Dilip
4	Irkar Vikas Sambhaji
5	Kapale Pranay Vilas
6	More Akshay Pandurang
7	More Sagar Anil
8	Wagh Vishal Babaso

Advance Learners	
Sr. No.	Student Name
1	Aatpadkar Rupali L.
2	Aiwale Ashwini Balaso
3	Aatpadkar Chhaya Narayan
4	Chandne Prakash Laximan
5	Desai Vaibhav Amol
6	Desai Vijay Dinkar
7	Devarde Prashant Manik
8	Duke Suraj Baban
9	Inamdar Summaya Rahim
10	Jounjal Sarika Suhas
11	Kamble Ashish Arvind
12	Kesare Pooja Suresh
13	Mahulkar Rajesh Anadrao
14	Nikam Pallawi Chandrakant

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

HEAD
Dept. Of History
Y. C. College, Islampur

Principal
Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang

15	Pahil Bhushan Pradip
16	Soudagar Raghunath Jaywant
17	Shaikh Irfan Salim
18	Shevale Amit Sahaji
19	Wadkar Chitra Arjun
20	Waghmode Rushikesh Krushnrao
21	Kare Bhausahab Manageni
22	Kushire Priyanka Arjun
23	Momin Akib Arib
24	Vanave Smita Jagannath

Signature

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Signature

HEAD
Dept. Of History
Y. C. College, Islampur

Signature

Principal
Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang

Yashwantrao Chavan College, Islampur

Department of History Class : B.A I

List of Slow Learns and Advance Learners

2015-16

Slow Learners	
Sr. No.	Student Name
1	Chavan Rohit Sambhaji
2	Ghutugade Vikram Sampat
3	Jadhav Akshay Shivaji
4	Jagtap Madan Namdev
5	Rathod KamaçValu
6	Ghule Pooja Baliram
7	Lad Vishwajit Laxman
8	Madane Sagar Sanjay
9	More Nikhil Anil
10	Veer Sunil Baban
11	Waghmode Babasaheb Bhagvan

Advance Learners	
Sr. No.	Student Name
1	Chopad Kiran Abraham
2	Gujar Rohini Maruti
3	Jadhav Abhishek Mahadev
4	Jamadar Iraj Aniyaj
5	Kadam Yogesh Pandit
6	Kamble Rakshu Rajendra
7	Kare Chaitanya Eknath
8	Madane Pooja Anil
9	Patil Apurva Kiran
10	Patil Devyani Ankush
11	Patil Dipali Subhash
12	Sutar Sandip Bhupal
13	Vhanmane Sunil Shivaji
14	Dangarhe Sandip Mane
15	Dhotre Vinod Sopan
16	Hippargi Prakash Amol

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

HEAD
Dept. Of History
Y. C. College, Islampur

Principal
Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang

Yashwantrao Chavan College, Islmapur

Department of History Class : B.A I

List of Slow Learns and Advance Learners

2016-17

Slow Learners	
Sr. No.	Student Name
1	Lohar Tukaram Sanjay
2	Shaikh Rafik Nuzir
3	Tanekhan Iahir Yasin
4	Yadav Amit Balaso
5	Gaikwad Maruti Tanaji
6	Gavade Prakash Krushnat
7	Ghare Pratik Vilas
8	Kamble Abhijeet Ananda

Advance Learners	
Sr. No.	Student Name
1	Patil Sourabh Sunil
2	Patil Vishal Dilip
3	Rathod Sachin Govind
4	Surywanshi Rohit Chhagan
5	Vadar Dhanashree Anil
6	Kamble Kishor Vijayanand
7	Kharat Murlidhar Pandurang
8	Kharat Shridhar Anandrao
9	Kolekar Trupti Shivaji
10	Mali Rushikesh Anil
11	Molange Priyanka Vasant
12	More Amruta Vikram
13	Mulla Sahil Salim
14	Naikwdi Akshay Mahesh
15	Autade Swapnali Arvind
16	Budruk Pritam Anil
17	Jadhav Kishor Bajarang
18	Jadhav Vishal Arun
19	Kadam Chetan Vithal

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

HEAD
Dept. Of History
Y. C. College, Islampur

Principal
Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang)

Yashwantrao Chavan College, Islmapu

Department of History

Class : B.A I

List of Slow Learns and Advance Learners

2017-18

Slow Learners	
Sr. No.	Student Name
1	Jadhav Abhijeet Tukaram
2	Kadam Sachin Shankar
3	Kamble Ankita Aanada
4	Kamble Karan Anand
5	Khot Dipti Dattatray
6	Gavandi Anant Shankar
7	Jadhav Anuraj Sambhaji
8	Jadhav Vijay Balaso
9	Momin Jaid Ali
10	Mulla Sahir Munnir

Advance Learners	
Sr. No.	Student Name
1	Patil Rakshanda Rajkumar
2	Patil Shrenik Mansing
3	Patil Vighnaharta Balasaheb
4	Rathod Meena Keshav
5	Aatpadkar Chhaya Mahadev
6	Khambe Priyanka Arjun
7	Kumbhar Prajкта Namdev
8	Kute Ashwini Sanjay
9	Nangare Ruchila Sankar
10	Patil Dhanshree Dipak
11	Patil Ganesh Ananda
12	Shejawale Akshata Vijay
13	Solankar Komal Prabhakar
14	Thorat Satyajeet Sunil
15	Malik Muskan jakir

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

HEAD
Dept. Of History
Y. C. College, Islampur

Principal
Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang

16	Mohite Dhiraj Sahebrao
17	Mulani Nafisa Altap
18	Auti Arbaj Abubakar
19	Kumbhar Mayur Dilip
20	Maharnur Mahesh Dadaso
21	Nangre Gourav Shankar

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

HEAD
Dept. Of History
Y. C. College, Islampur

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang

Yashwantrao Chavan College, Islampur

Department of History

Class : B.A I

List of Slow Learns and Advance Learners

2018-19

Slow Learners	
Sr. No.	Student Name
1	Choudhari Rajkumar Birappa
2	Ghadling Vinayak Suresh
3	Khilare Omkar Ajay
4	Kshirsagar Viraj Prakash
5	Patil Shubham Sankar
6	Pharne Abhijeet Sanjay
7	Sande Nihal Rashid

Advance Learners	
Sr. No.	Student Name
1	Adsul Jaywant Anandrao
2	Babar Shubham Sambhaji
3	Chalake Reshma Suresh
4	Jadhav Amit Adhik
5	Kamble Manisha Shantaram
6	Kamble Niranjan Niwas
7	Khilari Akshay Shantaram
8	Kolekar Sanket Ramchandra
9	Mandle Pranali Shashikant
10	Mohite Swapnali Vijay
11	Mujawar Ayamat Jahangir
12	Patil Dipak Dattatray
13	Patil kavita Kashinath
14	Shevale Yashraj Mohan

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Prof. Dr. Kalpana Rajiv Mohite
Professor, H.O.D. History
Yashwantrao Chavan College, Islampur
Dist. Sangli. 415 409

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URON-ISLAMPUR, (Dist. Sangli)

Yashwantrao Chavan College, Islampur

Department of History

Class : B.A I

List of Slow Learns and Advance Learners

2019-20

Slow Learners	
Sr. No.	Student Name
1	Ahir Akash Mahadev
2	Bhise Prayag Satish
3	Helari Rahul Bhairu
4	Jadhav Aniket Arun
5	Kamble Pratiksha Vijayanda
6	Lakhe Pawan Sanjay
7	Sande Abhijeet Satish
8	Waghmode Pradip Balaso

Advance Learners	
Sr. No.	Student Name
1	Aatpadkar Nitin Ramesh
2	Dumal Kundan Pandurang
3	Gotal Rahul Shamrao
4	Kamble Prem Vishwas
5	Mandle Shubhngi Anil
6	Mane Shraddha Dattatray
7	Mohite Pruthviraj Sampat
8	Mulla Nihal Aayub
9	Patil Aakash Bajirao
10	Patil Amruta Shivaji
11	Patil Aniket Ashok
12	Patil Nitin Ramchandra
13	Patil Rutuja Rajendra
14	Sande Nilofar Dastgir
15	Satpute Nikhil Raju
16	Shendge Suyashani Satish

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Prof. Dr. Kalpana Rajiv Mohite
Professor, H.O.D. History
Yashwantrao Chavan College, Islampur
Dist. Sangli. 415 409

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sangli)

Yashwantrao Chavan College, Islampur

Department of History

Class : B.A. I

List of Slow Learners and Advance Learners

2014-15

Slow Learners													
Sr.No	Students Name	July				Aug				Sept			
		5	12	19	26	9	16	23	30	6	13	20	27
1	Ambi Amol Ashok	A		P		P		P		P		P	
2	Khandekar Shekhar Dinkar	P		P		P		A		P		P	
3	Madane Sagar Dilip	P		P		A		P		P		P	
4	Irkar Vikas Sambhaji	P		P		P		P		A		P	
5	Kapale Pranay Vilas	P		P		P		P		P		P	
6	More Akshay Pandurang	P		P		P		P		P		A	
7	More Sagar Anil	P		P		P		P		P		P	
8	Wagh Vishal Babaso	P		A		P		P		P		P	

SAC CO-ORDINATOR
COLLEGE, ISLAMPUR.

HEAD
Dept. Of History
Y. C. College, Islampur

Principal
Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang

Yashwantrao Chavan College, Islampur

Department of History

Class : B.A. I

List of Slow Learners and Advance Learners

2014-15

Advance Lerner												
Sr.No	Students Name	July				Aug				Sept		
	Date	12	26	16	30	13	27					
1	Aatpadkar Rupali L.	P	P	P	P	P	P					
2	Aiwale Ashwini Balaso	P	P	A	P	P	P					
3	Aatpadkar Chhaya Narayan	P	P	P	P	P	P					
4	Chandne Prakash Laximan	P	A	P	P	P	P					
5	Desai Vaibhav Amol	A	P	P	P	P	P					
6	Desai Vijay Dinkar	P	P	A	P	P	P					
7	Devarde Prashant Manik	P	P	P	P	A	P					
8	Duke Suraj Baban	P	P	P	P	A	P					
9	Inamdar Summaya Rahim	P	P	P	P	P	A					
10	Jounjal Sarika Suhas	P	P	P	P	P	P					
11	Kamble Ashish Arvind	P	A	P	P	P	P					
12	Kesare Pooja Suresh	P	P	P	A	P	P					
13	Mahulkar Rajesh Anadrao	P	P	P	P	P	P					
14	Nikam Pallawi Chandrakant	P	P	P	A	P	P					

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

HEAD
Dept. Of History
Y. C. College, Islampur

Principal
Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang)

Yashwantrao Chavan College, Islampur

Department of History

Class : B.A. I

List of Slow Learners and Advance Learners

2014-15

Slow Lernerers											
Sr.No	Students Name	Dec				Jan			Feb		
	Date	26		20		3		17		7	21
1	Ambi Amol Ashok	P		P		P		A		P	P
2	Khandekar Shekhar Dinkar	P		P		P		P		P	P
3	Madane Sagar Dilip	P		A		P		A		P	P
4	Irkar Vikas Sambhaji	P		P		P		P		A	P
5	Kapale Pranay Vilas	A		P		P		P		P	P
6	More Akshay Pandurang	P		P		P		P		P	A
7	More Sagar Anil	A		P		A		P		P	P
8	Wagh Vishal Babaso	P		P		P		P		A	P

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

HEAD
Dept. Of History
Y. C. College, Islampur

Principal
Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang

Yashwantrao Chavan College, Islampur

Department of History

Class : B.A. I

List of Slow Learners and Advance Learners

2014-15

Advance Lerner										
Sr.No	Students Name	Dec			Jan			Feb		
		Date	13	27	10	24	14	27		
1	Aatpadkar Rupali L.	P	P	P	P	P	P			
2	Aiwale Ashwini Balaso	P	A	P	P	P	P			
3	Aatpadkar Chhaya Narayan	A	P	P	P	P	P			
4	Chandne Prakash Laximan	P	P	P	P	P	A			
5	Desai Vaibhav Amol	P	P	A	A	P	P			
6	Desai Vijay Dinkar	P	A	P	P	P	P			
7	Devarde Prashant Manik	P	P	P	P	A	P			
8	Duke Suraj Baban	A	P	P	P	P	P			
9	Inamdar Summaya Rahim	P	P	P	A	P	P			
10	Jounjal Sarika Suhas	P	P	P	P	P	P			
11	Kamble Ashish Arvind	P	P	P	P	P	P			
12	Kesare Pooja Suresh	P	P	A	P	P	P			
13	Mahulkar Rajesh Anadrao	P	P	P	A	P	P			
14	Nikam Pallawi Chandrakant	P	P	P	P	A	P			

CO-ORDINATOR
COLLEGE, ISLAMPUR

HEAD
Dept. Of History
Y. C. College, Islampur

Principal
Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang)

Yashwantrao Chavan College, Islampur

Department of History

Class : B.A. I

List of Slow Learners and Advance Learners

2015-16

Slow Leners										
Sr.No	Students Name	July			Aug			Sept		
	Date	4	19	1	15	5	19			
1	Chavan Rohit Sambhaji	P	A	P	P	A	P			
2	Ghutugade Vikram Sampat	P	P	P	P	P	A			
3	Jadhav Akshay Shivaji	A	P	P	P	P	P			
4	Jagtap Madan Namdev	P	P	A	P	P	P			
5	Rathod Komal Valu	P	P	P	P	P	P			
6	Ghule Pooja Baliram	P	A	P	P	P	P			
7	Lad Vishwajit Laxman	P	P	P	A	P	P			
8	Madane Sagar Sanjay	P	P	P	P	P	P			
9	More Nikhil Anil	A	P	P	P	P	P			
10	Veer Sunil Baban	P	P	A	P	P	P			
11	Waghmode Babasaheb Bhagvan	P	P	P	A	P	P			

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

HEAD
Dept. Of History
Y. C. College, Islampur

Principal
Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang)

Yashwantrao Chavan College, Islampur

Department of History

Class : B.A. I

List of Slow Learners and Advance Learners

2015-16

Advance Lernerers										
Sr.No	Students Name	July		Aug		Sept				
		11	26	8	22	12	26			
1	Chopad Kiran Abraham	P	P	P	P	P	P			
2	Gajare Rohini Maruti	P	P	P	P	P	P			
3	Jadhav Abhishek Mahadev	A	P	P	P	P	P			
4	Jamadar Ijai Anyaj	P	A	P	P	P	P			
5	Kadam Yogesh Pandit	P	P	P	P	P	P			
6	Kamble Rakshu Rajendra	P	P	P	A	P	P			
7	Kare Chaitanya Eknath	P	P	P	P	P	P			
8	Madane Pooja Anil	A	P	P	P	P	P			
9	Patil Apurva Kiran	P	P	A	P	P	P			
10	Patil Devyani Ankush	P	A	P	P	P	P			
11	Patil Dipali Subhash	P	P	P	P	P	P			
12	Sutar Sandip Bhupal	P	P	P	P	P	P			
13	Vhanmane Sunil Shivaji	P	A	P	P	P	P			
14	Dangarhe Sandip Mane	P	P	P	P	A	P			
15	Dhotre Vinod Sopan	P	P	P	P	P	P			
16	Hippargi Prakash Amol	P		A	P	P	P			

Suissa

CO-ORDINATOR
COLLEGE, ISLAMPUR

Kamakh

HEAD
Dept. Of History
Y. C. College, Islampur

Prakash

Principal
Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang)

Yashwantrao Chavan College, Islampur

Department of History

Class : B.A. I

List of Slow Learners and Advance Learners

2015-16

Slow Learners												
Sr.No	Students Name	Dec				Jan				Feb		
	Date	5		19		2		16		7		20
1	Chavan Rohit Sambhaji	P		A		P		P		P		P
2	Ghutugade Vikram Sampat	P		P		A		P		P		P
3	Jadhav Akshay Shivaji	P		P		P		P		P		P
4	Jagtap Madan Namdev	A		P		P		P		P		P
5	Rathod Komal Valu	P		P		P		P		P		A
6	Ghule Pooja Baliram	P		P		A		P		P		P
7	Lad Vishwajit Laxman	P		P		P		P		A		P
8	Madane Sagar Sanjay	P		P		P		P		P		P
9	More Nikhil Anil	P		A		P		P		P		P
10	Veer Sunil Baban	P		P		P		A		P		P
11	Waghmode Babasaheb Bhagvan	P		P		A		P		P		P

CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

HEAD
Dept. Of History
Y. C. College, Islampur

Principal
Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang)

Yashwantrao Chavan College, Islampur

Department of History

Class : B.A. I

List of Slow Learners and Advance Learners

2015-16

Advance Lerner										
Sr.No	Students Name	Dec		Jan		Feb				
	Date	12	26	9	23	13		27		
1	Chopad Kiran Abraham	P	P	P	P	P		P		P
2	Gajare Rohini Maruti	P	P	P	P	P		P		A
3	Jadhav Abhishek Mahadev	P	P	P	P	A		P		P
4	Jamadar Ijai Anyaj	P	A	P	P	P		P		P
5	Kadam Yogesh Pandit	P	P	P	A	P		P		P
6	Kamble Rakshu Rajendra	A	P	P	P	P		P		P
7	Kare Chaitanya Eknath	P	P	P	P	P		P		A
8	Madane Pooja Anil	P	P	P	P	P		P		P
9	Patil Apurva Kiran	P	P	A	P	P		P		P
10	Patil Devyani Ankush	A	P	P	P	P		P		P
11	Patil Dipali Subhash	P	P	P	P	P		P		P
12	Sutar Sandip Bhupal	P	P	P	P	P		P		P
13	Vhanmane Sunil Shivaji	P	P	P	P	P		P		P
14	Dangarhe Sandip Mane	P	P	P	A	P		P		P
15	Dhotre Vinod Sopan	P	P	A	P	P		P		P
16	Hippargi Prakash Amol	P	P	P	P	P		P		P

[Signature]

CO-ORDINATOR
COLLEGE, ISLAMPUR

[Signature]

HEAD
Dept. Of History
Y. C. College, Islampur

[Signature]

Principal
Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang)

Yashwantrao Chavan College, Islmapur

Department of History

Class : B.A. I

List of Slow Learners and Advance Learners

2016-17

Slow Learners												
Sr.No	Students Name	July			Aug			Sept				
	Date	2	16	6	20	3	17					
1	Lohar Tukaram Sanjay	P	P	P	A	P	P					
2	Shaikh Rafik Nuzir	A	P	P	P	P	P					
3	Tanekhan Iahir Yasin	P	P	P	P	A	P					
4	Yadav Amit Balaso	P	P	A	P	P	P					
5	Gaikwad Maruti Tanaji	P	A	P	P	P	P					
6	Gavade Prakash Krushnat	P	P	P	A	P	P					
7	Ghare Pratik Vilas	P	P	P	P	P	A					
8	Kamble Abhijeet Ananda	A	P	P	P	A	P					

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

HEAD
Dept. Of History
Y. C. College, Islampur

Principal
Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang)

Yashwantrao Chavan College, Islampur

Department of History

Class : B.A. I

List of Slow Learners and Advance Learners

2016-17

Advance Lernerers									
Sr.No	Students Name	July			Aug			Sept	
	Dare	9	23	14	27	10	24		
1	Patil Sourabh Sunil	P	P	P	P	P	P	P	P
2	Patil Vishal Dilip	P	P	A	P	P	P	P	P
3	Rathod Sachin Govind	P	A	P	P	P	P	P	P
4	Surywanshi Rohit Chhagan	P	P	P	P	P	P	P	P
5	Vadar Dhanashree Anil	A	P	P	P	P	P	P	P
6	Kamble Kishor Vijayanand	P	P	P	P	P	P	P	A
7	Kharat Murlidhar Pandurang	P	P	P	P	P	P	P	P
8	Kharat Shridhar Anandrao	P	P	P	P	P	P	P	P
9	Kolekar Trupti Shivaji	P	P	P	P	P	P	P	P
10	Mali Rushikesh Anil	P	P	P	A	P	P	P	P
11	Molange Priyanka Vasant	P	P	P	P	P	P	P	P
12	More Amruta Vikram	P	P	A	P	P	P	P	P
13	Mulla Sahil Salim	P	P	P	P	P	A	P	P
14	Naikwadi Akshay Mahesh	P	P	P	P	P	P	P	A
15	Autade Swapnali Arvind	P	P	P	P	P	P	P	P
16	Budruk Pritam Anil	P	A	P	P	P	P	P	P
17	Jadhav Kishor Bajarang	P	P	P	P	P	P	P	P
18	Jadhav Vishal Arun	P	P	P	P	P	P	P	P
19	Kadam Chetan Vithal	P	P	P	P	P	P	P	P

[Signature]

CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

[Signature]

HEAD
Dept. Of History
Y. C. College, Islampur

[Signature]

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sangli)

Yashwantrao Chavan College, Islmapur

Department of History

Class : B.A. I

List of Slow Learners and Advance Learners

2016-17

Slow Learners												
Sr.No	Students Name	Dec			Jan			Feb				
	Date	3		17		8		21		4		18
1	Lohar Tukaram Sanjay	P		P		A		P		P		P
2	Shaikh Rafik Nuzir	P		A		P		P		P		P
3	Tanekhan Iahir Yasin	P		P		P		A		P		P
4	Yadav Amit Balaso	P		P		P		P		P		A
5	Gaikwad Maruti Tanaji	P		P		P		P		P		P
6	Gavade Prakash Krushnat	P		P		P		P		P		P
7	Ghare Pratik Vilas	A		P		P		P		P		P
8	Kamble Abhijeet Ananda	P		P		P		A		P		P

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR.

HEAD
Dept. Of History
Y. C. College, Islampur

Principal
Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang

Yashwantrao Chavan College, Islampur

Department of History

Class : B.A. I

List of Slow Learners and Advance Learners

2016-17

Advance Lernerers									
Sr.No	Students Name	Dec		Jan		Feb			
		10	24	14	28	11	25		
1	Patil Sourabh Sunil	P	P	P	P	P	P		
2	Patil Vishal Dilip	P	P	A	P	P	P		
3	Rathod Sachin Govind	A	P	P	P	P	P		
4	Surywanshi Rohit Chhagan	P	P	P	A	P	P		
5	Vadar Dhanashree Anil	P	P	P	P	A	P		
6	Kamble Kishor Vijayanand	P	A	P	P	P	P		
7	Kharat Murlidhar Pandurang	P	P	P	P	P	P		
8	Kharat Shridhar Anandrao	P	P	P	P	P	P		
9	Kolekar Trupti Shivaji	P	P	P	A	P	P		
10	Mali Rushikesh Anil	P	P	P	P	P	A		
11	Molange Priyanka Vasant	P	P	P	P	P	P		
12	More Amruta Vikram	P	A	P	P	P	P		
13	Mulla Sahil Salim	A	P	P	P	P	P		
14	Naikwadi Akshay Mahesh	P	P	A	P	P	A		
15	Autade Swapnali Arvind	P	P	P	P	P	A		
16	Budruk Pritam Anil	P	P	P	A	P	P		
17	Jadhav Kishor Bajarang	P	P	P	P	A	P		
18	Jadhav Vishal Arun	P	P	P	P	P	P		
19	Kadam Chetan Vithal	P	A	P	P	P	P		

Signature

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Signature

HEAD
Dept. Of History
Y. C. College, Islampur

Signature

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang)

Yashwantrao Chavan College, Islampur

Department of History

Class : B.A. I

List of Slow Learners and Advance Learners

2017-18

Slow Learners											
Sr.No	Students Name	July			Aug			Sept			
	Date	1	15	5	19	3	16				
1	Jadhav Abhijeet Tukaram	P	P	A	P	P	P				
2	Kadam Sachin Shankar	P	P	P	A	P	P				
3	Kamble Ankita Aanada	P	P	P	P	P	A				
4	Kamble Karan Anand	A	P	P	P	P	P				
5	Khot Dipti Dattatray	P	P	P	P	A	P				
6	Gavandi Anant Shankar	P	P	P	P	P	A				
7	Jadhav Anuraj Sambhaji	A	P	P	P	P	P				
8	Jadhav Vijay Balaso	P	P	P	P	P	P				
9	Momin Jaid Ali	P	A	P	P	A	P				
10	Mulla Sahir Munnir	A	P	P	P	P	P				

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR.

HEAD
Dept. Of History
Y. C. College, Islampur

Principal
Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang

Yashwantrao Chavan College, Islampur

Department of History

Class : B.A. I

List of Slow Learners and Advance Learners

2017-18

Advance Lernerers									
Sr.No	Students Name	July		Aug		Sept			
		Date	8	22	12	26	10	23	
1	Patil Rakshanda Rajkumar		P	P	P	P	P	P	P
2	Patil Shrenik Mansing		P	P	A	P	P	P	P
3	Patil Vighnaharta Balasaheb		P	P	P	P	P	P	P
4	Rathod Meena Keshav		P	P	A	P	P	P	A
5	Aatpadkar Chhaya Mahadev		P	P	P	P	P	P	P
6	Khambe Priyanka Arjun		P	P	P	P	P	P	P
7	Kumbhar Prajкта Namdev		P	A	P	P	P	P	P
8	Kute Ashwini Sanjay		A	P	P	P	P	P	P
9	Nangare Ruchila Sankar		P	P	P	A	P	P	P
10	Patil Dhanshree Dipak		P	P	P	P	A	P	P
11	Patil Ganesh Ananda		P	P	P	P	P	P	P
12	Shejawale Akshata Vijay		P	P	P	P	P	P	P
13	Solankar Komal Prabhakar		P	P	A	P	P	P	P
14	Thorat Satyajeet Sunil		A	P	P	P	A	P	P
15	Malik Muskan jakir		P	P	P	P	P	P	P
16	Mohite Dhiraj Sahebrao		P	A	P	P	P	P	P
17	Mulani Nafisa Altap		P	P	P	A	P	P	A
18	Auti Arbaj Abubakar		P	P	P	P	P	P	P
19	Kumbhar Mayur Dilip		P	A	P	P	P	P	P
20	Maharnur Mahesh Dadaso		P	P	P	P	P	P	P
21	Nangre Gourav Shankar		P	P	P	P	P	P	A

(Signature)

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

(Signature)

HEAD

Dept. Of History
Y. C. College, Islampur

(Signature)

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang)

Yashwantrao Chavan College, Islmapur

Department of History

Class : B.A. I

List of Slow Learners and Advance Learners

2017-18

Slow Lernerers											
Sr.No	Students Name	Dec			Jan			Feb			
	Date	2	16	6	20	3	17				
1	Jadhav Abhijeet Tukaram	P	A	P	P	P	P				
2	Kadam Sachin Shankar	P	P	A	P	P	P				
3	Kamble Ankita Aanada	P	A	P	P	P	P				
4	Kamble Karan Anand	A	P	P	P	P	P				
5	Khot Dipti Dattatray	P	P	P	A	P	P				
6	Gavandi Anant Shankar	P	P	P	P	A	P				
7	Jadhav Anuraj Sambhaji	P	A	P	P	P	A				
8	Jadhav Vijay Balaso	A	P	P	P	P	P				
9	Momin Jaid Ali	P	P	P	P	P	A				
10	Mulla Sahir Munnir	P	P	P	P	P	P				

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

HEAD
Dept. Of History
Y. C. College, Islampur

Principal
Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang)

Yashwantrao Chavan College, Islampur

Department of History

Class : B.A. I

List of Slow Learners and Advance Learners

2017-18

Advance Lernerers									
Sr.No	Students Name	Dec		Jan		Feb			
		Date	5	23	13	28	10	24	
1	Patil Rakshanda Rajkumar		P	P	P	P	A		P
2	Patil Shrenik Mansing		P	A	P	P	P		P
3	Patil Vighnaharta Balasaheb		P	P	A	P	P		P
4	Rathod Meena Keshav		P	P	P	A	P		P
5	Aatpadkar Chhaya Mahadev		P	P	P	P	P		A
6	Khambe Priyanka Arjun		P	P	P	P	P		P
7	Kumbhar Prajkta Namdev		P	P	P	P	P		P
8	Kute Ashwini Sanjay		P	A	P	P	P		P
9	Nangare Ruchila Sankar		P	P	P	P	P		A
10	Patil Dhanshree Dipak		P	P	A	P	P		P
11	Patil Ganesh Ananda		P	P	P	A	P		P
12	Shejawale Akshata Vijay		P	P	P	P	A		P
13	Solankar Komal Prabhakar		A	P	P	P	P		P
14	Thorat Satyajeet Sunil		P	P	P	P	P		A
15	Malik Muskan jakir		P	A	P	P	P		P
16	Mohite Dhiraj Sahebrao		P	P	A	P	P		P
17	Mulani Nafisa Altap		P	P	P	P	P		P
18	Auti Arbaj Abubakar		P	P	P	A	P		P
19	Kumbhar Mayur Dilip		P	P	P	P	A		P
20	Maharnur Mahesh Dadaso		P	P	P	P	P		A
21	Nangre Gourav Shankar		P	P	P	P	P		P

Signature

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Signature

HEAD
Dept. Of History
Y. C. College, Islampur

Signature

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sangli)

Yashwantrao Chavan College, Islampur

Department of History

Class : B.A. I

List of Slow Learners and Advance Learners

2018-19

Slow Learners											
Sr.No	Students Name	July			Aug			Sept			
		Date	7	21	4	18	1	16			
1	Choudhari Rajkumar Birappa	P	P	P	P	A	P				
2	Ghadling Vinayak Suresh	P	P	A	P	P	P				
3	Khilare Omkar Ajay	P	A	P	P	P	P				
4	Kshirsagar Viraj Prakash	P	P	P	P	P	A				
5	Patil Shubham Sankar	P	P	P	A	P	P				
6	Pharne Abhijeet Sanjay	A	P	P	P	P	P				
7	Sande Nihal Rashid	P	P	A	P	P	P				

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Prof. Dr. Kalpana Rajiv Mohite
Professor, H.O.D. History
Yashwantrao Chavan College, Islampur
Dist. Sangli. 415 409

Principal
Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sangli)

Yashwantrao Chavan College, Islampur

Department of History

Class : B.A. I

List of Slow Learners and Advance Learners

2018-19

Advance Lernerers									
Sr.No	Students Name	July		Aug		Sept			
		14	28	11	25	8	22		
1	Adsul Jaywant Anandrao	P	P	P	P	A	P		
2	Babar Shubham Sambhaji	P	A	P	P	P	P		
3	Chalake Reshma Suresh	P	P	A	P	P	P		
4	Jadhav Amit Adhik	P	P	P	P	P	P		
5	Kamble Manisha Shantaram	P	P	P	A	P	P		
6	Kamble Niranjan Niwas	P	P	P	P	A	P		
7	Khilari Akshay Shantaram	A	P	P	P	P	P		
8	Kolekar Sanket Ramchandra	P	P	P	P	P	A		
9	Mandle Pranali Shashikant	P	P	P	P	P	P		
10	Mohite Swapnali Vijay	P	P	P	P	P	P		
11	Mujawar Ayamat Jahangir	A	P	P	P	P	P		
12	Patil Dipak Dattatray	P	P	P	P	P	P		
13	Patil kavita Kashinath	P	P	P	P	P	P		
14	Shevale Yashraj Mohan	P	A	P	P	P	P		

IQAC CO-ORDINATOR
A. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Prof. Dr. Kalpana Rajiv Mohite
Professor, H.O.D. History
Yashwantrao Chavan College, Islampur
Dist. Sangli. 415 409

Principal
Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang

Yashwantrao Chavan College, Islampur

Department of History

Class : B.A. I

List of Slow Learners and Advance Learners

2018-19

Slow Learners										
Sr.No	Students Name	Dec			Jan			Feb		
	Date	8	22	12	26	9	23			
1	Choudhari Rajkumar Birappa	P	A	P	P	P	P			
2	Ghadling Vinayak Suresh	P	P	P	P	P	P			
3	Khilare Omkar Ajay	A	P	P	A	P	P			
4	Kshirsagar Viraj Prakash	P	P	A	P	P	P			
5	Patil Shubham Sankar	P	P	P	P	P	P			A
6	Pharne Abhijeet Sanjay	P	P	P	P	A	P			
7	Sande Nihal Rashid	A	P	P	A	P	P			

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Prof. Dr. Kalpana Rajiv Mohite
Professor, H.O.D. History
Yashwantrao Chavan College, Islampur
Dist. Sangli. 415 409

Principal
Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang

Yashwantrao Chavan College, Islmapur

Department of History

Class : B.A. I

List of Slow Learners and Advance Learners

2018-19

Advance Lerner										
Sr.No	Students Name	Dec			Jan			Dec		
		1	15	31	5	19	31	2	16	31
1	Adsul Jaywant Anandrao	P	P		P	P		P	P	
2	Babar Shubham Sambhaji	P	A		P	P		P	P	
3	Chalake Reshma Suresh	P	P		P	P		A	P	
4	Jadhav Amit Adhik	P	P		P	P		P	A	
5	Kamble Manisha Shantaram	P	P		P	P		P	P	
6	Kamble Niranjani Niwas	A	P		P	A		P	P	
7	Khilari Akshay Shantaram	P	P		P	P		P	P	
8	Kolekar Sanket Ramchandra	P	A		P	P		P	P	
9	Mandle Pranali Shashikant	P	P		A	P		P	P	
10	Mohite Swapnali Vijay	P	P		P	P		P	P	
11	Mujawar Ayamati Jahangir	P	P		P	P		P	P	
12	Patil Dipak Dattatray	A	P		P	A		P	P	
13	Patil kavita Kashinath	P	P		P	P		P	A	
14	Shevale Yashraj Mohan	P	P		P	P		P	P	

SAC CO-ORDINATOR
YASHWANTRAO CHAVAN COLLEGE, ISLAMPUR

Prof. Dr. Kalpana Rajiv Mohite
Professor, H.O.D. History
Yashwantrao Chavan College, Islampur
Dist. Sangli. 415 409

Principal
Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sangli)

Yashwantrao Chavan College, Islampur

Department of History

Class : B.A. I

List of Slow Learners and Advance Learners

2019-20

Slow Learners											
Sr.No	Students Name	July			Aug			Sept			
		6	20		3	18		7	21		
1	Ahir Akash Mahadev	P	P		A	P		P	P		
2	Bhise Prayag Satish	P	P		P	P		A	P		
3	Helari Rahul Bhairu	P	P		P	P		P	P		
4	Jadhav Aniket Arun	P	P		P	P		P	P		
5	Kamble Pratiksha Vijayanda	P	P		P	P		P	P		
6	Lakhe Pawan Sanjay	A	P		P	P		P	P		
7	Sande Abhijeet Satish	P	A		P	P		P	P		
8	Waghmode Pradip Balaso	P	P		A	P		P	P		

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Prof. Dr. Kalpana Rajiv Mohite
Professor, H.O.D. History
Yashwantrao Chavan College, Islampur
Dist. Sangli. 415 409

Principal
Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang

Yashwantrao Chavan College, Islampur

Department of History

Class : B.A. I

List of Slow Learners and Advance Learners

2019-20

Advance Learners									
Sr.No	Students Name	July		Aug		Sept			
		Date	13	27	10	24	14	28	
1	Aatpadkar Nitin Ramesh		P	P	P	P	P	P	
2	Dumal Kundan Pandurang		P	P	A	P	P	P	
3	Gotal Rahul Shamrao		A	P	P	P	P	P	
4	Kamble Prem Vishwas		P	P	P	P	A	A	
5	Mandle Shubhngi Anil		P	P	P	P	P	P	
6	Mane Shraddha Dattatray		P	P	P	P	P	P	
7	Mohite Pruthviraj Sampat		P	P	P	P	P	P	
8	Mulla Nihal Aayub		P	P	A	P	P	P	
9	Patil Aakash Bajirao		P	P	P	P	P	P	
10	Patil Amruta Shivaji		P	A	P	P	P	P	
11	Patil Aniket Ashok		P	P	P	A	P	P	
12	Patil Nitin Ramchandra		P	P	P	P	P	P	
13	Patil Rutuja Rajendra		P	P	P	P	P	P	
14	Sande Nilofar Dastgir		P	P	P	P	P	P	
15	Satpute Nikhil Raju		P	P	P	A	P	P	
16	Shendge Suyashani Satish		P	P	P	P	P	P	

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Prof. Dr. Kalpana Rajiv Mohite
Professor, H.O.D. History
Yashwantrao Chavan College, Islampur
Dist. Sangli. 415 409

Principal
Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang

Yashwantrao Chavan College, Islmapur

Department of History

Class : B.A. I

List of Slow Learners and Advance Learners

2019-20

Slow Leners											
Sr.No	Students Name	Dec			Jan			Feb			
		Date	7	21	4	18	1	15			
1	Ahir Akash Mahadev	P	P	P	P	P	P	P			
2	Bhise Prayag Satish	A	P	P	P	P	P	P			
3	Helari Rahul Bhairu	P	P	A	P	P	P	P			
4	Jadhav Aniket Arun	P	P	P	P	A	P	P			
5	Kamble Pratiksha Vijayanda	P	P	P	A	P	P	P			
6	Lakhe Pawan Sanjay	P	P	P	P	P	P	P			
7	Sande Abhijeet Satish	P	A	P	P	P	P	P			
8	Waghmode Pradip Balaso	P	P	P	A	P	P	P			

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Prof. Dr. Kalpana Rajiv Mohite
Professor, H.O.D. History
Yashwantrao Chavan College, Islampur
Dist. Sangli. 415 409

Principal
Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang

Yashwantrao Chavan College, Islampur

Department of History

Class : B.A. I

List of Slow Learners and Advance Learners

2019-20

Advance Lernerers										
Sr.No	Students Name	Dec			Jan			Feb		
		Date	14	28	11	25	8	22		
1	Aatpadkar Nitin Ramesh	P	P	P	P	P	P	P		
2	Dumal Kundan Pandurang	P	P	A	P	P	P	P		
3	Gotal Rahul Shamrao	P	P	P	P	P	P	P		
4	Kamble Prem Vishwas	P	A	P	1	P	P	P		
5	Mandle Shubhngi Anil	P	P	P	P	A	P	P		
6	Mane Shraddha Dattatray	P	P	P	P	P	P	P		
7	Mohite Pruthviraj Sampat	P	P	P	P	P	P	P		
8	Mulla Nihal Aayub	P	P	A	P	P	P	P		
9	Patil Aakash Bajirao	A	P	P	A	P	P	P		
10	Patil Amruta Shivaji	A	P	P	P	P	P	P		
11	Patil Aniket Ashok	P	P	P	P	P	P	P		
12	Patil Nitin Ramchandra	P	P	P	P	P	P	P		
13	Patil Rutuja Rajendra	P	A	P	P	P	P	P		
14	Sande Nilofar Dastgir	P	P	P	A	P	P	P		
15	Satpute Nikhil Raju	P	P	P	P	P	P	A		
16	Shendge Suyashani Satish	P	P	A	P	P	P	P		

Signature

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Signature

Prof. Dr. Kalpana Rajiv Mohite
Professor, H.O.D. History
Yashwantrao Chavan College, Islampur
Dist. Sangli. 415 409

Signature

Principal
Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang

Walwa Taluka Education Society's
Yashwantrao Chavan College,
Urun –Islampur
DEPARTMENT OF HISTORY

The Activity Implemented For Slow and Advanced Learners

Step Taken for Slow learners

- **Counselling**
- **Extra Lectures**
- **Question Bank and Model Answers**
- **Internal Exam**
- **Home Assignment**
- **Seminar Presentation**
- **Provide Additional Departmental Library Facility**
- **Study Tour**
- **Use of ICT**

**Walwa Taluka Education Society's
Yashwantrao Chavan College,
Urun -Islampur**

DEPARTMENT OF HISTORY

The Acitivity Implemented For Slow and Advanced Lerner

Step Taken for Advance learners

- **Counselling**
- **Extra Lectures**
- **Question Bank and Model Answers**
- **Internal Exam**
- **Home Assignment**
- **Seminar Presentation**
- **Provide Additional Departmental Library Facility**
- **Study Tour**
- **Motivate to Participating in Avishkar and Develop Research Culture**
- **Use of ICT**

यशवंतराव चव्हाण महाविद्यालय, इस्लामपूर

विषय — इतिहास

बी. ए. भाग १ (सेमिस्टर १)

प्रश्नसंच

२०१४-१५

पेपर क्र. १ : मराठी सत्तेचा उदय (१६००ते १७०७)

प्र. १ योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा.

१) हरिहर व बुक्कराय यांनी ..... नदीकाठी विजयनगर राज्याची
स्थापना केली.

अ) कृष्णा

ब) तुंगभद्रा

क) पंचगंगा

ड) वेदगंगा

२) छ. शिवाजी महाराजांनी ..... किल्ला घेऊन स्वराज्याचे तोरण उभारले.

अ) शिवनेरी

ब) कोंढाणा

क) तोरणा

ड) राजगड

३) अफझलखानाचा वकील ..... हा होता.

अ) पंताजी गोपीनाथ

ब) रघुनाथ बल्लाळ

क) कृष्णाजी भास्कर

ड) त्र्यंबक भास्कर

४) पन्हाळा किल्ल्यास ..... ने वेढा दिला.

अ) शेख निजाम

ब) सिद्दी जोहर

क) दिलेरखान

ड) झुल्फिकारखान

५) सुरत शहर ..... नदीच्या मुखाजवळ वसले आहे.

अ) तापी

ब) नर्मदा

क) गोदावरी

ड) कृष्णा

CO-ORDINATOR
COLLEGE, ISLAMPUR

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang)

६) छ. शिवाजी महाराजांचा राज्याभिषेक ..... रोजी झाला.

अ) १४ जून १६६५   ब) ३ ऑक्टों १६७०

क) ६ जून १६७४   ड) ६ जून १६७५

७) युरोपियन लोक ..... किल्ल्यास पुर्वेकडील जिब्राल्टर म्हणत.

अ) राजगड   ब) रायगड

क) प्रतापगड   ड) वसंतगड

८) छ. शिवाजी महाराजांनी कोंढाणा घेण्यासाठी ..... ची नियुक्ती केली.

अ) नेताजी पालकर   ब) मुरारबाजी देशपांडे

क) कोंडाजी फर्जंद   ड) तानाजी मालुसरे

९) छ. शिवाजी महाराजांनी राजधानी साठी ..... निवड केली.

अ) सिंहगडची   ब) रायगडची

क) प्रतापगड   ड) विशाळगड

१०) छ. शिवाजी महाराजांच्या दुस-या राज्याभिषेकाचे पौरोहित्य ..... नी केले.

अ) गागाभट्ट   ब) निश्चलपुरी

क) मोरेश्वर पंडितराव   ड) नारायण शास्त्री

११) 'राज्याभिषेक प्रयोग' हा ग्रंथ ..... यांनी लिहिला.

अ) रघुनाथ चित्रे   ब) मल्हार चिटणीस

क) कवी परमानंद   ड) गागाभट्ट

१२) छ. संभाजीराजांचा जन्म ..... किल्ल्यावर झाला.

अ) शिवनेरी   ब) राजगड

क) पुरंदर   ड) सिंहगड

१३) 'श्री सखी राज्ञीजयति' हा शिक्का ..... यांचा होय.

अ) राणी येसुबाई   ब) राणी सईबाई

क) राणी सकवारबाई   ड) महाराणी ताराबाई

१४) छ. संभाजी महाराजांना मुकर्बखानाने ..... येथे कैद केले.

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang)

- अ) संगमेश्वर   ब) संगमनेर
क) चिपळूण   ड) महाड

१५) छ. संभाजी राजांनी ..... संस्कृत ग्रंथ लिहिला.

- अ) शिवभारत   ब) बुधभूषणम्
क) अनुपुराण   ड) शिवराजभूषण

१६) महाराणी ताराबाई ..... यांची मुलगी होय.

- अ) महादजी निंबाळकर   ब) पिलाजी शिर्के
क) हंबीराव मोहिते   ड) प्रतापराव गुजर

१७) 'शिवभारत' या ग्रंथाची रचना ..... नी केली.

- अ) कृष्णाजी अनंत सभासद   ब) कवींद्र परमानंद
क) जयराम पिंडये   ड) केशव पंडित

१८) 'तारीखे दिलकुशा' हा ग्रंथ ..... नी लिहिला.

- अ) खाफीखान   ब) भीमसेन सक्सेना
क) ईश्वरदास नागर   ड) साकी मुस्तैदखान

१९) अफझलखानाचा वध ..... दिवशी झाला.

- अ) १० नोव्हें १६५९   ब) १० नोव्हें. १६६०
क) १० नोव्हें. १६५८   ड) १० नोव्हें. १६४९

२०) घोडखिंडीत शत्रूला रोखून धरण्याची कामगिरी .....नी केली.

- अ) मुरारबाजी देशपांडे   ब) बाजीप्रभू देशपांडे
क) कोंडाजी फर्जद   ड) फिरंगोजी नरसाळा

२१) चाकणच्या किल्ल्याचा किल्लेदार ..... हा होता.

- अ) संभाजी कावजी   ब) सुर्याजी काकडे
क) येसाजी कंक   ड) फिरंगोजी नरसाळा

२२) महाराणी ताराबाईचा भद्रकाली असा उल्लेख ..... नी केला.

- अ) कवी देवदत्त   ब) कवी परमानंद

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang)

यशवंतराव चव्हाण महाविद्यालय, इस्लामपूर

विषय — इतिहास

बी. ए. भाग १ (सेमिस्टर २)

प्रश्नसंच

पेपर क्र. २ : मराठेकालीन राजनीती, समाजव्यवस्था आणि अर्थव्यवस्था (१६००ते १७०७

प्र. १ योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा.

१) छ. शिवाजी महाराजांच्या राज्याभिषेक प्रसंगी ..... मुख्य प्रधान होता.

अ) अण्णाजी दत्तो

ब) मोरो त्र्यंबक पिंगळे

क) दत्ताजी त्र्यंबक

ड) निराजी रावजी

२) राज्याचा जमाखर्च पाहण्याची जबाबदारी ..... वर होती.

अ) अमात्य

ब) सचिव

क) मंत्री

ड) सुमंत

३) खालीलपैकी ..... हा छत्रपती शिवाजी महाराजांचा सेनापती नव्हता.

अ) नेताजी पालकर

ब) प्रतापराव गुजर

क) हंबीरराव मोहिते

ड) धनाजी जाधव

४) परराष्ट्र व्यवहार पाहणे हे काम ..... चे होय.

अ) सुमंत

ब) अमात्य

क) मंत्री

ड) पंडितराव

५) किल्ल्याच्या प्रमुखास ..... असे म्हटले जाई.

अ) सबनीस

ब) कारखानीस

क) हवालदार

ड) तटसरनौबत

६) सिंधुदुर्ग हा किल्ला ..... प्रकारात मोडतो.

अ) गिरीदुर्ग

ब) जलदुर्ग

क) वनदुर्ग

ड) भुईकोट

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang)

- ७) छ.शिवाजी महाराजांच्या आरमारातील ..... हे सर्वात मोठे जहाज होय.
- अ) गलबत   ब) शिबाड
क) पाल   ड) गुराब
- ८) शिवकालीन खेड्यांमध्ये ज्यांच्या मालकीची जमीन असे त्यांना..... असे म्हटले जाई.
- अ) मिरासदार   ब) उपरे
क) बिडवई   ड) मुकादम
- ९) मराठाकाळात प्रत्यक्ष शेती केली जाई त्या जमिनीस ..... म्हटले जाई.
- अ) गाव पांढरी   ब) काळी आई
क) पांढरी   ड) अग्रहार
- १०) मराठाकाळात 'शिवशाही काठीचा ' वापर ..... केला जाई.
- अ) राजदंड म्हणून   ब) गुन्हेगारांना शासन करण्यासाठी
क) जमीन मोजण्यासाठी   ड) वरील सर्व
- ११) शिवकाळात पेठेच्या प्रमुख अधिका-यास ..... म्हटले जाई.
- अ) शेते   ब) महाजन
क) बिडवई   ड) कोतवाल
- १२) चौल हे बंदर शिवकाळात प्रामुख्याने ..... व्यापारासाठी प्रसिध्द होते.
- अ) विडयाची पाने   ब) रेशीम
क) गहू   ड) डाळ
- १३) छ. शिवाजी महाराजांनी सोन्याचा ..... व तांब्याची शिवराई ही नाणी पाडली.
- अ) निसार   ब) दि-हम
क) रूपया   ड) होन
- १४) शिवकाळात होन या सोन्याच्या नाण्याचे वजन ..... होते.
- अ) ४२.१२ ग्रेन   ब) १२.४२ ग्रेन
क) २४.१२ ग्रेन   ड) २४. २३ ग्रेन
- १५) शिवकाळातील गाववसाहतीच्या क्षेत्रास ..... म्हणतात.

IQAC CO-ORDINATOR
V. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Principal
Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang)

- अ) पांढरी   ब) काळी
क) सिम   ड) चारहम
- १६) ..... यास ग्रामगोपक या संज्ञेने ओळखले जाते.
अ) शेते   ब) महाजन
क) कुलकर्णी   ड) पाटील
- १७) गावच्या पाटलीची ..... निशाणी आहे.
अ) तराजु   ब) नांगर
क) काठी   ड) दोरखंड
- १८) वारकरी संप्रदायाचा पाया ..... नी घातला.
अ) नामदेव   ब) ज्ञानेश्वर
क) एकनाथ   ड) तुकाराम
- १९) शिवाजी महाराजांच्या भोसले कुलाची ..... कुलस्वामिनी होय.
अ) तुळजाभवानी   ब) महालक्ष्मी
क) रेणुका   ड) सप्तश्रुंगी
- २०) छ. शिवाजी महाराजांचे धार्मिक धोरण ..... होते.
अ) सहिष्णू   ब) सनातन
क) कट्टरपंथीय   ड) यापैकी नाही.
- २१) छ. शिवाजी महाराजांनी महमद कुलीखान झालेल्या..... ला स्वधर्मात घेतले.
अ) माणकोजी दहातोंडे   ब) नेताजी पालकर
क) प्रतापराव गुजर   ड) धनाजी जाधव
- २२) मराठी सत्तेच्या काळात महाराष्ट्रात ..... हे इतिहासाचे साधन म्हणून लिखाण करण्यास सुरवात झाली.
अ) तवारीख   ब) बखरी
क) गॅझेट   ड) रेकॉर्ड
- २३) न्या. महादेव गोविंद रानडे यांनी मराठ्यांच्या इतिहासावर ..... हा ग्रंथ लिहिला.

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang)

अ) History of Maratha

ब) shivaji the great

क) Rise of the Maratha Power

ड) shivaji and His times

२४) मराठी सत्तेचा उदय म्हणजे सहयाद्री पर्वतामध्ये अचानक लागलेल्या वणव्याप्रमाणे आहे हा सिध्दांत ..... या इतिहास काराने मांडला.

अ) एल्फिस्टन

ब) जदुनाथ सरकार

क) डॉ. बाळकृष्ण

ड) जेम्स ग्रॅट डफ

२५) ब्रिटीश सरकारने १८२९ मध्ये जदुनाथ सरकारांना ..... हा किताब बहाल केला.

अ) सर

ब) रावबहादूर

क) राजासाब

ड) हिज हायनेस

**IQAC CO-ORDINATOR
V. C. COLLEGE, ISLAMPUR**

Principal

**Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang)**

यशवंतराव चव्हाण कॉलेज इस्लामपूर

ता-वाळवा जि-सांगली

इतिहास

बी.ए - भाग दोन

सत्र - तिसरे

पेपर नाव - जागतिक क्रांती भाग १

वेळ - ६० मि.

पेपर क्रमांक - तीन (III)

गुण - ५०

योग्य पर्याय निवडून खालील विधान पूर्ण करा.

१) धर्मसुधारणा चळवळीतील ..... याला 'शुक्रतारा' म्हणून ओळखले जाते.

(अ) मार्टिन ल्युथर (ब) जॉन विक्लिफ (क) जॉन हस (ड) इरॅस्मस

२) पवित्र रोमन साम्राज्याचा ..... हा पहिला राजा होय.

(अ) फ्रँक राजा शार्लमेन (ब) हेन्री पाचवा (क) एलिझाबेथ (ड) राजा चार्लस

३) कॅन्डिड या ग्रंथाचा कर्ता .....होय.

(अ) टरगॉट (ब) व्हॉल्टेअर (क) रुसो (ड) नेकर

४) ..... देशास लोकशाहीची जननी म्हटले जाते.

(अ) इंग्लंड (ब) फ्रांस (क) हॉलंड (ड) जर्मनी

५) फ्रांसच्या ..... सम्राटाबरोबर राजा स्टुअर्ट याचे मैत्रीचे संबंध होते.

(अ) १४ व लुई (ब) १५ व लुई (क) १६ व लुई (ड) १८ व लुई

६) सन १७३२ मध्ये ब्रिटीशांनी वसाहतींवर ..... हा कायदा लादला.

(अ) शुगर अॅक्ट (ब) स्टॅम्प अॅक्ट (क) हॅट्स अॅक्ट (ड) टाऊनशेड अॅक्ट

७) सोसायटी ऑफ जिझस ही संघटना .....याने सुरु केली.

(अ) राजा जॉन (ब) राजा जेम्स (क) राजा चार्लस (ड) इग्नेशियस लॉयोला

८) पिटिशन ऑफ राईट्स हा कायदा ..... साली मान्य झाला.

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
UN-ISLAMPUR, (Dist. Sangli)

(अ) इ. स. १२१५ (ब) इ. स. १६२८ (क) इ. स. १६४९ (ड) इ. स. १६८५

९) राजा जेम्स दुसरा याला ..... साली मुलगा झाला.

(अ) १६८५ (ब) १६८६ (क) १६८७ (ड) १६८८

१०) राजा विल्यम व मेरी हे मूळचे ..... देशातील होते.

(अ) स्कॉटलंड (ब) हॉलंड (क) आयर्लंड (ड) इंग्लंड

११) १३ व्या शतकात युरोपात जी विद्यापीठे स्थापन झाली त्यात पॅरिस, बोलोना व ..... या विद्यापीठांचा समावेश होता.

(अ) हेज (ब) ऑक्सफर्ड (क) कॅलिफोर्निया (ड) जिनिव्हा

१२) Spirit Of The Laws या ग्रंथाचा ..... हा कर्ता होय.

(अ) व्हॉल्टेअर (ब) मॉन्टेस्क्यू (क) फ्रेने (ड) दिदेरो

१३) ख्रिस्तोफर कोलंबस याने ..... मध्ये अमेरिका खंडाचा शोध लावला.

(अ) १४९२ (ब) १४९८ (क) १५८४ (ड) १६२०

१४) सन १७६५ मध्ये ब्रिटीशांनी वसाहतींवर ..... हा कायदा लादला.

(अ) हॅट्स अॅक्ट (ब) स्टॅम्प अॅक्ट (क) नॅव्हिगेशन अॅक्ट (ड) शुगर अॅक्ट

१५) 'बोस्टन टी पार्टी' चे नेतृत्व ..... यांनी केले.

(अ) थॉमस पेन (ब) थॉमस गेज (क) सॅम्युअल अॅडम्स (ड) पॅट्रीक हेन्नी

१६) जुलै, १८७६ मध्ये ..... ने 'अमेरिका स्वातंत्र्याच्या जाहिनाम्याची' घोषणा केली.

(अ) थॉमस पेन (ब) थॉमस जेफरसन (क) सॅम अॅडम्स (ड) जॉर्ज वॉशिंगटन

१७) सप्टेंबर, १७८३ च्या ..... तहाने इंग्लंडने अमेरिकेचे स्वातंत्र्य मान्य केले.

(अ) न्यूयॉर्क (ब) लंडन (क) पॅरिस (ड) व्हर्जिनीया

१८) स्वातंत्र्यानंतर अमेरिकेने ..... शासन पद्धतीचा स्वीकार केला.

(अ) नियंत्रित लोकशाही (ब) समाजवादी (क) अध्यक्षीय लोकशाही (ड) साम्यवादी

१९) इंग्रजांच्या वर्चस्वाखाली अमेरिकेत ..... वसाहती होत्या.

(अ) १३ (ब) १५ (क) ५० (ड) ५२

IOAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR.

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang)

- २०) हंड्रेड मूट ही संस्था ..... पातळीवर प्रशासन करीत होती.
- (अ) राज्य (ब) जिल्हा (क) तालुका (ड) खेडेगाव
- २१) फ्रान्समधील Third Estate मध्ये खालीलपैकी .....च समावेश होत नाही.
- (अ) मध्यमवर्गीय (ब) धर्मगुरू (क) कामगार वर्ग (ड) शेतकरी वर्ग
- २२) जर रूसो झाला नसता तर फ्रेंच क्रांती झाली नसती हे उद्गार.....नी काढले.
- (अ) मॉन्टेस्क्यू (ब) नेपोलियन बोनापार्ट (क) नेपोलियन तिसरा (ड) लाफायत
- २३) सामाजिक करार हा ग्रंथ .....ने लिहिला.
- (अ) मॉन्टेस्क्यू (ब) व्हॉल्टेअर (क) रूसो (ड) फ्रेने
- २४) फ्रान्समध्ये .....या जुलमी घराण्याची राजवट होती.
- अ) लुई (ब) केम्बेल (क) जेम्स (ड) ब्युरबॉन
- २५) सत्ताविभाजनाचा सिद्धांत.....ने मांडला.
- (अ) मॉन्टेस्क्यू (ब) व्हॉल्टेअर (क) रूसो (ड) नेकर
- २६) जोपर्यंत फ्रान्सची राज्यघटना(तयार होणार नाही तोपर्यंत ही सभा बरखास्त होणार नाही ही टेनिस कोर्ट शपथ .....अध्यक्षतेखाली घेण्यात आली.
- (अ) बेली (ब) अबेसिएस (क) तुर्गो (ड) नेकर
- २७).....रोजी क्रांतिकारकांनी बॅस्टीलचा पडाव केला.
- (अ) २० जून १७७९ (ब) २७ जून १७७९ (क) १४ जुलै १७७९ (ड) ५ ऑक्टोबर १७७९
- २८).....हा दिवस फ्रान्समध्ये राष्ट्रीय दिवस म्हणून साजरा केला जातो.
- (अ) २० जून (ब) १४ जुलै (क) ५ ऑक्टोबर (ड) २१ जानेवारी
- २९) अमेरिकेचे ..... हे पहिले राष्ट्राध्यक्ष होत.
- (अ) थॉमस जेफरसन (ब) जॉर्ज वॉशिंग्टन (क) जॉन अॅडम्स (ड) अब्राहम लिंकन
- ३०) कॉमन सेन्स नावाचे पुस्तक .....याने लिहिले.
- (अ) जेफरसन (ब) जॉर्ज वॉशिंग्टन (क) जॉन अॅडम्स (ड) थॉमस पेन

IOAC CO-ORDINATOR
S. S. CHAVAN

Principal
Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sangli)

यशवंतराव चव्हाण कॉलेज इस्लामपूर

ता-वाळवा जि-सांगली

इतिहास

बी.ए- भाग दोन

पेपर नाव- जागतिक क्रांत्या भाग २

सत्र - चौथे (IV)

पेपर क्रमांक - पाच (V)

वेळ - ६० मि

गुण - ५०

योग्य पर्याय निवडून खालील विधान पूर्ण करा.

१) औद्योगिक क्रांती सर्वप्रथम.....उद्योगात घडून आली.

अ) लोखंड ब) कोळसा क) कापड ड) कृषी

२) बाष्प शक्तीचा जनक.....यास संबोधले जाते.

अ) जॉन के ब) जेम्स वॉट क) मार्कोनी ड) आलेक्झंडर बेल

३) मॅन्शेव्हीक सरकार .....च्या नेतृत्वाखाली सत्तेवर आले.

अ) लेनिन ब) स्टॅलिन क) केरेन्स्की ड) ट्रोट्स्की

४) सम्राट पुत्सूहितोने राज्यारोहण प्रसंगी.....उपाधी घेतली.

अ) मेईजी ब) सम्राट क) बादशहा ड) राजा

५) धावत्या धोट्याचा शोध.....ने लावला.

अ) रिचर्ड अर्कराईट ब) जॉन के क) कार्टराईट ड) हरप्रिक्व्हज

६) जपानमध्ये मेईज क्रांती.....साली घडून आली.

अ) १६६८ ब) १८६८ क) १७६८ ड) १५६८

७) सन १६८८ मध्ये इंग्लंडमध्ये .....क्रांती घडून आली.

IOAC CO-ORDINATOR
V. C. COLLEGE, ISLAMAPUR

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang)

- अ) वैभवशाली ब) औद्योगिक क) समाजवादी ड) साम्यवादी
- ८) .....या इंग्रज संशोधकाने आगगाडीचा शोध लावला.
- अ) जेम्स वॉट ब) जॉन के क) हरग्रीव्हज ड) जॉर्ज स्टीफनसन
- ९) जपानमध्ये .....मध्ये कमोडर पेरी यांचे आगमन झाले.
- अ) ८ जुलै १७५३ ब) ८ जुलै १८५३ क) ८ जुलै १६५३ ड) ८ जुलै १८५३
- १०) चीनमधील १९११ ची प्रजासत्ताक क्रांती .....च्या नेतृत्वाखाली झाली.
- अ) हुंग यू चुयांग ब) डॉ.सन येत सेन क) चांग कै शेख ड) माओ त्से तुंग
- ११) जपानमध्ये .....सालापासून शोगूनची सत्ता सुरू झाली.
- अ) १७०३ ब) १८०३ क) १६०४ ड) १६०३
- १२) दास कॅपिटल हा ग्रंथ .....ने लिहिला.
- अ) कार्ल मार्क्स ब) लिओ टॉलस्टॉय क) एंजल्स ड) ग्लेका
- १३) .....यंत्राच्या शोधामुळे भौगोलिक शोधास सहाय्य मिळाले.
- अ) रेल्वे इंजिन ब) टेलिफोन क) होकायंत्र ड) वाफेचे इंजिन
- १४) फ्रेंच इंजिनिअर लेसेप्स याने भूमध्य समुद्र व तांबडा समुद्र यांना जोडणारा.....कालवा तयार केला.
- अ) सुएझ ब) पनाम क) चिला ड) टेम्स
- १५) कानागावचा तह.....रोजी झाला.
- अ) ३१ मार्च १८५३ ब) ३१ मार्च १८५४ क) ३१ मार्च १८५५ ड) ३१ मार्च १८५६
- १६) भुदास प्रथा मुक्ततेचा वटहुकूम.....ने काढला.
- अ) झार आलेक्झांडर पहिला ब) झार आलेक्झांडर दुसरा क) झार निकोलस पहिला ड) झार पॉल पहिला
- १७) जपानमध्ये.....ही लष्करी प्रमुखाची पदवी होती.
- अ) शोगून ब) सारंजमदार क) सरदार ड) सम्राट

ICAC CO-ORDINATOR
YASHWANTRAO CHAVAN MAHAVIDYALAYA
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sangli)

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sangli)

१८) आई(Mother) ही कादंबरी.....ने लिहिली.

अ) लिओ टॉलस्टॉय ब) इवान तर्जेनिव्ह क) ग्लीका ड) माक्झिम गाकी

१९) १७६४ साली.....अॅक्ट पारीत करण्यात आला.

अ) शुगर ब) ट्रेड क) वूलण गूड्स ड) हॅट्स

२०) रशियन राज्यक्रांतीप्रसंगी.....हा राजा होता.

अ) झार आलेक्झांडर दुसरा ब) झार आलेक्झांडर तिसरा क) झार निकोलस दुसरा ड) झार निकोलस पहिला

२१) लोकशाहीची जननी म्हणून .....ला ओळखले जाते.

अ) अमेरिका ब) इंग्लंड क) फ्रांस ड) जपान

२२) बोल्शेव्हीक सरकारने विरोधकांच्या बंदोबस्तासाठी .....नावाची गुप्त पोलीस संघटना स्थापन केली.

अ) इस्क्रा ब) प्रावदा क) शून्यावादी ड) चेका

२३) अतिरिक्त मूल्यांचा सिद्धांत.....ने मांडला.

अ) एंजल्स ब) कार्ल मार्क्स क) लिओ टॉलस्टॉय ड) इवान टर्जेनिव्ह

२४) चीनमध्ये साम्यवादी पक्षाची स्थापना .....साली झाली.

अ) इ.स १९११ ब) इ.स १९२१ क) इ.स १९४२ ड) इ.स १९४९

२५) चीनबरोबर.....या पाश्च्यत्यांनी पहिले आफुचे युद्ध केले.

अ) पोर्तुगीज ब) फ्रेंच क) इंग्रज ड) अमेरिका

२६) औद्योगिक क्रांती.....ते.....या शतकात घडून आली.

अ) १६५०-१७५० ब) १७५०-१८५० क) १८५०-१९०० ड) १७००-१८००

२७) बोल्शेव्हीक क्रांती .....च्या नेतृत्वाखाली झाली.

अ) लेनिन ब) केरेन्स्की क) इवान टर्जेनिव्ह ड) डॉटोव्हास्की

२८) झु-त्सी ही रानी .....घराण्यात होऊन गेली.

अ) हान ब) तांग क) मिंग ड) मांचू

IOAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang)

२९) चीनमध्ये साम्यवादी क्रांती.....यांनी घडवून आणली.

अ) कार्ल मार्क्स ब) लेनिन क) माओ त्से तुंग ड) डॉ.सन येत सेन

३०) लेनिनच्या पक्षाचे नाव.....असे होते.

अ) बोल्शेव्हिक ब) प्रजात्ताक क) समाजवादी ड) मेन्शेव्हिक

IOAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang

यशवंतराव चव्हाण कॉलेज इस्लामपूर जि.सांगली

बी.ए.भाग 3 सत्र 5

इतिहास पेपर नं 10

मराठ्यांचा इतिहास (1707 ते 1818)

प्रश्नसंच

प्रश्न खाली दिलेल्या पर्यामधील.१.योग्य पर्याय निवडून विधाने पूर्ण करा .

1)शाहूंची सुटका.....या ठिकाणाहुन झाली.

(अ) रावेर

(ब) दोराहा

(क) लांबकाणी

(ड) खेड

२) ताराबाईंनी मराठ्यांची दुसरी गादी .....येथे निर्माण केली .

(अ) पन्हाळा

(ब) विशाळगड

(क) रांगणा

(ड) खेळणा

३.मध्ये पेशवाईची वस्त्रे मिळाली..... .स.बाळाजी विश्वनाथांस इ (

(अ) १७१३

(ब) १७१४

(क) १७१५

(ड) १७१६

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang

४) १३ एप्रिल १७३१ ला वारणेचा तह छत्रपती शाहू व .....यांच्यामध्ये झाला.

(अ) छत्रपती संभाजी

(ब) शिवाजी

(क) ताराबाई

(ड) बाळाजी

५) बुंदेलखंडात पेशवे पहिल्या बाजीरावांनी ..... यास मदत केली .

(अ) सवाई जयसिंग

(ब) छत्रसाल

(क) राणोजी शिंदे

(ड) चंपतराय बुंदेला

६) बाळाजी बाजीराव म्हणजेच .....हे पेशवे होय.

(अ) बाळाजी विश्वनाथ

(ब) बाजीराव

(क) नानासाहेब

(ड) रावबाजी

७) पानिपतच्या तिसऱ्या युद्धात मराठ्यांचा सेनापती.....होता

(अ) रघुनाथराव

(ब) सदाशिवराव

(क) विश्वासराव

(ड) नानासाहेब

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang)

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

८) तिसरे पानिपतचे युध्द .....या दिवशी झाले.

(अ) ११ जानेवारी १७६१

(ब) १२ जानेवारी १७६१

(क) १३ जानेवारी १७६१

(ड) १४ जानेवारी १७६१ ✓

(९) आळेगावच्या लढाईत राघोबाने.....चा पराभव केला.

(अ) निजाम

(ब) पेशवे माधवराव ✓

(क) इंग्रज

(ड) हैदरअली

१०) निजामाचा दिवाण .....हा होता.

(अ) देवाजीपंत

(ब) सखारामबापू

(क) विठ्ठल सुंदर ✓

(ड) नारोशंकर

११) सदाशिवराव भाऊंचा तोतया बनून .....हा महाराष्ट्रात आला .

(अ) नंदलाल

(ब) सुखलाल ✓

(क) प्रेमलाल

(ड) जामलाल

**IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR**

Principal

**Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang)**

१२) मराठ्यांच्या इतिहासात अर्धा शहाणा म्हणून .....ना ओळखले जाते.

(अ) नाना फडणवीस

(ब) सखारामबापू

(क) महादजी शिंदे

(ड) राघोबा

१३) महादजी शिंदेनी कवायती लष्कराची निर्मिती फ्रेंच सेनानी ..... च्या मार्गदर्शनाखाली केली

(अ) गॉर्डन

(ब) डी बॉयन

(क) माॅस्टीन

(ड) अँडरसन

१४) लॉर्ड वेलस्लीची तैनाती फौज दुसऱ्या बाजीरावाने .....तहाने स्वीकारली

(अ) पुण्याच्या

(ब) वडगावच्या

(क) वसईच्या

(ड) देवगावच्या

१५) मराठी सत्तेचा र्हास .....मध्ये झाला.

अ) १८१६ ब) १८१७

क) १८१८ ड) १८१९

**IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR**

Principal

**Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang)**

१६) मराठा काळात .....यास गावचा प्रमुख मानले जाई.

(अ) पाटील

(ब) देशमुख

(क) चौगला

(ड) शेते

१७) मराठा काळात शेतीसाठी सरकारकडून मिळणार्या कर्जास.....म्हणत

(अ) रोकड

(ब) तगाई

(क) खुर्दा

(ड) रुपया

१८) मराठा काळात जमीन मोजणीसाठी .....काठीचा वापर केला जाई

(अ) पट्टी

(ब) शिवशाही

(क) फुटपट्टी

(ड) दोरी

१९) मराठाकाळात गुलाम स्त्रीला ..... म्हटले जाई . (अ) देवांगना

(ब) मुरळी

(क) कुणबीन

(ड) जोगतीन

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Principal
Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang)

२०) बलुतेदारांना .....या नावाने ओळखले जाई .

(अ) कारू

(ब) नारू

(क) अलुतेदार

(ड) वाजक्षत्रिय

२१) पेठेच्या प्रमुख अधिकाऱ्यास .....म्हटले जाई .

(अ) बिडवई

(ब) कोतवाल

(क) शेटे

(ड) महाजन

२२) मराठाकाळात विजयदुर्ग हे बंदर प्रामुख्याने ..... व्यापारासाठी प्रसिद्ध होते

(अ) कडधान्ये

(ब) चहा

(क) विड्याची पाने

(ड) चिटाची वस्त्रे

२३) शाहीर अजानदासाचा .....पोवाडा प्रसिद्ध आहे .

(अ) पानिपतचा

(ब) अफजलखान वधाचा (क) खईयाच्या लढाईचा

(ड) खडकीच्या लढाईचा

**IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR**

Principal

**Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang)**

२४) " सुंदरा मनामध्ये भरली ' या प्रसिध्द लावणीची रचना.....नी केली.

(अ) परशुराम

(ब) हैबती

(क) रामजोशी

(ड) सगनभाऊ

२५) थोरल्या माधवरावांच्या पदरी ..... हा चित्रकार होता .

(अ) जगन्नाथ

(ब) बिशनदास

(क) दसवंत

(ड) माणकोजी

२६) किल्यावरील सर्वात सुरक्षित जागा.....होय

(अ) बालेकिल्ला

(ब) सज्जा

(क) अंबारखाना

(ड) माची

२७) नाना फडणवीस यांचा वाडा..... या ठिकाणी आहे

(अ) वाई

(ब) मेणवली

(क) सातारा

(ड) कैजळ

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang

२८) पुण्याचा पाणी प्रश्न सोडविण्यासाठी पेशवे नानासाहेबांनी .....येथे तलाव बांधला

(अ) चाकण

(ब) कात्रज

(क) सदाशिव पेठ

(ड) आंबेगाव

२९.वाईला.....म्हणटले जाई

(अ) हस्तिनापूर

(ब) दक्षिण काशी

(क) इंद्रप्रस्थ

(ड) सिंधभूमी

३०)हेमाद्रीच्या पध्दती नूसार बांधलेल्या मंदिरांना.....मंदिरे म्हणतात

(अ) वेसरा

(ब) नागर

(क) हेमाडपंथी

(ड) गुजराती

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang

यशवंतराव चव्हाण कॉलेज इस्लामपूर जिल्हा सांगली

बीए -भाग..3 इतिहास

आधुनिक महाराष्ट्र, पेपर नं.१५ सत्र ६

प्रश्न संच

प्रश्न पहिला योग्य पर्याय निवडून विधाने पूर्ण करा.

१ -आंध्र राज्याची निर्मिती सली झाली

अ- १९५२ ब-१९५३

क-१९५४ ड- १९५५

२- राज्यपुनर्रचना आयोगाने.....राज्ये ठेवण्याची शिफारस केली.

अ-१६ ब-२५ क- २० ड-१४

३ -राज्यपुनर्रचना आयोगाचे अध्यक्ष.....हे होते.

अ- न्या.फाजल अली

ब- न्या.एस.के.दार

क- न्या.वांछू

ड- न्या.पुणतांबे

४ -.....या रोजी महाराष्ट्र राज्याची स्थापना झाली .

अ -४ मे १९६०

ब- १ मे १९६०

क- ५ मे १९६०

ड- १० मे १९६०

५ -.....यांची लावणी संयुक्त महाराष्ट्राची प्रेरणा गीत बनले.

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang

अ-शाहीर अमर शेख

ब-अण्णाभाऊ साठे ✖

क-शाहीर अमरनाथ

ड-पठठे बापूराव

६ - .....च्या कारकीर्दीत ९१ कलमी कार्यक्रम राबविला.

अ- यशवंतराव चव्हाण

ब- शंकरराव चव्हाण ✖

क- वसंतराव नाईक

ड- वसंतदादा पाटील

७ -भारतीय हरितक्रांतीचे जनक .....हे आहेत

अ-नॉर्मन बोरलॉग

ब-एम एस स्वामीनाथन ✖

क-डॉ.बुधाजीराव मुळीक

ड -एम एन शहा

८ -कापड गिरण्यांचा प्रारंभ ..... येथे झाला

अ-धुळे ब-जळगाव

क-सोलापूर ड-मुंबई ✖

९ -आशिया खंडातील पहिला सहकारी साखर कारखाना ..... यांनी सुरू केला

अ-यशवंतराव मोहिते

ब-विठ्ठलराव विखे पाटील ✖

क-पंजाबराव देशमुख

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang)

ड-रत्नाप्पाण्णा कुंभार

१०-महाराष्ट्रातील पहिली सूतगिरणी ..... येथे सुरू झाली

अ-सोलापूर ब-इचलकरंजी क-मालेगाव ड-येवला

११-महाराष्ट्रात एम.आय.डी.सी ची सुरुवात.....येथे झाली

अ-मुंबई ब-ठाणे

क-पुणे क-औरंगाबाद

१२-महाराष्ट्रातून निर्यात होणाऱ्या ..... या फळाला जगभर मागणी आहे

अ-केळी ब-डाळिंब

क-चिकू ड-आंबा

१३-जलमार्गाने होणाऱ्या व्यापारात महाराष्ट्रातील ..... हे बंदर आंतरराष्ट्रीय दर्जाचे आहे

अ-डहाणू ब-अलिबाग

क-अर्नाळा ड-मुंबई

१४-कोयना धरणातील बुडीत गावांची संख्या .....आहे

अ-९८   ब-९७ क-९६ड-९९

१५-सरदार सरोवर प्रकल्प ..... या नदीवर आहे

अ-कृष्णा ब-नर्मदा

क-गंगा ड-कोयना

१६-डॉ.भारत पाटणकर यांनी ..... ही संघटना स्थापन केली

अ-दुष्काळ समिती

ब-श्रमिक मुक्ती दल

क-धरणग्रस्त समिती

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang)

ड-हमाल पंचायत

१७-गोलपीठा हा काव्यसंग्रह ..... या दलित कवीचा आहे

अ-रामदास आठवले

ब-राजा ढाले

क-प्रकाश आंबेडकर

ड-नामदेव ढसाळ

१८-मराठवाडा विद्यापीठाचा नामविस्तार ..... रोजी झाला

अ-११ जानेवारी १९९४

ब-१२ जानेवारी १९९४

क-१३ जानेवारी १९९४

ड-१४जानेवारी १९९४

१९-अंधश्रद्धा निर्मूलन समितीची स्थापना ..... यांनी केली

अ-श्री नारळीकर

ब-श्री कोल्हटकर

क-बाबा आढाव

ड-डॉ. नरेंद्र दाभोळकर

२०-हमाल पंचायतीची स्थापना ..... यांनी केली

अ-गेलऑमवेट

ब-डॉ. बाबा आढाव

क-राजहंस

ड-दाभोळकर

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang

२१-दादासाहेब फाळके यांचा पहिला चित्रपट ..... हा होता अ-पुंडलिक ब-राजा हरिश्चंद्र क-मोहिनी भस्मासुर

ड-सावित्री सत्यवान

२२-मराठी चित्रपट महामंडळाची स्थापना ..... येथे झाली

अ-मुंबई ब-कोल्हापूर

क-पुणे ड-औरंगाबाद

२३-वारली चित्रकलेला परदेशात लोकप्रिय करण्याचे काम .....

यांनी केले

अ-मशा जिव्या सोम्या

ब-तालीम बालाजी वसंत

क-थत्ते राम अनंत

ड-बाकरे सदानंद कृष्णाजी

२४-महाराष्ट्र राज्याच्या कला संचालनालयाची स्थापना.....साली झाली

अ-१९६० ब-१९६२

क-१९६५ ड-१९७०

२५-शिवाजी विद्यापीठातील शिवाजी महाराजांच्या अश्वारूढ पुतळ्याचे शिल्प.....यांनी तयार केले आहे.

अ-कापुसकर शरद बालाजी

ब-करमरकर विनायक पांडुरंग

क-मदन गर्गे

ड-खेडकर बंडोपंत रखमाजी

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sangli)

यशवंतराव चव्हाण महाविद्यालय, इस्लामपूर

विषय — इतिहास

बी. ए. भाग १ (सेमिस्टर १)

प्रश्नसंच

२०१७—१८

पेपर क्र. १ : मराठी सत्तेचा उदय (१६००ते १७०७)

प्र. १ योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा.

१) सुरत शहर ..... नदीच्या मुखाजवळ वसले आहे.

- अ) तापी   ब) नर्मदा
क) गोदावरी   ड) कृष्णा

२) छ. शिवाजी महाराजांचा राज्याभिषेक ..... रोजी झाला.

- अ) १४ जून १६६५   ब) ३ ऑक्टों १६७०
क) ६ जून १६७४   ड) ६ जून १६७५

३) युरोपियन लोक ..... किल्ल्यास पुर्वेकडील जिब्राल्टर म्हणत.

- अ) राजगड   ब) रायगड
क) प्रतापगड   ड) वसंतगड

४) छ. शिवाजी महाराजांच्या दुस-या राज्याभिषेकाचे पौरोहित्य ..... नी केले.

- अ) गागाभट्ट   ब) निश्चलपुरी
क) मोरेश्वर पंडितराव   ड) नारायण शास्त्री

५) 'राज्याभिषेक प्रयोग' हा ग्रंथ ..... यांनी लिहिला.

- अ) रघुनाथ चित्रे   ब) मल्हार चिटणीस
क) कवी परमानंद   ड) गागाभट्ट

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang)

- ६) 'श्री सखी राजीजयति' हा शिक्का ..... यांचा होय.
- अ) राणी येसुबाई   ब) राणी सईबाई
- क) राणी सकवारबाई   ड) महाराणी ताराबाई
- ७) पन्हाळा किल्ल्यास ..... ने वेढा दिला.
- अ) शेख निजाम   ब) सिद्दी जोहर
- क) दिलेरखान   ड) झुल्फिकारखान
- ८) छ. शिवाजी महाराजांनी कोंढाणा घेण्यासाठी ..... ची नियुक्ती केली.
- अ) नेताजी पालकर   ब) मुरारबाजी देशपांडे
- क) कोंडाजी फर्जद   ड) तानाजी मालुसरे
- ९) छ. संभाजीराजांचा जन्म ..... किल्ल्यावर झाला.
- अ) शिवनेरी   ब) राजगड
- क) पुरंदर   ड) सिंहगड
- १०) छ. संभाजी राजांनी ..... संस्कृत ग्रंथ लिहिला.
- अ) शिवभारत   ब) बुधभूषणम्
- क) अनुपुराण   ड) शिवराजभूषण
- ११) 'शिवभारत' या ग्रंथाची रचना ..... नी केली.
- अ) कृष्णाजी अनंत सभासद   ब) कवींद्र परमानंद
- क) जयराम पिंडये   ड) केशव पंडित
- १२) 'तारीखे दिलकुशा' हा ग्रंथ ..... नी लिहिला.
- अ) खाफीखान   ब) भीमसेन सक्सेना
- क) ईश्वरदास नागर   ड) साकी मुस्तैदखान

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang)

- १३) अफझलखानाचा वध ..... दिवशी झाला.
- अ) १० नोव्हें १६५९   ब) १० नोव्हें. १६६०
- क) १० नोव्हें. १६५८   ड) १० नोव्हें. १६४९
- १४) चाकणच्या किल्ल्याचा किल्लेदार ..... हा होता.
- अ) संभाजी कावजी   ब) सुर्याजी काकडे
- क) येसाजी कंक   ड) फिरंगोजी नरसाळा
- १५) महाराणी ताराबाईचा भद्रकाली असा उल्लेख ..... नी केला.
- अ) कवी देवदत्त   ब) कवी परमानंद
- क) कवी भूषण   ड) केशव पंडीत
- १६) शहाजी राजांना 'राज्य संकल्पक' असे..... नी म्हटले आहे.
- अ) रियासतकार सरदेसाई   ब) इतिहासचार्य राजवाडे
- क) सेतुमाधवराव पगडी   ड) सर जदुनाथ सरकार
- १७) छ. शिवाजी महाराजांची पहिली राजधानी ..... होती.
- अ) रायगड   ब) प्रतापगड
- क) राजगड   ड) पन्हाळा
- १८) वारकरी संप्रदायाचे..... हे मुख्य दैवत होय.
- अ) जोतीबा   ब) शंभू-महादेव
- क) गणेश   ड) विठ्ठल
- १९) घोडखिंडीत शत्रूला रोखून धरण्याची कामगिरी .....नी केली.
- अ) मुरारबाजी देशपांडे   ब) बाजीप्रभू देशपांडे
- क) कोंडाजी फर्जंद   ड) फिरंगोजी नरसाळा
- २०) छ. संभाजी महाराजांना मुकर्रबखानाने ..... येथे कैद केले.

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang)

अ) संगमेश्वर

ब) संगमनेर

क) चिपळूण

ड) महाड

२१) हरिहर व बुक्कराय यांनी ..... नदीकाठी विजयनगर राज्याची

स्थापना केली.

अ) कृष्णा

ब) तुंगभद्रा

क) पंचगंगा

ड) वेदगंगा

२२) छ. शिवाजी महाराजांनी ..... किल्ला घेऊन स्वराज्याचे तोरण उभारले.

अ) शिवनेरी

ब) कोंढाणा

क) तोरणा

ड) राजगड

२३) अफझलखानाचा वकील ..... हा होता.

अ) पंताजी गोपीनाथ

ब) रघुनाथ बल्लाळ

क) कृष्णाजी भास्कर

ड) त्र्यंबक भास्कर

२४) महाराणी ताराबाई ..... यांची मुलगी होय.

अ) महादजी निंबाळकर

ब) पिलाजी शिर्के

क) हंबीरराव मोहिते

ड) प्रतापराव गुजर

२५) छ. शिवाजी महाराजांनी राजधानी साठी ..... निवड केली.

अ) सिंहगडची

ब) रायगडची

क) प्रतापगड

ड) विशाळगड

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang)

यशवंतराव चव्हाण महाविद्यालय, इस्लामपूर

विषय — इतिहास

बी. ए. भाग १ (सेमिस्टर २)

प्रश्नसंच

पेपर क्र. २ : मराठेकालीन राजनीती, समाजव्यवस्था आणि अर्थव्यवस्था (१६००ते १७०७)

प्र. १ योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा.

१) सिंधुदुर्ग हा किल्ला ..... प्रकारात मोडतो.

अ) गिरीदुर्ग   ब) जलदुर्ग

क) वनदुर्ग   ड) भुईकोट

२) छ.शिवाजी महाराजांच्या आरमारातील ..... हे सर्वात मोठे जहाज होय.

अ) गलबत   ब) शिबाड

क) पाल   ड) गुराब

३) शिवकालीन खेड्यांमध्ये ज्यांच्या मालकीची जमीन असे त्यांना..... असे म्हटले जाई.

अ) मिरासदार   ब) उपरे

क) बिडवई   ड) मुकादम

४) मराठाकाळात प्रत्यक्ष शेती केली जाई त्या जमिनीस ..... म्हटले जाई.

अ) गाव पांढरी   ब) काळी आई

क) पांढरी   ड) अग्रहार

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang)

- ५) मराठाकाळात 'शिवशाही काठीचा ' वापर ..... केला जाई.
- अ) राजदंड म्हणून   ब) गुन्हेगारांना शासन करण्यासाठी
- क) जमीन मोजण्यासाठी   ड) वरील सर्व
- ६) शिवकाळात पेठेच्या प्रमुख अधिका-यास ..... म्हटले जाई.
- अ) शेठे   ब) महाजन
- क) बिडवई   ड) कोतवाल
- ७) चौल हे बंदर शिवकाळात प्रामुख्याने ..... व्यापारासाठी प्रसिध्द होते.
- अ) विडयाची पाने   ब) रेशीम
- क) गहू   ड) डाळ
- ८) छ. शिवाजी महाराजांनी सोन्याचा ..... व तांब्याची शिवराई ही नाणी पाडली.
- अ) निसार   ब) दि-हम
- क) रूपया   ड) होन
- ९) शिवकाळात होन या सोन्याच्या नाण्याचे वजन ..... होते.
- अ) ४२.१२ ग्रेन   ब) १२.४२ ग्रेन
- क) २४.१२ ग्रेन   ड) २४. २३ ग्रेन
- १०) शिवकाळातील गाववसाहतीच्या क्षेत्रास ..... म्हणतात.
- अ) पांढरी   ब) काळी
- क) सिम   ड) चारहम
- ११) ..... यास ग्रामगोपक या संज्ञेने ओळखले जाते.
- अ) शेठे   ब) महाजन
- क) कुलकर्णी   ड) पाटील

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

— **Principal**

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang)

१२) गावच्या पाटलीची ..... निशाणी आहे.

- अ) तराजु   ब) नांगर
क) काठी   ड) दोरखंड

१३) वारकरी संप्रदायाचा पाया ..... नी घातला.

- अ) नामदेव   ब) ज्ञानेश्वर
क) एकनाथ   ड) तुकाराम

१४) शिवाजी महाराजांच्या भोसले कुलाची ..... कुलस्वामिनी होय.

- अ) तुळजाभवानी   ब) महालक्ष्मी
क) रेणुका   ड) सप्तश्रुंगी

१५) छ. शिवाजी महाराजांचे धार्मिक धोरण ..... होते.

- अ) सहिष्णू   ब) सनातन
क) कट्टरपंथीय   ड) यापैकी नाही.

१६) छ. शिवाजी महाराजांनी महमद कुलीखान झालेल्या..... ला स्वधर्मात घेतले.

- अ) माणकोजी दहातोंडे   ब) नेताजी पालकर
क) प्रतापराव गुजर   ड) धनाजी जाधव

१७) मराठी सत्तेच्या काळात महाराष्ट्रात ..... हे इतिहासाचे साधन म्हणून लिखाण करण्यास सुरवात झाली.

- अ) तवारीख   ब) बखरी
क) गॅझेट   ड) रेकॉर्ड

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang)

१८) न्या. महादेव गोविंद रानडे यांनी मराठ्यांच्या इतिहासावर ..... हा ग्रंथ लिहिला.

अ) History of Maratha ब) Shivaji the great

क) Rise of the Maratha Power ड) Shivaji and His times

१९) मराठी सत्तेचा उदय म्हणजे सहयाद्री पर्वतामध्ये अचानक लागलेल्या वणव्याप्रमाणे आहे हा सिध्दांत ..... या इतिहास काराने मांडला.

अ) एलफिस्टन ब) जदुनाथ सरकार

क) डॉ. बाळकृष्ण ड) जेम्स ग्रॅट डफ

२०) ब्रिटीश सरकारने १८२९ मध्ये जदुनाथ सरकारांना ..... हा किताब बहाल केला.

अ) सर ब) रावबहादुर

क) राजासाब ड) हिज हायनेस

२१) छ. शिवाजी महाराजांच्या राज्याभिषेक प्रसंगी ..... मुख्य प्रधान होता.

अ) अण्णाजी दत्तो ब) मोरो त्र्यंबक पिंगळे

क) दत्ताजी त्र्यंबक ड) निराजी रावजी

२२) राज्याचा जमाखर्च पाहण्याची जबाबदारी ..... वर होती.

अ) अमात्य ब) सचिव

क) मंत्री ड) सुमंत

२३) खालीलपैकी ..... हा छत्रपती शिवाजी महाराजांचा सेनापती नव्हता.

अ) नेताजी पालकर ब) प्रतापराव गुजर

क) हंबीरराव मोहिते ड) धनाजी जाधव

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang)

२४) परराष्ट्र व्यवहार पाहणे हे काम ..... चे होय.

अ) सुमंत

ब) अमात्य

क) मंत्री

ड) पंडितराव

२५) किल्ल्याच्या प्रमुखास ..... असे म्हटले जाई.

अ) सबनीस

ब) कारखानीस

क) हवालदार

ड) तटसरनौबत

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang

यशवंतराव चव्हाण कॉलेज इस्लामपूर

ता-वाळवा जि-सांगली

इतिहास

बी.ए- भाग दोन

पेपर नाव- भारताचा स्वातंत्र्यलढा भाग-१

सत्र - तिसरे (III)

क्रमांक - पाच (IV)

वेळ - ६० मि

गुण - ५० पेपर

प्रश्नसंच

प्रश्न-योग्य पर्याय निवडून खालील विधाने पूर्ण करा.

१. सातारा संस्थान ..... साली खालसा केले.

(अ) १८४८ (ब) १८४९ (क) १८५० (ड) १८५७

२. सन १८५७ चा उठाव गव्हर्नर जनरल ..... च्या कालखंडात घडून आला.

(अ) लॉर्ड डलहौसी (ब) रॉबर्ट क्लार्क (क) लॉर्ड कॅनिंग (ड) लॉर्ड रिपन

३. .... याने तैनाती फौजेच्या पद्धतीची सुरुवात केली.

(अ) लॉर्ड वेलस्ली (ब) लॉर्ड हेस्टिंग्स (क) लॉर्ड डलहौसी (ड) वॉरन हेस्टिंग्स

४. लॉर्ड कॉर्नवॉलीसने महसूल व्यवस्थेसाठी ..... पद्धत सुरू केली.

(अ) रयतवारी (ब) महालवारी (क) कायमधारा (ड) जमीनदारी

५. सन १८५७ च्या उठावासाठी ..... ही तारीख निश्चित केली होती.

(अ) २९ मार्च (ब) ८ एप्रिल (क) १२ मे (ड) ३१ मे

६. ब्रिटिश संसदेने ..... चा कायदा करून कंपनीची राजवट बरखास्त केली.

(अ) १८५९ (ब) १८५७ (क) १८६० (ड) १८५८

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang)

७. 'हिंदुस्थान हिंदूसाठी' ही घोषणा प्रथम ..... यांनी केली.
 (अ) **स्वामी दयानंद** (ब) स्वामी विवेकानंद (क) महात्मा फुले (ड) चिपळूणकर
८. भारतात पहिली रेल्वे ..... साली धावू लागली.
 (अ) १७५३ (ब) **१८५३** (क) १८५४ (ड) १८५५
९. १८५७ च्या उठावाचे खरे स्वरूप ..... या वृत्तपत्राने स्पष्ट केले.
 (अ) केसरी (ब) संवाद कौमुदी (क) **हिंदू पेटीयट** (ड) बंगाली
१०. अमृत बझार पत्रिका ..... यांनी सुरू केले.
 (अ) राजा राममोहन रॉय (ब) लाला लजपतराय (क) सुरेन्द्रनाथ बॅनर्जी (ड) **शिशिरकुमार घोष**
११. बाळशास्त्री जांभेकर यांनी ..... हे वृत्तपत्र सुरू केले.
 (अ) **दर्पण** (ब) मराठा (क) केसरी (ड) निबंधमाला
१२. द्रव्यापहरणाचा सिद्धांत ..... यांनी मांडला.
 (अ) लोकमान्य टिळक (ब) **दादाभाई नौरोजी** (क) मेहता (ड) रविंद्रनाथ टागोर
१३. 'वंदे मातरम्' ..... या कादंबरीत समाविष्ट आहे.
 (अ) गितांजन (ब) रामायण (क) हिंदुस्थान (ड) **आनंदमठ**
१४. प्लेग निवारणार्थ पुण्यात सरकारने ..... या अधिकार्याची नेमणूक केली होती.
 (अ) **रॅन्ड** (ब) कर्झन (क) विल्सन (ड) हेस्टिंग्ज
१५. १८९३ साली जागतिक धर्मपरिषद ..... यथे भरली होती.
 (अ) लंडन (ब) **शिकागो** (क) पॅरिस (ड) दिल्ली
१६. बाबू अरविंद घोष ..... हे वृत्तपत्र चालवित होते.
 (अ) **वंदेमातरम्** (ब) हिंदुस्थान (क) द. बंगाल (ड) केसरी
१७. .... यांच्या नेतृत्वाखाली आयर्लंडमध्ये होमरूल चळवळ झाली होती.
 (अ) श्री. रेडमांड (ब) **अनी बेझांट** (क) टिळक (ड) लॉर्ड मिंटो
१८. लो. टिळकांनी ..... रोजी होमरूल लीगची स्थापना केली.

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang)

- (अ) ५ सप्टेंबर, १९१६ (ब) २८ एप्रिल, १९१६ (क) २७ एप्रिल, १९१६ (ड) २६ एप्रिल, १९१६
१९. 'गीतारहस्य' हा ग्रंथ ..... यांनी लिहिला.
- (अ) स्वामी विवेकानंद (ब) दयानंद सरस्वती (क) लो. टिळक (ड) ना. गोखले
२०. १९१६ साली वकिली व्यवसायासाठी महात्मा गांधी ..... येथे गेले.
- (अ) इंग्लंड (ब) फ्रान्स (क) अमेरिका (ड) आफ्रिका
२१. जालियनवाला बाग हत्याकांड ..... या इंग्रज अधिकार्याने केले.
- (अ) मॅकडोनाल्ड (ब) जनरल डायर (क) लॉर्ड कर्झन (ड) लॉर्ड स्मिथ
२२. असहकार चळवळीच्या वेळी लोकमान्य टिळकांच्या नावे ..... उभारला गेला.
- (अ) स्वदेशी फंड (ब) बहिष्कार फंड (क) स्वातंत्र्य फंड (ड) चरखा फंड
२३. सायमन कमिशनविरुद्धच्या मोर्चावर केलेल्या लाठीमारात ..... या नेत्याचे निधन झाले.
- (अ) मोतीलाल नेहरू (ब) सी. आर. दास (क) मौलाना आझाद (ड) लाला लजपतराय
२४. धारासना सत्याग्रहाचे नेतृत्व ..... यांनी केले.
- (अ) सरहद गांधी (ब) पंडित नेहरू (क) सरोजिनी नायडू (ड) सरदार पटेल
२५. गांधी-आर्यविन करार ..... रोजी झाला.
- (अ) ३ मार्च, १९३१ (ब) ४ मार्च, १९३१ (क) ५ मार्च, १९३१ (ड) ६ मार्च, १९३१

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang)

यशवंतराव चव्हाण कॉलेज इस्लामपूर

ता-वाळवा जि-सांगली

इतिहास

बी.ए- भाग दोन

पेपर नाव- भारताचा स्वातंत्र्यलढा भाग-२

वेळ - ६० मि

सत्र - तिसरे (IV)

गुण - ५० पेपर

क्रमांक - पाच (VI)

प्रश्नसंच

प्रश्न-योग्यपर्याय निवडून खालील विधाने पूर्ण करा.

१) बंगालमधील क्रांतिकारकांचे अग्रणी म्हणून ..... यांना ओळखले जात.

अ) वीरेंद्रकुमार घोष व भूपेंद्रनाथ दत्त(ब) नरेंद्र भट्टाचार्य व जार्तींद्रनाथ बॅनर्जी

क) इंद्रभूषण रॉय व पुलीनदास मुखर्जी (ड) अश्विनी दत्त व अरविंद घोष

२) कलकत्त्याचा मॅजिस्ट्रेट (न्यायाधीश) किंगजफोर्ड याची ..... क्रांतिकारकाने हत्या करण्याचा प्रयत्न केला

(अ) सूर्यसेन (ब) अजय घोष (क) खुदिराम बोस (ड) अरविंद घोष

३. 'युगांतर' हे वृत्तपत्र ..... प्रांतामधून निघत होते.

(अ) पंजाब (ब) बंगाल (क) मद्रास (ड) महाराष्ट्र

४. .... हे चितगाव गटाचे नेते होते.

(अ) खुदिराम बोस (ब) प्रफुल्लकुमार चाकी (क) भूपेंद्र दत्त (ड) सूर्यसेन

५. .... या तरुणीने कलकत्ता विद्यापीठाच्या पदवीदान समारंभात पदवी प्रमाणपत्र घेत असतानागव्हर्नरावर गोळ्या झाडल्या.

(अ) सुनीती चौधरी (ब) कल्पना दत्त (क) वीणा दास (ड) शांती घोष

६. .... यांनी 'मित्रमेळा' नावाचे मंडळ स्थापन केले.

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang)

- (अ) विनायक दामोदर सावरकर (ब) पांडुरंग महादेव बापट
 (क) नारायणराव सावरकर (ड) अनंत लक्ष्मण कान्हेरे
७. 'कुका चळवळ'.....यांनी उभारली.
 (अ) लाला हरदयाल (ब) गुरु रामसिंग (क) चंद्रशेखर आझाद (ड) भगतसिंग
८. 'इंडियन नॅशनल आर्मी' या संघटनेची स्थापना ..... यांनी केली.
 (अ) लाला हरदयाल (ब) अजितसिंग (क) रासबिहारी बोस (ड) सरदार भगतसिंग
९. पंजाबचा लेफ्टनंट गव्हर्नर ओडवायर याची हत्या ..... याने केली.
 (अ) मदनलाल धिंग्रा (ब) बालमुकुंद (क) यशपालसिंग (ड) उधमसिंग
१०. .... यांनी 'दास कॅपिटल' ग्रंथाचे लेखन केले.
 (अ) दादाभाई नौरोजी (ब) रुसो (क) कार्ल मार्क्स (ड) मानवेंद्रनाथ रॉय
११. डिसेंबर, १९२५ मध्ये ..... येथे 'भारतीय कम्युनिस्ट पक्षा'ची स्थापना झाली.
 (अ) बंगाल (ब) ताशकंद (क) कानपूर (ड) मीरत
१२. स्वातंत्र्यादरम्यान भारतात एकूण ..... संस्थाने होती.
 (अ) ५६२ (ब) ५६० (क) ५५० (ड) ५६१
१३. सातारा जिल्ह्यातील प्रतिसरकार ..... यांच्या नेतृत्वाखाली कार्यरत होते.
 (अ) यशवंतराव चव्हाण (ब) नाना पाटील (क) किसनवीर (ड) वसंतदादा पाटील
१४. .... रोजी कोल्हापूर संस्थान भारतात विलीन झाले.
 (अ) १ मार्च, १९४७ (ब) १ मार्च, १९४८ (क) १ मार्च, १९४९ (ड) १ मार्च, १९५०
१५. सन १९३८ च्या हरिपुरा काँग्रेसचे अध्यक्ष ..... हे होते.
 (अ) महात्मा गांधी (ब) पट्टाभिषीतारामय्या
 (क) पंडित जवाहरलाल नेहरू (ड) नेताजी सुभाषचंद्र बोस
१६. 'मुस्लीम लीग' या संघटनेची स्थापना ..... रोजी झाली.
 (अ) ३० डिसेंबर, १९०७ (ब) ३० सप्टेंबर, १९०८ (क) ३० डिसेंबर, १९०६ (ड) ३१ डिसेंबर, २०१२

**IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR**

**Principal
Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang)**

१७. १९१६ मध्ये काँग्रेस व मुस्लीम लीग यांच्यात ..... करार झाला.
(अ) लखनौ (ब) वाराणसी (क) बंगाल (ड) काश्मीर
१८. 'नेहरू रिपोर्ट' ..... यांनी फेटाळून लावला.
(अ) मौलाना आझाद (ब) महमद इकबाल (क) बॅ. जीना (ड) सर सय्यद अहमदखान
१९. .... चे कार्यालय हरिद्वार येथे ठेवण्यात आले.
(अ) मुस्लीम लीग (ब) अकाली दल (क) हिंदू महासभा (ड) दलित संघटना
२०. .... च्या कायद्याने मुस्लिमांना प्रथम स्वतंत्र मतदारसंघ देण्यात आला.
(अ) १८९२ (ब) १९०९ (क) १९१९ (ड) १९३५
२१. .... घोषणेचा 'भारताची मॅगना चार्टा' म्हणून उल्लेख केला गेला.
(अ) सप्टेंबर (ब) ऑगस्ट (क) डिसेंबर (ड) ऑक्टोबर
२२. .... हे नवीन पद सन १९१९ च्या कायद्याने निर्माण केले.
(अ) भारतमंत्री (ब) व्हाईसरॉय (क) हाय कमिशनर (ड) यापैकी नाही
२३. जुलै, १९३७ मध्ये ..... प्रांतात काँग्रेस मंत्रिमंडळे सत्तेवर आली.
(अ) दहा (ब) पाच (क) आठ (ड) नऊ
२४. भारतीय राज्यघटनेत ..... कलमे आहेत.
(अ) ३६५ (ब) ३९५ (क) ३९४ (ड) ३९६
२५. देशाचे सर्वोच्च न्यायालय ..... मध्ये स्थापन झाले.
(अ) फेब्रुवारी, १९५० (ब) जानेवारी, १९५० (क) मार्च, १९५० (ड) एप्रिल, १९५०

COAC CO-ORDINATOR
C. COLLEGE, ISLAMPUR

Principal
Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang)

यशवंतराव चव्हाण महाविद्यालय इस्लामपूर जि.सांगली

इतिहास

प्राचीन भारताचा इतिहास

(प्रागैतिहासिक काळ ते ख्रि.पू.३ रे शतक)

पेपर नं.७ सत्र ५

प्रश्न - १ योग्य पर्याय निवडून विधाने पूर्ण करा.

१- धान्य उत्पादनाची कला मानवाने .....काळात आत्मसात केली.

अ- उत्तर पुराश्मयुग

ब- नवाश्मयुग ✓

क-अश्मयुग

ड-मध्याश्मयुग

२-मध्ययुगीन हत्यारे भारतातील गुजरातमधील .....येथे मिळाली आहेत.

अ-बिस्मानपूर ब-बागोर

क- लांघणाज ✓ ड-पल्लवपूरम

३-.....युगात भारतातील मानवाला शेतीचा शोध लागला.

अ-अश्मयुग ब-नवाश्मयुग ✓

क-मध्याश्मयुग क- पुराश्मयुग

४-हडप्पा संस्कृतीच्या शोधाचे श्रेय दयाराम सहानी व .....यांचे आहे.

अ- वॅटस ब-पॅटरसन

क- प्रिमरोज

ड- राखालदास बॅनर्जी ✓

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang

.....
.....
.....

५- सिंधू संस्कृतीचे अवशेष.....परिसरात सापडलेले असल्यामुळे तिला हडप्पा संस्कृती असे म्हणतात.

अ- सिंधू ब-हडप्पा

क-वरंगळ ड- खिदर

६- सिंधू संस्कृतीचा कालखंड सर्वसाधारणपणे इ.स.पू.२५०० ते इ.स.पू.....हा आहे.

अ- १५०० ब -७००

क- २००० ड-१७००

७- हडप्पा संस्कृतीचे अवशेष महाराष्ट्रातील.....येथे सापडले आहेत.

अ- औरंगाबाद ब-कावेरी

क- दायमाबाद ड-वेरुळ

८- खंबायतच्या आखातातील.....बंदरात नियोजन पध्दतीची गोदी आहे.

अ-ढोलविरा ब-दायमाबाद

क-गया ड- लोथल

९- आर्य संस्कृतीलाच .....असे संबोधले जाते.

अ- द्रविड ब-वैदिक संस्कृती

क-महाशिला संस्कृती

ड- उत्तरध्रुवीय संस्कृती

१०- .....यजुर्वेद, सामवेद, अथर्ववेद या चारसंहिता आहेत.

अ -महाभारत ब-रुग्वेद

क - महाभारत ड-दाशराज युध्द

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang)

११- मानवाने अग्नीचा शोध.....युगात लावला

अ-पुराण अश्मयुग

ब- मध्याश्मयुग क- नवयुग

ड- नवाश्मयुग

१२-चंपा ही.....महाजनपदाची राजधानी होती.

अ- अंग ब- वज्जी

क- मल्ल ड- मगध

१३- भगवान महावीरांचे कैवल्य (महानिर्वाण).....येथे झाले

अ-पावा ब- गया

ड- कुंडग्राम ड- कुशिनार

१४-गौतम बुध्दाचे मूळ नाव ....होते.

अ- सिध्दार्थ ब- गौतम

क- उदकराम ड- शुध्दोधन

१५-.....धर्माची शिकवण गौतम बुध्दाने दिली.

अ- जैन ब- शैव

क- बौध्द ड- भागवत

१६-जैन धर्माच्या शिकवणूकीचे सार .....आहे.

अ- त्रिरत्ने ब- पंचमहाव्रते

क- पंचपरमेष्ठी ड- मुमुक्षू

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang)

१७-बौद्ध धर्माची दुःख,दुखसमुदाय,.....दुख समुदाय निररोधमार्ग ही आर्यसत्ये आहेत.

अ- दुःखनिरोध ब-सम्यक दृष्टी क- पंचशील ड - अहिंसा

१८-सम्राट अशोकाने.....यांच्या अध्यक्षतेखाली तिसरी धर्मपरिषद घेतली.

अ-मोगलिपुत्र तिष्य ब-महाकाश्यप क- आनंद

ड- उपाषा

१९- इ.स.पूर्व ३२१मध्ये मौर्य घराण्याठी सत्ता.....ने स्थापन केली.

अ- सम्राट अशोक ब- चंद्रगुप्त

क-महानंद ड- बिंबिसार

२०- जगाच्या इतिहासात एक सर्वश्रेष्ठ राजा म्हणुन.....ला ओळखले जाते.

अ-चंद्रगुप्त मौर्य ब- समुद्रगुप्त

क-सम्राट अशोक

ड - प्रसनजित

२१-कलिंग युध्दानंतर सम्राट अशोक शांतिवादी.....धर्माकडे वळला.

अ-जैन ब-बौद्ध

क-शैव ड- हिंदू

२२- गुणाढ्याने.....हा ग्रंथ पैशाची या बोलीभाषेत लिहिला

अ-व्याकरण ब-बृहत्कथा

क-कथासार ड-संवादकौमुदी

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang)

२३- अशोकाचा.....येथील स्तंभ जगप्रसिध्द आहे.

अ- खारवेल ब - सांची

क- सारनाथ   ड-अलाहाबाद

२४-अर्थशास्त्र या ग्रंथाचा.....हा लेखक होय.

अ-चंद्रगुप्त ब- गुणादय

क- कौटिल्य   ड-मेगॅस्थेनिस

२५-"देवानाम प्रिय राजा प्रियदर्शीन" ही बिरुदावली.....ने धारण केली.

अ-चंद्रगुप्त ब- बिंबिसार

क-गौतम बुध्द ड- सम्राट अशोक

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Principal
Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang)

यशवंतराव चव्हाण महाविद्यालय इस्लामपूर जि.सांगली

इतिहास

प्राचीन भारताचा इतिहास

पेपर नं. १२ सत्र - ६

प्रश्न - १- खाली दिलेल्या पर्यायामधून योग्य पर्याय निवडा.

१- भारतात दक्षिणेच्या प्रदेशाला .....संबोधले जाते.

अ- दक्षिणपथ ब- राँयल सीमा

क- द्रविड ड- कोकण

किनारपट्टी

२- गाथासप्तशती हा काव्यग्रंथ .....या राजाने लिहिला.

अ- हाल ब - सिमूक

क- पहिला सातकर्णी ड - दुसरा सातकर्णी

३- सातवाहन सत्तेचा.....हा संस्थापक होय

अ- सिमूक ब - कन्ह

क- पहिला सातकर्णी ड- हाल

४-.....या सातवाहन राजाने विश्वपती ही बिरुदावली धारण केली होती,

अ- वसिष्ठीपुत्र पुलुमायी

ब- गौतमीपुत्र सातकर्णी

क- हाल ड- यज्ञश्री सातकर्णी

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang)

५- 'पेरिप्लस ऑफ दि एरिथ्रियन सी' हा ग्रंथ.....खलाशाने लिहिला.

अ- अब्बुकरक ब- अनामिक

क- अॅरिस्टाॅटल ड- युक्लिड

५-.....हा महान कुशाण राजा होय

अ- वशिष्क ब- कनिष्क

क- विम कॅडफिसेस ड- हाल

६- चरकसंहितेचा.....हा लेखक कनिष्काच्या दरबारात होता

अ- चरक ब- अश्वघोष

क- नागार्जुन ड- वसुमित्र

७-.....या ग्रंथातून सातवाहनकालीन समाजजीवन समजते.

अ- गाथासप्तशती ब- मृच्छकटिक

क- कथासार ड- बृहत्कथा

८- गुप्त सत्तेचा संस्थापक.....होय.

अ- श्री गुप्त ब- पहिला चंद्रगुप्त

क- समुद्रगुप्त ड- रामगुप्त

९- व्हिन्सेंट स्मिथ यांनी समुद्रगुप्ताचे.....असे वर्णन केले आहे.

अ- महाराज ब- महायोधदा

क- एकराट

ड- भारतीय नेपोलियन

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang)

१०-हूणांवरील विजयानंतर..... राजाने विक्रमादित्य ही पदवी धारण केली.

अ-स्कंदगुप्त ✓ ब -चंद्रगुप्त

क- दुसरा चंद्रगुप्त

ड - समुद्रगुप्त

११-दक्षिण भारतात सातवाहनानंतर.....घराण्याची सत्ता निर्माण झाली.

अ-पल्लव ब - गुप्त

क-कुशाण ✓ ड- वाकाटक

१२-गुप्तांचा राजकवी कालिदास याने दक्षिण भारतात.....या महाकाव्याची निर्मिती केली.

अ-मेघदूत ✓ ब - शांकूतल क-गाथासप्तशती ड-मुद्राराक्षस

१३-समुद्रगुप्ताने.....या भाषेला राजभाषेचा दर्जा दिला.

अ-प्राकृत ब - मराठी

क -संस्कृत ✓ ड -पाली

१४-नीतीशास्त्र हा ग्रंथ.....याने लिहिला.

अ-कौटिल्य ब-कामन्द ✓

क-वसुबंधू ड-दंडिन

१५-.....काळाला प्राचीन भारतातील सुवर्णयुग म्हणतात.

अ-मौर्य ब - वाकाटक

ड- गुप्त ✓ ड - वर्धन

१६- हर्षचरित्र हा ग्रंथ .....याने लिहिला.

अ- वराहमिहिर ब बाणभट्ट ✓

क-आर्यभट्ट ड- भारवी

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang)

१७-हयुएनत्संग.....धर्माचा अभ्यास करण्यासाठी भारतात आला होता.

अ-बौध्द ब-जैन

क-हिंदू क-वैदिक

१८- बदामी ही .....यांची राजधानी होती

अ- चालुक्य ब- पल्लव

क-चौल ड- राष्ट्रकूट

१९-कांची ही .....यांची राजधानी होती

अ-पल्लव ब-चालुक्य

क- चोल ड- पांड्य

२०- पल्लव राजा पहिला नरसिंहवर्मन याने.....चा पराभव केला

अ-दुसरा पुलकेशी ब-हर्षवर्धन

क-पहिला पुलकेशी ड-विक्रमादित्य

२१-अजिंठा येथील लेण्यात.....धर्माचा प्रभाव दिसतो.

अ-जैन ब-बौध्द

क- हिंदू ड- भागवत

२२-.....यांनी ब्राह्मी व खारोष्ठी लिपीचा अभ्यास करून शिलालेख वाचण्यात यश मिळवले.

अ- जेम्स प्रिन्सेप ब-राखालदास बॅनर्जी

क-जाॅन मार्शल

ड- विल्यम जोन्स

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang)

२३-.....यांनी भारतात सोन्याची नाणी सुरु केली.

अ- गुप्त ब-मौर्य

क-कुशाण ड- यादव

२४-'देवानाम प्रियदर्शी राजा' अशी बिरुदावली.....ने धारण केली.

अ-चंद्रगुप्त ब-सम्राट अशोक

क-बिंदुसार ड-दुसरा चंद्रगुप्त

२५-.....येथे भारतीय नाणकशास्त्र संशोधन केंद्र आहे.

अ- पुणे ब- मुंबई

क-नाशिक ड- औरंगाबाद

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

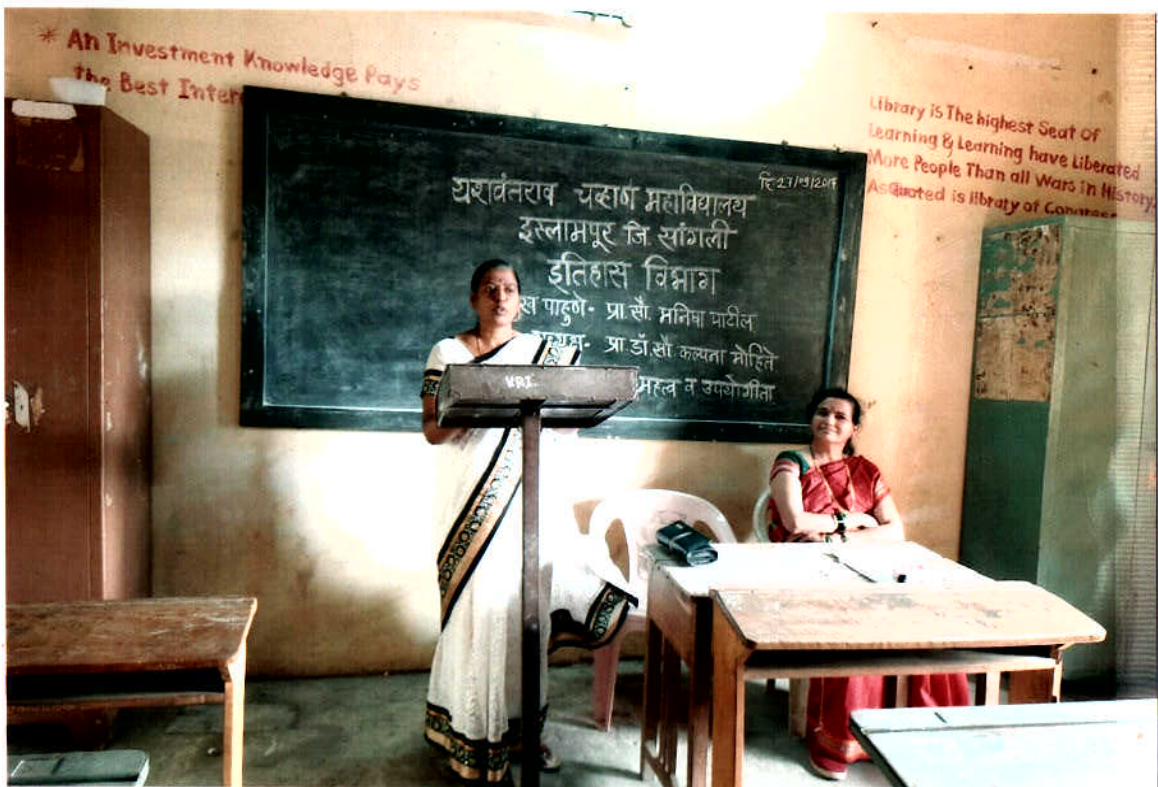
Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang

Guest Lecture History Department

Guidance by Dr. Sadashiv Patil

Guidance by Asst. Prof Mrs. Manisha Patil.

रोसाजीव वर्ष - 2015-2016 History Department

रोसाजीव वर्ष - 2015-2016 History Department

क्र.सं.	शिवाजीव वर्ष	दस्तावेज क्र.सं.	पुस्तक/पत्रिका	लिपिकारी	पत्रिका/पत्रिका	प्रकाशक
1	दिलीपराव जेठवण	BA III	जर्मन भारतीय इतिहास			
2	प्रतिक नरेंद्रराव पाटील	BA III	सांख्यिक सांस्कृतिक इतिहास			
3	वसुधा तामाजी पाटील	BA III	सांख्यिक सांस्कृतिक इतिहास			
4	प्रभात वसंत भांडे	BA III	इतिहास लेखन परिचय			
5	सुधीर सुधा सुधा	BA III	अधुनिक भारताचा इतिहास			
6	विजयराव जेठवण	BA III	सांख्यिक सांस्कृतिक इतिहास			
7	दिलीपराव जेठवण	BA III	सांख्यिक सांस्कृतिक इतिहास			
8	सुधीर सुधा सुधा	BA III	सांख्यिक सांस्कृतिक इतिहास			
9	सुधीर सुधा सुधा	BA III	सांख्यिक सांस्कृतिक इतिहास			
10	सुधीर सुधा सुधा	BA III	सांख्यिक सांस्कृतिक इतिहास			
11	सुधीर सुधा सुधा	BA III	सांख्यिक सांस्कृतिक इतिहास			
12	सुधीर सुधा सुधा	BA III	सांख्यिक सांस्कृतिक इतिहास			
13	सुधीर सुधा सुधा	BA III	सांख्यिक सांस्कृतिक इतिहास			
14	सुधीर सुधा सुधा	BA III	सांख्यिक सांस्कृतिक इतिहास			
15	सुधीर सुधा सुधा	BA III	सांख्यिक सांस्कृतिक इतिहास			
16	सुधीर सुधा सुधा	BA III	सांख्यिक सांस्कृतिक इतिहास			
17	सुधीर सुधा सुधा	BA III	सांख्यिक सांस्कृतिक इतिहास			
18	सुधीर सुधा सुधा	BA III	सांख्यिक सांस्कृतिक इतिहास			
19	सुधीर सुधा सुधा	BA III	सांख्यिक सांस्कृतिक इतिहास			
20	सुधीर सुधा सुधा	BA III	सांख्यिक सांस्कृतिक इतिहास			
21	सुधीर सुधा सुधा	BA III	सांख्यिक सांस्कृतिक इतिहास			
22	सुधीर सुधा सुधा	BA III	सांख्यिक सांस्कृतिक इतिहास			
23	सुधीर सुधा सुधा	BA III	सांख्यिक सांस्कृतिक इतिहास			
24	सुधीर सुधा सुधा	BA III	सांख्यिक सांस्कृतिक इतिहास			
25	सुधीर सुधा सुधा	BA III	सांख्यिक सांस्कृतिक इतिहास			
26	सुधीर सुधा सुधा	BA III	सांख्यिक सांस्कृतिक इतिहास			
27	सुधीर सुधा सुधा	BA III	सांख्यिक सांस्कृतिक इतिहास			
28	सुधीर सुधा सुधा	BA III	सांख्यिक सांस्कृतिक इतिहास			
29	सुधीर सुधा सुधा	BA III	सांख्यिक सांस्कृतिक इतिहास			
30	सुधीर सुधा सुधा	BA III	सांख्यिक सांस्कृतिक इतिहास			
31	सुधीर सुधा सुधा	BA III	सांख्यिक सांस्कृतिक इतिहास			
32	सुधीर सुधा सुधा	BA III	सांख्यिक सांस्कृतिक इतिहास			
33	सुधीर सुधा सुधा	BA III	सांख्यिक सांस्कृतिक इतिहास			
34	सुधीर सुधा सुधा	BA III	सांख्यिक सांस्कृतिक इतिहास			

(Handwritten signature)

(Handwritten signature)

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sangli)

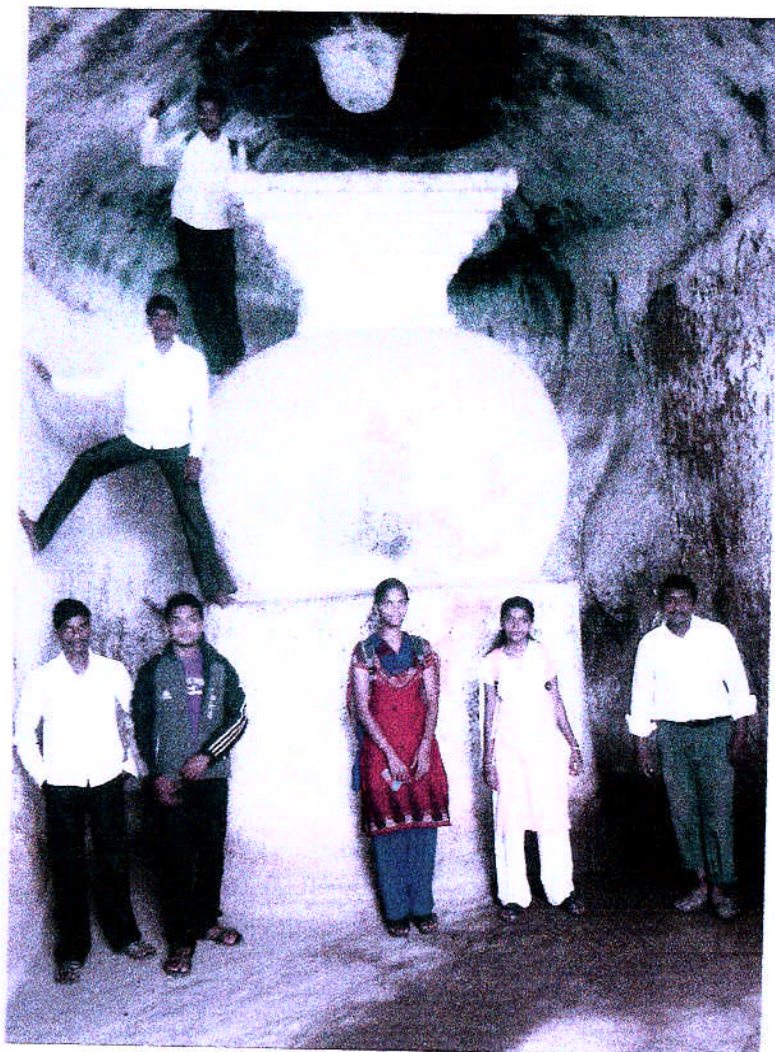
IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Study Tour
Department of History

Visit to the temple at Sati in the Agashiv caves

Visit to
'STUP'
at centre
of the
Meeting Hall
in the
Agashiv
Hall.

STUDY TOUR
Department of History
Pashupati Temple - Rethre Harnaksh

Visit of the Dept. to Second Temple of Pashupati
In India at Rethre Harnaksh in Sangli Dist. (MAHARA
SHTRA)

The Observation of the statue 'NANDI' in the
front of the Temple.

Department of History

Student Presented Seminar

Yashwantrao Chavan College Islampur Department of History

Felicitations of Advanced Learner Rank holder with Cash Prize.

Presentation Seminar by Slow Learner

आविष्कार संशोधन सहभाग

यशवंतराव चव्हाण कॉलेज इस्लामपूर

इतिहास विभाग

शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर, अंतर्गत आयोजित दि १६/१२/२०१५ कला, वाणिज्य आणि विज्ञान महाविद्यालय पालुस येथे विविध सहा स्पर्धा गटामध्ये झालेल्या आविष्कार संशोधन पोष्टर्स स्पर्धेत इतिहास विभागातील चार विद्यार्थ्यांनी प्रभावीपणे सादरीकरण केले.

प्रतिक पाटील व शरीफ मुजावर यांनी रेशीम उद्योग-स्वरूप तंत्रज्ञान व गरज या विषयावर प्रकल्प सादर केला.

शंकर सौंदंडे आणि अनिकेत वडार यांनी-रायगड पूर्वपरंपरा, ऐतिहासिक महत्व व सद्यस्थिती या विषयावर प्रकल्प सादर केला.

इतिहास विभाग

इतिहास विभागांतर्गत कार्यरत असणाऱ्या इतिहास अभ्यास मंडळाची स्थापना सन २०१२-२०१३ चा शैक्षणिक वर्षात करण्यात आली. विद्यार्थ्यांना इतिहास विषयाची प्रेरणा, त्याचबरोबर विविध कार्यक्रमांचे आयोजन मंडळाच्यावतीने केले जाते. इतिहास विषयाबरोबरच इतर विषयांचे विद्यार्थीही या कार्यक्रमात सक्रिय सहभागी होतात.

२०१५-१६ चा शैक्षणिक वर्षात २६ जुलै २०१५ रोजी सयतेचे राजे छत्रपती शाहू महाराज यांच्या जयंतीनिमित्त आयोजित केलेल्या व्याख्यानात आमच्या विभागातील प्रा. युवराज कापसे यांनी 'छत्रपती शाहू महाराजांचे सामाजिक व आर्थिक कार्य' या विषयावर मार्गदर्शन केले.

दि. ९ ऑगस्ट २०१५ रोजी ऑगस्ट क्रांतिदिनाचा कार्यक्रम, पोस्टर प्रदर्शन व व्याख्यानाचे आयोजन करून साजरा करण्यात आला. यावेळी प्रा. डॉ. सौ. कल्पना मोहिते व प्रा. युवराज कापसे यांनी वाळवा तालुक्यातील क्रांतिकारकांचा इतिहास सांगून क्रांतीच्या स्मृती जागविल्या. यावेळी काही विद्यार्थ्यांनीही क्रांतिकारकांविषयी मनोगते व्यक्त केली.

महाविद्यालयामार्फत व आमच्या वाळवा शिक्षण संस्थेमार्फत आयोजित केलेल्या छत्रपती शाहू महाराज जयंती, लोकमान्य टिळक पुण्यतिथी, कर्मवीर भाऊराव पाटील जयंती, महात्मा गांधी जयंती, यशवंतराव चव्हाण जयंती/पुण्यतिथी, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर जयंती, महात्मा फुले जयंती, संविधान दिन, क्रांतिज्योती सावित्रीबाई फुले जयंती, युगपुरुष छत्रपती शिवाजी महाराज जयंती, खा. एस.डी. पाटील जयंती/

पुण्यतिथी इ. ऐतिहासिक महापुरुष व राष्ट्रीय नेत्यांच्या जयंती व पुण्यतिथी कार्यक्रमात इतिहास विभाग व इतिहास अभ्यास मंडळातील विद्यार्थ्यांचा सक्रिय सहभाग असतो.

या शैक्षणिक वर्षात इतिहास विभागाची अभ्याससहल किल्ले प्रतापगड, महाबळेश्वर, पाचगणी, चाई, सातारा या ठिकाणी गेली होती.

इतिहास विभागातील विद्यार्थ्यांनी शिवाजी विद्यापीठाच्यावतीने आयोजित आर्ट्स-कॉमर्स, सायन्स कॉलेज, पलूस येथे पार पडलेल्या अविष्कार संशोधन महोत्सवात सहभागी होऊन आपले संशोधन प्रकल्प सादर केले. त्यामध्ये प्रतीक पाटील व शरीफ पुत्रावर यांनी 'रेशीम उद्योग-स्वरूप-तंत्रज्ञान-गर्ज' व शंकर सौंदडे व अनिकेत वडार यांनी 'रायगड पूर्वपरंपरा ऐतिहासिक महत्त्व आणि सद्यस्थिती' हे विषय घेऊन आपले संशोधन प्रकल्प सादर केले. आमच्या विद्यार्थ्यांमध्ये संशोधन प्रकल्प सादर केले. आमच्या विद्यार्थ्यांमध्ये संशोधनवृत्ती वाढने आहे ही आनंदाची बाब. इतिहास विभागाच्यावतीने आयोजित केलेल्या सर्व उपक्रमांना प्राचार्य बी.एस. काळे सर यांचे मार्गदर्शन नेहमीच असते. या सर्व कार्यक्रमांचे संयोजन विभागप्रमुख प्रा.डॉ. सौ. कल्पना मोहिते व प्रा. युवराज कापसे यांनी केले. विद्यार्थ्यांचा उत्साह, सहभाग, सर्व सहकारी प्राध्यापक, शिक्षकेतर कर्मचारी यांच्या सहकार्यामुळे प्रत्येक कार्यक्रम यशस्वीपणे पार पाडण्यात आम्ही यशस्वी झालो.

प्रा.डॉ.सौ. कल्पना राजीव मोहिते
इतिहास विभागप्रमुख

आपल्या महाविद्यालयातील (B.A.2.)
सौरभ बाचल 'ऐतिहासिक परगना मसूर'
 हा शोध निबंध सादर करताना.

आपल्या मनोगताने सर्वांचे लक्ष वेधून घेणारा सौरभ.

COUNSELLING

Dr. Kalpama Mohite . Principal B.S. kale

<u>Name</u>	<u>Sr.No</u>	<u>Percentage</u>	<u>Name</u>	<u>Percentage</u>
~~Nadeef Erfan Mehribab~~	1.		Atpadkar Madhvi sudam.	67.46.
Babae Swapnil Ramchandra.	2.	48.62	chavan pradnya sanjerao	72.06.
Bhandare sanket sudareshan	3.	44.77	Peshmukh pooja suykant	70.31.
chavan Akshay Armatam	4.	41.69	Jadhav Radhika Rajaram	66.15
Dhabe Sammed Mahaveet.	5.	43.08.	Kadam Ankita Nagnath.	72.09.
Jadhav Amol Akaram.	6.	46.92	Kore shruhika sanjay	73.27.
Lakhan Laxman Ananda.	7.	47.85	Kulkarni Adwait Anilkumar	74.
Mali Sandip Rangrao	8.	47.85	Mahadik Dhahashri Dilip.	72.
Patu Pravin Mahadev.	9.	42.43.	Monite sudareshan shankar.	69.15
Sawant santosh kisan	10.	45.69	Mane umesh uttam.	71.43.
Valase kishor Vijay.	11.	49.63	Potdar Prasad Satish.	72.69.
Yadav Aniket Santosh.	12.	41.49.	Salunkhe pooja Ravindra	66.17.
	13.	43.69.	Tate Suresh shivaji	68.
	14.	43.69.	Todkar Asmita Babasaheb.	69.

Slow leatnet. (2015-16)

Advance Leatnet. (2015-16)

<u>NO</u>	<u>Name</u>	<u>Percentage</u>	<u>sr.NO</u>	<u>Name</u>	<u>Percentage</u>
1.	Desai Jaydip Popat	42.58	1.	Belgi Pooja Ravindra	63.69
2.	Jangam Jeevan shashikant	47.85	2.	Joshi chaitanya chandrakant	67.69
3.	Kadam Nilam Bhatat	45.38	3.	More Akshada Balvant	61.23
4.	Nikam Ajit Mawchi	45.69	4.	Mulla Aship Aslam	71.08
5.	Patil Rohan Sajjetao	41.69	5.	Patil sanket sanjay	72.31
6.	Patil Yogesh Jaywant	43.23	6.	Patil Ajay Tanaji	77.69
			7.	Paval Sujit Bajirao	66.15
			8.	Pharne Pradip Chandrakant	64.46
			9.	Rajput Kajal Ramsing	78.46
			10	Shinde Poonam Anil	70.31
			11.	Yadav Mayur Anil	67.69
			12.	Yadav Nitha Mohan.	64

2015-16

Sl No.	Name	Marks	Sl No.	Name	Marks
13	Patil vishwjeet vasant	48.62	19	Patil Shehaj shahaji	68.15
14	shelake Nikhil Rajendra.	45.69	20	Patil Suraj Tanaji	71.85
15	shidshinde Abhijeet kanhu	44.92	21	Pharne Anida sanjay	66.62
16	shinde Akshay Anil	48.77	22	Pharne Tejasvinikiran	75.23
17	Shinde Yogesh vishnu	43.08	23	Poche Shweta Prakash	67.54
18	Yadav Priyanka Arvind	46.92	24	Pate Pragati Sharad	65.38
			25	Salunkhe Abhijeet vittal	68.92
			26	Sawant Ashvini Jotiba.	66.15
			27	Shelake Prajakta Ashok	70.92
			28	Shelake Shubangi Pradip	68.92
			29	Shinde Ganesh sampatro	67.38
			30	shinde pranali vijay	76.15

Sloug (10)

0. Com I - 2017-18

No.	Name	Percentage	Se No	Name	Percentage
1.	Desai Aniket Dinkes	48.54%	1)	Arbune Poja Sambhaji	61.54
2.	Kore Pranjana Sanjay	49.08	2)	Bhambure Harish Devanand	70.31
3.	Mali Pradeep Pandurang	48.22	3)	Gadave Snehal Potal	69.53
4.	Nikam Ajit Balaji	48.62%	4)	Gurav Sangram Shashikant	70.81
5.	Patil Prathamesh Prakash	49.80%	5)	Mavalakar Rupali Ashok	65.29
6.	Patil Prathiviraj Ramesh	45%	6)	Mane Amruta Jaywant	69.23
7.	Patil Shubham Abasaheb	43.23%	7)	Mane Snehal Shivaji	67.08
8.	Patil Sourabh Ragendra	46.00	8)	Mane Swarada Sunil	78%
9.	Patil Suraj Jaykare	49.08	9)	Bosale Rutwik Ajit	61.38
10.	Walvekar Harshvardhan Anil	46.46	10)	Chavan Trupti Gulabrao	64.15
			11)	Chougule Genesh Ningappa	61.64
			12)	Dukare Ashwini Dipak	61.54
			13)	Ferne Ganraj Ramchandra	63.38
			14)	Maske Sourabh Gajanan	61.8
			15)	Morse Akshada Shantak	67.08
			16)	Mulla Alisha Aslam	71.38
			17)	Mulla Asiya Kamruddin	64.90
			18)	Nanaware Shebangi Shivaji	61.38
			19)	Patban Samina Sharif	79.23
			20)	Patil Dnyanesh Anruddha	63%
			21)	Patil Komal Bhimrao	63.23
			22)	Patil Raj Shivaji	65%
			23)	Patil Vinay Sarjendra	73

Advance 2017-18

24)	Yadav Prayot Bhimrao	64.77
25)	Vishwanthekar Anurata Babasa	66.77
26)	Pawar Ashwini Rohidas	63.54
27)	Pharne omkar Dinkar	79.54
28)	Ranmale Snehal Nival	80.92
29)	Bampal Paavan Subhash	67.69
30)	Shelake Vinit Vijay	63.23
31)	heoale Rushikesh Rajaram	62.08
32)	Sudhal Swarupa Anil	65.69
33)	Butare Tahima Narendra	70.00

Advance Learn (34)

No.	Name	Percentage	Se No	Name	Percentage
1)	Arbune Poja Sambhaji	61.54	1)	Arbune Poja Sambhaji	61.54
2)	Bhambure Harish Devanand	70.31	2)	Bhambure Harish Devanand	70.31
3)	Gadave Snehal Potal	69.53	3)	Gadave Snehal Potal	69.53
4)	Gurav Sangram Shashikant	70.81	4)	Gurav Sangram Shashikant	70.81
5)	Mavalakar Rupali Ashok	65.29	5)	Mavalakar Rupali Ashok	65.29
6)	Mane Amruta Jaywant	69.23	6)	Mane Amruta Jaywant	69.23
7)	Mane Snehal Shivaji	67.08	7)	Mane Snehal Shivaji	67.08
8)	Mane Swarada Sunil	78%	8)	Mane Swarada Sunil	78%
9)	Bosale Rutwik Ajit	61.38	9)	Bosale Rutwik Ajit	61.38
10)	Chavan Trupti Gulabrao	64.15	10)	Chavan Trupti Gulabrao	64.15
11)	Chougule Genesh Ningappa	61.64	11)	Chougule Genesh Ningappa	61.64
12)	Dukare Ashwini Dipak	61.54	12)	Dukare Ashwini Dipak	61.54
13)	Ferne Ganraj Ramchandra	63.38	13)	Ferne Ganraj Ramchandra	63.38
14)	Maske Sourabh Gajanan	61.8	14)	Maske Sourabh Gajanan	61.8
15)	Morse Akshada Shantak	67.08	15)	Morse Akshada Shantak	67.08
16)	Mulla Alisha Aslam	71.38	16)	Mulla Alisha Aslam	71.38
17)	Mulla Asiya Kamruddin	64.90	17)	Mulla Asiya Kamruddin	64.90
18)	Nanaware Shebangi Shivaji	61.38	18)	Nanaware Shebangi Shivaji	61.38
19)	Patban Samina Sharif	79.23	19)	Patban Samina Sharif	79.23
20)	Patil Dnyanesh Anruddha	63%	20)	Patil Dnyanesh Anruddha	63%
21)	Patil Komal Bhimrao	63.23	21)	Patil Komal Bhimrao	63.23
22)	Patil Raj Shivaji	65%	22)	Patil Raj Shivaji	65%
23)	Patil Vinay Sarjendra	73	23)	Patil Vinay Sarjendra	73

B. com I 2018-19

Name Stou

Sr. No

- 1) Patil Pritam Sanjay
- 2) Patil Suraj Sanjay
- 3) Pawar Viraj Sampat Rao
- 4) Sawant Ajay Rajendra
- 5) Vadav Prayanka Sanjay

Marks %

- 46.15
- 44.92
- 45.54
- 49.23
- 49.08

Sr. No

- 1 Patil
- 2 Patil
- 3 Patil
- 4 Patole
- 5 Pethkar
- 6 Pharna
- 7 Sapkar
- 8 Sawant
- 9 Shaikh
- 10 SuPane
- 11 Suryavanshi
- 12 Valase
- 13 Wathare

Name Advance

- Monali Prashant
- Rushikesh Dattatraya
- Shivraj Ajit
- Aniket Akaram
- Rohan Satish
- Pooja Kiran
- Shubham Govind
- Shubham Pandurang
- Rafia Munaf
- Rutyaj Balaso
- Somati Ravindra
- Monali Subhash
- Sumit Rajendra

Marks %

- 68.76
- 72.62
- 62.15
- 64.62
- 81.69
- 65.85
- 69.85
- 61.69
- 69.23
- 63.85
- 70.15
- 61.08
- 67.38

2018-19

5/06/2019 50%.

Sl No	Name	Marks	ST NO
①	Sidharat Satish Kabure	46.46%	①4
②7	Pratik Mahaveer Koiri	45.85%	②15
③8	Hemant Ramchandra Mali	44.46%	③16
④9	Rahul Gundarao Mali	48.15%	④17
⑤10	Ashish Bajirao Nikam	48%	⑤18
⑥11	Akash Anil Patil	46%	⑥19
⑦12	Anirudh Ramchandra Patil	48.77%	⑦20

Advance 60%.

Sl No	Name	Marks	ST NO	Marks
⑧	Shivani Rajendra Kambale	46.46%	⑧21	61.38%
⑨	Supriya Sunil Karande	45.85%	⑨15	65.54%
⑩	Panket Santosh lakesar	44.46%	⑩16	65.85%
⑪	Sakshi vivek More	48.15%	⑪17	68%
⑫	Kunal Sanjay Nikam	48%	⑫18	65.69%
⑬	Shubham Dattatraya Patilkar	46%	⑬19	68.15%
⑭	Akansha Gajendra Patil	48.77%	⑭20	62.31
⑮	Akash Kirankumar Patil		⑮21	70.62%
⑯	Basavarat Harman Patil		⑯22	62.15%

Slow leaver		B.com I - 18-19		Advance learners	
Sl. No	Name	Percentage	Se No	Name	Percentage
13	Bhambure Omkar kailas	49.38	23	Agre Sanjay Balu	69.85
24	charan Sanket Popat	47.69	24	Babar Rajesh sayaji	82.62
35	Desai Abhishek Dipak	46.62	25	Ballal Vaibhav sanjerao	70.77
46	Diwan Farhan Ayyaz	49.23	26	BarTakke Radhika Anant	82.31
37	Jadhav Omkar Rajaram	48.00	27	Bhosale Atharva sunil	66.62
48	Jadhav sourav shrikant	48.62	28	choure sayal baban	78.31
			29	Dalavi Rushikesh Nivas	80.92
			30	Dhumal Rutuja Pillip	68.92
			31	Dhumale sayali shankar	65.08
			32	Gajare Vaishali Dhanaji	67.08
			33	Jadhav Alankar Anandrao	76.46
			34	Jadhav shivani Vilas	67.08
			35	kabure bhumika Prakash	78.46

2018-19

B.Com - I 2019 - 2020

slow = 35% to 46

Sr No	Name
①	Omikar vijay Patil
②	Pratik Jaysing Patil
③	Shailesh ashok Patil
④	Suyog bajirao Patil
⑤	Vishal Janardan Patil
⑥	Vishwajeet Ranjendra Patil
⑦	Samant Mahadev Pathkar
⑧	Milind Bajirao Sankpal
⑨	Anirudh Anil Sathe
⑩	Mobin Abdul sayyad
⑪	Gous Aitaf Shaikh

B.Com I 2019 - 2020

Advance 60%

SI No	Marks	Name
①	46.92%	Mrunalini Andragit Patil
②	48.46%	Samrudhi vijay Patil
③	47%	Satyajeet Suresh Patil
④	49%	Swapnali Tukaram Patil
⑤	47.85%	Tejasvi Ranjendra Patil
⑥	48%	Vinayak Nivas Patil
⑦	48.80%	Vishal viswas Patil
⑧	49.54%	Pratiksha Eknath Pawar
⑨	47.85%	Sidhant Shital Rajmane
⑩	49.38%	Shagufra Tajjudin Saidekhan
⑪	49.85%	Prityanka Jagdish Solunkhe
⑫		Yasmin Amin Shaikh
⑬		Sheeta madhukar Shevale
⑭		Mansi subhash shinde
⑮		Aditya Dattaraya Surve

2019 20

St. No.

Name

B Com - I - 2019-20

Marks
St. No.

Advance

Marks

#12 Angavane Aniket Suresh
#13 Gambhine Prakash Shridhar

48.62

45.69

16 Bandal Nitin Prakash
#17 Shradha Shankar Choralekar

#18 Dalavi Sayali Shivoji

#19 Desavale Snehal Namdev

#20 Teja Bahubali Dukane

#21 Gawade Sourabh Royaram

#22 Harale Vaibhav Maruti

#23 Jadhav Abhijeet Jaykar

#24 Jadhav Rutuja Dadaso

#25 Jadhav Saurav Arjun

#26 Jangam Omkar Bhimrav

#27 Kadam Ganesh Ashok

80.15

77.85

74.92

81.23

71.38

61.23

63.38

67.38

63.69

64.46

61.69

69.23

2019-20

SR.No.	Name
14	Kanse Vivak Shahaji
25	Kadam Pratiksha Sampat
36	Kamble Pragfulla Prabhakar
47	Mandale Sarika Mansing
5	Maner Mahammadjaid Allabksha
9	Pulkar Pratik Mahadev
20	Patil Abhinandan Parshuram
21	Ashitosh Dinkar Patil

Marks%
44%
49.08
48.62
44.46
49.85
48.92
47.38
47.85

SR.No.	Name
28	Kadam Shubham Sanjay
29	Kahandekar Sushmita Shankar
30	Kalasant Rohan Bhaivavanath
431	Kamble Anesh Bhaskar
32	Kirdak Vijar Sunil
633	Kothari Hemant Bhupendra
34	Katwad Kumar Anisbahmad
835	Mandlik Manika Ashok
836	More Ankita Vikram
837	Mulla Afaiz Najir
438	Mulla Imran NoorMohammad
439	Nikam Rahul Rajaram
440	Paradeshi Rutika Ranjit
441	Patil Dhanraj Manik

Marks %
75.69
70.15
64.31
63.69
61.85
77.54
62.46
64.15
66.46
73.85
73.08
62.00
77.85
64.46

Advance

III

2019-20

Advance Learners

Sr. No.	Roll No.	Student Name	July						Aug						Sep					
			S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H
1		Atpadkar Madhuri Sudam	P	P	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	A	P	P
2		Chavan Pradnya Sarjerao	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
3		Deshmukh Pooja Suryakant	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	A	P	P
4		Jadhav Radhika Rajaram	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
5		Kadam Ankita Nagnath	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	A	P	P
6		Kore Shrutika Sanjay	P	P	P	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
7		Kulkarni Adwait Anilkumar	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
8		Mahadik Dhanashri Dilip	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
9		Mohite Sudarshan Shankar	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	A	P	P
10		Mane Umesh Uttam	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	A	P	P
11		Potdar Prasad Satish	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
12		Salunkhe Pooja Ravindra	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
13		Tate Suresh Shivaji	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
14		Todkar Asmita Babasaheb	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P

HEAD

Dept. Of Commerce
Y. C. College, Islampur

Head

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang)

Yashwantrao Chavan College, Islmapur
Department of Commerce

Class : F.Y. B.com

Paper No. : *Business Communication;*
Financial Accounting

Paper Title . :

List of Slow Learns and Advance Learners

2014-15

Slow Learners

Sr. No.	Roll No.	Student Name	Dec			Jan			Feb			
			S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	
1		Babar Swapnil Ramchandra	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
2		Bhandare Sanket Sudarshan	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
3		Chavan Akshay Akaram	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
4		Dhabu Sammed Mahavir	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
5		Jadhav Amol Akaram	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
6		Lakhan Laxman Ananda	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
7		Mali Sandip Rangrao	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
8		Patil Pravin Mahadev	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
9		Sawant Santosh Kisan	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
10		Valase Kishor Vijay	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
11		Yadav Aniket Santosh	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P

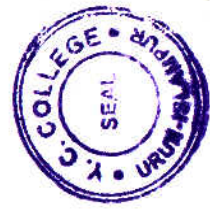
Advance Learners

Sr. No.	Roll No.	Student Name	Dec			Jan			Feb			
			S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	
1		Atpadkar Madhuri Sudam	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
2		Chavan Pradnya Sarjerao	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
3		Deshmukh Pooja Suryakant	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
4		Jadhav Radhika Rajaram	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P
5		Kadam Ankita Nagnath	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
6		Kore Shrutika Sanjay	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
7		Kulkarni Adwait Anilkumar	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
8		Mahadik Dhanashri Dilip	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
9		Mohite Sudarshan Shankar	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
10		Mane Umesh Uttam	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
11		Potdar Prasad Satish	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
12		Salunkhe Pooja Ravindra	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
13		Tate Suresh Shivaji	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
14		Todkar Asmita Babasaheb	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P

(Signature)

HEAD
Dept. Of Commerce
Y. C. College, Islampur

Head

(Signature)
Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sangli)

(Signature)

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Yashwantrao Chavan College, Islampur
Department of Commerce

Class : F.Y. B.com

Paper No. : Financial Accounting
Business Communication

Paper Title . :

List of Slow Learns and Advance Learners

2015-16

Slow Learners

Sr. No.	Roll No.	Student Name	July						Aug						Sep					
			S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	
1		Desai Jaydip Popat	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	
2		Jangam Jeevan Shashikant	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	
3		Kadam Nilam Bharat	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	
4		Nikam Ajit Maruti	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	
5		Patil Rohan Sarjerao	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	
6		Patil Yogesh Jaywant	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	

Advance Learners

Sr. No.	Roll No.	Student Name	July						Aug						Sep					
			S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H		
1		Belagi Pooja Ravindra	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	
2		Joshi Chaitanya Chandrakant	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	
3		More Akshada Balvant	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	
4		Mulla Aship Aslam	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	
5		Patil Sanket Sanjay	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	
6		Patil Ajay Tanaji	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	
7		Paval Sujit Bajirao	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	
8		Pharne Pradip Chandrakant	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	
9		Rajput Kajal Ramsing	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	
10		Shinde Poonam Anil	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	
11		Yadav Mayuri Anil	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	
12		Yadav Nita Mohan	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	

[Signature]

[Signature]
Principal

Head

[Signature]
HEAD

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
Page 3
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sangli)

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Dept. Of Commerce
Y. C. College, Islampur

Advance Learners

Sr. No.	Roll No.	Student Name	July						Aug						Sep					
			S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H
1		Bandal Shubham Subhash	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
2		Bartakke Pooja Shridhar	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
3		Bendre Mayuri Dilip	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
4		Chavan Shubham Hanmant	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
5		Fakir Nasirhusen Arish	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
6		Girigosavi Prashant Bhikaji	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
7		Jadhav Mahendra Avinash	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
8		Jadhav Priya Balaso	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
9		Kadam Neha Ashok	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
10		Kamble Vaibhav Bhauso	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
11		Kumbhar Jyotiram Pradeep	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
12		Madne Vaibhav Pandurang	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
13		Mali Rohit Suresh	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
14		Musale Mansvi Mukunda	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
15		Nikam Shital Sanjay	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
16		Parit Jayashri Yuvraj	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
17		Patil Mrunmayi Manikrao	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
18		Patil Snehal Shahaji	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
19		Patil Suraj Tanaji	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
20		Pharne Anita Sanjay	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
21		Pharne Tejaswini Kiran	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
22		Poche Sweta Prakash	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
23		Pote Pragati Sharad	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
24		Salunkhe Abhijeet Vittal	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
25		Sawant Ashwini Jotiba	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
26		Shelake Prajakta Ashok	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
27		Shelake Shubhangi Pradip	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
28		Shelake Ganesh Sampatrao	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
29		Shinde Pranali Vijay	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P

Signature

Signature
Principal

HEAD
Dept. Of Commerce
Y. C. College, Islampur

Yashwantrao Chavan College, Islmapur
Department of Commerce

Class : F.Y. B.com

Paper No. : *Financial Accounting*
Business Communication

Paper Title . :

List of Slow Learns and Advance Learners
2016-17

Slow Learners

Sr. No.	Roll No.	Student Name	Dec				Jan				Feb					
			S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H		
1		Bansode Ashish Akaram	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
2		Bhosale Vishal Ashok	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
3		Khot Shailesh Mahipati	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
4		Khot Shivraj Sanjay	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
5		Lad Suraj Laxman	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
6		Lonishte Sidhesh Prakash	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
7		Mohite Swapnil Sanjay	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
8		Naik Vinod Vithal	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
9		Patel Manish Devji	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
10		Patil Akshay Ashok	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
11		Patil Indrajeet Vasant	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
12		Patil Rushikesh Sambhaji	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
13		Patil Vishwajeet Vasant	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
14		Shelake Nikhil Rajendra	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
15		Shinde Abhijeet Kanhu	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
16		Shinde Akshay Anil	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
17		Shinde Akshay Vishnu	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
18		Yadav Priyanka Arvind	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P

Advance Learners

Sr. No.	Roll No.	Student Name	Dec			Jan			Feb			
			S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	
1		Bandal Shubham Subhash	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
2		Bartakke Pooja Shridhar	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
3		Bendre Mayuri Dilip	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
4		Chavan Shubham Hanmant	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
5		Fakir Nasirhusen Arish	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
6		Girigosavi Prashant Bhikaji	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
7		Jadhav Mahendra Avinash	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
8		Jadhav Priya Balaso	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
9		Kadam Neha Ashok	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
10		Kamble Vaibhav Bhauso	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
11		Kumbhar Jyotiram Pradeep	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
12		Madne Vaibhav Pandurang	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
13		Mali Rohit Suresh	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
14		Musale Mansvi Mukunda	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
15		Nikam Shital Sanjay	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
16		Parit Jayashri Yuvraj	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
17		Patil Mrunmayi Manikrao	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
18		Patil Snehal Shahaji	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
19		Patil Suraj Tanaji	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
20		Pharne Anita Sanjay	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
21		Pharne Tejaswini Kiran	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
22		Poche Sweta Prakash	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
23		Pote Pragati Sharad	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
24		Salunkhe Abhijeet Vittal	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
25		Sawant Ashwini Jotiba	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
26		Shelake Prajakta Ashok	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
27		Shelake Shubhangi Pradip	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
28		Shelake Ganesh Sampatrao	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
29		Shinde Pranali Vijay	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P

Signature

Head

HEAD

IQAC CO-ORDINATOR

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, Dist. Sang

Page 5
Dept. Of Commerce
Y. C. College, Islampur

Yashwantrao Chavan College, Islmapur
Department of Commerce

Class : F.Y. B.com

Paper No. : *Business Communication*
Financial Accounting

Paper Title : :

List of Slow Learns and Advance Learners

2018-19

Slow Learners

Sr. No.	Roll No.	Student Name	Dec				Jan				Feb			
			S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H
1		Bhambure Omkar Kailas	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
2		Chavan Sanket Popat	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
3		Desai Abhishek Dipak	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
4		Diwan Farhan Ayyaz	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
5		Jadhav Omkar Rajaram	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
6		Jadhav Sourav Shrikant	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
7		Patil Pritam Sanjay	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
8		Patil Suraj Sanjay	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
9		Pawar Viraj Sampatrao	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
10		Sawant Ajay Rajendra	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
11		Vadar Priyanka Sanjay	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
12		Kabure Sidharth Satish	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
13		Kole Pratik Mahaveer	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
14		Mali Hemant Ramchandra	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
15		Mali Rahul Gundarao	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
16		Nikam Ashish Bajirao	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
17		Patil Akash Anil	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
18		Patil Anirudh Ramchandra	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P

Advance Learners

Sr. No.	Roll No.	Student Name	Dec				Jan				Feb			
			S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H
1		Patil Monali Prashant	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
2		Patil Rushikesh Dattatraya	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P

Advance Learners

Sr. No.	Roll No.	Student Name	Dec				Jan				Feb				
			S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H
1		Patil Mrunalini Indrajeet	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
2		Patil Samruddhi Vijay	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
3		Patil Satyaajeet Suresh	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
4		Patil Swapnali Tukaram	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
5		Patil Tejaswini Rajendra	A	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P
6		Patil Vinayak Niwas	P	A	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P
7		Patil Vishal Vishwas	P	P	P	P	P	P	P	P	A	P	P	P	P
8		Pawar Pratiksha Eknath	P	P	A	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P
9		Rajmane Siddhant Shital	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
10		Saidekhan Shagupta Tajuddin	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
11		Salunkhe Priyanka Jagdish	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
12		Shaikh Yasmin Amin	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
13		Shewale Shweta Madhukar	P	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P
14		Shinde Manasi Subhash	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
15		Surve Aditya Dattatray	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
16		Bandal Nitin Prakash	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
17		Shraddha Shankar Choralekar	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
18		Dalavi Sayali Shivaji	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
19		Desavale Snehal Namdev	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
20		Dukane Teja Bahubali	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
21		Gavade Sourabh Rajaram	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
22		Harale Vaibhav Maruti	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
23		Jadhav Abhijeet Jaykar	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
24		Jadhav Rutuja Dadaso	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
25		Jadhav Sourav Arjun	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
26		Jangam Omkar Bhimrao	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
27		Kadam Ganesh Ashok	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
28		Kadam Shubham Sanjay	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
29		Kahandekar Sushmita Shankar	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
30		Kalasaait Rohan Bhairavnath	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P

Yashwantrao Chavan College, Islmapur
Department of Commerce

Class : F.Y. B.com

Paper No. : *Financial Accounting*
Business communication

Paper Title . :

List of Slow Learns and Advance Learners
2019-20

Slow Learners

Sr. No.	Roll No.	Student Name	Dec						Jan						Feb					
			S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	
1		Patil Omkar Vijay	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	
2		Patil Pratik Jaysing	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	
3		Patil Shailesh Ashok	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	
4		Patil Suyog Bajirao	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	
5		Patil Vishal Janardan	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	
6		Patil Vishwajeet Rajendra	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	
7		Patkar Samarth Mahadev	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	
8		Sankpal Milind Bajirao	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	
9		Sathe Anirddha Anil	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	
10		Sayyad Mubin Abdul	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	
11		Sheikh Gous Altaf	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	
12		Angavane Aniket Suresh	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	
13		Gambhire Prakash Shridhar	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	
14		Kanase Vivek Shahaji	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	
15		Kadam Pratiksha Sampat	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	
16		Kamble Prafull Prabhakar	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	
17		Mandale Sarika Mansing	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	
18		Maner Mahammadjaid Allabaksha	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	
19		Phulkar Pratik Mahadev	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	
20		Patil Abhinandan Parshuram	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	
21		Patil Aashutosh Dinkar	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	

Advance Learners

Sr. No.	Roll No.	Student Name	July			Aug			Sep				
			S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H	S/H		
1		Patil Mrunalini Indrajeet	P	P	A	P	P	P	P	A	P	P	P
2		Patil Samruddhi Vijay	P	P	P	A	P	P	P	A	P	A	P
3		Patil Satyajeeet Suresh	P	P	A	P	P	A	P	P	P	P	A
4		Patil Swapnali Tukaram	A	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P
5		Patil Tejaswini Rajendra	P	A	P	P	P	P	A	P	P	P	P
6		Patil Vinayak Niwas	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P
7		Patil Vishal Vishwas	P	A	P	P	A	P	P	P	P	P	P
8		Pawar Pratiksha Eknath	P	P	P	P	P	P	P	A	P	A	P
9		Rajmane Siddhant Shital	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
10		Saidekhan Shagupta Tajuddin	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P
11		Salunkhe Priyanka Jagdhish	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P
12		Shaikh Yasmin Amin	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
13		Shewale Shweta Madhukar	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P
14		Shinde Manasi Subhash	A	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P
15		Surve Aditya Dattatray	P	P	P	P	P	P	P	P	A	P	P
16		Bandal Nitin Prakash	P	P	A	P	P	P	P	P	A	P	P
17		Shraddha Shankar Choralekar	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
18		Dalavi Sayali Shivaji	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P
19		Desavale Snehal Namdev	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
20		Dukane Teja Bahubali	P	A	P	P	P	P	P	P	P	A	P
21		Gavade Sourabh Rajaram	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
22		Harale Vaibhav Maruti	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	A
23		Jadhav Abhijeet Jaykar	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
24		Jadhav Rutuja Dadaso	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P
25		Jadhav Sourav Arjun	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P
26		Jangam Omkar Bhimrao	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
27		Kadam Ganesh Ashok	A	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P
28		Kadam Shubham Sanjay	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P
29		Kahandekar Sushmita Shankar	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P
30		Kalasant Rohan Bhairavnath	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
31		Kamble Ganesh Bhaskar	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P

Yashwantrao Chavan Arts and Commerce College, Islampur
Department of English
Slow and Advance Learners Scheme
2014-15

Sl. No.	Slow Learners Extra Classes B. A. I	3/08/14	5/18/01	5/18/14	5/18/21	24/8/14	7/9/14	14/9/14	02/9/14	6/12/14	14/12/14	21/12/14	6/10/15	5/11/11	5/11/81	5/11/50
1	Kalkutgi Santosh Motilal	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
2	Madane Sagar Dilip	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
3	Kapale Pranay Vilas	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P

Dr. K. K. Kulkarni
Principal

Yashwantrao Chavan Arts and Commerce College, Islampur
Department of English
Slow and Advance Learners Scheme
2014-15

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, Dist. Seng

Sl. No.	Advance Learners Extra Classes B. A. I	5/18/14	5/18/01	5/18/14	5/18/21	24/8/14	7/9/14	14/9/14	02/9/14	6/12/14	14/12/14	21/12/14	6/10/15	5/11/11	5/11/81	5/11/50
1	Atpatkar Rupali j.	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
2	Aiwale Ashwini Babaso	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
3	Atapadkar Chaya Narayan	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
4	Bhaigude Pallavi Mallapa	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
5	Devarde Prashant Manik	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
6	Inamdar Sumaiya Rahim	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
7	Jadhav Poonam Baban	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
8	Jounjal Sarika Suhas	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
9	Kamble Ashish Arvind	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
10	Khanjade Arif Jahangir	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
11	Koli Sachin Bhimrao	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
12	Lugade Pournima Shivaji	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
13	Mahulkar Rajesh Ananda	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
14	Nikam Pallavi Chandrakant	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
15	Patil Bhusan Pradip	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
16	Patil Manisha Ramesh	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
17	Pawar Pratibha Laxman	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
18	Sawant Namrata Vijay	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P

Yashwantrao Chavan Arts and Commerce College, Islampur

Department of English

Slow and Advance Learners Scheme

2015-16

Sl. No.	Slow Learners Extra Classes B. A. I	9/8/15	16/8/15	23/8/15	30/8/15	6/9/15	13/9/15	20/9/15	27/9/15	3/11/15	10/11/15	17/11/15	24/11/15	7/12/15	14/12/15	21/12/15	28/12/15
1	Rathod Kumar Valu	P	A	P	A	A	P	P	A	P	P	P	P	A	P	P	P
2	Madane Sagar Sanjay	A	P	P	P	P	P	A	A	P	P	A	P	P	P	P	P

Sl. No.	Advance Learners Extra Classes B. A. I	9/8/15	16/8/15	23/8/15	30/8/15	6/9/15	13/9/15	20/9/15	27/9/15	3/11/15	10/11/15	17/11/15	24/11/15	7/12/15	14/12/15	21/12/15	28/12/15
1	Desai Harshada Sanjay.	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
2	Ghevade Kajal Pandurang	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
3	Ghevade Priyanka Kumar	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
4	Gujare Rohini Maruti	A	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
5	Jadhav Abhishek Mahadev	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
6	Jamadar Ijjaj Ahyaj	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
7	Kadam Yogesh Pandit	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
8	Kamble Raksha Rajendra	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
9	Khot Kishori Kisan	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
10	Kumbhar Ganesh Dayavant	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
11	Patil Apurva Kiran	A	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
12	Patil Dipali Subhash	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
13	Patil Omkar Jaganath	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
14	Patil Vivekanand Ramgonda	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
15	Shedage Snehal Chandrakant	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
16	Vhanmane Sunil Shivaji	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
17	Waghmare Chandini Babaso	A	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
18	Dangarne Sandip Mane	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
19	Dhotre Vinod Sopan	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P

Signature

Principal

Sl. No.	Slow Learners Extra Classes B. A. I	4/18/19	4/18/20	4/18/21	4/18/22	4/18/23	4/18/24	4/18/25	4/18/26	4/18/27	4/18/28	4/18/29	4/18/30	4/18/31	4/18/32	4/18/33	4/18/34	4/18/35
1	Jadhav Vijay Balaso	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
2	Jadhav Vishal Prakash	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P

Prakash
Principal

Yashwantrao Chavan Arts and Commerce College, Islampur
Department of English

Slow and Advance Learners Scheme

2017-18

Sl. No.	Advance Learners Extra Classes B. A. I	IQAC CO-ORDINATOR																
		4/18/36	4/18/37	4/18/38	4/18/39	4/18/40	4/18/41	4/18/42	4/18/43	4/18/44	4/18/45	4/18/46	4/18/47	4/18/48	4/18/49	4/18/50	4/18/51	4/18/52
1	Patil Rakshanda Rajkumar	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
2	Patil Shrenik Mansing	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
3	Rathod Suresh Shivaji	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
4	Sawant Nitin Tanaji	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
5	Jadhav Prathmesh Sanjay	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
6	Jadhav Vaibhav Anil	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
7	Kadam Anuradha Vilas	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
8	Kumbhar Prajakta Namdev	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
9	Kumbhar Sumit Dhanaji	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
10	Patil Amit Sampatrao	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
11	Patil Dhanashree Dipak	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
12	Patil Ganesh Ananda	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
13	Shejawale Akshata Vijay	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
14	Sonawane Nitesh Laxman	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
15	Thorawade Shubham Satish	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
16	Malik Muskan Jakir	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
17	Mulani Naphisa Altap	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
18	Auti Arbaj Abubakar	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
19	Dhotre Suraj Arjun	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
20	Jahagirdar Salim Rasul	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
21	Kumbhar Mayur Dilip	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
22	Mharnur Mahesh Dadaso	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, Dist. Sangli

Yashwantrao Chavan Arts and Commerce College, Islampur

Department of English

Slow and Advance Learners Scheme

2018-19

Sl. No.	Slow Learners Extra Classes B. A. I	8/18/5	8/18/12	8/18/16	8/18/18	8/16/10	8/16/18	8/15/11	8/16/19	8/12/19	8/12/18	8/12/17	8/12/16
1	Choudhari Rajkumar Birappa	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P
2	Chavan Pravin Subhash	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
3	Kadam Suraj Shashikant	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P
4	Kamble Sourabh Popat	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
5	Patil Vijay Sambhaji	A	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P

Sl. No.	Advance Learners Extra Classes B. A. I	8/18/5	8/18/12	8/18/16	8/18/18	8/16/10	8/16/18	8/15/11	8/16/19	8/12/19	8/12/18	8/12/17	8/12/16
1	Ghorpade Rutuja Sarjerao	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
2	Kamble Manisha Shantaram	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
3	Khot Vinay Tanaji	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P
4	Mankar Vaishnavi Anil	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
5	Mohite Swapnil Vijay	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
6	Mulik Raturaj Vivek	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
7	Patil Kavita Kashinath	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
8	Patil Shubham Rajendra	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
9	Tamboli Muskan Rajendra	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
10	Tomke Shweta Sanjay	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
11	Urunkar Shambho Jayakar	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P

(Signature)

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUNJSLAMPUR, (Dist. Sangli)

(Signature)

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR.

Yashwantrao Chavan Arts and Commerce College, Islampur
Department of English
Slow and Advance Learners Scheme

2019-20

Sl. No.	Slow Learners Extra Classes B. A. I	6/18/17	6/18/11	6/18/81	25/8/19	6/18/11	6/18/18	6/18/19	6/18/19	6/18/19	6/18/19	6/18/19	6/18/19	6/18/19	6/18/19	6/18/19	6/18/19	6/18/19	6/18/19	
1	Patil Pooja Jaywant	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
2	Shaha Mona Shital	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
3	Shinde Prathmesh Pradip	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P

Yashwantrao Chavan Arts and Commerce College, Islampur
Department of English
Slow and Advance Learners Scheme

2019-20

Sl. No.	Advance Learners Extra Classes B. A. I	6/18/17	6/18/11	6/18/81	6/18/19	6/18/19	6/18/19	6/18/19	6/18/19	6/18/19	6/18/19	6/18/19	6/18/19	6/18/19	6/18/19	6/18/19	6/18/19	6/18/19	6/18/19	6/18/19
1	Atpadkar Nitin Ramesh	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
2	Dhumal Kundan Pandurang -	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
3	Mujawar Aman Arif	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
4	Mulla Nihal Ayub	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
5	Munde Mahibub Shamshuddin -	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
6	Patil Aishwarya Subhash	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
7	Patil Amruta Shivaji	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
8	Sande Nilofar Dastgir -	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
9	Pawar Sani Shankar	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
10	Satpate Nikhil Raju -	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
11	Yevale Ruturaj Rangrao -	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P

[Signature]
Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUNJISLAMPUR, (Dist. Sangli)

IQAC CO-ORDINATOR

Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

B.A. I QUESTION BANK

Modern Indian Writing in English Translation

English (Optional)

- 1) The conflict between man vs. society is called _____.
a) Physical
b) Psychological
c) **Social**
d) Classical
- 2) The arrangement of incidents in the story is called _____.
a) Conflict
b) **Plot**
c) Setting
d) Point of view
- 3) _____ is the story's message, unifying or central idea.
a) **Theme**
b) Moral
c) Dialogue
d) Conflict
- 4) The central character of a story is called the _____.
a) Antagonist
b) Antagonize
c) **Protagonist**
d) Instigator
- 5) The time and location in which a story takes place is called as _____.
a) Plot
b) **Setting**
c) Conflict
d) characterization
- 6) The conflict between two people in the story is called _____.
a) Internal
b) Psychological
c) **Physical**
d) Classical

c) **Fable**

d) Parable

15) _____ deals with marvelous stories which are always set in the magical world.

a) **Fairy Tales**

b) Fable

c) Anecdote

d) Parable

16) Legends are written from _____ point of view.

a) **First person**

b) Second person

c) Third person

d) None of these

18. A person or force that works against the hero, or main character, of the story is called _____.

a) Protagonist

b) **Antagonist**

c) Narrator

d) None of these

19. The person or character who tells the story, gives background information, and fills in details between dialogue is known as _____.

a) Protagonist

b) Antagonist

c) **Narrator**

d) None of these

20) _____ Character is simple and one-dimensional.

a) **Flat**

b) Round

c) Both

d) None of these

21) _____ Character has a complex personality, more like a real person.

a) Flat

b) **Round**

c) Foil

d) None of these

22. Munshi Premchand was born at _____.

- a) Kanpur
- b) **Varanasi**
- c) Sitapur
- d) Allahabad

23. Munshi Premchand was called the greatest writer in _____.

- a) **Hindi Literature**
- b) English Literature
- c) Tamil Literature
- d) Punjabi Literature

24. The real name of Munshi Premchand is _____.

- a) Narendra Nath
- b) Gulab Rai
- c) Raimola
- d) **Dhanpat Rai Shrivastav**

25. Munshi Premchand's writing prominently featured _____.

- a) Religion
- b) National
- c) **Realism**
- d) Awareness

26. Premchand started writing under the pen name as _____.

- a) Dhanpat Rai
- b) **Nawab Rai**
- c) Bishambar
- d) Chakravarti

27. The name of the wife of Madho is _____.

- a) **Budhia**
- b) Mala
- c) Kalika
- d) Sunnanda

28. Madho and Ghisu both were _____.

- a) **Lazy**
- b) Alert
- c) Hardworking
- d) Courageous

29. Ghisu had _____ Sons.

- a) **Nine**
- b) Four
- c) Seven
- d) Two

37. The short story *Laloo* is written by_____.

- a) **Premchand**
- b) Saratchandra Chatterji
- c) Gurdial Singh
- d) Fakir Mohan Senapati

38. Saratchandra Chatterji belongs to_____.

- a) **Bengal**
- b) Maharashtra
- c) Karnataka
- d) Uttar Pradesh

39. The narrator of the story *Laloo* is_____of Laloo.

- a) Father
- b) Brother
- c) **Unidentified friend**
- d) Uncle

40. Laloo is the hero of the story *Laloo*. It is his_____.

- a) Real name
- b) **Nickname**
- c) Imaginary name
- d) None of these

41. The real name of Laloo is_____.

- a) Sham
- b) Gopi
- c) Haricharan
- d) **Not mentioned in the story**

42. Laloo was infinitely_____in devising means by which to frighten people out their wits.

- a) **Resourceful**
- b) Dull
- c) Passive
- d) None of these

43. Laloo frightened his mother by throwing_____in her way.

- a) A plastic doll
- b) A rubber doll
- c) A plastic snake
- d) **A rubber snake**

1. Fakir Mohan Senapati born on .....(13 January 1843)
2. Fakir Mohan Senapati born at.....(Mallikashpur in Balasore)
3. Odia is spoken in -----(Odisha)
4. Fakir Mohan Senapati is regarded as the father of----- (Odia nationalism and modern odia literature)
5. The father of Fakir Mohan Senapati is -----(LaxmanCharanSenapati)
6. The mother of Fakir Mohan Senapati is .....(Tulsi Devi Senapati)
7. Patpur was a villate in the .....Pargana. (Hariharpur)
8. Patpur is in.....district. (Cuttack)
9. Who is the owner of the house of Shambandhu? Zamindar
10. ....is the manager of zamindar. (shambandhu)
11. How many cows are there in shambhandu's house? 2
12. Zamindar allowed Shambandu to till.....acres of land. (three and a half acres)
13. What was the profession of shambandu? To collect the rent from the tenants.
14. How many members are in Shambandhu's house? 4
15. What is the age of Rebati? 10
16. What did shambandhu do at evening? To sing bhajans or read Bhagabata
17. Who did accompany Shambandhu to sing Bhajans? Bebati
18. Who did stay at Patpur before two years? Deputy Inspector of School.
19. What kind of school was started at Patpur? Upper Primary School
20. Who was the teacher at Patpur's school? Basudev
21. What was the education of Basudev? Graduated from the Training school of Cuttack
22. What was the age of Basudev? 20

23. Who did bring up Basudev? His maternal uncle
24. What was the caste of Basudev? Karan
25. What was the caste of Shambandhu? Karan
26. When did Shambandhu visit school? On festive days
27. The school for girls is in.....(Cuttack)
28. Which household arts are taught at school? Sewing and stitching
29. Which studies did grandmother suggest to Rebati? To cook, prepare sweets and special dishes, paint the floor with jhoti, churn the curd
30. Which book did Basudev give to Rebati? SitanathBabu'sPratham path
31. Sri Panchami was the day to worship.....(Saraswati)
32. Which ceremony was arranged to start study? Vidyarambha
33. How many days the study of Rebati was continued? Two years
34. Rebati read MadhuBabu's.....(Chhandamala)
35. When did the village struck by a cholera epidemic? In Phalgun
36. What was the surname of Shambandhu? Mohanty
37. Who was the village dhobi? BanaSethi
38. What was the age of BanaSethi? Sixty years
39. The two bullocks had been sold for .....(seventeen and a half rupees)
40. To whom did the grandmother blame for the sorrows in her family? Rebati and her study and Basu
41. Where did Basu go with his school children? Hariharpur Police Station
42. Where did Basudev die? Gopalpur
43. How did grandmother abuse Rebati? You Rebati!you Rebi, you rotten miserable wretch

IOAC CO-ORDINATOR
Y.C. COLLEGE, ISLAMPUR

Principal
Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
ISLAMPUR, (Dist. S)

Yashwantrao Chavan College, Islampur

Department of Hindi

Class : B.A. I

List of Slow Learners and Advance Learners

2014-15

Advance Lernerers													
Sr.No	Students Name	July				Aug				Sept			
		6	13	20	27	3	10	17	24	7	14	21	28
1	Adani Suresh Shantram	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
2	Desai Vaibhav Amol	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
3	Desai Vijay Dinkar	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P
4	Duke Suraj Baban	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P
5	Kate Amol Ankush	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P
6	Kesare Pooja Suresh	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P
7	Khot Dhanashri Ashok	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
8	Sadgar Raghunath Jaywant	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P
9	Kore Bhausahab Managani	P	P	P	P	P	P	P	P	P	A	P	P
10	Patil Akash Vijay	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P

[Handwritten Signature]

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

[Handwritten Signature]

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sangli)

Yashwantrao Chavan College, Islampur

Department of Hindi

Class : B.A. I

List of Slow Learners and Advance Learners

2014-15

Advance Lerner													
Sr.No	Students Name	Dec				Jan				Feb			
	Date	7	14	21	28	4	11	18	25	1	8	15	22
1	Adani Suresh Shantram	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P
2	Desai Vaibhav Amol	P	P	P	A	A	P	P	P	P	P	P	P
3	Desai Vijay Dinkar	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
4	Duke Suraj Baban	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P
5	Kate Amol Ankush	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
6	Kesare Pooja Suresh	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P
7	Khot Dhanashri Ashok	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P
8	Sadgar Raghunath Jaywant	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
9	Kore Bhausahab Managani	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
10	Patil Akash Vijay	P	P	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P

[Handwritten Signature]

**IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR**

[Handwritten Signature]

Principal

**Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang)**

Yashwantrao Chavan College, Islampur

Department of Hindi

Class : B.A. I

List of Slow Learners and Advance Learners

2015-16

Slow Learners													
Sr.No	Name Of Student	Dec				Jan				Feb			
	Date	6	13	20	27	3	10	17	24	7	14	21	28
1	Ghutugade Vikram Sampat	P	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P
2	Jadhav Akshay Shivaji	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P
3	Jadhav Pradip Prakash	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P
4	Kamble Shodhit Ramesh	P	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P
5	Khot Sagar Shankar	P	P	P	P	P	P	P	P	P	A	P	P
6	Shine Ganesh Jaysing	P	P	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P
7	Veer Sunil Baban	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P

Advance Leners													
Sr.No	Students Name	Dec				Jan				Feb			
	Date	6	13	20	27	3	10	17	24	7	14	21	28
1	Bhosale Urmila Rajaram	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P
2	Chavan Rohan Dilip	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
3	Kadam Suman Kondiba	P	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P
4	Kore Chaitanya Eknath	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P
5	Mandle Pooja Anil	P	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P
6	Mohite Chandrakumar Suresh	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
7	Satre Sandip Bhupal	P	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P

[Signature]

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR.

[Signature]
Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sa.)

Yashwantrao Chavan College, Islampur

Department of Hindi

Class : B.A. I

List of Slow Learners and Advance Learners

2016-17

Slow Learners													
Sr.No	Students Name	Dec				Jan				Feb			
		Date	4	11	18	25	1	8	15	22	5	12	19
1	Lohar Tukram Sanjay	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P
2	Patil Sanket Khanderao	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P
3	Patil Sushant Prakash	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P
4	Shaikh Rafik Nazir	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P
5	Tate Manoj Manik	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P
6	Todkar Vishvajeet Babaso	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P
7	Bajbalkar Prashant Ramchandra	P	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P
8	Jadhav Mahesh Bhimrao	P	P	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P
9	Kabure Dhiraj Vijay	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
10	Kamble Abhijeet Ananda	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P

Signature

IOAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR.

Signature
Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sangli)

Yashwantrao Chavan College, Islampur

Department of Hindi

Class : B.A. I

List of Slow Learners and Advance Learners

2016-17

Advance Lerner													
Sr.No	Students Name	Dec				Jan				Feb			
		Date	4	11	18	25	1	8	15	22	5	12	19
1	Bargaonkar Rupali Krishna	P	P	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P
2	Budruk Pritam Anil	P	P	P	P	P	P	P	P	A	P	P	P
3	Gaikwad Komal Hambirrao	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	A	P
4	Jadhav Srinath Dhondiram	P	P	P	P	P	P	P	P	P	A	P	P
5	Kadam Chetan Uttam	P	P	P	P	P	P	P	P	P	A	P	P
6	Kadam Nitin Chandrakant	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	A
7	Kamble Kishor Vijayanand	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
8	Mulla Sahil Salim	P	P	P	P	P	P	P	P	P	A	P	P
9	Nikam Supriya Sanjay	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P
10	Rathod Ajay Mohan	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P
11	Sonavane Sneha Sanjay	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P
12	Vadar Dhanashree Anil	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P

Signature

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Signature

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang

Yashwantrao Chavan College, Islampur

Department of Hindi

Class : B.A. I

List of Slow Learners and Advance Learners

2017-18

Slow Learners													
Sr.No	Students Name	Dec				Jan				Feb			
		3	10	17	24	7	14	21	28	4	11	18	25
1	Nikam Ajay Mahadav	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
2	Gaus Javed Pathan	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
3	Sande Sharukh Rajekhan	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P
4	Kamble Ankita Ananda	P	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P
5	Jadhav Anuraj Sambhaji	P	P	P	P	P	P	P	A	P	P	P	P
6	Jadhav Shridhar Abaso	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P
7	Momin Jaid Ali	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P
8	Mulla Sahil Munnir	P	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P
9	Chavan Sanket Bhagvan	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
10	Khot Ganesh Jaiwant	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P

[Signature]

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

[Signature]
Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang)

Yashwantrao Chavan College, Islampur

Department of Hindi

Class : B.A. I

List of Slow Learners and Advance Learners

2017-18

Advance Lernerers

Sr.No	Students Name	Dec				Jan				Feb			
		3	10	17	24	7	14	21	28	4	11	18	25
1	Solankar Komal Prabhakar	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P
2	Tandle Priyanka Dnyandev	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P
3	Thorat Satyajeet Sunil	P	P	P	P	P	P	P	P	A	P	P	P
4	Yevale Umesh Janardhan	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P
5	Loniste Aishwarya Deepak	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P
6	Mali Vidya Shankar	P	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P
7	Mohite Dhiraj Sahebrao	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	A	P
8	Patil Kishor Madhukar	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
9	Patil Vighnarth Balasaheb	P	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P
10	Rathod Meena Keshav	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P
11	Khambe Priyana Arjun	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P
12	Khot Supriya Mahadev	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P

[Handwritten Signature]

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

[Handwritten Signature]

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sangli)

Yashwantrao Chavan College, Islampur

Department of Hindi

Class : B.A. I

List of Slow Learners and Advance Learners

2018-19

Slow Learners													
Sr.No	Students Name	Dec				Jan				Feb			
		Date	2	9	16	23	6	13	20	27	3	10	17
1	Desai Swpnil Gunvant	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P
2	Ghadling Vinayak Suresh	P	P	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P
3	Patil Shubham Shankar	P	A	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P
4	Sande Nihal Rashid	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P
5	Yadav Shubham Shankar	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P

Advance Lernerers													
Sr.No	Students Name	Dec				Jan				Feb			
		Date	2	9	16	23	6	13	20	27	3	10	17
1	Chalke Reshma Suresh	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P
2	Jadhav Amit Adhik	P	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P
3	Kamble Niranjana Nivas	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
4	Khilare Akshay Shantram	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P
5	Mulla Ashraf Ramjan	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
6	Patil Shubham Chandrakant	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P
7	Shinde Shubham Parshuram	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P

Signature

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Signature
Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sangli)

Yashwantrao Chavan College, Islmapur

Department of Hindi

Class : B.A. I

List of Slow Learners and Advance Learners

2019-20

Slow Learners													
Sr.No	Students Name	Dec				Jan				Feb			
		Date	1	8	15	22	5	12	19	26	2	9	16
1	Dange Vishal Sitaram	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P
2	Helavi Rahul Bhairu	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
3	Inamdar Ramjan Mahbub	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
4	Jadhav Aniket Arun	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
5	Kamble Pratiksha Vijayanamad	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
6	Lakhe Pavan Sanjay	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
7	Patvekar Fajj Shahid	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
8	Waghmode Pradip Balaso	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P

Advance Learners													
Sr.No	Students Name	Dec				Jan				Feb			
		Date	1	8	15	22	5	12	19	26	2	9	16
1	Karande Prashant Subhash	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
2	Mandale Shubhangi Anil	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P
3	Rampurkar Sumit Mallappa	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P
4	Mulani Asif Altaf	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P
5	Patil Ajay Sanjay	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
6	Patil Rutuja Rajendra	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
7	Karande Prashant Subhash	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P

Signature

Signature
Principal

यशवंतराव चव्हाण महाविद्यालय, इस्लामपूर

हिंदी विभाग - प्रश्नसंच (Question Bank)

बी. ए. भाग १ (सेमिस्टर १)

पेपर क्रमांक १: हिंदी कविता

प्रश्न १) सही विकल्प चुनकर निम्नालिखित प्रश्नों के उत्तर लिखिए ।

१) भिक्षुक कविता के कवि ..... जी हैं ।

अ) कुवरनारायण ब) सचिदानंद क) निराला ड) नागार्जुन

२) भिखारियों की नजर सड़क पर पड़ी हुई ..... पर पड़ती है ।

अ) जूठे बर्तन ब) प्लेट्स क) कागजों ड) जूठी पत्तलों

३) ..... में कैद भवरे को सुबह मुक्ति का आनंद मिलता है ।

अ) पत्तों ब) घर क) कमल ड) फूलों

४) सुभद्राजी अपने बचपन को ..... में महसूस करती हैं ।

अ) सपनों ब) खयालों क) किताबों ड) बालिका ।

५) नागार्जुन का असली नाम ..... है ।

अ) वैद्यनाथ मिश्र ब) दीनानाथ मिश्र क) वैद्यनाथ शर्मा ड) विद्यानाथ वर्मा

६) भूख की मज़बूरी के कारण ही कलीमुद्दीन अपना नाम बदलकर ..... रखता है ।

अ) प्रेमसागर ब) प्रेमप्रकाश क) जीवनप्रकाश ड) सूर्यप्रकाश

७) 'वसंत आ गया' कविता के कवि ..... है ।

अ) नागार्जुन ब) निराला क) सचिदानंद ड) धूमिल

८) प्यार में ही यौवन है और यौवन में ही ..... है ।

अ) दुलार ब) संसार क) प्यार ड) आनंद

९) कुवरनारायण को वर्ष २००५ के ..... पुरस्कार से समान्णित किया गया ।

अ) जानपीठ ब) साहित्य अकादमी क) शलाका ड) व्यास सम्मान

१०) ..... का स्मरण कवि को मुसलमानों से नफरत नहीं करने देता ।

अ) जायसी ब) कबीर क) ग़ालिब ड) अमीर खुसरो

११) पैदल आदमी कविता के केंद्र में देश का ..... है ।

अ) डॉक्टर ब) सैनिक क) सुरक्षाकर्मी ड) शिक्षक

१२) पैदल आदमी कविता ..... संग्रह में संकलित है ।

अ) सीढियों पर धुप में ब) हसो हसो जल्दी हसो क) कुछ पते और चिड़ीया ड) लोग भूल गए हैं ।

१३) धूमिल हिंदी साहित्य के चर्चित ..... कवि माने जाते हैं ।

अ) जनवादी ब) हालावादी क) छायावादी ड) प्रयोगवादी

१४) 'बीस साल बाद' कविता ..... काव्य संग्रह में संकलित है ।

अ) रसवंती ब) संसद से सड़क तक क) अरी ओ करुणा प्रभामय ड) कोई दूसरा नहीं

१५) शेखर जोशी को ..... काव्य संग्रह के लिए साहित्य अकादमी का पुरस्कार मिला ।

अ) मिट्टी का चेहरा ब) दो पंक्तियों के बीच क) नेपथ्य में हँसी ड) एक दिन बोलेंगे पेड़

१६) घर की याद कविता में ..... की व्यथा वर्णित है ।

अ) डॉक्टर ब) वकील क) शिक्षक ड) क्लार्क

१७) 'हो गई है पीर' गज़ल के द्वारा कवि व्यवस्था में ..... लाना चाहते हैं ।

- अ) बदलाव ब) परिवर्तन क) गति ड) सुधार
१८) 'हो गई है पीर' गज़ल के गजलकार ..... हैं ।
अ) दुष्यंतकुमार ब) राजेश जोशी क) रघुवीर सहाय ड) सुमित्रानंदन पंत
१९) सिर्फ हंगामा खड़ा करना मेरा ..... नहीं ।
अ) इरादा ब) मकसद क) हौसला ड) काम
२०) 'माँ जब खाना परोसती थी ' कविता ..... काव्यसंग्रह से ली गयी है ।
अ) लकडबग्घा हस रहा है ब) भूखंड तप रहा है क) पत्थर फेख रहा हू ड) उसके अपने
२१) बेटे के आधे पेट उठने पर माँ का भगवन के लिए बडबडाना सबसे ..... सिद्ध होता है ।
अ) खौपनाक ब) कठोर क) सहरधय ड) प्रेमपूर्ण
२२) एकलव्य कविता ..... सन्दर्भों को प्रस्तुत करती है ।
अ) आधुनिक ब) पौराणिक क) वर्तमान ड) मध्यकालीन
२३) 'एकलव्य' कविता में गुरु की ..... को व्यक्त किया है ।
अ) अमानवीयता ब) पीड़ा क) क्रूरता ड) दुःख
२४) ' बेजगह' कविता की कवयित्री ..... है ।
अ) मंगलेश डबराल ब) कीर्ति चौधरी क) अनामिका ड) मृदाला गर्ग
२५) लेकिन कभी तो नेलकटर या कंघी में फँसे पड़े होने का ..... नहीं हुआ ।
अ) एहसास ब) साहस क) धाडस ड) उत्साह
२६) मंगलेश डबराल का जन्म ..... में हुआ ।
अ) १९४५ ब) १९४८ क) १९५१ ड) १९५८
२७) नया बैंक पुराने बैंक से कोई ..... महसूस नहीं करता ।
अ) सुख दुःख ब) भाईचारा क) रिश्ता ड) अपनापन
२८) ' सत्ता' कविता के कवि ..... हैं ।
अ) मंगलेश डबराल ब) उदयप्रकाश क) चंद्रकांत देवताले ड) धूमिल
२९) 'स्त्री मुक्ति की मशाल ' ..... को कहा गया है ।
अ)) रजनी तिलक ब) सावित्रीबाई फुले क) अनामिका ड) सरस्वती ।
३०) ' बाजार' कविता की कवयित्री ..... है ।
अ) रजनी तिलक ब) जाया जादवानी क) अनामिका ड) कीर्ति चौधरी

उत्तर सूची - 1-क, 2-ड, 3-क, 4-ड, 5-अ, 6-ब, 7-क, 8-क, 9-अ, 10-क, 11-ब, 12-ब,
13-अ, 14-ब, 15-ब, 16-क, 17-अ, 18-ब, 19-ब, 20-अ, 21-अ, 22-ब, 23-अ, 24-क,
25-अ, 26-ब, 27-ब, 28-ब, 29-ब, 30-ब

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPU

Principal
Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR. (Dist. Sangli)

यशवंतराव चव्हाण महाविद्यालय, इस्लामपूर
हिंदी विभाग - प्रश्नसंच (Question Bank)

बी. ए .भाग १ (सेमिस्टर २)

पेपर क्रमांक २: हिंदी गद्य साहित्य

प्रश्न) सही विकल्प चुनकर निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर लिखिए ।

१) जीवन और शिक्षण निबंध ...../ ने लिखा है

(विनोबा भावे / बाबू शासुंदर दास / मोहन राकेश / शरद जोशी)

२) विनोबा भावे जी को ..... का उत्तराधिकारी माना जाता है

(महात्मा गांधी / शंकराचार्य / विश्वामित्र / वामनपंडित)

३) सूरदास के गुरु का नाम ..... है

(वलभाचार्य / नाभादास / तुलसीदास / रामानंद)

४) सूरसागर ग्रंथ में ..... पद हैं

(दो लाख / चार लाख / सवा लाख / डेढ़ लाख)

५) विज्ञापन युग यह ..... है

(निबंध / रेखाचित्र / कहानी / एकांकी)

६) बच्चे को किलकरी मारकर हसते हुए देखाने से लेखक को ..... की याद आती है

(बेबी मिल्क / लिफ्टीक / लिवर बाल्ट / कॉम्प्लेक्स)

७) भगत जी की मुलाकात सबसे पहले ..... से हुई

(पुलिस / भगवान / चौकीदार / वकील)

८) भगत के कारण ..... मास्टर की मृत्यु हुई

(रमानाथ / उमानाथ / सितानाथ / मतानाथ)

९) फुटपथ के कलाकार व्यंग्य रचना के लेखक ..... है

(शरद जोशी / मोहन राकेश / मन्नु भंडारी / कमलेश्वर)

१०) मेरे जेब से सिर्फ ..... रुपये गायब हुए

(चालीस-पचास / दस-बीस / तिस-बत्तीस / सत्तर-अस्सी)

११) चारा घोटाले के खिलाफ ..... गाँव में प्रबोधन करता है

(चरणदास / लक्ष्मणदास / ब्रजदास / रामदास)

१२) गोशाला का रखवालदार ..... था

(गोवर्धन / धर्मधन / चतुरधन / कुवरधन)

१३) पंचलाइट ..... कहानी है

(ऐतिहासिक / सामाजिक / आंचलिक / राजनैतिक)

१४) गोधन के खिलाफ पंचयत में ..... ने फरियाद दी थी

(सरदार / मुनरी / कनेली / गुलरी काकी)

१५) अकेली कहानी की लेखिका ..... है

(कीर्ति चौधरी / मन्नू भंडारी / जया जादवाणी / रजनी तिलक)

१६) अकेली कहानी में ..... अकेली है

(माँ / सोमा बुआ / राधा / मन्नू)

१७) चीफ की दवात कहानी का नायक ..... है

(शामनाथ / रामनाथ / सोमनाथ / विश्वनाथ)

१८) शामनाथ ने अपनी ..... के लिए दवात का आयोजन किया था ।

(नौकारी / तरक्की / पत्नी / मित्र)

१९) संस्कार और भावना एकांकी का प्रमुख पात्र ..... है ।

(अविनाश / माँ / अतुल / रजिया)

२०) संस्कार और भावना यह एकांकी एक ..... परिवार की कहानी है ।

(निम्नवर्गीय / उच्चवर्गीय / मध्यवर्गीय / निम्न मध्यवर्गीय)

२१) रजिया रेखाचित्र ..... संग्रह से संकलित है ।

(लालतारा / माटी की मुरते / गेहूँ और गुलाब / मिल के पत्थर)

२२) रजिया ..... बेचती थी ।

(चुडिया / खिलौने / घी / मिठाई)

२३) लेखक को रजिया ..... नाम से पुकारती थी ।

(दादा / चाचा / मालिक / भाई)

२४) किसान के घर से यात्रा संवाद में ..... का चित्रण किया है ।

(सामान्य / किसान / स्त्रीयों / उच्च वर्ग)

२५) अरुणगिरी की पत्नी का नाम ..... था ।

(रजिया / उमा / मधु / संगीता)

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAM

Principal
Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang

यशवंतराव चव्हाण महाविद्यालय, इस्लामपूर

हिंदी विभाग - प्रश्नसंच (Question Bank)

बी. ए .भाग १ (सेमिस्टर २)

पेपर क्रमांक २: आधुनिक हिंदी साहित्य

प्रश्न १) सही विकल्प चुनकर निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर लिखिए ।

१) कर्मकारक का चिन्ह ..... है ।

(ने /से / को /मे)

२) लडका पुस्तक पढता है पद मे ..... कारक है ।

(संप्रदान / कर्ता / कारण / कर्म)

३) धन से प्रथिष्ठा बढ़ती है पद मे ..... कारक है ।

(अधिकरण / कारण कारक / संबध कारक / अपादाण कारक)

४) दशरथ के पुत्र राम वन चले गए पद मे ..... कारक है ।

(अधिकरण / कर्ता / संबध / संप्रदान)

५) ओ भाई जरा इधर ध्यान दो पद मे ..... कारक है ।

(संबध / संप्रदान / कर्ता / संबोधन)

६) राजा नगर मे आए यह ..... वाक्य है ।

(संकेथार्थक / विधानार्थक / संदेहार्थक / इच्छार्थक)

७) तुम यहा मत आना यह ..... वाक्य है ।

(इच्छार्थक / प्रश्नार्थक / निषेधार्थक / संदेहार्थक)

८) वहा कौन खडा है ? यह ..... वाक्य है ।

(विधानार्थक / प्रश्नार्थक / संकेथार्थक /आज्ञार्थक)

९) आहा! कितना सुंदर पूल है यह ..... वाक्य है ।

(इच्छार्थक / आज्ञार्थक / विसमयदीबोधक / संदेहार्थक)

१०) भगवान तुम्हारा भला करे यह ..... वाक्य है ।

(इच्छार्थक / संदेहार्थक / आज्ञार्थक / विधानार्थक)

११) सूनी घाटी का सूरज का नायक ..... है ।

(रामदास / राजधार / रामानुज / प्रताप सिंह)

१२) सूनी घाटी का सूरज की नायिका ..... है ।

(सुषमा / शोभा / फुला काकी / सत्या)

१३) रामदास अमजदअली को ..... पढाता था ।

(गणित /सायन्स / हिन्दी /अर्थशास्त्र)

१४) गौतम बुद्ध के इतिहास पर ..... ने रामदास के साथ बाते की है ।

(मुस्सद्दिलाल /नवरतनलाल / फिलिप / श्याममोहन)

१५) रामदास के पिताजी का नाम ..... है ।

(अम्बिकेश सिंह / नवरतनलाल / रामनाथ सिंह / राजेश्वर सिंह)

१६) रामदास आपणे पिता रामनाथ सिंह को ..... कहते थे ।

(काका / मामा / अमिन / दादा)

१७) रामदास को मुंशी नवरतनलाल की शरण पाने मे ..... से सहायता मिली ।

(मुस्सद्दिलाल / रामनाथ सिंह / अमजद अली / बडे ठाकुर)

१८) पत्रिका का नाम हम लोगों ने सोचा है .....

(राधिका / मधुमती / सारिका / कामधेनु)

१९) सत्या के पिता का नाम ..... है

(सत्यंद्रनाथ / चारुचंद्र / दिनकर / सिन्हा)

२०) कुवर सुरेन्द्र प्रताप बहादूर सिंह के ..... ने आपना बेटा माना है ।

(ठाकुर अम्बिकेश सिंह / राजेश्वर सिंह / दरोगा / राजनाथ सिंह)

२१) सुनी घाटी का सूरज उपन्यास का प्रकाशन वर्ष ..... है ।

(१९५६ / १९५५ / १९५७ / १९५८)

२२) ठाकुर ने ..... से दुबारा शादी की थी ।

(चमेली / कनिका / मोनिका / छोटुका)

२३) रामदास की ..... से घनी मित्रात थी ।

(अमीरली / समीरली / सजणाली / अमजद अली)

२४) सत्या के पिताजी ..... है ।

(वकील / प्रोफेसर / इंजिनीअर / ठेकेदार)

२५) सुनी घाटी का सूरज उपन्यास का ..... यह प्रभावकरी गुण । है

(यथार्थाता / पठनीयता / आदर्शवादीता / प्रयोगवादिता)

CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

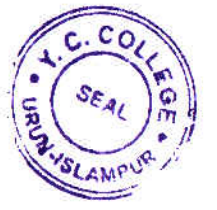
Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUNJISLAMPUR, (Dist. Solapur)

यशवंतराव चव्हाण महाविद्यालय, इस्लामपूर

हिंदी विभाग - प्रश्नसंच (Question Bank)

बी. ए. भाग १ (सेमिस्टर १)

पेपर क्रमांक १: आधुनिक हिंदी साहित्य

प्रश्न १) सही विकल्प चुनकर निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर लिखिए।

१) विधवा के लिए धृतारा ..... था।

(दर्पण /स्वप्न /पति /धन)

२) बदली का पग-पग ..... से भरा होता है।

(विराग / दुःख: / संगीत / आनंद)

३) प्रेम पिता का दिखाई नहीं देता कविता के रचनाकार ..... है।

(निराला / चंद्रकांत देवताले / नागार्जुन /रामधारिसिंह)

४) हरिवंशराय बच्चन ..... के प्रमुख कवि हैं।

(छायावाद /प्रगतिवाद / हालावाद /प्रयोगवाद)

५) शेखर की प्रियसी का नाम ..... है।

(छाया /माया /शारदीया /मालती)

६) कवि ने विधवा को ..... की भुली हुई कथा कहा है।

(स्मृति / व्यथा / स्वप्न / सुहाग)

७) पुष्प की अभिलाषा ..... की कविता है।

(निराला / महादेवी / मखानलाल चतुर्वेदी / नागार्जुन)

८) मुझे तोड़ लेना पुष्प ..... कहता है।

(वनमाली को / प्रेमियों को / सम्राटों को / देवों को)

९) बदली का पग-पग ..... से भरा है।

(विराग / दुःख / संगीत / आनंद)

१०) छबिली ..... की मुहंबोली बहन थी।

(नाना / अंग्रेजो / दुर्गा / तलवार)

११) झाँसी की रानी कविता .....की है।

(महादेवी वर्मा / सुभद्राकुमारी वर्मा / सुभद्राकुमारी चौहान / सुमित्रानंदन पंत)

२०) गीत आगीत कौन सुंदर है ? कविता के कवि ..... है ।

(दिनकर / निराला / महादेवी / मखानलाल)

२१) व्यक्त भावनाओं का प्रतीक बनकर ..... आया है ?

(आगीत / गीत / तट / दिल)

२२) तीन दिन तीन रात कविता ..... की है ।

(नागार्जुन / निराला महादेवी / अज्ञेय)

२३) बस सर्विस बंद होने से सड़के ..... रही ।

(तेज / गम / गंदी / विरान)

२४) हिरोशिमा कविता के कवि ..... है ।

(अज्ञेय / निराला / नगेंद्र / मुक्तिबोध)

२५) प्रेम पिता का दिखाई नहीं देता कविता के कवि ..... है ।

(नागार्जुन / अज्ञेय / निराला / चंद्रकांत देवताले)

२६) प्रेम पिता का दिखाई नहीं देता कविता सन ..... में लिखी गयी ।

(१९८३ / १९८७ / १९८८ / १९९०)

२७) रोटी और संसद कविता ..... की है ।

(धूमिल / नागार्जुन / अज्ञेय / निराला)

२८) क्या फर्क पड़ता कविता ..... की है ।

(नागार्जुन / अज्ञेय / निराला / कुवर नारायण)

२९) गाते रहना गजल ..... की है ।

(समशेर बहादुर सिंह / धूमिल / चंद्रसेन विराट / दिनकर)

३०) मेरे अधिकार कहा ? कविता केई के कवि ..... है ।

(ओमप्रकाश वाल्मीकी / जयप्रकाश कर्दम / चन्द्रसेन विराट / चंद्रकांत देवताले)

31) शेखर की प्रियसी का नाम ..... है ।

(शारदा /माया /दया /छाया)

32) लीडर लीला के रचनाकार ..... है ।

(शरद जोशी /मालती जोशी /हरीशंकर शर्मा /हरीशंकर परसाई)

33) ..... को विक्टोरिया क्रॉस मेडल दिया गया था ।

(कहानिकार / सुखरम / सुखरम के मित्र / कैन्डेल)

34) ..... साहब ने सुखरम को विक्टोरिया क्रॉस देने की सिफारिश की थी ।

(कईन /डलहौसि // कैन्डेल /मार्टिन)

35) भोर का तारा ..... एकांकी है ।

(धार्मिक / एतिहासिक /पौराणिक / समकालीन)

36) हरिवंशराय बच्चन ..... वाद के प्रमुख कवि है ।

(छायावाद /प्रगतिवाद / हालावाद /प्रयोगवाद)

37) हरिवंशराय बच्चन जी ने अपनी आत्मकथा ..... खंडों में लिखी है ।

(2 /3 / 4/ 5)

38) परमेसार ..... खने से बिमार हुआ था ।

(जेलेबी / शकरकंद / मिठाई / नमकीन)

39) लीडर लीला ..... की रचना है ।

(शरद जोशी / हरीशंकर परसाई / हरीशंकर शर्मा /श्रीलाल शुक्ल)

40) परिवार मेरे जीवन और लेखन के केंद्र में ..... विधा है ।

(साक्षात्कार /कहानी / निबंध / रेखाचित्र)

IQAC CO-ORDINATOR
C. COLLEGE, ISLAMPUR

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sangli)

Yashwantrao Chavan College, Islampur

Department of Marathi Class : बी .ए- भाग एक २०१५-१६

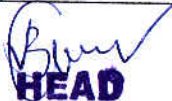
Paper No. : १ Paper Title . : अभिरुची

List of Slow Learns and Advance Learners

हजेरी पत्रक

Slow Learners		Month- July.			
Sr. No.	Student Name				
१	चव्हाण रोहित संभाजी	रविवार P 5/07/2015	रविवार P 12/07/2015	रविवार A 19/07/2015	रविवार P 26/07/2015
२	जगताप मदन नामदेव	A	P	P	A
३	कांबळे प्रनांकित सुनील	P	P	P	P
४	गायकवाड उषा शिवाजी	P	P	P	P
५	घुले पूजा बळीराम	P	P	P	P
६	गोडसे कविता सर्जेराव	P	P	P	P
७	खोत अक्षय पांडुरंग	P	P	A	P
८	लाड विश्वजित लक्ष्मण	P	A	P	P
९	मोरे निखील अनिल	P	P	P	A
१०	पाटील अनिल विलास	P	P	P	P
११	पाटील स्नेहल सदाशिव	P	P	P	P
१२	वाघमोडे बाबासाहेब भगवान	P	P	P	P

Advance Learners		Month- July .			
Sr. No.	Student Name				
१	भोसले स्वप्नाली रमेश	रविवार 5/07/2015	रविवार 12/07/2015	रविवार 19/07/2015	रविवार 26/07/2015
२	चोपडे किरण अब्राहम	P	P	P	P
३	कांबळे प्रवीण विष्णू	P	P	P	P
४	पाटील देवयानी अंकुश	P	A	P	P
५	पाटील आकाश नामदेव	P	P	P	P

HEAD
Dept. Of Marathi
Y. C. College, Islampur

CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sangli)

Yashwantrao Chavan College, Islampur

Department of Marathi Class : बी.ए- भाग एक २०१५-१६

Paper No. : १ Paper Title : अभिरुची

List of Slow Learns and Advance Learners

हजेरी पत्रक

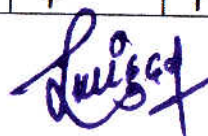
Slow Learners		Month- Aug.			
Sr. No.	Student Name	शुक्रवार 9/8/2015	शुक्रवार 16/8/2015	शुक्रवार 23/8/2015	शुक्रवार 30/8/2015
१	चव्हाण रोहित संभाजी	P	P	P	P
२	जगताप मदन नामदेव	A	P	P	P
३	कांबळे प्रनांकित सुनील	A	P	A	P
४	गायकवाड उषा शिवाजी	P	P	P	P
५	घुले पूजा बळीराम	P	P	P	P
६	गोडसे कविता सर्जेराव	P	P	P	P
७	खोत अक्षय पांडुरंग	P	P	P	P
८	लाड विश्वजित लक्ष्मण	P	P	P	P
९	मोरे निखील अनिल	P	P	P	P
१०	पाटील अनिल विलास	P	P	P	P
११	पाटील स्नेहल सदाशिव	P	P	P	P
१२	वाघमोडे बाबासाहेब भगवान	P	P	P	A

Advance Learners		Month-			
Sr. No.	Student Name	शुक्रवार 9/8/2015	शुक्रवार 16/8/2015	शुक्रवार 23/8/2015	शुक्रवार 30/8/2015
१	भोसले स्वप्नाली रमेश	P	P	P	P
२	चोपडे किरण अब्राहम	P	P	P	P
३	कांबळे प्रवीण विष्णू	P	P	P	P
४	पाटील देवयानी अंकुश	A	P	P	P
५	पाटील आकाश नामदेव	P	P	P	P

HEAD

Dept. Of Marathi
Y. C. College, Islampur

CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
ISLAMPUR, (Dist. Sangli)

Yashwantrao Chavan College, Islampur

Department of Marathi Class : बी .ए- भाग एक २०१५-१६

Paper No. : १ Paper Title : अभिरुची

List of Slow Learns and Advance Learners

हजेरी पत्रक

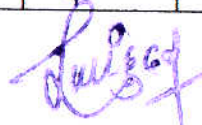
Slow Learners		Month- Sept.			
Sr. No.	Student Name	शुक्रवार 6/9/2015	शुक्रवार 13/9/2015	शुक्रवार 20/9/2015	शुक्रवार 27/9/2015
१	चव्हाण रोहित संभाजी	P	P	P	P
२	जगताप मदन नामदेव	P	P	P	P
३	कांबळे प्रनांकित सुनील	P	P	P	P
४	गायकवाड उषा शिवाजी	P	P	A	P
५	घुले पूजा बळीराम	P	P	P	P
६	गोडसे कविता सर्जेराव	P	P	P	A
७	खोत अक्षय पांडुरंग	P	P	P	P
८	लाड विश्वजित लक्ष्मण	P	P	P	P
९	मोरे निखील अनिल	A	P	P	P
१०	पाटील अनिल विलास	P	P	P	P
११	पाटील स्नेहल सदाशिव	P	P	P	P
१२	वाघमोडे बाबासाहेब भगवान	P	P	P	P

Advance Learners		Month-			
Sr. No.	Student Name	शुक्रवार 6/9/2015	शुक्रवार 13/9/2015	शुक्रवार 20/9/2015	शुक्रवार 27/9/2015
१	भोसले स्वप्नाली रमेश	P	P	P	P
२	चोपडे किरण अब्राहम	P	P	P	P
३	कांबळे प्रवीण विष्णू	P	A	P	P
४	पाटील देवयानी अंकुश	P	P	P	P
५	पाटील आकाश नामदेव	P	P	P	P

HEAD

**Dept. Of Marathi
Y. C. College, Islampur**

IN-CHARGE CO-ORDINATOR Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sangli)

Principal

Yashwantrao Chavan College, Islampur

Department of Marathi Class : बी .ए- भाग एक २०१५-१६

Paper No. : १ Paper Title : अभिरुची

List of Slow Learns and Advance Learners

हजेरी पत्रक

Slow Learners		Month- Oct.			
Sr. No.	Student Name	शुक्रवार 4/10/2015	शुक्रवार 11/10/2015	शुक्रवार 18/10/2015	शुक्रवार 25/10/2015
१	चव्हाण रोहित संभाजी	A	P	P	P
२	जगताप मदन नामदेव	P	P	P	P
३	कांबळे प्रनांकित सुनील	P	A	P	P
४	गायकवाड उषा शिवाजी	P	P	P	P
५	धुले पूजा बळीराम	P	P	A	P
६	गोडसे कविता सर्जेराव	P	P	P	P
७	खोत अक्षय पांडुरंग	P	P	P	P
८	लाड विश्वजित लक्ष्मण	P	P	P	P
९	मोरे निखील अनिल	P	P	P	P
१०	पाटील अनिल विलास	P	P	P	P
११	पाटील स्नेहल सदाशिव	P	P	P	P
१२	वाघमोडे बाबासाहेब भगवान	P	P	P	P

Advance Learners		Month-			
Sr. No.	Student Name	शुक्रवार 4/10/2015	शुक्रवार 11/10/2015	शुक्रवार 18/10/2015	शुक्रवार 25/10/2015
१	भोसले स्वप्नाली रमेश	A	P	P	P
२	चोपडे किरण अब्राहम	P	A	P	P
३	कांबळे प्रवीण विष्णू	P	P	P	P
४	पाटील देवयानी अंकुश	P	P	P	P
५	पाटील आकाश नामदेव	P	P	P	P

HEAD
Dept. Of Marathi
Y. C. College, Islampur

CO-ORDINATOR
COLLEGE, ISLAMPUR

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sangli)

Yashwantrao Chavan College, Islampur

Department of Marathi Class : बी .ए- भाग एक २०१५-१६

Paper No. : १ Paper Title : अभिरुची

List of Slow Learns and Advance Learners

हजेरी पत्रक

Slow Learners		Month- Dec.			
Sr. No.	Student Name	रविवार 6/12/2015	रविवार 13/12/2015	रविवार 20/12/2015	रविवार 27/12/2015
१	चव्हाण रोहित संभाजी	P	P	P	P
२	जगताप मदन नामदेव	P	P	P	P
३	कांबळे प्रनांकित सुनील	P	P	P	P
४	गायकवाड उषा शिवाजी	P	P	P	P
५	घुले पूजा बळीराम	P	P	P	P
६	गोडसे कविता सर्जेराव	P	A	P	P
७	खोत अक्षय पांडुरंग	P	P	P	P
८	लाड विश्वजित लक्ष्मण	P	P	P	P
९	मोरे निखील अनिल	P	P	P	P
१०	पाटील अनिल विलास	A	P	P	P
११	पाटील स्नेहल सदाशिव	A	P	P	P
१२	वाघमोडे बाबासाहेब भगवान	P	P	P	P

Advance Learners		Month-			
Sr. No.	Student Name	रविवार 6/12/2015	रविवार 13/12/2015	रविवार 20/12/2015	रविवार 27/12/2015
१	भोसले स्वप्नाली रमेश	P	P	P	P
२	चोपडे किरण अब्राहम	P	P	P	P
३	कांबळे प्रवीण विष्णू	P	P	A	P
४	पाटील देवयानी अंकुश	P	P	P	P
५	पाटील आकाश नामदेव	P	P	P	P

HEAD
Dept. Of Marathi
Y. C. College, Islampur

Principal
Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sangli)

10AC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Yashwantrao Chavan College, Islampur

Department of Marathi Class : बी .ए- भाग एक २०१५-१६

Paper No. : १ Paper Title . : अभिरुची

List of Slow Learns and Advance Learners

हजेरी पत्रक

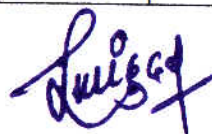
Slow Learners		Month- Jan			
Sr. No.	Student Name	२३/०१/२०१६	१०/०१/२०१६	१७/०१/२०१६	२४/०१/२०१६
१	चव्हाण रोहित संभाजी	P	A	A	P
२	जगताप मदन नामदेव	P	P	P	P
३	कांबळे प्रनांकित सुनील	P	P	P	P
४	गायकवाड उषा शिवाजी	A	P	P	P
५	घुले पूजा बळीराम	P	P	P	P
६	गोडसे कविता सर्जेराव	P	A	P	P
७	खोत अक्षय पांडुरंग	P	P	P	P
८	लाड विश्वजित लक्ष्मण	P	P	P	P
९	मोरे निखील अनिल	P	P	P	P
१०	पाटील अनिल विलास	P	P	P	P
११	पाटील स्नेहल सदाशिव	P	P	P	A
१२	वाघमोडे बाबासाहेब भगवान	P	P	P	P

Advance Learners		Month- Jan			
Sr. No.	Student Name	२३/०१/२०१६	१०/०१/२०१६	१७/०१/२०१६	२४/०१/२०१६
१	भोसले स्वप्नाली रमेश	P	P	P	P
२	चोपडे किरण अब्राहम	P	A	P	P
३	कांबळे प्रवीण विष्णू	P	P	P	A
४	पाटील देवयानी अंकुश	P	P	P	P
५	पाटील आकाश नामदेव	P	P	P	P

HEAD

Dept. Of Marathi
Y. C. College, Islampur

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

For
Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sangli)

Yashwantrao Chavan College, Islampur

Department of Marathi Class : बी .ए- भाग एक २०१५-१६

Paper No. : १ Paper Title. : अभिरुची

List of Slow Learns and Advance Learners

हजेरी पत्रक

Slow Learners		Month- Feb.			
Sr. No.	Student Name	रविवार 07/02/2016	रविवार 14/02/2016	रविवार 21/02/2016	रविवार 28/02/2016
१	चव्हाण रोहित संभाजी	P	P	P	A
२	जगताप मदन नामदेव	P	P	P	P
३	कांबळे प्रनांकित सुनील	P	A	P	A
४	गायकवाड उषा शिवाजी	P	P	P	P
५	धुले पूजा बळीराम	A	P	P	P
६	गोडसे कविता सर्जेराव	P	P	P	P
७	खोत अक्षय पांडुरंग	P	P	P	P
८	लाड विश्वजित लक्ष्मण	P	P	P	A
९	मोरे निखील अनिल	A	P	P	P
१०	पाटील अनिल विलास	P	P	A	P
११	पाटील स्नेहल सदाशिव	P	P	P	P
१२	वाघमोडे बाबासाहेब भगवान	P	A	A	P

Advance Learners		Month- Feb.			
Sr. No.	Student Name	रविवार 07/02/2016	रविवार 14/02/2016	रविवार 21/02/2016	रविवार 28/02/2016
१	भोसले स्वप्नाली रमेश	P	P	P	P
२	चोपडे किरण अब्राहम	A	P	A	P
३	कांबळे प्रवीण विष्णू	P	P	P	P
४	पाटील देवयानी अंकुश	P	P	A	P
५	पाटील आकाश नामदेव	A	P	P	P

HEAD

Dept. Of Marathi
Y. C. College, Islampur

CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sengli)

Yashwantrao Chavan College, Islampur

Department of Marathi Class : बी .ए- भाग एक २०१५-१६

Paper No. : १ Paper Title . : अभिरुची

List of Slow Learns and Advance Learners

हजेरी पत्रक

Slow Learners		Month- Match.			
Sr. No.	Student Name	रविवार 06/03/2016	रविवार 13/03/2016	रविवार 20/03/2016	रविवार 27/03/2016
१	चव्हाण रोहित संभाजी	P	A	P	P
२	जगताप मदन नामदेव	P	P	P	P
३	कांबळे प्रनांकित सुनील	P	A	P	P
४	गायकवाड उषा शिवाजी	P	P	P	A
५	धुले पूजा बळीराम	P	P	P	P
६	गोडसे कविता सर्जेराव	P	P	P	P
७	खोत अक्षय पांडुरंग	P	P	P	A
८	लाड विश्वजित लक्ष्मण	P	P	P	P
९	मोरे निखील अनिल	A	P	P	P
१०	पाटील अनिल विलास	P	P	P	P
११	पाटील स्नेहल सदाशिव	P	P	P	P
१२	वाघमोडे बाबासाहेब भगवान	P	P	P	P

Advance Learners		Month- match			
Sr. No.	Student Name	रविवार 06/03/2016	रविवार 13/03/2016	रविवार 20/03/2016	रविवार 27/03/2016
१	भोसले स्वप्नाली रमेश	P	A	P	P
२	चोपडे किरण अब्राहम	P	P	P	P
३	कांबळे प्रवीण विष्णू	P	P	P	P
४	पाटील देवयानी अंकुश	P	P	P	A
५	पाटील आकाश नामदेव	P	P	P	P

HEAD
Dept. Of Marathi
Y. C. College, Islampur

CO-ORDINATOR
ISLAMPUR

for
Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sangli)

Yashwantrao Chavan College, Islampur

Department of मराठी Class : बी .ए- भाग १

२०१६ -२०१७

Paper No. : १ Paper Title . : अभिरुची

List of Slow Learns and Advance Learners

हजेरी पत्रक

Slow Learners		Month- July			
Sr. No.	Student Name	रविवार 03/07/16	रविवार 10/07/16	रविवार 17/07/16	रविवार 24/07/16
१	खडके अपूर्व गणेश	P	P	A	P
२	पवार अतुल पांडुरंग	P	P	P	P
३	शिकलगार परवेझ रशीद	P	P	P	P
४	यादव अमित बाळासो	P	P	P	P
५	गायकवाड मारुती तानाजी	A	P	P	P
६	घारे प्रतिक विलास	P	P	P	P
७	गुंजवटे अजिंक्य संजय	P	A	P	A

Advance learners		Month- July			
Sr. No.	Student Name	रविवार 03/07/16	रविवार 10/07/16	रविवार 17/07/16	रविवार 24/07/16
१	पाटील सौरभ सुनील	P	P	P	P
२	कांबळे कुणाल दीपक	P	P	P	P
३	खांबे स्नेहल अविनाश	P	A	P	P
४	कोळेकर तृप्ती शिवाजी	P	P	P	P
५	मोलांगे प्रियांका वसंत	P	P	P	A
६	मोरे अमृता विक्रम	A	P	A	P
७	बावडे कांचन कृष्णा	P	P	P	P

HEAD
Dept. Of Marathi
Y. C. College, Islampur

IQAC CO-ORDINATOR
COLLEGE, ISLAMPUR

Principal
Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sangli)

Yashwantrao Chavan College, Islampur

Department of मराठी Class : बी .ए- भाग १

२०१६ -२०१७

Paper No. : १ Paper Title . : अभिरुची

List of Slow Learns and Advance Learners

हजेरी पत्रक

Slow Learners		Month- Aug.			
Sr. No.	Student Name	रविवार ०७/०८/१६	रविवार १५/०८/१६	रविवार २१/०८/१६	रविवार २८/०८/१६
१	खडके अपूर्व गणेश	P	P	P	P
२	पवार अतुल पांडुरंग	P	P	P	P
३	शिकलगार परवेझ रशीद	A	P	P	A
४	यादव अमित बाळासो	P	P	P	P
५	गायकवाड मारुती तानाजी	P	P	P	A
६	घारे प्रतिक विलास	P	A	P	P
७	गुंजवटे अजिंक्य संजय	P	P	P	P

Advance learners		Month- Aug			
Sr. No.	Student Name	रविवार ०७/०८/१६	रविवार १५/०८/१६	रविवार २१/०८/१६	रविवार २८/०८/१६
१	पाटील सौरभ सुनील	P	P	P	P
२	कांबळे कुणाल दीपक	A	P	P	P
३	खांबे स्नेहल अविनाश	P	P	A	P
४	कोळेकर तृप्ती शिवाजी	P	A	P	P
५	मोलांगे प्रियांका वसंत	P	P	A	P
६	मोरे अमृता विक्रम	P	A	P	P
७	बावडे कांचन कृष्णा	P	P	P	A.

HEAD
Dept. Of Marathi
Y. C. College, Islampur

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
CO-ORDINATOR
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sangli)
COLLEGE, ISLAMPUR

Yashwantrao Chavan College, Islampur

Department of मराठी Class : बी .ए- भाग १

२०१६ -२०१७

Paper No. : १ Paper Title . : अभिरुची

List of Slow Learns and Advance Learners

हजेरी पत्रक

Slow Learners		Month- Sept.			
Sr. No.	Student Name	२विवार ०५/०९/१६	२विवार ११/०९/१६	२विवार १८/०९/१६	२विवार २५/०९/१६
१	खडके अपूर्व गणेश	P	P	P	P
२	पवार अतुल पांडुरंग	P	P	P	P
३	शिकलगाव परवेझ रशीद	P	P	P	P
४	यादव अमित बाळासो	P	P	P	A
५	गायकवाड मारुती तानाजी	P	A	P	P
६	घारे प्रतिक विलास	P	P	A	P
७	गुंजवटे अजिंक्य संजय	P	P	P	A

Advance learners		Month- Sept.			
Sr. No.	Student Name	२विवार ०५/०९/१६	२विवार ११/०९/१६	२विवार १८/०९/१६	२विवार २५/०९/१६
१	पाटील सौरभ सुनील	P	P	P	P
२	कांबळे कुणाल दीपक	P	P	A	P
३	खांबे स्नेहल अविनाश	A	P	P	A
४	कोळेकर तृप्ती शिवाजी	P	P	A	P
५	मोलांगे प्रियांका वसंत	P	P	P	P
६	मोरे अमृता विक्रम	P	A	P	P
७	बावडे कांचन कृष्णा	P	P	P	P

HEAD
Dept. Of Marathi
Y. C. College, Islampur

CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Principal
Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sangli)

Yashwantrao Chavan College, Islampur

Department of मराठी Class : बी .ए- भाग १

२०१६ -२०१७

Paper No. : १ Paper Title . : अभिरुची

List of Slow Learns and Advance Learners

हजेरी पत्रक

Slow Learners		Month- Oct.			
Sr. No.	Student Name	02/10/16	09/10/16	16/10/16	23/10/16
१	खडके अपूर्व गणेश	P	P	P	A
२	पवार अतुल पांडुरंग	P	P	P	P
३	शिकलगार परवेझ रशीद	A	P	P	P
४	यादव अमित बाळासो	P	A	P	P
५	गायकवाड मारुती तानाजी	P	P	P	P
६	घारे प्रतिक विलास	P	P	A	P
७	गुंजवटे अर्जिक्य संजय	P	P	A	P.

Advance learners		Month- Oct.			
Sr. No.	Student Name	२विकार 02/10/16	२विकार 09/10/16	२विकार 16/10/16	२विकार 23/10/16
१	पाटील सौरभ सुनील	P	P	P	P
२	कांबळे कुणाल दीपक	A	P	A	P
३	खांबे स्नेहल अविनाश	P	A	P	P
४	कोळेकर तृप्ती शिवाजी	P	P	P	A
५	मोलांगे प्रियांका वसंत	P	P	P	P
६	मोरे अमृता विक्रम	P	P	A	P
७	बावडे कांचन कृष्णा	P	P	P	P

HEAD
Dept. Of Marathi
Y. C. College, Islampur

CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Principal
Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sangli)

Yashwantrao Chavan College, Islampur

Department of मराठी Class : बी .ए- भाग १

२०१६ -२०१७

Paper No. : १ Paper Title . : अभिरुची

List of Slow Learns and Advance Learners

हजेरी पत्रक

Slow Learners		Month- Dec.			
Sr. No.	Student Name	२विवार ०५/१२/१६	२विवार ११/१२/१६	२विवार १८/१२/१६	२विवार २५/१२/१६
१	खडके अपूर्व गणेश	P	A	P	P
२	पवार अतुल पांडुरंग	P	P	P	P
३	शिकलगाव परवेझ रशीद	P	P	A	P
४	यादव अमित बाळासो	P	A	P	P
५	गायकवाड मारुती तानाजी	P	P	P	A
६	घारे प्रतिक विलास	P	P	P	P
७	गुंजवटे अजिंक्य संजय	P	P	P	A

Advance lerners		Month- Dec.			
Sr. No.	Student Name	२विवार ०५/१२/१६	२विवार ११/१२/१६	२विवार १८/१२/१६	२विवार २५/१२/१६
१	पाटील सौरभ सुनील	P	P	P	A
२	कांबळे कुणाल दीपक	A	P	P	P
३	खांबे स्नेहल अविनाश	P	P	A	P
४	कोळेकर तृप्ती शिवाजी	P	P	P	P
५	मोलांगे प्रियांका वसंत	P	A	P	P
६	मोरे अमृता विक्रम	P	P	P	A
७	बावडे कांचन कृष्णा	P	P	P	P

HEAD

Dept. Of Marathi
Y. C. College, Islampur

MAC CO-ORDINATOR
COLLEGE, ISLAMPUR

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sangli)

Yashwantrao Chavan College, Islampur

Department of मराठी Class : बी .ए- भाग १

२०१६ -२०१७

Paper No. : १ Paper Title .: अभिरुची

List of Slow Learns and Advance Learners

हजेरी पत्रक

Slow Learners		Month- Jan			
Sr. No.	Student Name	रविवार 01/01/17	रविवार 08/01/2017	रविवार 15/01/2017	रविवार 22/01/2017
१	खडके अपूर्व गणेश	P	P	A	P
२	पवार अतुल पांडुरंग	P	P	P	A
३	शिकलगार परवेझ रशीद	P	A	P	P
४	यादव अमित बाळासो	A	P	P	P
५	गायकवाड मारुती तानाजी	P	P	P	P
६	घारे प्रतिक विलास	A	P	A	P
७	गुंजवटे अजिंक्य संजय	P	P	P	A

Advance learners		Month- Jan			
Sr. No.	Student Name	रविवार 01/01/2017	रविवार 08/01/2017	रविवार 15/01/2017	रविवार 22/01/2017
१	पाटील सौरभ सुनील	P	P	P	A
२	कांबळे कुणाल दीपक	P	A	P	P
३	खांबे स्नेहल अविनाश	P	P	A	P
४	कोळेकर तृप्ती शिवाजी	P	P	P	A
५	मोलांगे प्रियांका वसंत	P	A	P	P
६	मोरे अमृता विक्रम	A	P	P	P
७	बावडे कांचन कृष्णा	P	P	P	A

HEAD

Dept. Of Marathi
Y. C. College, Islampur

CO-ORDINATOR
COLLEGE, ISLAMPUR

Principal

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sangli)

Yashwantrao Chavan College, Islampur

Department of मराठी Class : बी .ए- भाग १

२०१६ -२०१७

Paper No. : १ Paper Title . : अभिरुची

List of Slow Learns and Advance Learners

हजेरी पत्रक

Slow Learners		Month- Feb.			
Sr. No.	Student Name	रविवार ०५/०२/१७	रविवार १२/०२/१७	रविवार १९/०२/१७	रविवार २६/०२/१७
१	खडके अपूर्व गणेश	P	P	A	P
२	पवार अतुल पांडुरंग	P	A	P	P
३	शिकलगार परवेझ रशीद	P	A	P	P
४	यादव अमित बाळासो	A	P	P	A
५	गायकवाड मारुती तानाजी	P	P	A	P
६	घारे प्रतिक विलास	P	P	P	A
७	गुंजवटे अजिंक्य संजय	A	A	P	P

Advance learners		Month- Feb.			
Sr. No.	Student Name	रविवार ०५/०२/१७	रविवार १२/०२/१७	रविवार १९/०२/१७	रविवार २६/०२/१७
१	पाटील सौरभ सुनील	P	P	A	P
२	कांबळे कुणाल दीपक	A	P	A	P
३	खांबे स्नेहल अविनाश	P	A	P	A
४	कोळेकर तृप्ती शिवाजी	A	P	A	P
५	मोलांगे प्रियांका वसंत	P	P	P	P
६	मोरे अमृता विक्रम	P	A	P	A
७	बावडे कांचन कृष्णा	P	P	P	A

HEAD

Dept. Of Marathi
Y. C. College, Islampur

CO-ORDINATOR
COLLEGE, ISLAMPUR

For

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sangli)

Yashwantrao Chavan College, Islampur

Department of मराठी Class : बी .ए- भाग १

२०१६ -२०१७

Paper No. : १ Paper Title . : अभिरुची

List of Slow Learns and Advance Learners

हजेरी पत्रक

Slow Learners		Month- march			
Sr. No.	Student Name	रविवार ०५/०३/१७	रविवार १२/०३/१७	रविवार १९/०३/१७	रविवार २६/०३/१७
१	खडके अपूर्व गणेश	P	A	A	P
२	पवार अतुल पांडुरंग	P	P	P	A
३	शिकलगार परवेझ रशीद	P	P	P	P
४	यादव अमित बाळासो	P	P	A	P
५	गायकवाड मारुती तानाजी	P	A	P	P
६	घारे प्रतिक विलास	A	P	A	P
७	गुंजवटे अजिंक्य संजय	P	P	A	P

Advance learners		Month- march			
Sr. No.	Student Name	रविवार ०५/०३/१७	रविवार १२/०३/१७	रविवार १९/०३/१७	रविवार २६/०३/१७
१	पाटील सौरभ सुनील	P	P	P	A
२	कांबळे कुणाल दीपक	P	P	A	P
३	खांबे स्नेहल अविनाश	P	P	A	P
४	कोळेकर तृप्ती शिवाजी	P	A	P	P
५	मोलांगे प्रियांका वसंत	A	P	P	A
६	मोरे अमृता विक्रम	P	P	P	A
७	बावडे कांचन कृष्णा	P	P	A	P

HEAD

Dept. Of Marathi
Y. C. College, Islampur

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sangli)

YASHWANTRAO CHAVAN COLLEGE, ISLAMPUR

DEPARTMENT OF GEOGRAPHY

List of Slow Learns and Advance Learners

B. A. Part I

2014-15

Sl. No.	Slow Learners
1	Jadhav Gourav Shivaji
2	Jadhav Viraj Hanmantrao
3	Kale Prashant Dilip
4	Kalkutagi Santosh Motilal
5	Kamble Ravikiran Ramesh
6	Khot Maruti Dilip
7	Khot Vijay Laxman
8	Madane Bandu Ashok
9	More Vijay Vishwakant
10	Nikam Sanket Ashok
11	Patil Amit Amar
12	Patil Sachin Baburao
13	Patil Shubham Hanmant
14	Patil Yogiraj Yashwant
15	Sawant Ashish Bhanudas
16	Yamgar Vaibhav Raghunath

Sl. No.	Advance Learners
1	Adani Suresh Shantaram
2	Bhairgunde Pallavi Mallappa
3	Chougule Akshay Vasant
4	Jadhav Poonam Baban
5	Kadan Chaitanya Shrikant
6	Kate Amol Ankush
7	Khanjade Arif Jahangir
8	Khot Danashri Ashok
9	Koli Sachin Bhimrao
10	Lugade Purnima Shivaji
11	Mulla Shahanavaj Jahangir
12	Patil Dipak Arun
13	Patil Manisha Ramesh
14	Pawar Pratibha Laxman
15	Sawant Namrata Vijay

Head
Dept. of Geography
Y. C. College, Islampur.

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang)

SAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

YASHWANTRAO CHAVAN COLLEGE, ISLAMPUR
DEPARTMENT OF GEOGRAPHY
List of Slow Learns and Advance Learners
B. A. Part I
2015-16

Sl. No.	Slow Learners
1	Gaikwade Visha Shivaji
2	Godase Kavita Sarjerao
3	Jadhav Pradip Prakash
4	Kamble Pranakit Sunil
5	Kamble Shodhit Ramesh
6	Khot Akshay Pandurang
7	Khot Sagar Shankar
8	Patil Anil Vilas
9	Patil Snehal Sadashiv

Sl. No.	Advance Learners
1	Bhosale Swapnali Ramesh
2	Bhosale Urmila Rajaram
3	Desai Harshada Sanjay
4	Ghevade Kajal Pandurang
5	Ghevade Priyanka Kumar
6	Kadam Suman Kondiba
7	Kamble Raksha Rajendra
8	Khot Kishori Kisan
9	Kumbhar Ganesh Dyanand
10	Mohite Chandra-kumar Suresh
11	Patil Omkar Jagannath
12	Patil Vivekanand Ramagonda
13	Shendage Snehal Chandrakant

Head
Dept. of Geography
Y. C. College, Islampur.

COORDINATOR
ISLAMPUR

Principal
Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang

YASHWANTRAO CHAVAN COLLEGE, ISLAMPUR

DEPARTMENT OF GEOGRAPHY

List of Slow Learns and Advance Learners

B. A. Part I

2016-17

Sl. No.	Slow Learners
1	Bajbalkar Prashant Ramchandra
2	Gunjavate Ajinkya Sanjay
3	Jadhav Mahesh Bhimrao
4	Kabure Dhiraj Vijay
5	Kamble Aniket Vitthal
6	Khadke Apoorv Ganesh
7	Patil Sanket Khanderao
8	Patil Sushant Prakash
9	Pawar Atul Pandurang
10	Shikalgar Parvez Rashid
11	Tate Manoj Manik
12	Todkar Vishvajeet Babaso

Sl. No.	Advance Learners
1	Bargoankar Rupali Krusha
2	Bavachkar Shubham Uttam
3	Gaikwad Komal Hambhirrao
4	Gaikwad Shubham Shivaji
5	Jadhav Kiran Anil
6	Jadhav Shrinath Dhondiram
7	Kadam nitin chandrakant
8	Kamble Kunal Dipak
9	Kamble Shehal Avinash
10	Lawand Anuja Prakashchandra
11	Molange Priyanka Vasant
12	Nikam Supriya Sanjay
13	Rathod Ajay Mohan
14	Satre Pravina Ananda
15	Sawant Sandip Dhondiba
16	Sonavale Sheha Sanjay
17	Suryawanshi Swapnil Sunil
18	Yadav Aniket Arjun

Head

Dept. of Geography
Y. C. College, Islampur.

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUNAGLE, DIST. SOLAPUR

YASHWANTRAO CHAVAN COLLEGE, ISLAMPUR

DEPARTMENT OF GEOGRAPHY

List of Slow Learns and Advance Learners

B. A. Part I

2017-18

Sl. No.	Slow Learners
1	Kamble Pratik Surendra
2	Mulla Abutalah Mahiboob
3	Khot Ganesh Jayawant
4	Adake Ganesh Raghunath
5	Gaus Javed Pathan
6	Sutar Shubham Nagnath
7	Kadam Abhijit Bhagvan
8	Chavan Sanket Bhagwan
9	Nikam Ajay Mahadev
10	Jangam Rahul Sanjay
11	Panhalkar Akash Sudhir
12	Patil Akshay Uttam
13	Mali Mohini Vilas

Sl. No.	Advance Learners
1	Dhotre Suraj Arjun
2	Godase Mayuri Sayaji
3	Hubale Manisha Dhananjay
4	Jadhav Prathamesh Sanjay
5	Kadam Anuradha Vilas
6	Khot Supriya Mahadev
7	Kumbhar Sumit Dhanaji
8	Mali Vidya Shankar
9	Patil Amit Sampatrao
10	Patil Kishor Madhukar
11	Rathod Suresh Shivaji
12	Sawant Kajal Pandurang
13	Sawant Nitin Tayaji
14	Sawant Pallavi Pratap
15	Sonavane Nitesh Laxman
16	Tandale Priyanka Dnyandev
17	Thorawade Shubham Satish

Head
Dept. of Geography
Y. C. College, Islampur.

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Principal
Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sangli)

YASHWANTRAO CHAVAN COLLEGE, ISLAMPUR
DEPARTMENT OF GEOGRAPHY
List of Slow Learns and Advance Learners
B. A. Part I
2018-19

Sl. No.	Slow Learners
1	Chavan Pravin Subhash
2	Desai Swapnil Gunvant
3	Kadam Suraj Shashikant
4	Kamblr Saurabh Popat
5	Patil Vijay Sambhaji
6	Yadav Shubham Shankar

Sl. No.	Advance Learners
1	Ghorpade Rutuja Sarjerao
2	Jagtap Shivani Suresh
3	Kamble Satyam Mehendra
4	Khadke Varsharani Jagannath
5	Khot Vinay Tanaji
6	Mulik Raturaj Vivek
7	Mulla Ashraf Ramjan
8	Patil Aditya Shashikant
9	Patil Shubham Chandrakant
10	Shinde Shubham Parshuram
11	Sutar Laxmi Shankar
12	Tomke Shweta Sanjay
13	Urunkar Shambho Jaykar
14	Uthale Pravin Sambhaji
15	Walkhinde Sushant Tanaji

Head
Dept. of Geography
Y. C. College, Islampur.

IQAC COORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Principal
Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUM-ISLAMPUR, (Dist. Sang

YASHWANTRAO CHAVAN COLLEGE, ISLAMPUR

DEPARTMENT OF GEOGRAPHY

List of Slow Learns and Advance Learners

B. A. Part I

2019-20

Sl. No.	Slow Learners
1	Baber Rohan Prakash
2	Chavan Ganeshraje Suresh
3	Dange Vishal Sitaram
4	Inamdar Ramjan Mahibub
5	Kamble Kartik Shashikant
6	Patil Akshay Uttam
7	Patil Kapil Mahadev
8	Patil pooja Jaywant
9	Patil Roshal Jayawant
10	Patvekar Faij Shahid
11	Pawar Shailesh Subhash
12	Shaha Mona Shital
13	Shinde Prathmesh Pradip

Sl. No.	Advance Learners
1	Chavan Sheha Prakash
2	Dalvi Vishal Namdev
3	Gaikwade Rutik Sanjay
4	Mujavar Aman Arif
5	Mulani Asif Latif
6	Munde Tammna Mahibub
7	Patil Aishwarya Subhash
8	Patil Ajay Sanjay
9	Pawar Sani Shankar
10	Rampurkar Sumit Mallappa
11	Yevale Raturaj Rangrao

Head
Dept. of Geography
Y. C. College, Islampur.

Principal
Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang)

TOAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Yashwantrao Chavan Arts and Commerce College, Islampur
Department of Geography
Slow and Advance Learners Scheme

2014-15

Sl. No.	Slow Learners Extra Classes B. A. I	2/8/2014	9/8/2014	16/8/2014	23/8/2014	30/8/2014	6/9/2014	13/9/2014	20/9/2014	3/11/2014	10/11/2014	17/11/2014	24/11/2014	7/12/2014	14/12/2014	21/12/2014
1	Jadhav Gourav Shivaji	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
2	Jadhav Viraj Hanmantrao	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
3	Kale Prashant Dilip	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
4	Kaikutagi Santosh Motilal	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
5	Kamble Ravikiran Ramesh	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
6	Khot Maruti Dilip	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
7	Khot Vijay Laxman	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
8	Madane Bandu Ashok	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
9	More Vijay Vishwakant	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
10	Nikam Sanket Ashok	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
11	Patil Amit Amar	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
12	Patil Sachin Baburao	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
13	Patil Shubham Hanmant	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
14	Patil Yogiraj Yashwant	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
15	Sawant Ashish Bhanudas	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
16	Yamgar Vaibhav Raghunath	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	A	P	P

R. K. Kale
Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUNJALPUR, (Dist. Sangli)

Rajesh

IQAC CO-ORDINATOR
Y.C. COLLEGE, ISLAMPUR

Yashwantrao Chavan Arts and Commerce College, Islampur

Department of Geography

Slow and Advance Learners Scheme

2014-15

Sl. No.	Advance Learners Extra Classes B. A. I	2/8/2014	5/8/2014	16/8/2014	20/8/2014	30/8/2014	6/9/2014	13/9/2014	20/9/2014	3/11/2015	10/11/2015	17/11/2015	24/11/2015	7/12/2015	14/12/2015	21/12/2015
1	Adani Suresh Shantaram	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
2	Bhairgunde Pallavi Mallappa	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
3	Chougule Akshay Vasant	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
4	Jadhav Poonam Baban	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
5	Kadan Chaitanya Shrikant	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
6	Kate Amol Ankush	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
7	Khanjade Arif Jahangir	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
8	Khot Danashri Ashok	P	P	P	P	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P
9	Koli Sachin Bhimrao	P	P	P	P	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P	P
10	Lugade Purnima Shivaji	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
11	Mulla Shahnavaj Jahangir	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
12	Patil Dipak Arun	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
13	Patil Manisha Ramesh	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
14	Pawar Pratibha Laxman	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
15	Sawant Namrata Vijay	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P

Be. N. S. S.

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
UNUN-ISLAMPUR, Dist. Sangli

S. S. S.

CO-ORDINATOR
Y.C. COLLEGE, ISLAMPUR

Yashwantrao Chavan Arts and Commerce College, Islampur
Department of Geography
Slow and Advance Learners Scheme

2015-16

Sl. No.	Slow Learners Extra Classes B. A. I	1/8/2015	8/8/2015	22/8/2015	29/8/2015	5/9/2015	12/9/2015	26/9/2015	5/10/2015	21/10/2015	9/11/2015	16/11/2015	23/11/2015	30/11/2015	13/2/2016	20/2/2016	27/2/2016
1	Gaikwade Visha Shivaji	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
2	Godase Kavita Sarjerao	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
3	Jadhav Pradip Prakash	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
4	Kamble Pranakit Sunil	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
5	Kamble Shodhit Ramesh	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
6	Khot Akshay Pandurang	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
7	Khot Sagar Shankar	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
8	Patil Anil Vilas	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
9	Patil Snehal Sadashiv	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P

Sl. No.	Advance Learners Extra Classes B. A. I	1/8/2015	8/8/2015	22/8/2015	29/8/2015	5/9/2015	12/9/2015	26/9/2015	5/10/2015	21/10/2015	9/11/2015	16/11/2015	23/11/2015	30/11/2015	13/2/2016	20/2/2016	27/2/2016
1	Bhosale Swapnali Ramesh	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
2	Bhosale Urmila Rajaram	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
3	Desai Harshada Sanjay	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
4	Ghevade Kajal Pandurang	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
5	Ghevade Priyanka Kumar	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
6	Kadam Suman Kondiba	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
7	Kamble Raksha Rajendra	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
8	Khot Kishori Kisan	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
9	Kumbhar Ganesh Dyanand	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
10	Mohite Chandra-kumar Suresh	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
11	Patil Omkar Jagannath	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
12	Patil Vivekanand Ramagonda	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
13	Shendage Snehal Chandrakant	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P

Signature
Signature

Yashwantrao Chavan Arts and Commerce College, Islampur

Department of Geography

Slow and Advance Learners Scheme

2016-17

Sl. No.	Advance Learners Extra Classes B. A. I	6/8/16	13/8/16	20/8/16	27/8/16	3/9/16	10/9/16	17/9/16	24/9/16	7/11/17	14/11/17	21/11/17	28/11/17	4/12/17	11/12/17	
1	Bargoankar Rupali Krusha	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	
2	Bavachkar Shubham Uttam	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	
3	Gaikwad Komal Hambhirao	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	
4	Gaikwad Shubham Shivaji	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	
5	Jadhav Kiran Anil	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	
6	Jadhav Shrinath Dhondiram	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	
7	Kadam nitin chandrakant	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	
8	Kamble Kunal Dipak	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	
9	Kamble Shehal Avinash	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	
10	Lawand Anuja Prakashchandra	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	
11	Molange Priyanka Vasant	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	
12	Nikam Supriya Sanjay	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	
13	Rathod Ajay Mohan	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	
14	Satre Pravina Ananda	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	
15	Sawant Sandip Dhondiiba	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	
16	Sonavale Sheha Sanjay	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	
17	Suryawanshi Swapnil Sunil	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	
18	Yadav Aniket Arjun	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	

Bo Kaly

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
K. G. Chavan College, Islampur, Dist. Sangli

Sulab

CO-ORDINATOR
K. G. Chavan College, Islampur

Yashwantrao Chavan Arts and Commerce College, Islampur

Department of Geography

Slow and Advance Learners Scheme

2016-17

Sl. No.	Slow Learners Extra Classes B. A. I	6/8/16	13/8/16	20/8/16	27/8/16	3/9/16	10/9/16	17/9/16	24/9/16	7/11/17	14/11/17	21/11/17	28/11/17	4/2/17	11/2/17
1	Bajbalkar Prashant Ramchandira	P	P	P	A	P	P	P	P	A	P	P	P	P	P
2	Gunjavate Ajinkya Sanjay	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
3	Jadhav Mahesh Bhimrao	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
4	Kabure Dhiraj Vijay	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
5	Kamble Aniket Vitthal	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
6	Khadke Apoorv Ganesh	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
7	Patil Sanket Khanderao	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
8	Patil Sushant Prakash	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
9	Pawar Atul Pandurang	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
10	Shikalgar Parvez Rashid	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
11	Tate Manoj Manik	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
12	Todkar Vishvajeet Babaso	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P

(Signature)

CO-ORDINATOR
A. C. COLLEGE, ISLAMPUR

(Signature)

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sangli)

Yashwantrao Chavan Arts and Commerce College, Islampur
Department of Geography
Slow and Advance Learners Scheme

2017-18

Sl. No.	Advance Learners Extra Classes B. A. I	5/8/17	12/8/17	19/8/17	26/8/17	9/9/17	16/9/17	23/9/17	7/10/17	6/11/18	13/11/18	20/11/18	3/12/18	10/2/18	17/2/18	24/2/18
1	Dhotre Suraj Arjun	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
2	Godase Mayuri Sayaji	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
3	Hubale Manisha Dhananjay	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
4	Jadhav Prathamesh Sanjay	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
5	Kadam Anuradha Vilas	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
6	Khot Supriya Mahadev	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
7	Kumbhar Sumit Dhanaji	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
8	Mali Vidya Shankar	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
9	Patil Amit Sampatrao	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
10	Patil Kishor Madhukar	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
11	Rathod Suresh Shivaji	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
12	Sawant Kajal Pandurang	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
13	Sawant Nitin Tayaji	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
14	Sawant Pallavi Pratap	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
15	Sonavane Nitesh Laxman	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
16	Tandale Priyanka Dnyandeve	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
17	Thorawade Shubham Satish	P	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P

(Signature)

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
 URUN-ISLAMPUR, (Dist. Seng)

CO-ORDINATOR
URUN-ISLAMPUR

Yashwantrao Chavan Arts and Commerce College, Islampur
Department of Geography
Slow and Advance Learners Scheme

2017-18

Sl. No.	Slow Learners Extra Classes B. A. I	8/18/17	12/18/17	13/18/17	26/18/17	16/9/17	16/9/17	23/9/17	7/10/17	6/1/18	13/1/18	20/1/18	3/2/18	10/2/18	17/2/18	24/2/18
1	Kamble Pratik Surendra	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
2	Mulla Abutalah Mahiboob	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
3	Khot Ganesh Jayawant	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
4	Adake Ganesh Raghunath	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
5	Gaus Javed Pathan	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
6	Sutar Shubham Nagnath	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
7	Kadam Abhijit Bhagvan	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
8	Chavan Sanket Bhagwan	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
9	Nikam Ajay Mahadev	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
10	Jangam Rahul Sanjay	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
11	Panhalkar Akash Sudhir	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
12	Patil Akshay Uttam	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
13	Mali Mohini Vilas	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P

Sudesh

Prakash

JAC CO-ORDINATOR
Y.C. COLLEGE, ISLAMPUR

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sangli)

Yashwantrao Chavan Arts and Commerce College, Islampur

Department of Geography

Slow and Advance Learners Scheme

2018-19

Sl. No.	Slow Learners Extra Classes B. A. I	4/8/18	11/8/18	18/8/18	25/8/18	1/9/18	8/9/18	15/9/18	22/9/18	5/11/18	12/11/18	19/11/18	26/11/18	3/12/18	10/12/18
1	Chavan Pravin Subhash	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
2	Desai Swapnil Gunvant	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
3	Kadam Suraj Shashikant	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
4	Kamblr Saurabh Popat	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
5	Patil Vijay Sambhaji	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
6	Yadav Shubham Shankar	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P

Sl. No.	Advance Learners Extra Classes B. A. I	4/8/18	11/8/18	18/8/18	25/8/18	1/9/18	8/9/18	15/9/18	22/9/18	5/11/18	12/11/18	19/11/18	26/11/18	3/12/18	10/12/18
1	Ghorpade Rutuja Sarjerao	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
2	Jagtap Shivani Suresh	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
3	Kamble Satyam Mehendra	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
4	Khadke Varsharani Jagannath	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
5	Khot Vinay Tanaji	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
6	Mulik Raturaj Vivek	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
7	Mulla Ashraf Ramjan	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
8	Patil Aditya Shashikant	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
9	Patil Shubham Chandrakant	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
10	Shinde Shubham Parshuram	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
11	Sutar Laxmi Shankar	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
12	Tomke Shweta Sanjay	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
13	Urunkar Shambho Jaykar	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
14	Uthale Pravin Sambhaji	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
15	Walkhinde Sushant Tanaji	P	A	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P

(Signature)

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUNJALPUR, (Dist. Sangli)

IQAC CO-ORDINATOR
Y.C. COLLEGE, ISLAMPUR

Yashwantrao Chavan Arts and Commerce College, Islampur

Department of Geography

Slow and Advance Learners Scheme

2019-20

Sl. No.	Slow Learners Extra Classes B. A. I	3/8/19	10/8/19	24/8/19	31/8/19	7/9/19	14/9/19	21/9/19	28/9/19	4/11/20	11/11/20	18/11/20	25/11/20	1/2/20	8/2/20	15/2/20
1	Baber Rohan Prakash	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
2	Chavan Ganeshraje Suresh	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
3	Dange Vishal Sitaram	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
4	Inamdar Ramjan Mahibub	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
5	Kamble Karik Shashikant	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
6	Patil Akshay Uttam	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
7	Patil Kapil Mahadev	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
8	Patil pooja Jaywant	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
9	Patil Roshal Jayawant	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
10	Patvekar Fajj Shahid	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
11	Pawar Shailesh Subhash	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
12	Shaha Mona Shital	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
13	Shinde Prathmesh Pradip	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P

(Signature)

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUH ISLAMPUR, Dist. Seng

Yashwantrao Chavan Arts and Commerce College, Islampur

Department of Geography

Slow and Advance Learners Scheme

2019-20

Sl. No.	Advance Learners Extra Classes B. A. I	3/8/19	7/8/19	24/8/19	31/8/19	7/9/19	14/9/19	21/9/19	28/9/19	4/11/20	11/11/20	18/11/20	25/11/20	1/2/20	8/2/20	15/2/20
1	Chavan Sheha Prakash	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
2	Dalvi Vishal Namdev	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
3	Gaikwade Rutik Sanjay	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
4	Mujavar Aman Arif	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
5	Mulani Asif Latif	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
6	Munde Tammna Mahibub	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
7	Patil Aishwarya Subhash	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
8	Patil Ajay Sanjay	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
9	Pawar Sani Shankar	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
10	Rampurkar Sumit Mallappa	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
11	Yevale Raturaj Rangrao	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P

Subscd

Principal

IQAC COORDINATOR
V. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URU, ISLAMPUR, (Dist. Sangli)

**Guest Lecture on 'Continental Drift Theory by Alfred Wegner' by
Dr. Shashikant Shinde, Principal, KNP College, Walwa on 10th August, 2015**

Swiggy

IQAC COORDINATOR
Y.C. COLLEGE, ISLAMPUR

Bs Kala

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
Lusheerpet, (Dist. Sangli)

Guest Lecture on 'Composition and Structure of Atmosphere' by Dr. S. D. Shinde, Associate Professor, Shivaji University, Kolhapur on 12th December, 2017

Sulayy
CO-ORDINATOR
COLLEGE, ISLAMPUR

BoKala
Principal
Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sangli)

**Guest Lecture on 'Weathering – Concept and its Types ' by Dr. K. R. Jadhav,
Assistant Professor, KNP College, Walwa on 17th September, 2018**

Sulga

**IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR**

Bokale

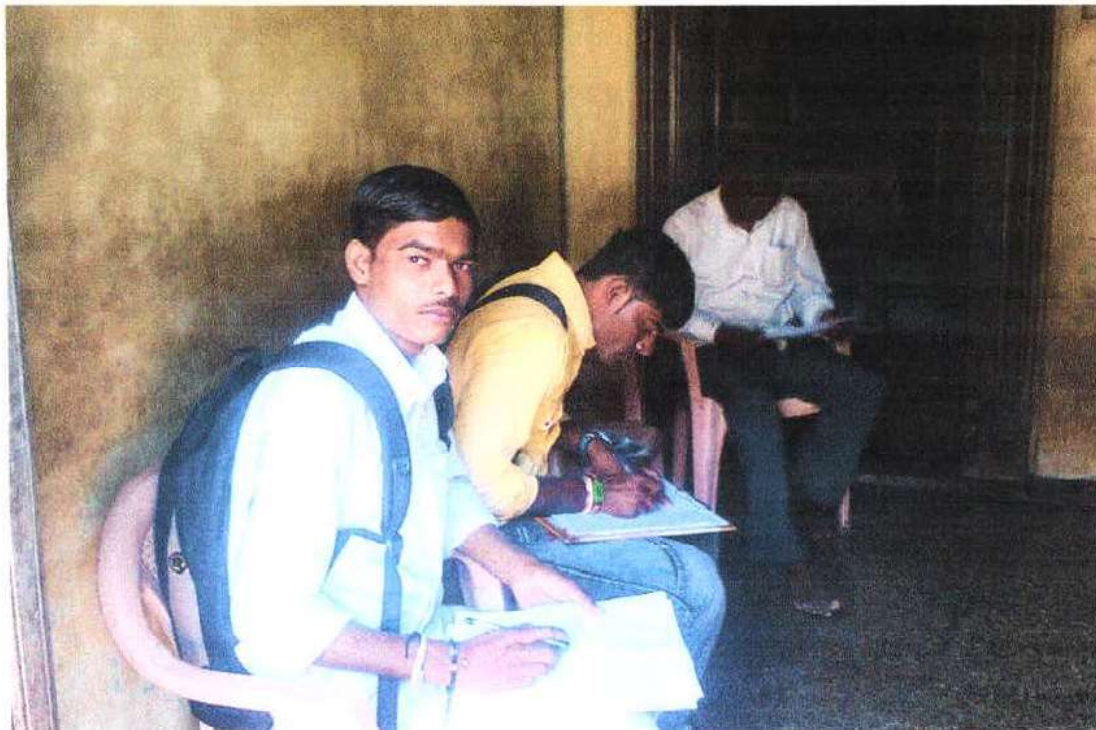
Principal

**Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist Sang**

Fieldwork and Project work

Signature

**IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR**

Signature

Principal

**Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sangli)**

Luigad

**IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR**

Zaid

Principal

**Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang**

Luigga

**IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR**

Yashwantrao

Principal

**Yashwantrao Chevon Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang)**

Signature of IQAC Co-ordinator

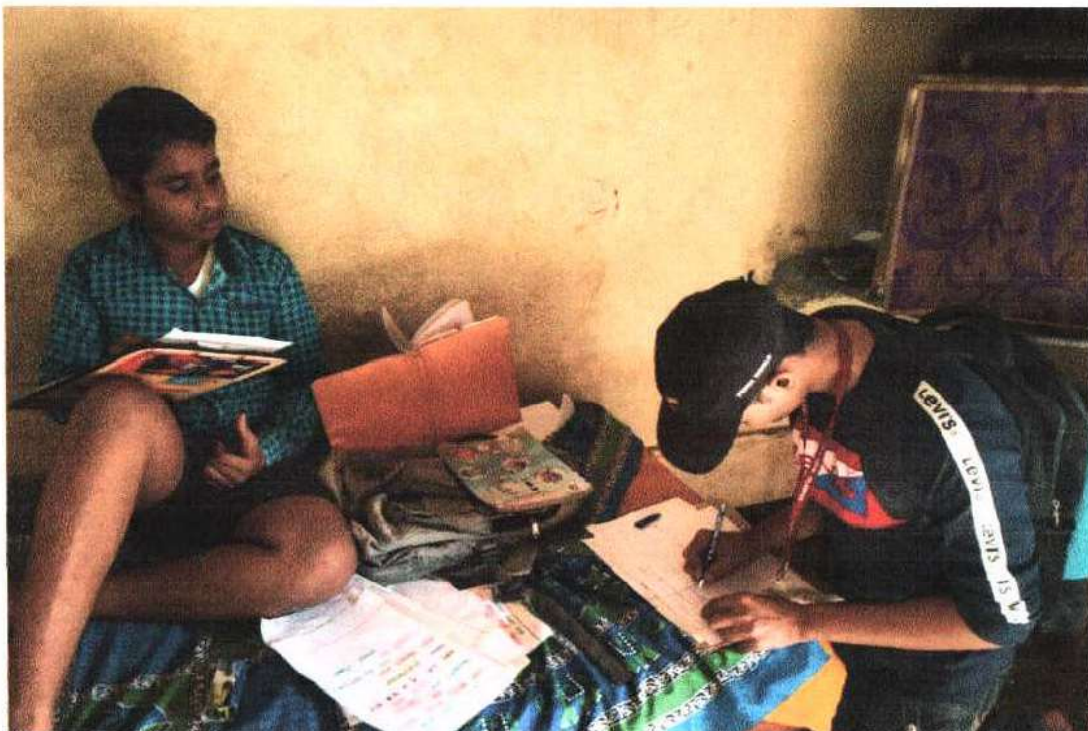
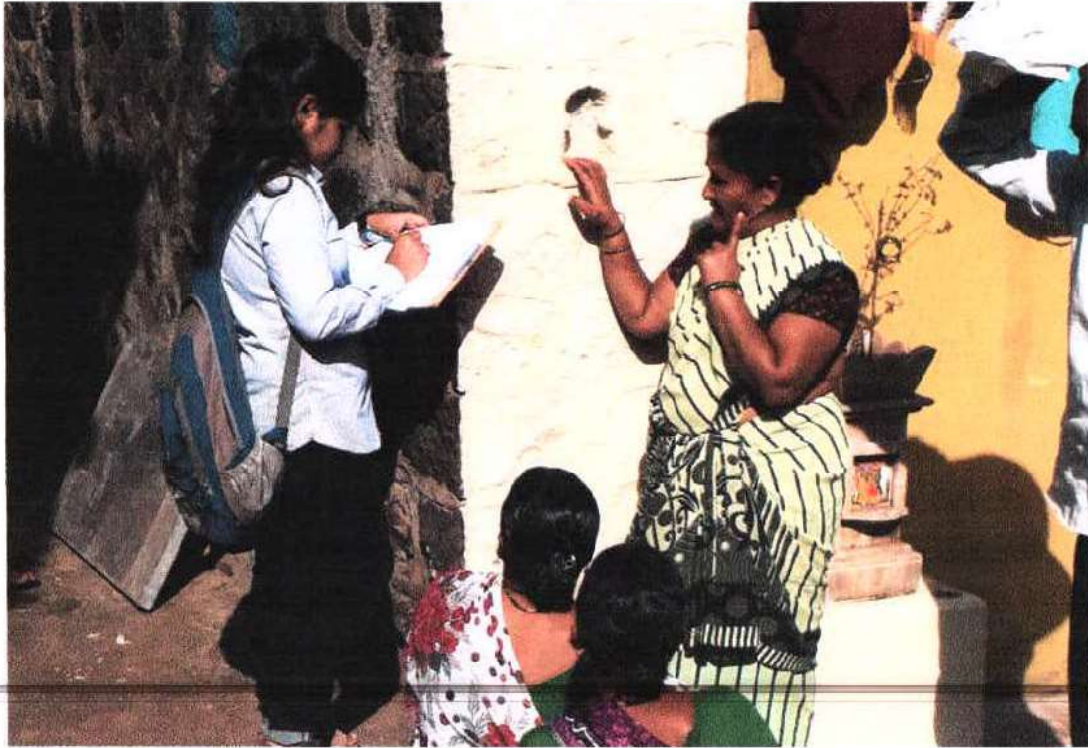
**IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR**

Signature of Principal

Principal

**Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang)**

Signature

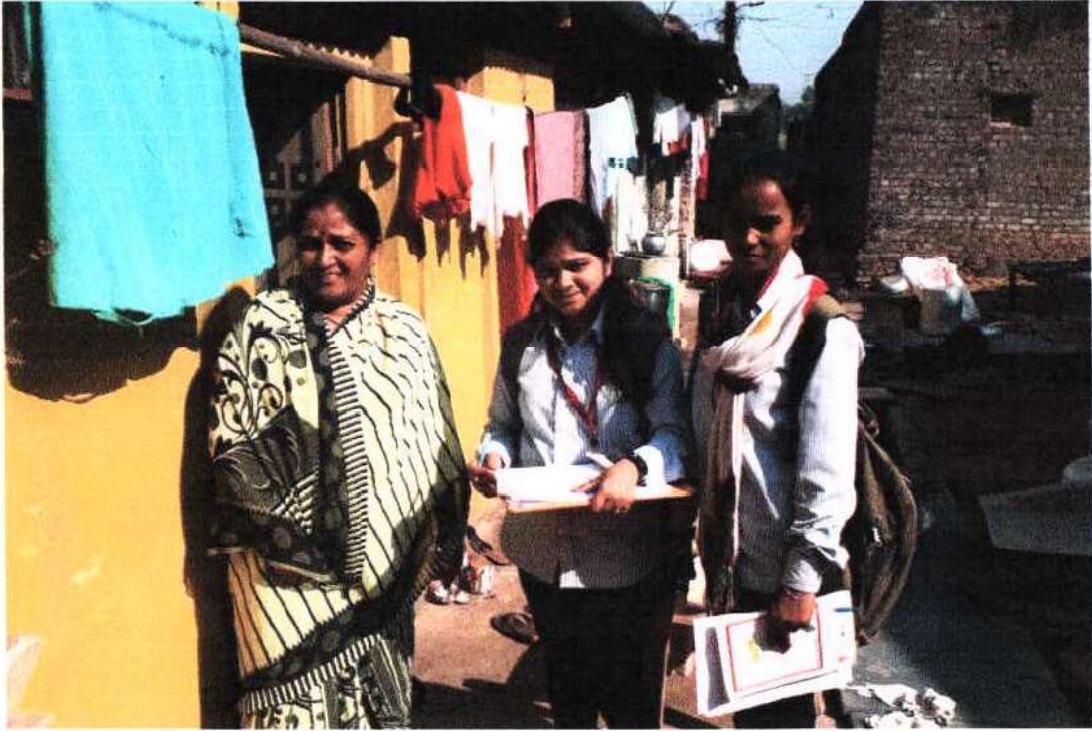
**IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR**

Signature

Principal

**Yashwantrao Chaven Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sangli)**

Signature

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Signature
Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUM-ISLAMPUR, (Dist. Sangli)

वाळवा तालुका शिक्षण संस्थेचे,
यशवंतराव चव्हाण कला व वाणिज्य
महाविद्यालय, उरुण-इस्लामपूर

भूगोलशास्त्र विभाग

2018 – 2019

मौजे शिवपूरी ता. वाळवा
जि. सांगली

दिनांक
25 फेब्रुवारी 2019

मार्गदर्शक
प्रा. डॉ. सचिन हुदले
M. A., M. Phil., Ph. D., NET
प्रा. डॉ. अमोल रासकर
M. A., M. Phil., Ph. D., NET, SET

Walwa Taluka Education Society's
YASHWANTRAO CHAVAN ARTS & COMMERCE COLLEGE,
URUN-ISLAMPUR

DEPARTMENT OF GEOGRAPHY

2018 - 2019

Certificate

This is to certify that

Shri / Smt. Jadhav shubham ARJUN
*is bonafide student of this college studying in **B. A. III***
(Roll No. 30 and Exam. Seat No.   ) and
he / she has satisfactory carried out practical work
(Journal / Tour Report / Project Report / Stat
Book) prescribed by the Shivaji University, Kolhapur
*in **B. A.** degree course in **Geography** during the academic year*
2018-2019.

Mr. Abhay Patil
Teacher in Charge

Sachin Hudale
Dr. Sachin Hudale
Head of Department
Head
Dept. of Geography
Y. C. College, Islampur.

Place : Islampur

Date : 26-02-2019

वाळवा तालुका शिक्षण संस्थेचे,
यशवंतराव चव्हाण कला व वाणिज्य
महाविद्यालय, उरुण-इस्लामपूर

भूगोलशास्त्र विभाग

२०१७ - २०१८

श्री. ए. भाग तीन
भूमिउपयोजन सर्वेक्षण अहवाल

CANCELLED

दिनांक
20 फेब्रुवरी 2018

मार्गदर्शक
प्रा. डॉ. सचिन हुदले
M. A., M. Phil., Ph. D., NET

प्रा. अमय पाटील
M. A., B. Ed.

Walwa Taluka Education Society's
YASHWANTRAO CHAVAN ARTS & COMMERCE COLLEGE,
URUN-ISLAMPUR

DEPARTMENT OF GEOGRAPHY

2017 - 2018

Certificate

This is to certify that

Shri / Smt. शिवाजी शामराव माने
*is bonafide student of this college studying in **B. A. III***
(Roll No. 66 and Exam. Seat No.   ) and
he / she has satisfactory carried out practical work
(Journal / Tour Report / Project Report / Stat
*Book) prescribed by the **Shivaji University, Kolhapur***
*in **B. A.. degree course in Geography** during the academic year*
2017-2018.

Mr. Ashay Patil
Teacher in Charge

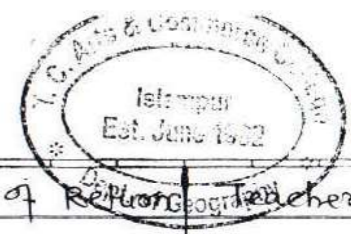

Dr. Sachin Hudale
Head of Department

Place : Islampur

Date : 26-02-2018

2014-15
DEPARTMENTAL LIBRARY

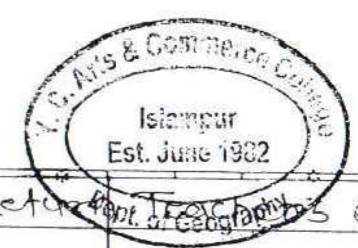
No.	Students Name.	Class.	Book's Name.	D	Date of Issue.	Student Sign.	Date of Return	Teacher's Sign.
1	शनिवार 2/8/04 आडक अजित रंजित	B.A III	भारतीय राज्य घटना व घटनात्मक प्रक्रिया	2	2/8/2014	A.R. Adka	9/8/14	<i>[Signature]</i>
2	बाबर प्रियंका चंद्रकांत	B.A III	आधुनिक भारताचा इतिहास	2	2/8/04	P.C. babar	9/8/04	<i>[Signature]</i>
3	चौगुले भोगरा हनुमंत.	B.A III	भारतीय राज्य घटना आणि प्रशासन	2	2/8/04	A.S. Patil	9/8/04	<i>[Signature]</i>
4	पाटील अमोल सुरेश	B.A III	संपूर्ण विज्ञान	2	2/8/04	<i>[Signature]</i>	16/8/04	<i>[Signature]</i>
5	माने रोहित उत्तम	B.A III	भौगोलिक माहिती प्रणाली	2	2/8/04	<i>[Signature]</i>	9/8/04	<i>[Signature]</i>
6	पाटील उदय सयाजी	B.A III	सत्याचे प्रयोग	2	2/8/04	V.S. Patil	9/8/04	
7	पाटील वैशाली मोहन	B.A III	आपली संसद	2	2/8/04	V.m. Patil	9/8/04	
1	शनिवार 9/02/04 पाटील अक्षय दिनकर	B.A III	बुद्धिमाषाढा चाचणी	9	9/02/04	Ad. Patil	16/08/04	<i>[Signature]</i>
2	पाटील स्वाती संभाजी	B.A III	पर्यावरण परिस्थिती	9	9/02/04	R.S. Patil	16/02/04	
3	पाटील विद्या सयाजी	B.A III	विज्ञान आणि तंत्रज्ञान	9	9/02/04	V.S. Patil	23/02/04	<i>[Signature]</i>
4	सपकाठ अभिजात कुमार	B.A III	माझी संघर्ष	9	9/02/04	A.K. Sapkal	16/08/04	<i>[Signature]</i>
5	पाटील अमोल लानाजी	B.A III	शाहुच्या आठवणी	9	9/02/04	A.T. Patil	16/08/04	
6	पाटील उज्वला परशुराम	B.A III	महाराष्ट्र शासनाचे	9	9/02/04	V.P. Patil	16/02/04	<i>[Signature]</i>
7	कुसुम विवेक लानाजी	B.A III	महिला विषयक धोरण	9	9/02/04	<i>[Signature]</i>	16/02/04	<i>[Signature]</i>
8	गायकवाड संतोष तुकाराम	B.A III	द्वितीय महायुद्ध	9	9/02/04	S.T. Gayakwad	16/02/04	
9	सावंत अजय वसंत	B.A III	अस्मृत भारत	9	9/02/04	A.V. Savant	16/02/04	
1	शनिवार 16/02/04 पाटील गजेंद्र माहती	B.A III	G.I.S	16	16/02/04	G.m. Patil	23/02/04	<i>[Signature]</i>
2	पाटील वैशाली मोहन	-11-	महाराष्ट्र पोलीस अधिनियम	16	16/02/04	V.m. Patil	23/02/04	
3	कुशने लक्ष्मिणी तुकाराम	-11-	भारतीय रेल अस्तित्वा. 1951	16	16/02/04	T.T. Kuren	23/02/04	
4	गोरडे स्वाती भिमराव	-11-	पुनर्परीक्षा फलन	16	16/02/04	S.B. Gorde	23/02/04	
5	स्वाद पूरवी शिकित.	-11-	आधुनिक भारताचा इतिहास.	16	16/02/04	P.S. Kharche	23/02/04	
6	थोरात धरज अमनाथ	-11-	विज्ञान आणि तंत्रज्ञान	16	16/02/04	D.J. Thorat	23/02/04	
1	शनिवार 20/02/04 सपकाठ अभिजात कुमार	B.A III	भारतीय आक्षीप्रावा अधिनियम (1872)	23	23/02/04	A.K. Sapkal	30/02/04	<i>[Signature]</i>
2	आडक अजित रंजित	-11-	भारतीय राज्य घटना व प्रशासन	23	23/02/04	A.R. Adake	30/02/04	
3	बाबर प्रियंका चंद्रकांत.	-11-	भारतीय राज्य घटना व घटनात्मक प्रक्रिया	23	23/02/04	P.C. babar	30/02/04	

KGAC CO-ORDINATOR
Y.C. COLLEGE, ISLAMPUR

[Signature]
Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sar...

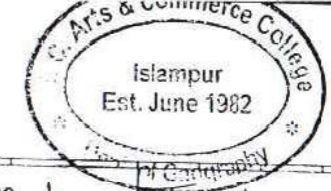

No.	Students Name	Class	Book's Name.	D	Date of Issue	student sign	Date of Return	Teacher's sign
4	चौगुले योगेश लक्ष्मण	B.A III	संगण विज्ञान.	23	23/08/14	Y.H. chougule	30/02/14	} <i>Signature</i>
5	गायकुवाद संतोरा लुकराम	-11-	Reasoning verbal - Non verbal	23	23/08/14	S.T. gayakwad	30/02/14	
शनिवार 30/08/14								
1	गायकुवाद विशाल अमोल	B.A III	शाब्दिक आढवणी	30	30/08/14	V.A. gayakwad	06/03/14	} <i>Signature</i>
2	धनपद अश्विनी	-11-	सत्याचे प्रयोग अथवा आत्मकथा	30	30/08/14	A. g	06/03/14	
3	गोशडे स्वाती भिमराव	-11-	पर्यावरण अभ्यास	3	30/08/14	A. ganawat	06/03/14	} <i>Signature</i>
4	कुलम विपकु ताजाजी	-11-	संगण विज्ञान	3	30/08/14	S.B. gorde	06/03/14	
5	कावडे पद्मवी श्रीकृंत.	-11-	भूगोलाचे स्वरूप.	3	30/08/14	Kadam	06/03/14	
6	कुरणे तेजस्विनी तुळशीदेव	-11-	माझा संघर्ष	3	30/08/14	P.S. kurade	06/03/14	
7	माने रोहित कुलम	-11-	पर्यावरण परिस्थिती	3	30/08/14	T.T. kurane	06/03/14	
शनिवार 06/03/14								
1	पाटीले अक्षय दिनकर	B.A III	आपली संसर्ग	06	06/03/14	Atid. Patil	13/03/14	} <i>Signature</i>
2	पाटीले अमोल सुरेश	-11-	बुद्धिमापन चाचणी	06	06/03/14	Fah	20/03/14	
3	पाटीले अमोल ताजाजी	-11-	अद्भूत भारत	06	06/03/14	A.T. Patil	13/03/14	
4	पाटीले पंकज कुमार	-11-	अधुनिक भारताचा इतिहास	06	06/03/14	P.K. Patil	13/03/14	
5	पाटीले प्रतिभा संजयराव	-11-	भारतीय देस साहित्य	06	06/03/14	P.S. Patil	13/03/14	
6	पाटीले सरला नामदेव	-11-	सत्याचे प्रयोग अथवा आत्मकथा	06	06/03/14	S.N. Patil	13/03/14	
7	पाटीले स्वाती संभाजी	-11-	एक शब्द ही	06	06/03/14	S.S. Patil	13/03/14	
8	पाटीले उजवला परशुराम	-11-	पाटीलर	06	06/03/14	U.P. Patil	13/03/14	
शनिवार 13/03/14								
1	पाटीले वंशाली मोहो	B.A III	Reasoning verbal and non-verbal	13	13/03/14	V.M. Patil	27/03/14	} <i>Signature</i>
2	पाटीले विद्या संभाजी	-11-	भारतीय साक्षात्कार	13	13/03/14	V.S. Patil	20/03/14	
3	राठोड कान्तेरा प्रमचंद्र	-11-	आधुनिक 1872	13	13/03/14	K.P. Rathod	20/03/14	} <i>Signature</i>
4	सपकाठ अभिजित कुमार	-11-	द्वितीय महायुद्ध	13	13/03/14	A.K. Sapkal	20/03/14	
5	सावंत अजय वसंत	-11-	भूगोलाचे स्वरूप	13	13/03/14	A.V. Savant	20/03/14	
6	सावंत परशुराम	-11-	महाराष्ट्रातील समाजकारण	13	13/03/14		20/03/14	
7	शिंदे अश्विनी	-11-	इतिहास	13	13/03/14	P. Savant	20/03/14	
शनिवार 20/03/14								
1	शिंदे अश्विनी	-11-	G.I.S	13	13/03/14	A. Shinde	20/03/14	} <i>Signature</i>
2	शिंदे अश्विनी	-11-	पाटीलर	13	13/03/14		20/03/14	

IOAC CO-ORDINATOR
COLLEGE, ISLAMPUR

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sangli)

No.	Student Name	Class	Book Name	D.	Date of Issue	Student sign	Date of Return	Teachers sign.
शनिवार 01/08/2015								
1)	बाबुर स्नेहलता लामदेव	B.A.III	शनमित्र	01	01/08/2015	<u>snubaker</u>	08/08/2015	} <u>Prin!</u>
2)	बादल कुंदन दिलीप	B.A.III	माणसातील देव	0	01/08/2015	<u>kdbandhe</u>	08/08/2015	
3)	चळण वैभव विश्वास	B.A.II	उपयोजित भूगोल	0	01/08/2015	<u>Vdharwal</u>	08/08/2015	
4)	जाधव प्रदिप प्रकाश	B.A.I	प्राकृतिक भूगोल	0	01/08/2015	<u>Pfhadar</u>	08/08/2015	
5)	कांबळे प्रणिकेत सुनिल	B.A.I	भूरुपशास्त्र व हवामानशास्त्र	0	01/08/2015	<u>Pfhadar</u>	08/08/2015	
6)	चौधरी रोहिणी नानासो	B.A.III	मनोरंजक भूगोलशास्त्र	0	01/08/2015	<u>Prichudhan</u>	08/08/2015	
7)	चौगुले पुनम जयंत	B.A.II	भूगोलशास्त्र परिभाषा कोश	0	01/08/2015	<u>Pichugule</u>	08/08/2015	
8)	अंदाणी सुरेश शांताशम	B.A.I	तालाव	0	01/08/2015	<u>SSAndani</u>	08/08/2015	
शनिवार 08/08/2015								
1)	चौगुले रोहिणी नानासो	B.A.III	डॉ. आंबेडकर आणि भारतीय राज्यघटना	0	08/08/2015	<u>Prichugule</u>	22/08/015	} <u>Prin!</u>
2)	गायकवाड विशाल शिवाजी	B.A.I	भारताचा भूगोल	0	08/08/015	<u>Vgajkward</u>	22/08/015	
3)	देवकर रोहित मारुती	B.A.II	सागर शास्त्र	0	08/08/015	<u>Pradevkar</u>	22/08/015	
4)	देवकर गणेश किसन	B.A.III	M.P.S.C प्लेनर राज्यसेवा	0	08/08/015	<u>Pradevkar</u>	22/08/015	
5)	गोडसे कविता सजेशव	B.A.I	भौतिक भूगोल	0	08/08/015	<u>Ksodase</u>	22/08/015	
6)	कदम कैलास संजय	B.A.III	माणसातील देव	0	08/08/015	<u>Kskadamb</u>	22/08/015	
7)	कदम चैतन्य श्रीकांत	B.A.II	जैविक भूगोल	0	08/08/015	<u>Chaitan</u>	22/08/015	
8)	कदम निलेश नागनाश	B.A.III	पृथ्वीवर माणूस उपचार	0	08/08/015	<u>NKadam</u>	22/08/015	
शनिवार 22/08/015								
1)	कांबळे विशाल मधु	B.A.III	माझा संघर्ष	0	22/08/015	<u>Vkambale</u>	29/08/015	} <u>Prin!</u>
2)	कांबळे रोहित रमेश	B.A.I	मनोरंजक भूगोल शास्त्र	0	22/08/015	<u>Rkambale</u>	29/08/015	
3)	कदम मिलीन शंकर	B.A.II	सुनाविक्रमविज्ञान	0	22/08/015	<u>NKadam</u>	29/08/015	
4)	खान अक्षय पांडुरंग	B.A.I	भौतिक भूगोल	0	22/08/015	<u>AKhan</u>	29/08/015	
5)	लोकर अभिजीत सुनिल	B.A.III	भारतीय राज्यघटना	0	22/08/015	<u>Aslokar</u>	29/08/015	
6)	कदम सुभम मंगण	B.A.II	कृषिभूगोल	0	22/08/015	<u>Smkadam</u>	29/08/015	
7)	मुळी सुभम सुनिल अकबर	B.A.III	उपयोजित भूगोल	0	22/08/015	<u>SMuliy</u>	29/08/015	
8)	नाईके रोहित मोहन	B.A.III	नकाशाशास्त्र	0	22/08/015	<u>RNaike</u>	29/08/015	

CO-ORDINATOR
Y.C. COLLEGE, ISLAMPUR

Prin!
Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sangli)

Student Name	Class	Book Name	Date of Issue	Student Sign	Date of Return	Teachers Sign
शनिवार 29/08/015						
1 शिवत सागर शकुन	B.A.I	भारताचा भूगोल	29/08/015	Sethate	05/09/015	} Prul
2 पाटील आणिल विलस	B.A.I	भूगणशास्त्र व हवामानशास्त्र	29/08/015	Ashuthe	05/09/015	
3 नायकुवडी शत्रु सयाजी	B.A.III	जैविक भूगोल	29/08/015	R.S.Nalkhwal	05/09/015	
4 कुळे प्रशांत दिलीप	B.A.II	साजवी भूगोल	29/08/015	Pikule	05/09/015	
5 पाटील अभिनव अशुभ	B.A.III	व्यापारी भूगोल	29/08/015	Ashuthe	05/09/015	
6 पाटील दया अजनाथ	B.A.III	उपयोजित भूगोल	29/08/015	Ashuthe	05/09/015	
7 कुळे आमोल अकुरु	B.A.II	सागर शास्त्र	29/08/015	Ashuthe	05/09/015	
शनिवार 05/09/2015						
1) पाटील प्राणकुली दिनकर	B.A.III	आपली संसद	05/09/2015	Ashuthe	12/09/2015	} Prul
2) पाटील शंभुराज बाबासा	B.A.III	अद्भूत भारत	05/09/2015	Ashuthe	12/09/2015	
3) पाटील स्नेहल सदाशिव	B.A.I	मानवी भूगोल	05/09/2015	Ashuthe	12/09/2015	
4) खांबे दानश्री शिवाजीराव	B.A.II	संपूर्ण विज्ञान	05/09/2015	Ashuthe	12/09/2015	
5) शवंत प्रियांका नागनाथ	B.A.III	सत्याचे प्रयोग	05/09/2015	Prasanna	12/09/2015	
6) खांडकर भाग्यश्री वसंत	B.A.II	द्वितीय महायुद्ध	05/09/2015	Prasanna	12/09/2015	
7) शवंत वैभव दोंडीराम	B.A.III	शाहूंच्या आठवणी	05/09/2015	Prasanna	12/09/2015	
शनिवार 12/09/2015						
1) शिकलगाड संवेश ईस्माइल	B.A.III	आधुनिक भारताचा इतिहास	12/09/2015	Ashuthe	28/09/2015	} Prul
2) जाधव प्रादिप प्रकाश	B.A.I	मानवी भूगोल	12/09/2015	Ashuthe	28/09/2015	
3) खोणजाड अरिफ जहांगीर	B.A.II	भूगोलाचे स्वरूप	12/09/2015	Ashuthe	28/09/2015	
4) वाघे विलास शामराव	B.A.III	पाटनूर	12/09/2015	Vasudeo	28/09/2015	
5) खांबे दानश्री अशोक	B.A.II	भारताची राज्यघटना व प्रशासन	12/09/2015	Ashuthe	28/09/2015	
6) वाघमारे सागर सुनिल	B.A.III	पर्यावरण परिस्थिती	12/09/2015	Vasudeo	28/09/2015	
7) कांबळे प्राणिकेश सुनिल	B.A.I	प्राकृतिक भूगोल	12/09/2015	Prasanna	28/09/2015	
शनिवार 28/09/2015						
1) गायकवाड विशाल शिवाजी	B.A.I	प्राकृतिक भूगोल	28/09/2015	Vasudeo	03/10/2015	} Prul
2) यादव अमृत दत्त	B.A.III	एक शुभ्यमी	28/09/2015	Ashuthe	03/10/2015	
3) कोळी अचिन भीमराव	B.A.II	बुद्धिमापन चाचणी	28/09/2015	Ashuthe	03/10/2015	
4) यादव सुबाघ तुकाराम	B.A.III	G.I.S.	28/09/2015	Ashuthe	03/10/2015	

Prul

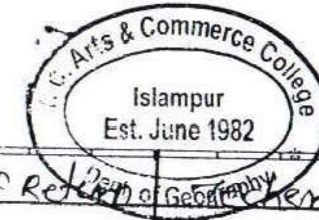
IOAC CO-ORDINATOR
COLLEGE, ISLAMPUR

Prul

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sangli)

No	student Name	class	Book Name	D	Date Issues	student sign	Date of Return	Teacher sign
शनिवार 06/08/2016								
1)	आंदानी सुरेश शांताराम	B.A.II	मानवी मू विज्ञान	0	06/08/2016	Sandari	13/08/2016	} Prul.
2)	चव्हाण वैभव विश्वास	B.A.III	महाराष्ट्रातील समाजसुधारणेचा इतिहास	0	06/08/2016	Wbhavay	13/08/2016	
3)	बसगोंडा संतोष शंकराया	B.A.II	कृषी भूगोल	0	06/08/2016	Sdasgondar	13/08/2016	
4)	बनकर प्रशांत शमचंद्र	B.A.I	भूगोलाचे स्वरूप	0	06/08/2016	Prshwankar	13/08/2016	
5)	योगेश पुनम जयवंत	B.A.III	अद्भूत भारत	0	06/08/2016	Yogesh	13/08/2016	
6)	श्रीसेल स्वप्नाली रमेश	B.A.II	मानवी भूगोल	0	06/08/2016	SRBhosle	13/08/2016	
7)	देवकर रोहित मारुती	B.A.III	आधुनिक भारताचा इतिहास	0	06/08/2016	Devkar	13/08/2016	
8)	गुजवटे अजिंक्य संजय	B.A.I	प्राकृतिक भूगोल	0	06/08/2016	Ajinkya	13/08/2016	
शनिवार 13/08/2016								
1)	कदम नितीन शंकर	B.A.III	भारताची राज्यघटना व प्रशासन	1	13/08/2016	Nitikan	20/08/2016	} Prul.
2)	बोरगावकर कोमल राजेंद्र	B.A.II	मानवी भूगोल	1	13/08/2016	Komalkar	20/08/2016	
3)	जाधव महेश भिमराव	B.A.I	मनोरंजक खगोलशास्त्र	1	13/08/2016	Mahesh	20/08/2016	
4)	चव्हाण शेहन दिलीप	B.A.II	कृषी भूगोल	1	13/08/2016	Shenkar	20/08/2016	
5)	कदम चैतन्य श्रीकांत	B.A.III	भारताची दंड संहिता	1	13/08/2016	Chaitany	20/08/2016	
6)	कंबुरे धीरज विजय	B.A.I	भूरूपशास्त्र व हवामानशास्त्र	1	13/08/2016	Dhiraj	20/08/2016	
7)	कांबळे अनिकेत विठ्ठल	B.A.I	भारताचा भूगोल	1	13/08/2016	Aniket	20/08/2016	
शनिवार 20/08/2016								
1)	कदम शुभम मोहन	B.A.III	क्रौंचरी प्रक्रिया संहिता	2	20/08/2016	Shubham	27/08/2016	} Prul.
2)	खडके अपूर्व गणेश	B.A.I	महाराष्ट्राचा भूगोल	2	20/08/2016	Akhadke	27/08/2016	
3)	कदम तुषार संजय	B.A.II	आवसातील देव	2	20/08/2016	Tushar	27/08/2016	
4)	पाटील संकेत खंडेराव	B.A.I	भौतिक भूगोल	2	20/08/2016	Sankeet	27/08/2016	
5)	काळे प्रशांत दिलीप	B.A.III	विज्ञान आणि तंत्रज्ञान	2	20/08/2016	Prashant	27/08/2016	
6)	कांबळे रक्षा राजेंद्र	B.A.II	शतभिषा	2	20/08/2016	Rakshakar	27/08/2016	
शनिवार 27/08/2016								
1)	पाटील सुरांत प्रकाश	B.A.I	भारताचा भूगोल	2	27/08/2016	Surant	03/09/2016	} Prul. Principal Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sangli)
2)	काटे अमोल अंकुश	B.A.III	पर्यावरण परिस्थिती	2	27/08/2016	Akate	03/09/2016	
3)	केसकर दुर्लजा मलगोंडा	B.A.II	कृषी भूगोल	2	27/08/2016	Keasakar	03/09/2016	
4)	खांबे धनंजी शिवाजीराव	B.A.III	शाहूंच्या आठवणी	2	27/08/2016	Dhananji	03/09/2016	
5)	पवार अतुल पांडुरंग	B.A.I	मनोरंजक खगोलशास्त्र	2	27/08/2016	Atul	03/09/2016	
6)	कुमार गणेश दयानंद	B.A.II	मानवी भूगोल	2	27/08/2016	Kumar	03/09/2016	
7)	शिकलगाव परवज रशीद	B.A.I	भौतिक भूगोल	2	27/08/2016	Peravaj	03/09/2016	

No.	Student Name	Class	Book Name	Date of Issue	Student Sign.	Date of Return	Teacher's Sign.
1	शशिवाल 31/09/16	B.A.I	मनोरंजक खगोल शास्त्र	31/09/16	M. P. Jate	10/09/16	}
2	खोडेकर भाग्यश्री वसंत	BA.III	पाटण्डू	31/09/16	B. V. Chendekar	10/09/16	
3	कुमार सौरभ किरण	BA.II	कृषिक्षेत्र	31/09/16	S. K. Kulkarni	10/09/16	
4	खोजादे अशोक जांबगी	BA.III	एक रूढ्य भी	31/09/16	A. G. H. H. H.	10/09/16	
5	ताडकर विश्वजीत बाबल	BA.I	महाराष्ट्राचा भूगोल	31/09/16	V. S. Jadhav	10/09/16	
6	माने अभिषत अशोक	BA.II	सागर शास्त्र	31/09/16	A. M. M.	10/09/16	
7	खोत दानश्री अशोक	BA.III	G. I. S	31/09/16	P. P. P.	10/09/16	
8	माने मेधा राजीव	BA.II	मानवी भूविज्ञान	31/09/16	M. M. M.	10/09/16	
1	शशिवाल 10/09/16						}
1	वज्रवल्कर प्रशांत रामचंद्र	BA I	भारतचा भूगोल	10/09/16	P. P. P.	17/09/16	
2	माने शिवाजी शामराव	BA II	मानवी भूगोल	10/09/16	S. S. S.	17/09/16	
3	कोठी सचिन-भिमराव	BA.III	माझे सत्याचे प्रयोग	10/09/16	S. K. K.	17/09/16	
4	मोहिते चंद्रकुमार खरसा	BA.II	पयावणे अभ्यास	10/09/16	C. C. C.	17/09/16	
5	गुंडवरे अजय संजय	BA I	प्राकृतिक भूगोल	10/09/16	A. A. A.	17/09/16	
6	नायकवडी संकेत सुमिल	BA II	सागर शास्त्र	10/09/16	S. S. S.	17/09/16	
7	महावी अयुब करीम	BA.III	शास्त्राच्या आवडणी	10/09/16	A. K. K.	17/09/16	
1	शशिवाल 17/09/16						}
1	जाधव महेश भिमराव	BA.I	मानवी भूगोल शास्त्राचे महत्त्व	17/09/16	A. A. A.	24/09/16	
2	पाटील आकाश नामदेव	BA.II	राज्यभूगोल	17/09/16	A. A. A.	24/09/16	
3	माने सुप्रिया बाबल	BA.III	पृथ्वी परीक्षा पर्यटन	17/09/16	S. S. S.	24/09/16	
4	कुबुर धिरज विजय	BA.I	प्राकृतिक भूगोल	17/09/16	P. P. P.	24/09/16	
5	मोरे विजय विश्वकांत	BA.III	विज्ञान आठो तंत्रज्ञान	17/09/16	V. V. V.	24/09/16	
6	पाटील मिलेश शामराव	BA.II	तालिका	17/09/16	M. M. M.	24/09/16	
1	शशिवाल 24/09/16						}
1	कुंबळे अनिकुल विठ्ठल	BA.I	मनोरंजक खगोल शास्त्र	24/09/16	A. V. V.	01/10/16	
2	पाटील सचिन बाबुराव	BA.II	मानसातील देव	24/09/16	S. S. S.	01/10/16	
3	सुलगाणी सुमया वृंशीर	BA.III	आपली संसद	24/09/16	S. S. S.	01/10/16	
4	खडक अजय गणेश	BA.I	जैविक भूगोल	24/09/16	A. A. A.	01/10/16	
5	पाटील सागर शिवांत	BA.II	लकारा शास्त्र	24/09/16	S. S. S.	01/10/16	
6	मिकम संकेत अशोक	BA.III	भारतीय हेड साहेना आरिभिय	24/09/16	G. G. G.	01/10/16	
7	पाटील संकेत खंडेराव	BA.I	उपयोजित भूगोल	24/09/16	S. S. S.	01/10/16	

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Principal
Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sangli)

No.	Student Name	class	Book Name	pat	Date of Issue	student sign.	Date of Return	Principal Sign.
शनिवार 05/08/2017								
1)	अदानी सुरेश शांताराम	B.A.III	इंडियाज स्ट्रगल का इंडिपेंडन्स	05	05/08/2017	B Andani	12/08/2017	}
2)	कांबळे प्रतिक सुरेंद्र	B.A-I	भौतिक भूगोल	05	05/08/2017	P Kamble	12/08/2017	
3)	दळेवी अनिकेत दत्तात्रय	B.A.II	बुद्धि मापन चाचणी	05	05/08/2017	A Dalvi	12/08/2017	
4)	मुल्ला अबुतलह महिबुब	B.A.I	भारताचा भूगोल	05	05/08/2017	Ammula	12/08/2017	
5)	कमगडा सतोष शंकराया	B.A.III	महाराष्ट्रातील समाजसुधारणेचा इतिहास	05	05/08/2017	Sshankar	12/08/2017	
6)	मोसले स्वप्नाली रमेश	B.A.III	पाठ्यपत्र	05	05/08/2017	M Mosale	12/08/2017	
7)	धुमाळ अमित आनंदा	B.A.II	एक शून्य मी	05	05/08/2017	A Dhume	12/08/2017	
8)	गायकवाड शुभम शिवाजी	B.A.II	G.I.S.	05	05/08/2017	G Gaykwa	12/08/2017	
शनिवार 12/08/2017								
1)	गुरव सोनाली संजय	B.A.II	भूगोलचे स्वरूप	12	12/08/2017	S Gurav	19/08/2017	}
2)	जाधव अजित महादेव	B.A.II	विज्ञान एवं प्रौद्योगिकी का विकास	12	12/08/2017	A Jadhav	19/08/2017	
3)	बोरगावकर कोमल राजेंद्र	B.A.III	आपली संसद	12	12/08/2017	K Borkar	19/08/2017	
4)	खोत गणेश जयवंत	B.A.I	भूरूपशास्त्र व हवामानशास्त्र	12	12/08/2017	G Khote	19/08/2017	
5)	जाडके गणेश रघुनाथ	B.A.I	मनोरंजक खगोलशास्त्र	12	12/08/2017	J Adke	19/08/2017	
6)	चव्हाण रोहन दिलीप	B.A.III	अद्भुत भारत	12	12/08/2017	R Chavan	19/08/2017	
शनिवार 19/08/2017								
1)	गौस जावेद पठाण	B.A.I	प्राकृतिक भूगोल	19	19/08/2017	G Gaus	26/08/2017	}
2)	कदम तुषार राजेश	B.A.III	पूर्व परीक्षा प्लॅनर 1994-2012	19	19/08/2017	K Kadam	26/08/2017	
3)	जाधव महेश भिमराव	B.A.II	आधुनिक भारताचा इतिहास	19	19/08/2017	M Jadhav	26/08/2017	
4)	जाधव श्रीनाथ दोंडीराम	B.A.II	भारतीय राज्यघटना	19	19/08/2017	S Jadhav	26/08/2017	
5)	सुतार शुभम नागनाथ	B.A.I	भौतिक भूगोल	19	19/08/2017	S Sutar	26/08/2017	
6)	जाधव शुभम अरुण	B.A.II	संपूर्ण विज्ञान	19	19/08/2017	S Jadhav	26/08/2017	
7)	कांबळे रक्षा राजेंद्र	B.A.III	पर्यावरण परिस्थितिकी	19	19/08/2017	P Kamble	26/08/2017	
शनिवार 26/08/2017								
1)	केशकर दुर्लजा मलगाडा	B.A.III	विज्ञान आणि तंत्रज्ञान	26	26/08/2017	D Keshkar	09/09/2017	}
2)	कुंभार गणेश दयानंद	B.A.III	महाराष्ट्र पी लिस्ट अधिनियम	26	26/08/2017	K Kumbhar	09/09/2017	
3)	जमादार मोहिनीन सुब्रह्म	B.A.II	भारतीय वंद संविता	26	26/08/2017	M Jamar	09/09/2017	
4)	कदम अभिजित भगवान	B.A.I	भारताचा भूगोल	26	26/08/2017	A Kadam	09/09/2017	
5)	कुंभार सौरभ किरण	B.A.III	भारतीय साक्षीपत्राचा अधिनियम	26	26/08/2017	K Kumbhar	09/09/2017	
6)	कदम संभ्रम हरिभाऊ	B.A.II	फौजदारी प्रक्रिया संहिता	26	26/08/2017	S Kadam	09/09/2017	
7)	चव्हाण संकेत भगवान	B.A.I	प्राकृतिक भूगोल	26	26/08/2017	C Chavan	09/09/2017	

OAC CO-ORDINATOR
C. COLLEGE, ISLAMPUR

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang)

No.	Student Name	Class	Book Name	Date
शनिवार 09/09/2017				
1)	निकम अजय महादेव	B.A.I	भूखण्डशास्त्र व हवामानशास्त्र	09
2)	काळे रागिनी विव्हास	B.A.II	विज्ञान आणि तंत्रज्ञान	09
3)	माने अभिजित अशोक	B.A.III	सत्याचे प्रयोग	09
4)	जंगम राहुल संजय	B.A.I	भारताचा भूगोल	09
5)	यशुदेव अशुर्व गणेश	B.A.II	शाहूंच्या आठवणी	09
6)	माने मेघा राजीव	B.A.III	महाराष्ट्र शासनाने महिला विष्णूक धोरण	09
शनिवार 16/09/2017				
1)	माहित चंद्रकुमार सुरेश	B.A.III	वसुधा द्रुगलचे गूढ	16
2)	खोत अभिजित रघुनाथ	B.A.II	द्वितीय महायुद्ध	16
3)	पहाळकर आकाश सुधीर	B.A.I	भौतिक भूगोल	16
4)	पाटील अश्विनी उत्तम	B.A.I	प्राकृतिक भूगोल	16
5)	सुळीकर अधिराज सुनिल	B.A.II	शागमित्र	16
6)	माने शिवाजी शामराव	B.A.III	डॉ. आंबेडकर आणि भारतीय राज्यघटना	16
7)	नाथकवडी संकेत सुनिल	B.A.III	MPSC लॅनर राज्यसेवा परीक्षा	16
शनिवार 23/09/2017				
1)	निकम सुप्रिया संजय	B.A.II	माणसातील देव	23
2)	पाटील आकाश नामदेव	B.A.III	उपयोजित भूगोल	23
3)	माळी मोहिनी विलास	B.A.I	मनोरंजनक खगोलशास्त्र	23
4)	कांबळे प्रतिक सुरेंद्र	B.A.I	भारताचा भूगोल	23
5)	पाटील गणेश शतजी	B.A.II	सागरशास्त्र	23
6)	पाटील निलेश शामराव	B.A.III	संधीघन पद्धती	23
7)	पाटील सचिन बाबुराव	B.A.III	खाद्यनसंपत्ती भूगोल	23
शनिवार 07/10/2017				
1)	पवार निता नारन	B.A.II	व्यापारी भूगोल	07
2)	पाटील सागर श्रीकांत	B.A.III	जैविक भूगोल	07
3)	शोड लतु शिवाजी	B.A.III	उपयोजित भूगोल	07
4)	मुल्ला अबुतलह महिबुब	B.A.I	भौतिक भूगोल	07
5)	शोड सुरेशा एकनाथ	B.A.II	कृषि भूगोल	07
6)	शेटे शुभम संजय	B.A.III	प्रात्यक्षिक भूगोल	07
7)	खोत गणेश जयवंत	B.A.I	भूखण्डशास्त्र व हवामान शास्त्र	07
8)	यादव भरतकुमार मानुदास	B.A.III	नकाशाशास्त्र	07

Date of Issue	Student Sign.	Date of Return	Teacher Sign.
09/09/2017	Amnikam	16/09/2017	}
09/09/2017	Rkale	16/09/2017	
09/09/2017	Amare	16/09/2017	
09/09/2017	Rajangam	16/09/2017	
09/09/2017	Khodaki	16/09/2017	
09/09/2017	manum	16/09/2017	
16/09/2017	Mohite	23/09/2017	}
16/09/2017	Khetan	23/09/2017	
16/09/2017	Panhalcar	23/09/2017	
16/09/2017	Patil	23/09/2017	
16/09/2017	Asmulik	23/09/2017	
16/09/2017	Smane	23/09/2017	
16/09/2017	Sshayakwedi	23/09/2017	
23/09/2017	Ssnikam	07/10/2017	}
23/09/2017	Anpatil	07/10/2017	
23/09/2017	Mumali	07/10/2017	
23/09/2017	PSKambale	07/10/2017	
23/09/2017	Gspatil	07/10/2017	
23/09/2017	Nspatil	07/10/2017	
23/09/2017	Batal	07/10/2017	
07/10/2017	Panarn	14/10/2017	}
07/10/2017	Chpansy	14/10/2017	
07/10/2017	fethodis	14/10/2017	
07/10/2017	Mullaam	14/10/2017	
07/10/2017	Rethodsa	14/10/2017	
07/10/2017	Shetel	14/10/2017	
07/10/2017	Khodaji	14/10/2017	
07/10/2017	Yodarb	14/10/2017	

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Rkale
Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang)

DEPARTMENTAL LIBRARY

2018-2019

No.	Student Name	Class	Book Name	Qty	Date of Issue	Student Sign.	Date of Return	Teacher Sign.
शनिवार 04/08/2018								
1)	दळवी अनिकेत दत्तात्रय	B.A.III	इंडियाज स्ट्रगल फॉर इंडिपेंडन्स	04	04/08/2018	ADPalkar	11/08/2018	}
2)	धुमाळ अमित आनंदा	B.A.III	बुद्धिमापन चाचणी	04	04/08/2018	AA. Dumar	11/08/2018	
3)	चव्हाण प्रविण शुभाष	B.A.I	प्राकृतिक भूगोल	04	04/08/2018	Prasad	11/08/2018	
4)	देशाई स्वप्निल गुणवंत	B.A.I	मनोरंजक खगोलशास्त्र	04	04/08/2018	D. S. K.	11/08/2018	
5)	अडके गणेश रघुनाथ	B.A.II	महाराष्ट्रातील समाजसुधारणेचा इतिहास	04	04/08/2018	GRN. A. K.	11/08/2018	
6)	जाधव शांताशम भिमसेन	B.A.II	पार्टनर	04	04/08/2018	S. B. Jadhav	11/08/2018	
शनिवार 11/08/2018								
1)	कदम सुरज शशिकांत	B.A.I	भूगोलशास्त्र व त्वामाकशास्त्र	11	11/08/2018	S. S. Kadam	18/08/2018	}
2)	कांबळ सौरभ पोपट	B.A.I	भारताचा भूगोल	11	11/08/2018	S. P. Kambalkar	18/08/2018	
3)	गायकवाड शुभम शिवाजी	B.A.III	एक शून्य मी	11	11/08/2018	S. S. K.	18/08/2018	
4)	गुरव सोनाली संजय	B.A.III	G. I. S.	1	11/08/2018	S. G. Gurav	18/08/2018	
5)	जंगम राहुल संजय	B.A.II	भूगोलाचे स्वरूप	1	11/08/2018	R. S. Jangam	18/08/2018	
6)	कुरकुटे नेहा धर्मेन्द्र	B.A.II	विज्ञान एवं प्रौद्योगिकीचा विकास	1	11/08/2018	N. D. Kurkute	18/08/2018	
7)	जाधव अजित महादेव	B.A.III	आपली संसद	11	11/08/2018	Jadhav	18/08/2018	
8)	माळी मोहिनी विलास	B.A.II	अद्भुत भारत	11	11/08/2018	M. V. Mali	18/08/2018	
शनिवार 18/08/2018								
1)	जाधव महेश भिमराव	B.A.III	पूर्व परीक्षा फ्लॅनर	1	18/08/2018	M. Jadhav	25/08/2018	}
2)	मुलागी अल्फाज फिरोज	B.A.II	आधुनिक भारताचा इतिहास	1	18/08/2018	A. F. M.	25/08/2018	
3)	जाधव अनाश चौडीराम	B.A.III	भारतीय राज्यघटना व घटनात्मक प्रक्रिया	1	18/08/2018	Jadhav	25/08/2018	
4)	पाटील विजय संभाजी	B.A.I	भौतिक भूगोल	1	18/08/2018	Patil	25/08/2018	
5)	परीट सोनाली नामदेव	B.A.II	संपूर्ण विज्ञान	1	18/08/2018	P. Parit	25/08/2018	
6)	जाधव शुभम अर्जुन	B.A.III	भारताची राज्यघटना व प्रशासन	1	18/08/2018	Jadhav	25/08/2018	
7)	शांदव शुभम शंकर	B.A.I	प्राकृतिक भूगोल	1	18/08/2018	S. Shandav	25/08/2018	
शनिवार 25/08/2018								
1)	पाटील अंशु बाळकृष्ण	B.A.II	Reasoning Verbal and Non Verbal	2	25/08/2018	P. Patil	01/09/2018	}
2)	राकटे अमृता दिनकर	B.A.II	पर्यावरण परिस्थिती	2	25/08/2018	A. D. R.	01/09/2018	
3)	जमादार मोहिनी मुबारक	B.A.III	विज्ञान आणि तंत्रज्ञान	2	25/08/2018	J. Madam	01/09/2018	
4)	चव्हाण प्रविण शुभाष	B.A.I	मनोरंजक खगोलशास्त्र	2	25/08/2018	Prasad	01/09/2018	
5)	कदम संग्राम हरिमातु	B.A.III	महाराष्ट्र पोलीस अधिनियम 1972	2	25/08/2018	S. Kadam	01/09/2018	
6)	देशाई स्वप्निल गुणवंत	B.A.I	प्राकृतिक भूगोल	2	25/08/2018	D. S. K.	01/09/2018	

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Principal
Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, Dist. Solapur

No	student Name	class	Book Name	Date of Issue	student sign	Date of return	Teacher Sign
शनिवार 11/09/08							
1	काठे रागिणी विश्वाले	B.A II	सागर शास्त्र	11/09/08	A.S. Kale	08/09/08	}
2	खडके अफुके गणेश	B.A II	मानवी भूविज्ञान	11/09/08	Agkhadake	08/09/08	
3	राठे श्रीहीवी पांडुरंग	B.A III	भारतीय ६६ संहिता 1860	11/09/08	Sprathod	08/09/08	
4	सांडगे पुनाली मधुकर	B.A III	भारतीय साक्षीपुत्रा आधुनिक 1977	11/09/08	P.M. Sandage	08/09/08	
5	काठे सांडभ पोपट	B.A I	प्रा. भूगोल.	11/09/08	Prabhu	08/09/08	
6	पटिल विजय संभाजी	B.A I	मनोरंजक खगोलशास्त्र.	11/09/08	VSPatil	08/09/08	
शनिवार 18/09/08							
1	थादव शुभम शंकर	B.A I	भूगोल शास्त्र व खगोलशास्त्र	08/09/08	Shubham	22/09/08	}
2	सावंत रजित वसंतराव	B.A II	भूगोल.	08/09/08	R.Sawant	22/09/08	
3	खोत अभिजीत रघुनाथ	B.A III	उजदारी प्रक्रिया संहिता 1973	08/09/08	Anant	22/09/08	
4	चव्हाण प्रविण सुभाष	B.A I	भारताचा भूगोल.	08/09/08	Pravall	22/09/08	
5	सुयवंशी रोहित रविंद्र	B.A II	मानवी भूगोल.	08/09/08	Prayawanshi	22/09/08	
6	मुळीक अधिराज सुमिल.	B.A III	विज्ञान आणि तंत्रज्ञान	08/09/08	Asmitik	22/09/08	
7	निकम सुप्रिया संजय	B.A III	सत्याचे प्रयोग	08/09/08	Sukam	22/09/08	
शनिवार 22/09/08							
1	पटिल गणेश शंकाजी	B.A III	माझा संघर्ष	22/09/08	Patil	06/10/08	}
2	पवार मिला नासि	B.A III	शास्त्रा (अहोरात्र)	22/09/08	M.Pawar	06/10/08	
3	राठे सुरेश एकनाथ	B.A III	महाराष्ट्र शा. मधी. योरण	22/09/08	Serathod	06/10/08	
4	येसुगडे सोमनाथ मानुषाल	B.A II	वस्तुशास्त्राचे मूळ.	22/09/08	Yesugade	06/10/08	
5	येवले सुभाष उमेश जगदीश	B.A II	भारतीय महाभूगोल.	22/09/08	Yevale	06/10/08	
6	देसाई खजाली लुणावत.	B.A I	राज मंत्र.	22/09/08	Desai	06/10/08	
शनिवार 06/10/08							
1	कदम सुरज शशिकुंत	B.A I	भौतिक भूगोल.	06/10/08	S.S. Kadam	13/10/08	}
2	साठवे रजित अकण	B.A III	डॉ. (आवेडकर आणि भारतीय राजवट)	06/10/08	R.Sathe	13/10/08	
3	राठे सुरज वसंत	B.A II	पर्यावरण भूगोल.	06/10/08	Rathe	13/10/08	
4	काठे सांडभ पोपट	B.A I	प्रा. भूगोल.	06/10/08	Prabhu	13/10/08	
5	साठवे रजित संजय	B.A III	M.P.S.C पर्यटन	06/10/08	S.S. Sathe	13/10/08	
6	अडके गणेश रघुनाथ	B.A II	सागर शास्त्र	06/10/08	A.D. A.D. A.D.	13/10/08	
7	जाधव आनाराम भिमसिंग	B.A II	मानवी भूगोल.	06/10/08	S.B. Jadhav	13/10/08	
8	दळवी अभिजित दत्तात्रे.	B.A III	मानसालीले देव.	06/10/08	Adalwar	13/10/08	

IQAC CO-ORDINATOR
Y.C. COLLEGE, ISLAMPU

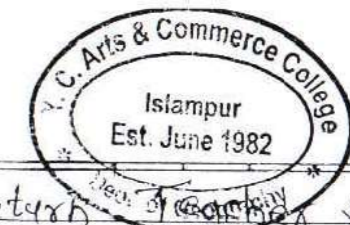
Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang

DEPARTMENTAL - LI LIBRARY

2019-20-2020

No.	Student Name	class	Book Name	Pat	Date of Issue	Student sign.	Date of Return	Teacher sign.
शनिवार 03/08/2019								
1)	जाधव शांताशम भिमसिंग	B.A.III	शांतामित्र	0	03/08/2019	S. B. Jadhav	10/08/2019	[Signature]
2)	बाबूर शेहन प्रकारा	B.A.I	प्राकृतिक भूगोल	0	03/08/2019	P. Parabur	10/08/2019	
3)	कुरुकुटे जेठा धर्मेंद्र	B.A.III	डॉ. आंबेडकर आणि भारतीय राज्यघटना	0	03/08/2019	N. D. Kurkute	10/08/2019	
4)	चव्हाण गणेशराजे सुरेश	B.A.I	मनोरंजक खगोलशास्त्र	0	03/08/2019	G. Chavan	10/08/2019	
5)	माली मोहिनी विनाश	B.A.III	M.P.S.C. पॅनर	0	03/08/2019	M. V. Mali	10/08/2019	
6)	तांबळे दिना गणी	B.A.II	सागरशास्त्र	0	03/08/2019	H. G. Tamboli	10/08/2019	
7)	डांगे विशाल शिंताशम	B.A.I	भूरूपशास्त्र व हवामानशास्त्र	0	03/08/2019	V. Dange	10/08/2019	
शनिवार 10/08/2019								
1)	वायदंडे स्वप्निल गणेशकुमार	B.A.II	सागरशास्त्र	1	10/08/2019	W. V. Vaidande	24/08/2019	[Signature]
2)	इनामदार रमजान महिबुब	B.A.I	भारताचा भूगोल	1	10/08/2019	I. Namdar	24/08/2019	
3)	मुलाणी अल्फाज फिरोज	B.A.III	भारतीय देव	1	10/08/2019	M. Mulani	24/08/2019	
4)	कांबळे कार्तिक शाशिकांत	B.A.I	भौतिक भूगोल	1	10/08/2019	K. Kamble	24/08/2019	
5)	शुतार लक्ष्मी शंकर	B.A.II	मानवी भूगोल	1	10/08/2019	S. Shutar	24/08/2019	
6)	पाटील उद्दय उल्म	B.A.I	प्राकृतिक भूगोल	1	10/08/2019	P. Patil	24/08/2019	
7)	परीट लीनाली नामदेव	B.A.III	उपयोजित भूगोल	1	10/08/2019	P. Parit	24/08/2019	
8)	पाटील उमेश बाळकृष्ण	B.A.III	संशोधन पद्धती	1	10/08/2019	P. Patil	24/08/2019	
शनिवार 24/08/2019								
1)	पाटील कपिल महादेव	B.A.I	मनोरंजक खगोलशास्त्र	2	24/08/2019	P. Patil	31/08/2019	[Signature]
2)	रकटे अमृता दिनकर	B.A.III	शाधनसंपत्ती भूगोल	2	24/08/2019	A. D. R.	31/08/2019	
3)	कदम ऋषीकेश जानंदराव	B.A.II	मानवी भूविज्ञान	2	24/08/2019	K. Kadam	31/08/2019	
4)	चौधुरे तेजस विजय	B.A.II	पर्यावरण अभ्यास	2	24/08/2019	C. Chaudhure	31/08/2019	
5)	शठोड श्रीदेवी पांडुरंग	B.A.III	व्यापारी भूगोल	2	24/08/2019	S. Sheth	31/08/2019	
6)	पोतदार ओमकार शंजेंद्र	B.A.II	भूगोलशास्त्र व शिवाबा कोश	2	24/08/2019	P. Potdar	31/08/2019	
7)	पाटील पूजा जयवंत	B.A.I	प्राकृतिक भूगोल	2	24/08/2019	P. Patil	31/08/2019	
शनिवार 31/08/2019								
1)	सांडगे प्रमोदी मधुकर	B.A.III	जैविक भूगोल	31	31/08/2019	S. Sandge	07/09/2019	[Signature]
2)	पळ्हाकर स्वप्निल मजय	B.A.II	कृषी भूगोल	31	31/08/2019	P. Palhakar	07/09/2019	
3)	पाटील शेखल जयवंत	B.A.I	भूरूपशास्त्र व हवामानशास्त्र	31	31/08/2019	P. Patil	07/09/2019	
4)	पटवकर फैज शाहीद	B.A.I	भारताचा भूगोल	31	31/08/2019	P. Patwardhan	07/09/2019	
5)	सावंत रणजित वसंतराव	B.A.III	प्रात्यक्षिक भूगोल	31	31/08/2019	S. Sawant	07/09/2019	
6)	जाधव संस्था सतीश	B.A.II	मानवी भूगोल	31	31/08/2019	J. Jadhav	07/09/2019	

[Signature]
 IQAC CO-ORDINATOR
 Y.C. COLLEGE, ISLAMPUR
 [Signature]
 Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
 URUN ISLAMPUR, (Dist. Sangli)

No.	Student Name	Class	Book Name	Date	Date of Issue	Student Sign	Date of Return	Teacher's Sign
शनिवार 07/09/2019								
1)	शेखुगड सोमनाथ भानुदास	B.A.III	घटनर	07	07/09/2019	Shekugade	14/09/2019	St. Anne
2)	पवार शैलेश सुभाष	B.A.I	भारताचा भूगोल	07	07/09/2019	Sshavan	14/09/2019	
3)	खराड स्नेहल कृष्णा	B.A.II	पर्यावरण अभ्यास	07	07/09/2019	Shkhande	14/09/2019	
4)	शहा मीना शीतल	B.A.I	भौतिक भूगोल	07	07/09/2019	MShaha	14/09/2019	
5)	किशागर प्रसाद दिपक	B.A.II	मानवी भूगोल	07	07/09/2019	Pashigkar	14/09/2019	
6)	येवले उमेश जनादन	B.A.III	G.I.S	07	07/09/2019	Uyvale	14/09/2019	
शनिवार 14/09/2019								
1)	शिंदे प्रथमेश प्रदिप	B.A.I	कृषी भूगोल	14	14/09/2019	Shinde	21/09/2019	St. Anne
2)	बाबर रोहन प्रकाश	B.A.I	प्राकृतिक भूगोल	14	14/09/2019	Babar	21/09/2019	
3)	ठाटे सुरज वसंत	B.A.III	आपला संसद	14	14/09/2019	Thate	21/09/2019	
4)	जाधव तुषार दिलीप	B.A.II	मानवी भू विज्ञान	14	14/09/2019	Jadhav	21/09/2019	
5)	जाधव शीताराम भिमसिंग	B.A.III	संपूर्ण विज्ञान	14	14/09/2019	Jadhav	21/09/2019	
6)	व्हाना गणेशराज सुरेश	B.A.I	मनोरंजक खगोलशास्त्र	14	14/09/2019	Vhanan	21/09/2019	
7)	पाटील शुभम राजेंद्र	B.A.II	सागरशास्त्र	14	14/09/2019	Patil	21/09/2019	
शनिवार 21/09/2019								
1)	कांबळे शैलेश वीपट	B.A.II	सागरशास्त्र	21	21/09/2019	Kambale	28/09/2019	St. Anne
2)	डांगे विशाल सिताराम	B.A.I	भारताचा भूगोल	21	21/09/2019	Vsdeuge	28/09/2019	
3)	शेख शमशाद माझीद	B.A.II	कृषी भूगोल	21	21/09/2019	Shshaiqb	28/09/2019	
4)	कुरकुटे नेहा धमेंद्र	B.A.III	भारताची राज्यघटना व प्रशासन	21	21/09/2019	N.P. Kurkute	28/09/2019	
5)	भाळो मीहिमी विलास	B.A.III	पर्यावरण परिस्थितीची	21	21/09/2019	M.V. Mali	28/09/2019	
6)	इनामदार रमजान महिबुब	B.A.I	भौतिक भूगोल	21	21/09/2019	Inamdar	28/09/2019	
7)	मुलाणी अल्फाज फिरोज	B.A.III	विज्ञान आणि तंत्रज्ञान	21	21/09/2019	Mulani	28/09/2019	
शनिवार 28/09/2019								
1)	परीट सोनाली नमदेव	B.A.III	माझा संघर्ष	28	28/09/2019	SNParit	05/10/2019	St. Anne
2)	पाटील उमेशा बालकृष्ण	B.A.III	द्वितीय महायुद्ध	28	28/09/2019	Patil	05/10/2019	
3)	कांबळे कार्तिक शशीकांत	B.A.I	मनोरंजक खगोलशास्त्र	28	28/09/2019	Kambale	05/10/2019	
4)	सकटे त्रेश्वरीकाश प्रकाश	B.A.II	पर्यावरण अभ्यास	28	28/09/2019	Sakate	05/10/2019	
5)	पाटील अक्षय उत्तम	B.A.I	प्राकृतिक भूगोल	28	28/09/2019	Patil	05/10/2019	
6)	सकटे अमृता दिनकर	B.A.III	प्रात्यक्षिक भूगोल	28	28/09/2019	A.D.R.	05/10/2019	
7)	कुरकुटे रजनी धमेंद्र	B.A.II	सागरशास्त्र	28	28/09/2019	Kurkute	05/10/2019	
8)	पाटील कपिल महादेव	B.A.I	भूरूपशास्त्र व हवामानशास्त्र	28	28/09/2019	Patil	05/10/2019	

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sangli)

IOAC CO-ORDINATOR

Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Page No. _____
Date _____

कॉलेजचे नाव -० यशवतराव चव्हाण
महाविद्यालय उरुण इस्लामपुर.

विद्यार्थीनीचे नाव -० मोहिनी विलास
माळी.

विषय -० भूगोल , पेपर - 7

घटकाचे नाव -० नैऋत्य मान्सून
आणि नैऋत्य काळातील भारतातील
हवामानाची परिस्थिती.
(होम असायमेंट)

विभाग प्रमुख -० सचिन हुदले...

मार्गदर्शक -० अभय पाटील...

सन - 2019 - 20

यशवंतराव चव्हाण महाविद्यालय

उत्तरा - इरलासपुर

विषय - भूगोल पेपर - 9 [होम असायमेंट]

घटकाचे नाव - संशोधनाचे प्रकार

विद्यार्थ्याचे नाव - पुनाली मधुकर सांडगे

माहिती - पूजा पाटील

विभागाचे मुख्या - सचिन इंदले

सन - 2019 - 20

कॉलेजचे नाव - ० यशवंतराव चव्हाण
महाविद्यालय उरुण इस्लामपूर....

विद्यार्थीनीचे नाव - ० मोहिनी विभास
माळी....

विषय - भूगोल पेपर - ४

घटकाचे नाव - ० शक्तीसाधन (खनिज तेलाचे
वितरण) [होम असायमेंट]

विभागा प्रमुख - ० सचिन हुदने....

मार्गदर्शक - ० सुशांत तांदेळ

सन - 2019-20

संस्कृत कला व वाणिज्य
उर-लामपुर

सन - 2018 - 19

वि. नाव. = शुभम शिवार्जु गाथकवाड

विषय = संशोधन भूगोल

वर्ग = B.A. III

मार्गदर्शक = प्रा. डा. के. रावकर (सर)
[होम अससिस्टेंट]

सेमिनार विषय = संशोधन आरारनड्याच्या
पाथ्या.

विभाग प्रभुरव = प्रा. डॉ. राज. पी. हुदले (६)

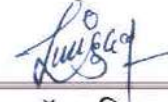
यशवंतराव चव्हाण महाविद्यालय, इस्लामपूर

भूगोलशास्त्र विभाग

शैक्षणिक अभ्यास सहल वृत्तांत

सन २०१५ - १६

सन २०१५ - १६ या शैक्षणिक वर्षात भूगोलशास्त्र विभागाने सालाबाद प्रमाणे भूगोलशास्त्र पेपर क्र. १४ (प्रात्यक्षिक पेपर २) च्या अभ्यासक्रमानुसार दिनांक १८ जानेवारी २०१६ ते २१ जानेवारी २०१६ या कालावधीमध्ये शैक्षणिक अभ्यास सहल आयोजित केली होती. यासाठी कर्नाटकातील विविधतेने नटलेला व ऐतिहासिक पार्श्वभूमी असलेला विजापूर, अलमट्टी, कुडालसंगम, बदामी, हम्पी, सिरसी, याना, जोग फॉल, मुरडेश्वर, गोकर्ण हा भाग निवडला. या सहलीसाठी विभागातील विद्यार्थ्यांचा उस्फुर्त सहभाग मिळाला. विभागातील एकूण २३ विद्यार्थी सदर अभ्यास सहलीमध्ये सहभागी झाले. भूगोलशास्त्र पेपर क्र. १४ (प्रात्यक्षिक पेपर २) अभ्यासक्रमाच्या अनुषंगाने सदर सहलीचा शैक्षणिक अभ्यास सहल वृत्तांत (अहवाल) विद्यार्थ्यांनी शिवाजी विद्यापीठास सादर केला. यासाठी विभागातील सहकारी प्रा. आर. व्ही. पाटील व प्रा. अभय पाटील यांचे सहकार्य मिळाले, त्याबरोबर या सर्व कामी महाविद्यालयाचे प्राचार्य श्री. बी.एस. काळे सर यांचे मार्गदर्शन व प्रोत्साहन मिळाले.

प्रा. डॉ. सचिन हुदले
विभाग प्रमुख
भूगोलशास्त्र विभाग

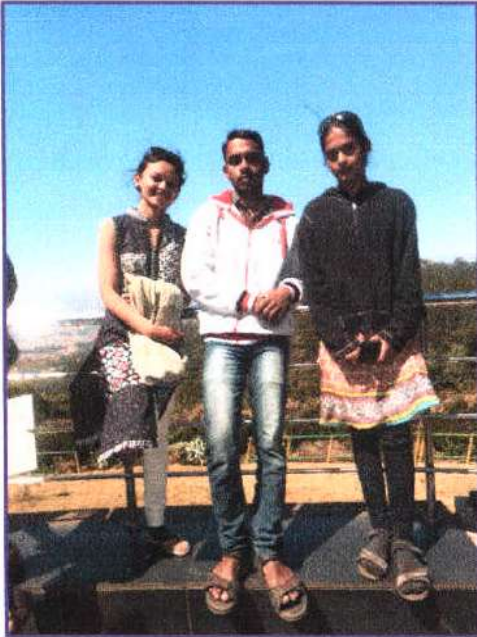
यशवंतराव चव्हाण महाविद्यालय, इस्लामपूर

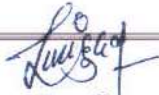
भूगोलशास्त्र विभाग

शैक्षणिक अभ्यास सहल वृत्तांत

सन २०१६ - १७

भूगोलशास्त्र विभागाने सालाबाद प्रमाणे सन २०१६ - १७ या शैक्षणिक वर्षात ही भूगोलशास्त्र पेपर क्र. १४ (प्रात्यक्षिक पेपर २) च्या अभ्यासक्रमानुसार दिनांक १५ जानेवारी २०१७ ते २१ जानेवारी २०१७ या कालावधीमध्ये शैक्षणिक अभ्यास सहल आयोजित केली होती. यासाठी कर्नाटकातील विविधतेने नटलेला व ऐतिहासिक पार्श्वभूमी असलेला म्हैसूर, उटी, श्रवणबेळगोळ, होळीबीड-बेलूर, धर्मस्थळ, उडपी, मुरडेश्वर गोकर्ण हा भाग निवडला. या सहलीसाठी विभागातील विद्यार्थ्यांचा उस्फुर्त सहभाग मिळाला. विभागातील विद्यार्थ्यांच्या बरोबरच महाविद्यालयातील इतर विभागातील विद्यार्थी मिळून एकूण २२ विद्यार्थी सदर अभ्यास सहलीमध्ये सहभागी झाले. भूगोलशास्त्र पेपर क्र. १४ (प्रात्यक्षिक पेपर २) अभ्यासक्रमाच्या अनुषंगाने सदर सहलीचा शैक्षणिक अभ्यास सहल वृत्तांत (अहवाल) विद्यार्थ्यांनी शिवाजी विद्यापीठास सादर केला. यासाठी विभागातील सहकारी प्रा. आर. व्ही. पाटील व प्रा. अभय पाटील यांचे सहकार्य मिळाले, त्याबरोबर या सर्व कामी महाविद्यालयाचे प्राचार्य श्री. बी.एस काळे सर यांचे मार्गदर्शन व प्रोत्साहन मिळाले.

प्रा. डॉ. सचिन हुदले
विभाग प्रमुख
भूगोलशास्त्र विभाग

यशवंतराव चव्हाण महाविद्यालय, इस्लामपूर

भूगोलशास्त्र विभाग

शैक्षणिक अभ्यास सहल वृत्तांत

सन २०१७ - १८

भूगोलशास्त्र विभागाने सालाबाद प्रमाणे सन २०१७ - १८ या शैक्षणिक वर्षात ही भूगोलशास्त्र पेपर क्र. १४ (प्रात्यक्षिक पेपर २) च्या अभ्यासक्रमानुसार दिनांक २३ डिसेंबर २०१७ ते २६ डिसेंबर २०१७ या कालावधीमध्ये शैक्षणिक अभ्यास सहल आयोजित केली होती. यासाठी कर्नाटकातील विविधतेने नटलेला व ऐतिहासिक पार्श्वभूमी असलेला विजापूर, अलमट्टी, कुडालसंगम, बदामी, हम्पी, सिरसी, याना, जोग फॉल, मुरडेश्वर, गोकर्ण हा भाग निवडला. या सहलीसाठी विभागातील विद्यार्थ्यांचा उत्फुर्त सहभाग मिळाला. विभागातील एकूण १८ विद्यार्थी सदर अभ्यास सहलीमध्ये सहभागी झाले. भूगोलशास्त्र पेपर क्र. १४ (प्रात्यक्षिक पेपर २) अभ्यासक्रमाच्या अनुषंगाने सदर सहलीचा शैक्षणिक अभ्यास सहल वृत्तांत (अहवाल) विद्यार्थ्यांनी शिवाजी विद्यापीठास सादर केला. यासाठी विभागातील सहकारी प्रा. आर. व्ही. पाटील व प्रा. अभय पाटील यांचे सहकार्य मिळाले, त्याबरोबर या सर्व कामी महाविद्यालयाचे प्राचार्य श्री. बी.एस. काळे सर यांचे मार्गदर्शन व प्रोत्साहन मिळाले.

प्रा. डॉ. सचिन हुदले

विभाग प्रमुख

भूगोलशास्त्र विभाग

यशवंतराव चव्हाण महाविद्यालय, इस्लामपूर

भूगोलशास्त्र विभाग

शैक्षणिक अभ्यास सहल वृत्तांत

सन २०१८ - १९

भूगोलशास्त्र विभागाने सालाबाद प्रमाणे सन २०१८ - १९ या शैक्षणिक वर्षात ही भूगोलशास्त्र पेपर क्र. १४ (प्रात्यक्षिक पेपर २) च्या अभ्यासक्रमानुसार दिनांक ५ जानेवारी २०१९ ते १० जानेवारी २०१९ या कालावधीमध्ये शैक्षणिक अभ्यास सहल आयोजित केली होती. यासाठी कर्नाटकातील विविधतेने नटलेला व ऐतिहासिक पार्श्वभूमी असलेला विजापूर, अलमट्टी, कुडालसंगम, बदामी, हम्पी, हरिहर, जोग फॉल, मुरडेश्वर, गोकर्ण, याना हा भाग निवडला. या सहलीसाठी विभागातील विद्यार्थ्यांचा उस्फुर्त सहभाग मिळाला. विभागातील एकूण १६ विद्यार्थी सदर अभ्यास सहलीमध्ये सहभागी झाले. भूगोलशास्त्र पेपर क्र. १४ (प्रात्यक्षिक पेपर २) अभ्यासक्रमाच्या अनुषंगाने सदर सहलीचा शैक्षणिक अभ्यास सहल वृत्तांत (अहवाल) विद्यार्थ्यांनी शिवाजी विद्यापीठास सादर केला. यासाठी विभागातील सहकारी प्रा. आर. व्ही. पाटील व प्रा. अभय पाटील यांचे सहकार्य मिळाले, त्याबरोबर या सर्व कामी महाविद्यालयाचे प्रभारी प्राचार्य डॉ. ए. एम. जाधव सर यांचे मार्गदर्शन व प्रोत्साहन मिळाले.

प्रा. डॉ. सचिन हुदले

विभाग प्रमुख

भूगोलशास्त्र विभाग

यशवंतराव चव्हाण महाविद्यालय, इस्लामपूर

भूगोलशास्त्र विभाग

शैक्षणिक अभ्यास सहल वृत्तांत

सन २०१९ - २०

भूगोलशास्त्र विभागाने सालाबाद प्रमाणे सन २०१९ - २० या शैक्षणिक वर्षात ही भूगोलशास्त्र पेपर क्र. १४ (प्रात्यक्षिक पेपर २) च्या अभ्यासक्रमानुसार दिनांक ०७ जानेवारी २०२० ते १२ जानेवारी २०२० या कालावधीमध्ये शैक्षणिक अभ्यास सहल आयोजित केली होती. यासाठी कर्नाटकातील विविधतेने नटलेला व ऐतिहासिक पार्श्वभूमी असलेला विजापूर, अलमट्टी, कुडालसंगम, बदामी, हम्पी, हरिहर, जोग फॉल, मुरडेश्वर, गोकर्ण, याना हा भाग निवडला. या सहलीसाठी विभागातील विद्यार्थ्यांचा उत्फुर्त सहभाग मिळाला. विभागातील एकूण १५ विद्यार्थी सदर अभ्यास सहलीमध्ये सहभागी झाले. भूगोलशास्त्र पेपर क्र. १४ (प्रात्यक्षिक पेपर २) अभ्यासक्रमाच्या अनुषंगाने सदर सहलीचा शैक्षणिक अभ्यास सहल वृत्तांत (अहवाल) विद्यार्थ्यांनी शिवाजी विद्यापीठास सादर केला. यासाठी विभागातील सहकारी प्रा. अभय पाटील, प्रा. सुशांत तांदळे, प्रा. कु. पूजा पाटील यांचे सहकार्य मिळाले, त्याबरोबर या सर्व कामी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. ए. एम. जाधव सर यांचे मार्गदर्शन व प्रोत्साहन मिळाले.

प्रा. डॉ. सचिन हुदले
विभाग प्रमुख
भूगोलशास्त्र विभाग

यशवंतराव चव्हाण महाविद्यालय, इस्लामपूर

भूगोल विभाग

प्रश्नसंच

विषय - भूरूपशास्त्र

बी.ए.भाग १, सेमिस्टर १, पेपर - १

- १) भूरूपशास्त्र ही .....भूगोलाची एक उपशाखा आहे.
A) प्राकृतिक B) मानवी C) नागरी D) आर्थिक
- 2) पृथ्वीवरील भूरूपांची उत्पत्ती व विकास यांचे शास्त्रीय विवेचन म्हणजे ..... होय.
A) खगोलशास्त्र B) भूरूपशास्त्र C) नागरीशास्त्र D) अर्थशास्त्र
- ३) भूखंड व महासागरतट हे .....श्रेणीची भूरूपे आहेत.
A) प्रथम B) द्वितीय C) तृतीय D) यांपैकी नाही
- 4).....श्रेणीच्या भूरूपांची निर्मिती प्रामुख्याने अंतर्गत शक्तीमुळे होते.
A) प्रथम B) द्वितीय C) तृतीय D) यांपैकी नाही
- 5) होबळमानाने पृथ्वीवर .....टक्के भाग पाण्याने तर..... टक्के भाग जमिनीने व्यापलेला आहे.
A) 30,70 B) 29,71 C) 71,29 D) 75,25
- 6) पृथ्वीच्या उत्तरगोलार्धात पाण्यापेक्षा जमिनीचे प्रमाण जास्त आहे, म्हणून या गोलार्धास .....म्हणतात.
A) भूगोलार्ध B) जलगोलार्ध C) उत्तर ध्रुव D) दक्षिणध्रुव
- 7) पृथ्वीच्या दक्षिणगोलार्धात जमिनीपेक्षा पाण्याचे प्रमाण जास्त आहे, म्हणून या गोलार्धास .....म्हणतात.
A) भूगोलार्ध B) जलगोलार्ध C) उत्तर ध्रुव D) दक्षिण ध्रुव
- 8).....हे सर्वात मोठे भूखंड आहे.
A) उत्तर अमेरिका B) ऑस्ट्रेलिया C) आशिया D) आफ्रिका
- 9).....हे सर्वात लहान भूखंड आहे.
A) उत्तर अमेरिका B) ऑस्ट्रेलिया C) आशिया D) आफ्रिका
- 10) महासागरामध्ये सर्वात मोठा महासागर.....आहे.
A) पॅसिफिक महासागर B) अटलांटिक महासागर
C) हिंदी महासागर D) बंगालचा महासागर
- 11) महासागरामध्ये सर्वात लहान महासागर..... आहे.
A) पॅसिफिक महासागर B) अटलांटिक महासागर
C) हिंदी महासागर D) बंगालचा महासागर
- 12) क्षेत्रान्ती आलेख ..... यांनी तयार केला.
A) लॉथिअन ग्रीन B) जॉन मरे C) मॉरगन D) अल्फ्रेड वेगनर
- 13) जगातील सर्वात उंच शिखर..... आहे.
A) कळसुबाई B) सातपुडा C) माऊंट एव्हरेस्ट D) मरीयाना

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, Dist. Sangli

CO-ORDINATOR
COLLEGE, ISLAMPUR

29) रूंद दरी हे नदीच्या ..... टप्प्यात तयार होणारे भूरूप आहे.

A) पहिल्या B) दुसऱ्या C) तिसऱ्या D) चौथ्या

30) त्रिभुज प्रदेश हे नदीच्या ..... टप्प्यात तयार होणारे भूरूप आहे.

A) पहिल्या B) दुसऱ्या C) तिसऱ्या D) चौथ्या

Answer Key

1.A 2.B 3.A 4.B 5.C 6.A 7.B 8.C 9.B 10.A 11.C 12.B 13.C
14.A 15.D 16.C 17.C 18.D 19.A 20.B 21.D 22.D 23.C 24.A 25.A 26.B
27.C 28.A 29.B 30.C

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, Dist. Sangli

यशवंतराव चव्हाण महाविद्यालय, इस्लामपूर
भूगोल विभाग
प्रश्नसंच
विषय - राजकीय भूगोल
बी.ए.भाग 3, सेमिस्टर 6, पेपर क्रमांक - 12

प्रकरण क्रमांक एक - राजकीय भूगोल विषय प्रवेश

- १) राजकीय भूगोल ही मानवी भूगोलाची महत्त्वाची शाखा आहे.
- २) ऑरिस्टॉटल हा ग्रीक होता.
- ३) पर्यावरण निश्चयवादाची विचारसरणी रॅटझेल् या शास्त्रज्ञाने मांडली.
- ४) पर्यावरण निश्चयवादाची विचारसरणी इसवी सन १८९७ मध्ये जर्मन भूगोल शास्त्रज्ञ फेड्रिक रॅटझेल् यांनी लिहिलेल्या Politische Geographie या ग्रंथातून स्पष्ट केली.
- ५) ऑरिस्टॉटल यांनी सुप्रसिद्ध Polities या ग्रंथातून आदर्श राज्याची संकल्पना मांडली.
- ६) रोमन साम्राज्याच्या न्हासानंतर युरोपमध्ये भौगोलिक अध्ययनाच्या अंधकार युगास सुरुवात झाली. हे युग १००० वर्षे राहिले.
- ७) राजकीय भूगोल हा मानवाच्या क्रिया संघटना व नैसर्गिक पर्यावरण यांच्यातील परस्पर संबंधाचे अध्ययन करणारा विषय म्हणून ओळखला जातो.
- ८) हार्टशोन शास्त्रज्ञांनी राजकीय भूगोलाची सत्ता ऐतिहासिक स्वरूपशास्त्र कार्यात्मक हे चार दृष्टिकोन मानले आहेत.

९) व्हिटलेसी या शास्त्रज्ञाच्या The earth and state या ग्रंथात नॅशनलस्टेटच्या संदर्भात केलेले विवेचन प्राचीन गोष्टीकडे लक्ष वेधणारे आहे.

१०) कार्यात्मक दृष्टिकोनाची संकल्पना हार्टशोन यांनी मांडली.

प्रकरण क्रमांक दोन - प्रमुख संकल्पना व राजकीय भूगोलाचे घटक

- १) राज्य या संज्ञेचा प्रयोग ऑरिस्टॉटल या शास्त्रज्ञाने केला.
- २) मंगोलिया देशाचे स्थान भूखंडीय स्वरूपाचे आहे.
- ३) फ्रान्स या देशाची बाह्यकृती एकसंध आहे.
- ४) संयुक्त संस्थाने व मेक्सिको या देशांची सीमा नदी ने निश्चित केली आहे.
- ५) झांबिया व झिंबाब्वे या दोन देशांची सीमा वाळवंटी प्रकारची आहे.
- ६) भारत व म्यानमार या देशांची सीमा कोणत्या आराकान योमा पर्वताने निश्चित झाली आहे.

Principal

IQAC CO-ORDINATOR Yashwantrao Chavon Mahavidyalaya,
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR, DIST. SAHIB

३) १९१९ मध्ये मॅकिन्डर यांनी हृदयस्थल संकल्पना जगापुढे मांडली.

४) हृदयस्थल मर्म भूमीचा विस्तार उत्तरेस आर्क्टिक महासागर पासून दक्षिणेस इराणच्या पठारापर्यंत व पश्चिमेस होल्गा नदीपासून पूर्वेस लेना नदीपर्यंत आहे.

५) पृथ्वीवर महासागराने ३/४ भाग व्यापलेला आहे.

६) १९४५ मध्ये अमेरिकेने जपानच्या हिरोशिमा व नागासाकी या दोन देशांवर अणुबाँब टाकले.

७) स्पाईकमन या शास्त्रज्ञाने वैश्विक लष्करी डावपेचच्या दृष्टीने एक सिद्धांत मांडला.

८) स्पाईकमन यांनी १९४२ मध्ये American strategy in world politics हा ग्रंथ लिहिला.

९) इसवी सन १९१९ मध्ये मॅकिन्डर यांनी लोकतंत्रात्मक आदर्श यथार्थता हा ग्रंथ लिहिला.

१०) स्पाईकमन यांनी लष्करी डावपेचाविषयी रिमलॅंड हा सिद्धांत जगापुढे मांडला.

प्रकरण क्रमांक चार भू-राजकीय प्रश्न (समस्या)

१) मॅकमोहन रेषा हिमालय पर्वतातून गेली आहे.

२) मॅकमोहन रेषेची लांबी 1150 किलोमीटर आहे.

३) भारत व पाकिस्तान सीमा रेडक्लिफ आयोगाने निश्चित केली आहे.

४) कृष्णा नदी मच्छलीपट्टण जवळ बंगालच्या उपसागरास मिळते.

५) फराक्का धरण गंगा नदीवर आहे.

६) भारत व चीन यांच्यामधील सीमा जम्मू-काश्मीर, हिमाचल प्रदेश, उत्तरांचल व अरुणाचल प्रदेश या राज्यांना लागून आहे.

७) स्वातंत्र्य पूर्वी भारत -चीन दरम्यान तिबेट हा उत्पारोधी विभाग (buffer zone) होता.

८) इसवी सन 1962 मध्ये चीनने भारतावर आक्रमण केले.

९) जम्मू-काश्मीर हे भारतातील सहावे मोठे राज्य असून याचे एकूण क्षेत्रफळ 2,22,236 चौरस किलोमीटर आहे.

१०) महाराज गुलाब सिंग यांनी जम्मू काश्मीरचा भाग ब्रिटिशांशी केलेल्या मैत्री कराराने 1849 मध्ये भारतात आणला.

११) कृष्णा ही महाराष्ट्र, कर्नाटक आंध्र प्रदेश या तीन महत्त्वाच्या राज्यातून वाहणारी नदी आहे.

१२) कृष्णेच्या खोऱ्याचे एकूण क्षेत्र 2.59 लक्ष चौरस किलोमीटर आहे.

यशवंतराव चव्हाण महाविद्यालय, इस्लामपूर

भूगोल विभाग

प्रश्नसंच

विषय - भूरूपशास्त्र

बी.ए. भाग १, सेमिस्टर १, पेपर - १

प्रकरण १

भूरूपशास्त्राची ओळख
(Introduction to Geomorphology)

प्रश्न : १ भूरूप शास्त्राच्या व्याख्या लिहा आणि भूरूप शास्त्राची व्याप्ती विशद करा.

उत्तर : प्रस्तावना (Introduction)

भूगोलशास्त्र ही सर्व शास्त्रांची जननी आहे असे म्हटले जाते. प्राकृतिक भूगोल व मानवी भूगोल या भूगोलशास्त्राच्या दोन प्रमुख व महत्वाच्या शाखा आहेत. त्यापैकी प्राकृतिक भूगोल ही अंत्यत महत्वाची शाखा असून यामध्ये पृथ्वीच्या निर्मितीपासून पृथ्वीवर व पृथ्वीव्या अवतीभवती जी घटनादृश्ये घडतात त्या सर्वांचा अभ्यास प्रामुख्याने केला जातो. थोडक्यात, पृथ्वीच्या शिलावरण, जलावरण व वातावरण या सर्व आवरणामध्ये घडणाऱ्या गोष्टींचा अभ्यास भूगोलाच्या प्राकृतिक भूगोल या शाखेत केला जातो. प्राकृतिक भूगोलाच्या वाढत्या व्याप्तीमुळे वरील प्रत्येक आवरणासंबंधी अभ्यास करणाऱ्या स्वतंत्र ज्ञानशाखा बनल्या आहेत. यापैकी शिलावरणाचा स्वतंत्रपणे अभ्यास करणारी 'भूरूपशास्त्र' (Geomorphology) ही एक ज्ञानशाखा असून ती प्राकृतिक भूगोलाची एक उपशाखा आहे.

□ भूरूपशास्त्राचा अर्थ आणि व्याख्या (Meaning & Definitions of Geomorphology)

भूरूपशास्त्र (Geomorphology) या शब्दाची उत्पत्ती ही ग्रीक भाषेतील तीन शब्दांच्या सहाय्याने झालेली आहे. यापैकी Geo म्हणजे पृथ्वी (Earth), Morphe म्हणजे रूप किंवा आकार (Form) आणि Logos म्हणजे शास्त्र किंवा शास्त्रीय वर्णन (Science) यावरून पृथ्वीवरील भूरूपांचा अभ्यास करणारे शास्त्र म्हणजे 'भूरूपशास्त्र' अशी संज्ञा तयार झाली आहे. अधिक अचूकपणे सांगायचावे झाल्यास रूप किंवा आकार (Form) याचा अर्थ पृथ्वीवरील भूउठाव असा आहे. थोडक्यात, या ज्ञानशाखेत शिलावरणातील उंचखलपणात होणाऱ्या परिवर्तनाचा अभ्यास केला जातो. भूरूपशास्त्राच्या अनेक व्याख्या केल्या जातात त्यापैकी काही प्रमुख व्याख्या खालील प्रमाणे -

1. भूरूपांची उत्पत्ती, स्वरूप, विकास आणि उत्क्रांतीची प्रक्रिया यांच्या वर्णनावून पृथ्वीच्या भूपृष्ठाचा शास्त्रीय अभ्यास करणारी ज्ञानशाखा म्हणजे 'भूरूपशास्त्र' होय.
2. भूरूपांचा शास्त्रीय अभ्यास म्हणजे 'भूरूपशास्त्र' होय की ज्यामध्ये त्यांचा इतिहास आणि उत्पत्तीच्या प्रक्रियांचा समावेश केला जातो.
3. पृथ्वीच्या भूपृष्ठावरील भूउठावांचे अर्थशोधी वर्णन म्हणजे 'भूरूपशास्त्र' होय - पी. जी. वॉर्सेस्टर
4. भूरूपशास्त्र म्हणजे भूउठावांचे क्रमबद्ध वर्णन आणि विश्लेषण तसेच त्यांच्यातील बदलाची प्रक्रिया होय - ए. एल्. ब्लूम
5. पृथ्वीच्या प्राकृतिक रचनेचा किंवा भूकवचाचे स्वरूप व संरचना यांचा अभ्यास म्हणजे 'भूरूपशास्त्र' होय - डब्ल्यू. जी. मूर
6. भूरूपशास्त्र हे भूमिस्वरूपाचे शास्त्र असून त्यात प्रामुख्याने भूपृष्ठाचा आकार उत्पत्ती व उत्क्रांती यांचा समावेश होतो - सर डडले स्टॅप
7. पृथ्वीवरील भूरूपांची उत्पत्ती व विकास यांचे शास्त्रीय विवेचन म्हणजे 'भूरूपशास्त्र' होय - एफ्. जे. मॉकहाऊस

□ भूरूपशास्त्राची व्याप्ती (Scope of Geomorphology)

प्राकृतिक भूगोल व भूरूपशास्त्र यांचा अतिशय जवळचा सहसंबंध आहे. प्राकृतिक भूगोलाचीच भूरूपशास्त्र ही एक विकसित शाखा आहे. भूरूपशास्त्रात भूगोलशास्त्राच्या मदतीने भूपृष्ठाच्या विविध स्वरूपाचे विवेचन केले जाते. भूपृष्ठावर घडणाऱ्या क्रिया-प्रक्रिया यांचा अभ्यास या शास्त्रात केला जातो. याचबरोबर खडकांची उत्पत्ती, संरचना, त्यांचे वितरण व त्यातील खनिज द्रव्ये यांचाही अभ्यास करण्यात येतो. त्यांच्या आधाराने भूपृष्ठाखालील क्रिया-प्रक्रिया यांची माहिती मिळविता येते. या शास्त्रात पृथ्वीच्या अधःस्तराशी संबंधीत अधिक विवेचन केलेले असते. अशा प्रकारचा अभ्यास भूविज्ञानातपण केला जातो. भूरूपशास्त्राची व्याप्ती पुढील पायाभूत घटकांवर आधारलेली आहे.

1. भूउठाव व भूउठावांचे परिणाम आणि मापनश्रेणी
2. भूरूपाला आकार प्राप्त करून देणाऱ्या प्रक्रिया
3. भूरूपिक अध्ययनाच्या पद्धती

Principal

H:\Question Bank\geomorphology BA1 P1 C1.doc

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya

URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang)

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

5. पृथ्वीच्या प्राकृतिक रचनेचा किंवा भूकवचाचे स्वरूप व संरचना यांचा अभ्यास म्हणजे 'भूरूपशास्त्र' होय - डब्ल्यू. जी. मूर
6. भूरूपशास्त्र हे भूमिस्वरूपाचे शास्त्र असून त्यात प्रामुख्याने भूपृष्ठाचा आकार उत्पत्ती व उत्क्रांती यांचा समावेश होतो - एफ. जे. मॉकहाऊस
7. पृथ्वीवरील भूरूपांची उत्पत्ती व विकास यांचे शास्त्रीय विवेचन म्हणजे 'भूरूपशास्त्र' होय - एफ. जे. मॉकहाऊस
- भूरूपशास्त्राचे**

स्वरूप (Nature of Geomorphology)

भूरूपशास्त्र ही प्राकृतिक भूगोलाची एक महत्त्वाची शाखा असून प्राचीन काळापासून ते आजपर्यंत या विषयात अनेक बदल होत गेले, तसेच या विषयाचे अभ्यासक्षेत्र विस्तारत जाऊन अनेक नवनविन विचारप्रवाह या विषयात समाविष्ट होत गेले. या विषयाच्या अभ्यास पद्धतीत जसजसा बदल होत गेला तसतसे या विषयाचे स्वरूप देखील बदलत गेले. भूरूपशास्त्राच्या या बदलत्या स्वरूपाचा संक्षिप्त आढावा पुढील प्रमाणे -

- 1. निरीक्षणात्मक स्वरूप :** भूरूपशास्त्रात भूपृष्ठ रचना, भूरूपे, खंड आणि महासागर यांची वैशिष्ट्ये, वितरण, तसेच भूपृष्ठात बदल घडवून आणण्याची शक्ती, त्यांपासून निर्माण होणारी भूरूपे, निरनिराळे उठाव, त्यामध्ये बदल घडवून आणणारी कारके, इ. अनेक घटकांचा निरीक्षणावर आधारित अभ्यास केला जातो. हे सर्व विषय प्रत्यक्ष निरीक्षण करून समजून घेता येतात. शास्त्रीय पद्धतीने अभ्यास करून निष्कर्ष काढण्यासाठी निरीक्षणावर आधारित माहिती मोठ्या प्रमाणात उपयुक्त ठरते. यामुळे या विषयाला निरीक्षणात्मक स्वरूप प्राप्त झाले आहे.
- 2. वर्णनात्मक स्वरूप :** निरीक्षणाद्वारे प्राप्त झालेल्या माहितीचा पद्धतशीर अभ्यास करण्यासाठी वर्णनात्मक पद्धती उपयुक्त ठरते. यासाठी निरीक्षणावरून मिळालेल्या माहितीच्या आधारे नकाशे, आराखडे, आकृत्या, तयार कराव्या लागतात व त्यांच्या सहाय्याने संबंधीत विषयाचे चांगल्या प्रकारे वर्णन करता येते. यामुळे या विषयाला वर्णनात्मक स्वरूप प्राप्त होते.
- 3. विश्लेषणात्मक स्वरूप :** प्रत्येक विषयाचे अध्ययन हे विश्लेषणात्मक पद्धतीने केले जाते. म्हणजेच प्रत्येक विषयाच्या अध्ययनामध्ये विश्लेषणाला अधिक महत्त्व आहे. भूरूपशास्त्रात देखील समाविष्ट अभ्यास घटकांचे निरीक्षण केल्यानंतर विश्लेषण केले जाते. त्यामुळे भूरूपशास्त्राला विश्लेषणात्मक स्वरूप प्राप्त झाले आहे.
- 4. सांख्यिकी स्वरूप :** सद्यस्थितीत भूरूपशास्त्रात मोठ्या प्रमाणात सांख्यिकीचा वापर होऊ लागल्याने या विषयाला सांख्यिकी स्वरूप प्राप्त झाले आहे. भूपृष्ठावर आणि भूपृष्ठांतर्गत कार्य करणाऱ्या शक्ती, त्यांची तीव्रता, विविध उठाव, त्यांची लांबी, रुंदी, उंची, वाहकशक्तीच्या कारकांमुळे भूपृष्ठ व उठावात होणारे बदल, इ. च्या अभ्यासात आता बऱ्याच प्रमाणात सांख्यिकी पद्धतीचा उपयोग होत आहे. भूरूपशास्त्राच्या अभ्यासात प्रत्येक गोष्टीचे मोजमाप आवश्यक असते. त्यामुळे या विषयाच्या अध्ययनात सांख्यिकी पद्धतीला अधिक महत्त्व येऊन भूरूपशास्त्रास सांख्यिकी स्वरूप प्राप्त झाले आहे.
- 4. वैज्ञानिक स्वरूप :** आजच्या काळात वैज्ञानिक प्रगती झपाट्याने होऊ लागली आहे. त्यामुळे एखादा अभ्यासविषय शास्त्रीय कसोटीवर तपासून निष्कर्ष काढणे यावर भर दिला जाऊ लागला आहे. कोणतीही गोष्ट का, कशी व कुठे घडते यामगील कार्यकारणभाव तपासला जाऊ लागला आहे. याचप्रकारे भूरूपशास्त्राला देखील एक वैज्ञानिक बँदक प्राप्त होऊन त्याचा शास्त्रीय कसोट्यांवर आधारित अभ्यास होऊ लागला आहे. त्यामुळे प्राकृतिक भूगोलाला वैज्ञानिक स्वरूप प्राप्त झाले आहे.

प्रश्न : 3 टिपा लिहा.

भूरूपशास्त्राचे महत्त्व

उत्तर : भूरूपशास्त्राचे महत्त्व (Significance of Geomorphology)

भूरूपशास्त्र हे भूरूपीय वैशिष्ट्यांच्या अभ्यासाचे शास्त्र असून मानवाशी तसेच मानवी संस्कृती व सांस्कृतिक पर्यावरणाशी त्याचा निकटचा संबंध येतो. याच सहसंबंधातून भूरूपशास्त्राच्या अभ्यासाचे महत्त्व पुढीलप्रमाणे सांगता येईल.

1. भूरूपीय वैशिष्ट्ये व पर्यावरण : नैसर्गिक व सांस्कृतिक पर्यावरणावर उठावांच्या वितरणाचा, पर्वत निर्माणकारी हालचाली, विविध कारकांच्या मार्फत होणारी खनन क्रिया व त्यामुळे भूपृष्ठावर निर्माण होणारी विविध भूरूपे यांचा परिणाम होतो. युवावस्थेत पर्वतीय भाग तीव्र उताराचे, अत्यंत ओबडधोबड व दुर्गम असतात. तेथील हवामानात भिन्नता असते. काही भागात दाट वनस्पती असतात. तेथील जमिन पडिक व नापिक असते. जमिनीची धूप, भूमिपात, इ. चा परिणाम मानवी जीवनावर होतो.

या उलट मैदानी प्रदेशातील पर्यावरण मानवी वसाहतीला अनुकूल असते. सुगमता, पाण्याची उपलब्धता, सुपीक जमिन, एकसंध भूपृष्ठ यामुळे येथील कृषी पर्यावरणही उत्तम असते.

पठारी प्रदेशात मोठ्या प्रमाणात खनिजांचे साठे आढळतात व त्यादृष्टीने त्यांना विशेष महत्त्व प्राप्त होते.

2. भूरूपशास्त्र व वाहतुक : रस्ते, लोहमार्ग व विमानतळ यांचे जाळे हे भूपृष्ठावरील विविध भूरूपीय वैशिष्ट्यांच्या वितरणाने निश्चित होते. रस्ते व लोहमार्ग निर्मितीसाठी योग्य मैदानी प्रदेश व कठिण खडकांची आवश्यकता असते. पर्वतीय प्रदेशात खडकाळ भूपृष्ठ, कठिण खडक, लहान मोठे उंचवट्याचे अडथळे यामुळे या भागात वाहतुक मार्गाचा विकास फारसा होत नाही. पर्वतीय प्रदेशात बोगदे काढणे, भराव टाकणे यासाठी प्रचंड खर्च होतो. त्यापेक्षा मैदानी प्रदेश व समुद्रकिनारी सखल भागात वाहतुकीच्या मार्गाचा मोठ्या प्रमाणात विकास होतो. वळवंटी प्रदेशात प्रतिकूल प्राकृतिक रचनेमुळे रस्ते, लोहमार्ग अत्यंत कमी असतात.

4. जागतिक स्थाननिश्चिती प्रणाली (जी. पी. एस्.) विषयक आधुनिक कल : जागतिक स्थाननिश्चिती प्रणाली ही भूसदर्भीय माहिती मिळवून देणारी प्रणाली आहे. त्यामुळे भूरूपशास्त्रात या प्रणालीआधारे कोणत्याही भूरूपाचे अक्षांश, रेखांश व समुद्रसपाटीपासूनची उंची आपणास मिळू शकते. व तिचा वापर आपण वेगवेगळ्या गोष्टीकरीता करू शकतो.

5. सर्वसामान्य कल : भूरूपशास्त्राचा सध्याचा अभ्यासविषय लक्षात घेता, यामध्ये दोन प्रमुख सामान्य कल दिसून येतात.

1. भूरूपशास्त्राचा विचार करता हा विषय सध्या प्रक्रियाभिमुख असा झाला आहे. भूरूपशास्त्रातील सांख्यिकी क्रांतीमुळे या विषयाला वैज्ञानिक बैठक प्राप्त झाली आहे. भूरूपशास्त्रातील अचूक मोजणी, निरीक्षण नमुना बांधणो, पृथःकरण, अनुमान, इ. गोष्टी या शास्त्रातील नविन दृष्टीकोनाचे प्रकटीकरण आहे.

2. भूरूपशास्त्राचे उपयोजित स्वरूप हा दुसरा महत्वाचा सामान्य कल आहे. या विषयातील भौगोलिक ज्ञानाचा मानव आपल्या कल्याणासाठी मोठ्या प्रमाणात उपयोग करून घेत आहे. यासाठी भूगोलातील नवनविन तंत्र व पद्धतींचा वापर मोठ्या प्रमाणात होताना दिसतो आहे.

प्रकरण 2

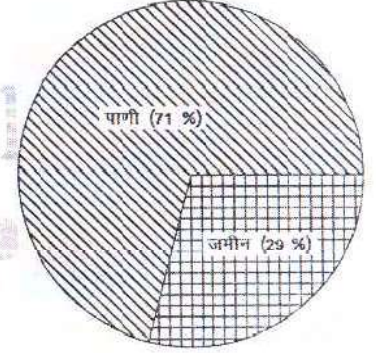
पृथ्वीचे भूकवच (The Earth Crust)

प्रश्न : 1 टिपा लिहा.

खंड व महासागर वितरणाची वैशिष्ट्ये

उत्तर : खंड व महासागर (जमीन व पाणी) यांची विभागणी

खंड व महासागर ही प्रथम श्रेणीतील भूरूपे असून पृथ्वीवर यांची विभागणी असमान आहे. ढोबळमनाने पृथ्वीवर 71 टक्के भाग हा पाण्याने तर 29 टक्के भाग हा जमिनीने व्यापला आहे. म्हणजेच जमिनीच्या एकूण क्षेत्रफळपैकी पाण्याने व्यापलेल्या भागाचे क्षेत्रफळ हे अडीच पटीने जास्त आहे. पृथ्वीच्या एकूण 510 द. ल. चौ. कि. मी. क्षेत्रफळपैकी 361 द. ल. चौ. कि. मी. क्षेत्रफळ हे पाण्याने वेढलेले आहे. तर 149 द. ल. चौ. कि. मी. क्षेत्रफळ हे जमिनीने व्यापलेले आहे.

खंड व महासागर वितरणाचा सविस्तर अभ्यास केल्यानंतर त्यांच्या पृथ्वीवरील वितरणाची काही ठळक वैशिष्ट्ये सांगता येतील.

1. पृथ्वीवर खंड व महासागर यांचे वितरण असमान आहे.
2. पृथ्वीच्या उत्तर गोलार्धात पाण्यापेक्षा जमिनीचे प्रमाण जास्त आहे. म्हणून या गोलार्धास 'भूगोलार्ध' म्हणतात.
3. पृथ्वीवरील एकूण भूभागाच्या 2/3 (दोन तृतीअंश) भाग हा उत्तर गोलार्धात येतो.
4. उत्तर गोलार्धात कॅस्पियन समुद्राभोवती आशिया, युरोप, ग्रीनलॅण्ड, उत्तर व दक्षिण अमेरिका हे खंडाचे केंद्रीकरण झाले आहे.
5. दक्षिण गोलार्धात जमिनीपेक्षा पाण्याचे प्रमाण जास्त आहे. म्हणून दक्षिण गोलार्धाला 'जलगोलार्ध' म्हणतात.
6. दक्षिण गोलार्धात तहाती बेटांच्या भोवती पॅसिफिक, अटलांटीक, हिंदी महासागर व दक्षिण समुद्र यांचे केंद्रीकरण झाले आहे.
7. उत्तर गोलार्धात खंडाचा विस्तार पूर्व-पश्चिम जास्त आहे. तर दक्षिण गोलार्धात तो उत्तर-दक्षिण जास्त आहे.
8. खंडाचा आकार सर्वसाधारणपणे त्रिकोणी असून तो दक्षिणेकडे निमुळता होत गेला आहे. (उदा. कॅप ऑफ गुड होप - द. आफ्रिका, कॅप हॉर्न - द. अमेरिका)
9. महासागरांचा आकार देखील सामान्यतः त्रिकोणी असून तो खंडाच्या विरुद्ध बाजूला, उत्तरेला निमुळता होत गेला आहे.
10. पृथ्वीवर बहुतेक प्रमुख भूखंडाच्या दक्षिणेला पूर्णविराम दिल्यासारखी बेटे आढळतात. उदा. द. अमेरिकेच्या दक्षिणेला फॉकलॅण्ड व टिएरा डेल फ्युएगो, आफ्रिका खंडाच्या दक्षिणेस मालागासी, भारताच्या दक्षिणेस श्रीलंका, आस्ट्रेलिया खंडाच्या दक्षिणेला टास्मानिया, इ.
11. उत्तर ध्रुवावर आर्क्टिक महासागर असून तो भूभागाने वेढलेला आहे. याउलट दक्षिण ध्रुवावर आंटार्क्टिका हा भूखंड असून तो महासागरांनी वेढला आहे.
12. पृथ्वीवर खंड व महासागर हे परस्परांच्या विरुद्ध बाजूस आढळतात. उदा. हिंदी महासागराच्या विरुद्ध बाजूस उत्तर व दक्षिण अमेरिका हे खंड, अटलांटीक महासागराच्या विरुद्ध बाजूला आशिया व ऑस्ट्रेलिया खंड तर पॅसिफिक महासागराच्या विरुद्ध बाजूस आफ्रिका व युरोप हे खंड येतात.
13. आशिया हे सर्वात मोठे भूखंड असून ऑस्ट्रेलिया हे सर्वात लहान भूखंड आहे.
14. महासागरामध्ये पॅसिफिक महासागर हा सर्वात मोठा महासागर आहे. अटलांटीक हा पॅसिफिक महासागराच्या निम्न्या आकाराचा महासागर आहे तर हिंदी महासागर हा सर्वात लहान महासागर आहे.

पर्माकार्बनीफेरस कालखंड

साधारणपणे 18 कोटी वर्षापूर्वी पृथ्वीच्या अंतर्गत घडामोडींमुळे पॅन्जिया भूखंडास पूर्व-पश्चिम दिशेत तडा जाऊन त्याचे उत्तर व दक्षिण असे दोन भाग पडले. वेगनरने उत्तरेकडील भागास 'लॉरेशिया' किंवा 'आंगारा' तर दक्षिणेकडील भागास 'गोंडवना' अशी नावे दिली.

या दोन्ही भूखंडांच्या दरम्यान 'टेथिस' नावाचा एक लांब समुद्र तयार झाला. आजचे भूमध्य समुद्र व तबळा समुद्र हे टेथिस समुद्राचेच अवशेष आहेत.

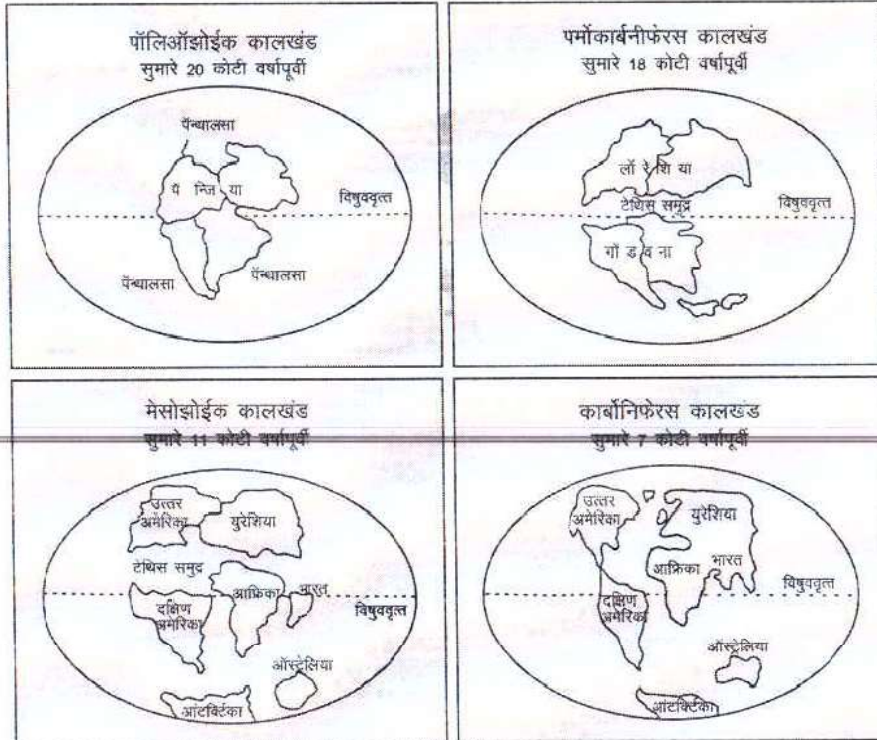
मेसोजोईक कालखंड

सुमारे 11 कोटी वर्षापूर्वी लॉरेशिया खंडाचे विभाजन होऊन उत्तर अमेरिका, युरोप, आशिया हे खंड निर्माण झाले. तर गोंडवनाचे विखंडन होऊन त्यापासून दक्षिण अमेरिका, आफ्रिका आंटार्क्टिका, हे भूभाग तयार झाले. कालांतराने आंटार्क्टिका खंडाचे तीन भाग होऊन भारतीय द्विपकल्प, ऑस्ट्रेलिया व मादागास्कर यांची निर्मिती झाली. हे सर्व भूभाग वेगवेगळ्या दिशेने वाहत जाऊन खंडांची निर्मिती झाली तर या भूखंडांच्या दरम्यान पाणी शिरून महासागरांची निर्मिती झाली.

कार्बोनिफेरस कालखंड

सुमारे 7 कोटी वर्षापूर्वी लॉरेशिया व गोंडवना यांच्या विखंडनामुळे तयार झालेले भूमिखंड विषुववृत्ताकडे व पश्चिमेकडे सरकू लागले. आफ्रिका व युरेशिया यांच्या विषुववृत्ताकडे सरकल्यामुळे त्यांच्या दरम्यान असलेल्या टेथिस समुद्रातील गाळ दबला जाऊन त्यापासून अल्पसंख्येचे हिमालय या घडीच्या पर्वतांची निर्मिती झाली.

अशा प्रकारे एकसंघ पॅन्जियाचे विखंडन झाल्यावर त्याचे तुकडे वेगवेगळ्या दिशेने वाहत जाऊन आजची सप्तखंड भूमी तयार झाली.

खंडवहनास कारणीभूत शक्ती

वेगनरने भूखंडांचे वहन होण्यामागे खालील शक्ती कारणीभूत शक्ती म्हणून सांगितल्या -

1. अंतर्गत किरणोत्सारी मूलद्रव्यांमुळे केंद्राकर्षी व केंद्रोत्सारी आरंभी अभिसरण प्रवाह निर्माण झाले.
2. आकाशातील चंद्र व इतर ग्रहतारे यांच्या गुरुत्वाकर्षणामुळे भूखंडांचे वहन झाले.

खंडवहनाच्या दिशा

वेगनरच्या मते, पॅन्जियाचे विखंडन झाल्यावर त्यापैकी काही विखंडीत भाग विषुववृत्ताकडे तर काही भाग पश्चिमेकडे सरकत गेला. विषुववृत्ताकडे सरकलेल्या भागापासून युरेशिया, आफ्रिका, व आंटार्क्टिका खंडांची निर्मिती झाली. तर पश्चिमेकडे सरकलेल्या भागाकडून उत्तर अमेरिका व दक्षिण अमेरिका खंडांची निर्मिती झाली.

सिद्धांताचे पुरावे

विवर्तन (Tectonic)

Tectonic (विवर्तन) हा शब्द ग्रीक भाषेतील Tektonikos या शब्दापासून बनलेला आहे. याचा अर्थ बांधणी (Building) किंवा रचना (Construction) असा होतो. म्हणजेच भूअंतर्गत शक्तीमुळे भूकवच विखंडित होऊन शिलावरणात अनेक रचना तयार होतात. या क्रियेलाच 'विवर्तन' म्हणतात. भूकंप, ज्वालामुखी, प्रस्तरभंग, वलीकरण, इ. क्रिया विवर्तनामुळे घडून येतात.

सिद्धांत

भूमंच विवर्तन हा जागतिक त्रैक शक्तीवर आधारित सिद्धांत आहे. हा सिद्धांत मांडताना मॉरगन यांनी काही गृहीतके सांगितली.

गृहितके

1. पृथ्वीचा भाग विखंडित असून तो विविध भूमंचात विभागला आहे.
2. भूमंच हे दरच्या थरात होणाऱ्या अभिसरण क्रियेमुळे सरकतात.
3. भूखंडीय व सागरीय भूमंच मृदावरणाचे भाग असून ते शीलावरणाखालील मृदू व लवचिक आवरणावर म्हणजे 'ऑर्थोनोस्फियर' वर तरगतात.
4. सागरतळांची सतत निर्मिती होत आहे.
5. पृथ्वीचा एकूण पृष्ठभाग हा कायम आहे त्यात वाढ किंवा घट होत नाही.
6. भूकंप, ज्वालामुखी, वलीकरण, प्रस्तरभंग, इ. क्रियांचा भूमंच हलव्यालींशी संबंध आहे.

प्रमुख भूमंच

भूमंच हे शीलावरणाचे महाकाय तुकडे असून असे एकूण सहा मुख्य व नऊ उपमुख्य भूमंच आहेत.

मुख्य भूमंच

1. अमेरिकन भूमंच — यात अमेरिका खंड येतो. याची हालचाल पूर्वेकडून पश्चिमेकडे होते.
2. प्रशांत महासागरीय भूमंच — हा एक सागरीय भूमंच असून प्रशांत महासागराचा भाग यामध्ये येतो. हा भूमंच वायव्येकडे सरकत आहे.
3. आफ्रिकन भूमंच — यामध्ये आफ्रिका खंड व आसपासचा महासागरीय भाग येतो. याची वहन दिशा नैऋत्येकडून इशान्येकडे आहे.
4. युरेशियन भूमंच — युरोप, उत्तर आशिया व सभोवतालचा सागरी भाग मिळून हा भूमंच तयार होतो. याची हालचाल नैऋत्येकडून इशान्येकडे होते.
5. ऑस्ट्रेलियन भूमंच — यामध्ये ऑस्ट्रेलिया, हिंदी महासागर, भारत यांचा समावेश होतो. याची हालचाल देखील नैऋत्येकडून इशान्येकडेच होते.
6. अंटार्क्टिका भूमंच — दक्षिण ध्रुवावरील विस्तृत भूखंड व सभोवतालचा महासागरीय भाग मिळून हा भूमंच तयार होतो.

उपमुख्य भूमंच

अरेबियन भूमंच, विस्मार्क भूमंच, कॅरेबियन भूमंच, कॅरोलिना भूमंच, कोकोस भूमंच, ज्युआन डी प्युका भूमंच, स्कॉटिया भूमंच, फिलिपाईन्स भूमंच, नाझका भूमंच (पूर्व पॅसिफिक भूमंच) हे नऊ उपमुख्य भूमंच आहेत.

भूमंचाच्या हालचाली

पृथ्वीवरील भूमंच हे स्थिर नसून त्यांची सतत निरनिराळ्या दिशेने हालचाल होत असते. या हालचालींचा वेग साधारणपणे वर्षाला 2 ते 20 सें.मी. इतका असतो.

हालचालींची कारणे

1. पृथ्वीच्या अंतर्गत भागातील उष्णतेमुळे अभिसरण प्रवाह निर्माण होतात. या अँभिक अभिसरण प्रवाहामुळे भूमंचांची हालचाल होते. हे स्वतःबरोबर शीलावरणाचा भागही वाहून नेतात.
2. अवकाशातील ग्रह व तान्यांच्या गुरुत्वाकर्षण शक्तीमुळे भूमंचांच्या हालचाली होतात.

हालचालींचे प्रकार

1. केंद्रोन्मुख हालचाल — ज्यावेळी दोन वेगवेगळे भूमंच एकमेकांकडे सरकले जातात त्यावेळी त्या हालचालीस 'केंद्रोन्मुख हालचाल' म्हणतात. या हालचालींच्यावेळी दोन्ही बाजूंनी दाब पडतो. काही वेळा घडीच्या पर्वतांची निर्मिती होते.

प्रकरण 3
भू हालचाली (Earth Movements)

प्रश्न : टिपा लिहा.

वळ्यांचे प्रकार

उत्तर : भूकवचावर दोन्ही बाजूंनी पडणारा दाब हा प्रत्येक वेळी सारखाच नसतो, त्यामध्ये तफावत असते. तसेच भूकवचाची खडकस्तर रचना देखील सारखी नसते. त्यामुळे वळ्यांचे विविध प्रकार पडतात.

i. समित वळी (Symmetrical Fold)

आडव्या हालचालीमुळे भूकवचावर पडणारा दाब ज्यावेळी दोन्ही बाजूंनी सारखाच असतो त्यावेळी समित वळीची निर्मिती होते. समित वळीच्या दोन्ही बाजू या समान उताराच्या व समान लांबीच्या असतात.

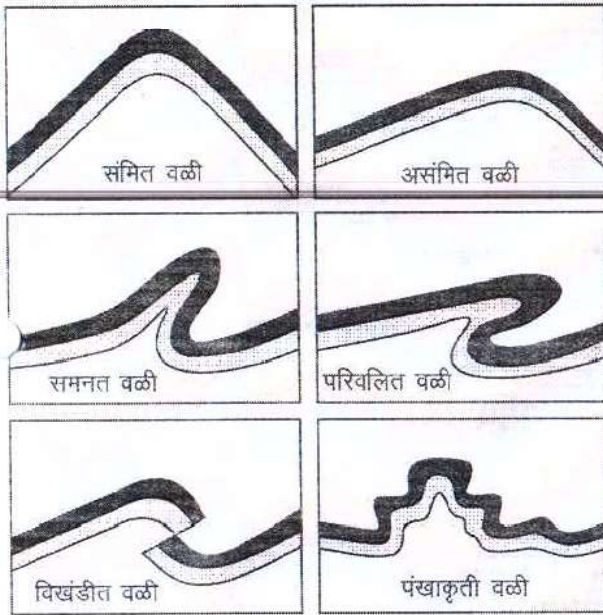
ii. असमित वळी (Asymmetrical Fold)

भूकवचावर आडव्या हालचाली कार्यरत असताना पडणाऱ्या दाबाची तीव्रता ही एका बाजूने जास्त व दुसऱ्या बाजूने कमी असल्यास ज्या प्रकारची वळी तयार होते त्या वळीला 'असमित वळी' म्हणतात. वळीच्या ज्या बाजूने दाब कमी असतो ती बाजू मंद उताराची व जास्त लांबीचे असते. याउलट वळीच्या ज्या बाजूने जास्त दाब असतो त्याबाजूस वळीची लांबी कमी असून उतारा मात्र तीव्र असतो.

iii. समनत वळी (Isoclinal Fold)

समित वळी तयार झाल्यानंतर आडव्या हालचालीचे कार्य सतत चालू राहिल्यास व एका बाजूने कमी दाब व दुसऱ्या बाजूने अतिजास्त दाब पडत राहिल्यास ती वळी दास्त दाबाच्या बाजूकडून भूपृष्ठाकडे झुकली जाते. अशा वळीस 'समनत वळी' म्हणतात. या वळीच्या दोन्ही बाजू साधारणपणे एकमेकांस समांतर असतात. तसेच दोन्ही बाजूचा उतार देखील एकाच बाजूस असतो.

वळ्यांचे प्रकार

iv. परिवलित वळी (Recumbent Fold)

समनत वळी तिच्यावर आणखी दाब पडत गेल्यास ती वळी भूपृष्ठावर आडवी पडते. त्या वळीस 'परिवलित वळी' म्हणतात.

या वळीच्या दोन्ही बाजू भूपृष्ठाला समांतर असतात. एक बाजू दुसऱ्या बाजूच्या खाली गेलेली असते, तर वरील बाजू ही मंद उताराची असते.

v. विखंडीत वळी (Nappe)

परिवलित वळीची निर्मिती झाल्यावर तिच्यावर दाब पडण्याची क्रिया सतत चालूच राहिल्यास किंवा वळीच्या वरच्या बाजूवर दाबाची तीव्रता वाढल्यास त्या वळीचा आस दुभंगला जाऊन ती वळी तुटते. अशा तुटलेल्या वळीलाच 'विखंडीत वळी' असे म्हणतात.

vi. पंखाकृती वळी (Fan Shaped Fold)

भूकवचावर पडणारा दाब हा तीव्र स्वरूपाचा असेल व त्याच वरील बाजूवर भूकवचाची रचना मृदू खडकांची असेल तर त्या भूकवचास एकावेळी अनेक वळ्या पडतात. कालांतराने या वळ्या उंचावल्या जाऊन त्यांना पंख्यासारखा आकार प्राप्त होतो. म्हणून या वळ्यांना 'पंखाकृती वळ्या' म्हणतात.

❖ वलीकरणाचे परिणाम

वलीकरणामुळे भूकवचावरील मृदू भागास अनेक लहान मोठ्या वळ्या पडतात. यानंतर दाब पडण्याची क्रिया सतत चालू राहिल्यास या वळ्या उंचावल्या जाऊन यापासून पर्वतांची निर्मिती होते. या पर्वतांना 'वली पर्वत' किंवा 'घडी पर्वत' म्हणतात. हिमालय (आशिया), आल्प्स (युरोप), रॉकीज (उ. अमेरिका) आणि अँडिज (द. अमेरिका) हे जगातील काही प्रमुख वली पर्वत आहेत.

प्रश्न : टिपा लिहा

प्रस्तरभंगाचे परिणाम

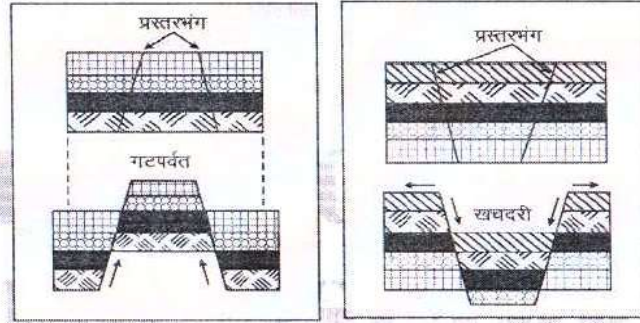
उत्तर : प्रसतरभंगामुळे भूपृष्ठावर दोन प्रकारची भूरूपे तयार होतात.

अ) गट पर्वत (Block Mountain)

कठिण खडकांच्या प्रदेशात क्षितिज समांतर आडव्या हालचालीमुळे मोठ्या प्रमाणात प्रस्तरभंग होतात. या प्रसतरभंगामुळे भूकवचात अनेक ठिकाणी भेगा पडतात. काही वेळा अशा दोन भेगांमधील भूकवचाचा भाग वर उंचावला जाऊन पर्वतांची निर्मिती होते. या पर्वतांना 'गट पर्वत' असे म्हणतात. या पर्वतांचा माथा सपाट असून उतार मात्र तीव्र स्वरूपाचे असतात. हे पर्वत ठोकळ्यासारखे दिसत असल्याने त्यांना 'ठोकळ्याचे पर्वत' असे देखील म्हणतात. जर्मनीतील हॉर्ज, कॅलिफोर्नियातील सिएरा नेवाडा, फ्रान्समधील ब्रिटानी ही काही गट पर्वतांची उदाहरणे आहेत.

ब) खच दरी (Rift Valley)

काही वेळा भूअंतर्गत आडव्या हालचालीमुळे प्रस्तरभंगाची क्रिया झाल्यावर दोन भेगामधील भाग उंचावण्याऐवजी खाली खचला जातो व तेथे अरुंद व खोल दरीची निर्मिती होते. या प्रकारच्या दरीस 'खचदरी' किंवा 'पाटदरी' असे म्हणतात. खचदरीचा तळभाग हा सपाट असून दोन्ही कडा मात्र तीव्र उताराच्या असतात. युरोपातील न्हाईन नदीची दरी, पूर्व आफ्रिकेतील दरी याशिवाय भारतातील नर्मदा व तापी नदीच्या खोऱ्यात अशा खचदऱ्या आढळतात.

प्रश्न : ज्वालामुखी म्हणजे काय? ज्वालामुखीच्या उद्रेकाची कारणे, परिणाम व ज्वालामुखीचे प्रकार स्पष्ट करा.

उत्तर : भूअंतर्गत भागात अत्यंत जलदगतीने कार्य करणाऱ्या हालचालींना 'शीघ्र हालचाली' म्हटले जाते. या हालचाली भूकवचात अचानकपणे बदल घडवून आणतात. तसेच या हालचाली विध्वंसक स्वरूपाच्या असतात. ज्वालामुखी व भूकंप या दोन क्रियांचा यामध्ये समावेश होतो.

ज्वालामुखी (Volcanoes)

भूगर्भातील तप्त शिलारस ज्या ठिकाणी भूकवच कमकुवत असते किंवा ज्या ठिकाणी भूकवचाला भेगा पडलेल्या असतात तेथून भूपृष्ठावर येतो त्या क्रियेस ज्वालामुखी असे म्हणतात.

ज्वालामुखीच्या व्याख्या

1. भूगर्भापासून भूपृष्ठापर्यंत भूगर्भातील तप्त पदार्थांच्या होणाऱ्या हालचालींशी संबंधित असलेल्या सर्व क्रियांना ज्वालामुखी क्रिया असे म्हणतात. - व्हॉन एगेल्ल
2. ज्या क्रियेमुळे भूगर्भातील तप्त घनपदार्थ, द्रवपदार्थ व वायुरूप पदार्थ भूकवचाकडे किंवा भूपृष्ठावर फेकले जातात त्या सर्व क्रियांचा समावेश ज्वालामुखी क्रियांमध्ये होतो. - एफ्. जे. मॉकहाऊस

ज्वालामुखीच्या उद्रेकाची कारणे

पृथ्वीच्या अंतर्गत भागातून सुरवात होणारी व शीघ्र गतीने कार्य करणारी ज्वालामुखी ही एक क्रिया असून भूपृष्ठावर ज्वालामुखीचे उद्रेक होण्यापाठीमागे अनेक घटक कारणीभूत असतात.

1. भूगर्भातील उष्णता

अगदी सुरवातीला पृथ्वी हा सुद्धा एक तप्त गोळा होता, कलांतराने तो थंड होत जाऊन पृथ्वीवर भूकवचाची, जलावरणाची निर्मिती झाली. मात्र पृथ्वीच्या अंतर्गत भागात आजदेखील प्रचंड प्रमाणात उष्णता आढळते. आपण जसजसे भूगर्भात खोल जाऊ तसतसे भूगर्भातील

3. ज्वालामुखींच्या उद्रेकानंतर भूगर्भातील गरम पाणी कारंज्यासारखे वर उडते त्यास उष्णोदकाचे फवारे असे म्हणतात.
4. पृथ्वीच्या अंतर्गत भागातील स्वरूप समजण्यास मदत होते.
5. शिलारसाच्या संचनामुळे काही वेळा सुपिक जमिनीची निर्मिती होते.
6. भूगर्भातील अनेक खनिजद्रव्ये बाहेर पडतात.
7. ज्वालामुखीय बेटांची निर्मिती होते.
8. नवीन पर्यटन स्थळे उदयास येतात.

प्रश्न : टिपा लिहा

ज्वालामुखींचे जागतिक वितरण

उत्तर : पृथ्वीच्या भूपृष्ठावर प्रामुख्याने सागर किनारी प्रदेशात किंवा बेटांवर ज्वालामुखींचे प्रमाण जास्त आढळते. खंडाच्या अंतर्गत भागात ज्वालामुखींचे प्रमाण फारच कमी आहे. जगातील काही विशिष्ट भागात ज्वालामुखींचे प्रमाण जास्त आढळते त्यावरून ज्वालामुखींचे वितरण तीन पट्ट्यांमध्ये केले आहे.

1. पॅसिफिक पट्टा (Pacific Belt)

पॅसिफिक महासागराच्या दोन्ही किनावर्ती प्रदेशात ज्वालामुखींचे प्रमाण सर्वात जास्त आहे. जगातील 2/3 ज्वालामुखी या पट्ट्यामध्ये आढळतात. म्हणूनच या पट्ट्याला 'पॅसिफिकचे अग्नीकंकण' असे म्हणतात. यामध्ये उत्तर व दक्षिण अमेरिकेचा पश्चिम किनारा, क्युराईल बेटे, इंडोनेशिया, न्यूझीलंड, इ. ठिकाणांचा तर हूड, शास्ता, रेनीयर, फ्युजियामा, इ. ज्वालामुखींचा समावेश होतो.

2. युरेशियन पट्टा (Eurasian Belt)

युरोप व आशिया खंडातील घडीच्या पर्वतांदरम्यानचा हा पट्टा असून यामध्ये कॉकेशिया, आर्मेनिया, इराण व बलुचिस्तान या प्रदेशांचा समावेश होतो तर या पट्ट्यामध्ये क्राकाटोआ, रलबुर्झ, व्हेसुव्हियस, स्ट्रॉम्बोली, देमवंद, इ. ज्वालामुखी आढळतात.

3. अटलांटिक पट्टा (Atlantic Belt)

या पट्ट्यात वेस्ट इंडीज व अटलांटिक महासागराच्या पूर्व भागातील आईसलॅण्डपासून सेंट हेलेनापर्यंत सर्व बेटांचा समावेश होतो. हा पट्टा पॅसिफिक पट्ट्याचाच एक भाग असून यामध्ये मृत ज्वालामुखींची संख्या जास्त आहे.

प्रश्न : टिपा लिहा.

भूकंपाचे प्रकार

उत्तर : नैसर्गिक हालचालींबरोबरच काही मानवी क्रियांमुळे देखील भूपृष्ठाला हादरे बसतात व भूपृष्ठ कंपायमान होते. त्यामुळे भूकंपाचे खालील दोन प्रकार पडतात.

1. मानवनिर्मित भूकंप (Manmade Earthquake)

बऱ्याचदा भूपृष्ठ कंपायमान होण्यामागे मानवी क्रिया प्रभावी उरतात. अशा प्रकारच्या मानवी क्रियांमुळे होणाऱ्या भूकंपांना 'मानवनिर्मित भूकंप' असे म्हणतात.

मानवनिर्मित भूकंप हे सौम्य स्वरूपाचे भूकंप असतात. त्यामुळे यापासून फारशी हानी होत नाही. पण काही वेळा मानवाच्या निष्काळजीपणामुळे जीव व वित्त हानी होते.

2. नैसर्गिक भूकंप (Natural Earthquake)

निसर्गतः भूगर्भात होणाऱ्या अंतर्गत हालचालीमुळे जे भूकंप होतात त्या भूकंपांना 'नैसर्गिक भूकंप' म्हणतात.

हे भूकंप कमी जास्त तीव्रतेचे व विनाशकारी भूकंप असून यांच्यापासून मोठ्या प्रमाणात जीव व वित्त हानी होते.

प्रश्न : भूकंप म्हणजे काय? भूकंपाची कारणे व परिणाम सांगा.

उत्तर : भूकंप (Earthquake)

पृथ्वीच्या अंतर्गत भागात घडणाऱ्या शीघ्र हालचालींमुळे भूपृष्ठावर भूकंपाची क्रिया घडून येते. पृथ्वीचे भूकवच हे नैसर्गिक किंवा मानवी कारणांमुळे कंप पावते, जमीन थरथरली जाते. त्यावेळी त्यास 'भूकंप' असे संबोधले जाते. भूकंपाची तीव्रता ही 'रिक्टर स्केल' मध्ये मोजली जाते. साधारणपणे 6 रिक्टर स्केलपेक्षा अधिक तीव्रतेचे भूकंप हे सर्वात जास्त हानीकारक असतात.

भूकंपाचे परिणाम

विध्वंसक परिणाम

1. भूकंपानुळे जीवित व वित्त हानी मोठ्या प्रमाणात होते. दाट लोकवस्तीच्या प्रदेशात हजारो लोक मृत्युमुखी पडतात.
2. भूकंपामुळे प्रस्तरभंग होऊन भूकवचाला भेगा पडतात.
3. पर्वतीय प्रदेशात दरडी कोसळतात, भूमिपात होतात.
4. पर्वतीय भागातील नद्यांचे प्रवाह मार्ग बदलतात. प्रवाहमार्गात अडथळे निर्माण होतात.
5. वाहतुक व दळणवळण व्यवस्था कोलमडते.
6. वीज पुरवठा खंडीत होतो. वीजेच्या तार तुटून आगी लागतात.
7. नद्यांवर बांधलेली धरणे फुटतात. त्यामुळे महापूर येतात.
8. घरे, इमारतींना भेगा पडतात, त्यांची पडझड होते. लोक बेघर होतात.
9. जीवतीहानी झाल्यावर प्रेते कुजून अनेक प्रकारचे रोग पसरतात.
10. भूजल पातळी खालावते.
11. सागरतळावर झालेल्या भूकंपामुळे त्सुनामी सारख्या मोठ्या महाकाय लाटांची निर्मिती होते.

विधायक परिणाम

1. जमिनीचा विस्तृत भाग खाली खचून त्याठिकाणी सरोवरांची निर्मिती होते.
2. नदीच्या प्रवाहमार्गातील भूभाग खाली खचल्याने नविन धबधब्यांची निर्मिती होते.
3. काही वेळा भूजल पातळीत वाढ होते.
4. भूगर्भातील खनिजे भूपृष्ठावर येतात.
5. काही ठिकाणी गरम पाण्याचे झरे निर्माण होतात.
6. समुद्र किनाऱ्यालगतचा भूभाग खाली खचून खाड्यांची निर्मिती होते. त्या ठिकाणी बंदरांचा विकास करता येतो.

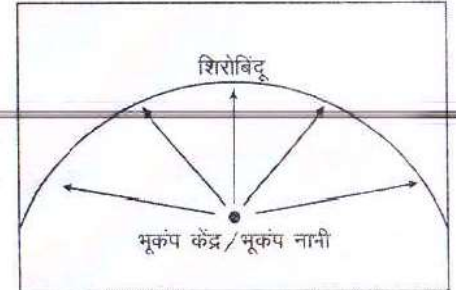
नद्यांनी आपले पात्र बदलल्यामुळे नविन शैतीयोग्य सुपिक जमीन तयार होते.

प्रश्न : टिपा लिहा

भूकंप केंद्र व भूकंप लहरी

उत्तर : भूगर्भात ज्याठिकाणी भूकंप निर्माण होतो व तेथून भूकंप लहरी भूपृष्ठाकडे प्रवास करतात त्या ठिकाणास 'भूकंप केंद्र' म्हणतात. हे ठिकाण 'भूकंपनाभी' म्हणून देखील ओळखले जाते.

भूकंपाचे केंद्र हे भूगर्भात साधारणतः 15 ते 20 कि. मी. खोलीवर असते. काही वेळा ते 150 ते 300 कि. मी. खोलीवर असते. भूकंपाचे केंद्र जितके खोल तितकी भूकंप लहरींची लांबी जास्त, म्हणून जास्त खोलीवर भूकंप केंद्र असलेले भूकंप हे जास्त तीव्रतेचे असतात.

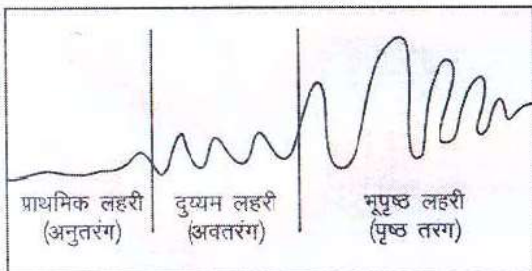

❖ भूकंपाचा शिरोबिंदू / बाह्यकेंद्र (Epicentre)

भूकंपकेंद्रामधून भूकंपलहरी निर्माण झाल्यानंतर त्या सर्वात आधी भूपृष्ठावर ज्या ठिकाणी पोहचतात त्या ठिकाणास 'भूकंपाचा शिरोबिंदू' अथवा 'भूकंपाचे बाह्यकेंद्र' असे म्हणतात. साधारणपणे हा बिंदू अगदी भूकंप केंद्राच्या काटकोनात अगदी वरच्या बाजूस असतो.

भूकंप लहरी (Earthquake Waves)

भूकंप केंद्रामधून भूकंपाची निर्मिती झाल्यावर हा भूकंप लहरींच्या स्वरूपात भूपृष्ठावर पोहचतो. या लहरी भूकंप केंद्रामध्ये निर्माण होऊन सर्वात प्रथम शिरोबिंदू जवळ पोहचतात व नंतर त्या इतरत्र पसरतात. भूकंप लहरींचा वेग जेवढा कमी तितकी भूकंपाची तीव्रता जास्त असते. भूकंपलहरींचा वेग आणि त्यांची तीव्रता यावरून त्यांचे वेगवेगळे प्रकार पडतात.

1. प्राथमिक लहरी / अनुतरंग (Primary Waves)

या लहरी भूकंप केंद्रापासून साधारणपणे सरळ रेषेत प्रवास करतात. या लहरींना 'अनुतरंग' असे देखील म्हटले जाते. या लहरी ध्वनी लहरी प्रमाणे असून यांचा वेग दर सेकंदाला 8 ते 14 कि. मी. असतो. या लहरी घन व द्रव अशा दोन्ही पदार्थांच्या माध्यमातून प्रवास करू शकतात. घन पदार्थातून प्रवास करताना यांचा वेग जास्त असतो.

3. भूपृष्ठ (Topography)

अ) भूपृष्ठाचा प्रकार (Types) : भूपृष्ठावरील पर्वत, पठार, मैदान यासारख्या प्रमुख भूरूपांचा विदारणावर परिणाम होत असतो. यापैकी पठारी व मैदानी भागांच्या मानाने, पर्वतीय भागात विदारणाची क्रिया मोठ्या प्रमाणात घडून येते.

ब) उंची (Height) : उंच भागात इतर प्रदेशांच्या मानाने पर्जन्याचे प्रमाण जास्त असते. तसेच उंच भागावरून उताराचे प्रमाणही जास्त असते. त्यामुळे उंच भागात उतारावरून वाहत जाणाऱ्या पाण्याचा वेग जास्त असतो. त्यामुळे उंचीवरच्या प्रदेशात विदारणाचे प्रमाण जास्त असते.

क) उतार (Slope) : जमिनीपासून विलग झालेले घटक उताराच्या अनुषंगाने घसरत जाऊन त्या पदार्थापासून उतारावरील खडकांचे विदारण होत असते. थोडक्यात, जास्त उतारावर विदारण क्रिया मोठ्या प्रमाणात घडून येते. तुलनेने कमी उताराच्या प्रदेशात विदारण क्रिया कमी प्रमाणात व मंद गतीने घडून येते.

4. जैविक घटक (Biological Factors)

अ) वनस्पती (Vegetation) : वनस्पतींची मुळे जमिनीत खोलवर शिरल्यानंतर त्यापासून यांत्रिक विदारणाची क्रिया घडून येते. तर वनस्पतींची पाने, कंदमुळे यांच्यापासून रासायनिक विदारणाची क्रिया घडून येते.

ब) प्राणी (Animals) : ज्या ठिकाणी प्राण्यांची संख्या जास्त असते किंबहुना असे प्राणी जे कळपाने रहातात. अशा ठिकाणी विदारण क्रिया घडून येते. प्रामुख्याने उंदीर, घुशी, मुंग्या, साप, मुंगूस यासारख्या प्राण्यांपासून विदारण क्रिया अधिक प्रमाणात घडून येते.

प्रश्न : विदारणाचे प्रकार स्पष्ट करा.

उत्तर : विदारणाचे प्रकार (Types of Weathering)

विदारणाचे यांत्रिक किंवा कायिक विदारण, रासायनिक विदारण आणि जैविक विदारण असे तीन प्रमुख प्रकार पडतात.

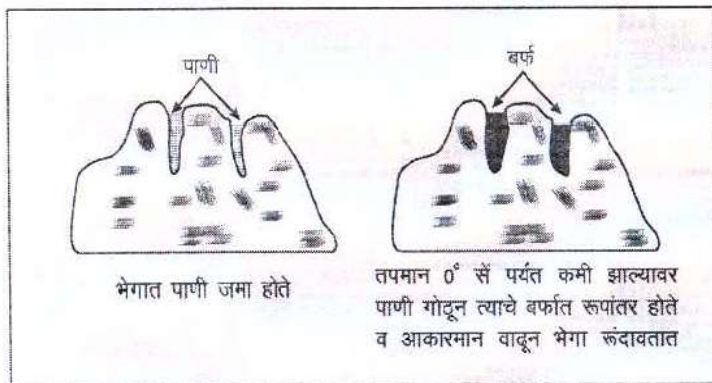
1. यांत्रिक किंवा कायिक विदारण (Mechanical Weathering)

बाह्यशक्तीच्या कारकांमुळे खडकांचे तुकडे होऊन त्यांचा आकार बदलतो मात्र मूळ खडकांतील खनिजांच्या गुणधर्मात बदल होत नाहीत. या क्रियेला 'यांत्रिक किंवा कायिक विदारण' म्हणतात.

उष्णता, पाणी गोठणे, पर्जन्य, वारा, वनस्पती व प्राणी इ. घटकांमुळे कायिक विदारणाची प्रक्रिया घडून येते.

अ) तापमान : जास्त तापमानाच्या प्रदेशात उष्णतेमुळे खडक तापतात व ते प्रसरण पावतात. अशा भागात रात्री तापमान खूप कमी होते. त्यामुळे हे प्रसरण पावलेले खडक पुन्हा अकुंचन पावतात. या सततच्या क्रियेमुळे खडकांचे पापुद्रे कमकुवत होऊन ते फुटतात व कालांतराने त्याचे बारीक कणांत, मातीत रूपंतर होते. हीच यांत्रिक किंवा कायिक विदारणाची क्रिया होय.

ब) पाणी गोठणे : थंड हवामानाच्या प्रदेशात खडकांना अनेक वेळा लहान मोठ्या भेगा पडलेल्या असतात. काही वेळा या भेगांमध्ये पाणी साठते. रात्री तापमान कमी झाल्यावर ते पाणी गोठून त्याचे बर्फात रूपांतर होते. त्यामुळे त्याचे आकारमान वाढून खडकांतील भेगा रुंदावतात. पुन्हा तापमान वाढल्यावर दिवसा बर्फ वितळते. ही पाणी गोठण्याची आणि वितळण्याची क्रिया सतत होत राहिल्यास कायिक विदारणाची क्रिया घडून येते.

क) पर्जन्य : मुसळधार पावसामुळे भूपृष्ठ उघडे पडते व त्यावरील खडकांच्यावर मुसळधार पावसाच्या सततच्या मान्यामुळे यांत्रिक विदारणाची क्रिया घडून येते.

ड) वारा : वाऱ्याच्या वेगावरसुद्धा विदारणाची क्रिया अवलंबून असते. वेगाने वहाणाऱ्या वाऱ्याचा भूपृष्ठावरील खडकांवर वारंवार आघात होऊन खडकाचे पापुद्रे वेगळे होतात व त्यांचे बारीक कणांत रूपांतर होते. प्रामुख्याने ही क्रिया वाऱ्याने वाहून आणलेले धुलिकण व खडक यांच्यातील घर्षणाने घडून येते.

इ) वनस्पती व प्राणी : वनस्पती व प्राणी यांच्यामुळेसुद्धा खडकांचे विदारण घडून येते. किटक, उंदीर, घुशी, गांडूळ, साप,

इ. सारखे प्राणी जमीन पोखरून ओली व सुपिक माती भूपृष्ठावर आगतात. जमीन पोखरत असताना त्यांच्या कडून यांत्रिक विदारणाची क्रिया घडून येते.

प्राण्यांप्रमाणेच वड, पिंपळ, चिंच, आंबा यासारख्या मोठ्या वृक्षांची मूळे जमिनीत खोलवर शिरतात व खडक फोडतात. लहान रोपाचे वृक्ष होताना जसजशी वनस्पतींची टाढ होते तसतसे भूपृष्ठावरील खडकांचे झाडांच्या मूळांकडून विखंडन होत जाते. वनस्पतींच्या मूळाजवळील आम्ल व वायू यांच्या प्रक्रियेतून खडक फुटतात व कायिक विदारण घडून येते.

3. मानवजन्य विदारण (Anthropogenic Weathering)

मानव इमारती, रस्ते, लोहमार्ग, धरणे, कालवे, इ. साठी जमिनीची खुदाई करीत असतो. त्याचप्रमाणे खनिजांचे उत्खनन, मानवी वसाहती, शेती, क्रिडांगणे, विमानतळे, इ. साठी जमिनीचे सपाटीकरण केले जाते. त्यासाठी जेसीबी, डोजर यासारख्या अत्याधुनिक यंत्रांचा वापर केला जातो. या सर्व गोष्टी करीत असताना मानवाकडून विदारणाची क्रिया घडून येते. यालाच 'मानवजन्य विदारण' म्हणतात. मानवजन्य विदारण हे प्रामुख्याने यांत्रिक प्रकारचे विदारण आहे.

प्रश्न : टिपा लिहा.

क्षरण चक्र (Cycle of Erosion)

उत्तर : भूपृष्ठाची झिज करून त्यात बदल घडवून आणण्याची प्रक्रिया म्हणजे 'क्षरण' होय. वारा, नदी, हिमनदी, भूमिगत पाणी, सागरी लाटा ही गतिमान माध्यमे क्षरणाचे कार्य करतात. क्षरण कार्यात बाह्यकारके क्षरण, वहन आणि संवहन या क्रिया एकत्रितपणे करीत असतात.

अंतर्गत व बहिर्गत शक्तींमुळे भूपृष्ठावर अनेक प्रकारची भूरूपे निर्माण झाली आहेत. त्यामध्ये पर्वत, टेकड्या, डोंगर, दऱ्या, मैदाने, इ. भूमिस्वरूपांचा समावेश होतो. ही भूमिस्वरूपे प्रामुख्याने अंतर्गत शक्तीमुळे निर्माण होतात. त्यानंतर बाह्यशक्तींच्या कारकांचे कार्य सुरु होते. कालांतराने उंच पर्वतीय भागांचे पठारी भागात व पठारी भागांचे मैदानात रूपांतर होते.

क्षरण चक्र संकल्पना

क्षरण क्रियेचा शास्त्रीय विचार करूनच 'डब्ल्यु. एम्. डेव्हिस' या अमेरिकन शास्त्रज्ञाने इ. स. 1899 मध्ये 'क्षरण चक्र' ही संकल्पना मांडली. त्यांच्या मते, एखादा भूभाग हा समुद्रसपाटीपासून उंच असला तर वारा, वाहते पाणी, बर्फ, इ. बाह्यकारके या उंच भूभागाची झिज करतात. कालांतराने हा उंच भाग सपाट होतो. हा उंच भाग समुद्रसपाटीपर्यंत झिजल्यावर भूगर्भातील अंतर्गत शक्तीमुळे, लाव्हारसाच्या शक्तीमुळे तो भूभाग पुन्हा उंचावला जातो. या काळास 'प्रदेश उत्थानाचा कालावधी' म्हणतात. अशा प्रकारे उंचावलेल्या प्रदेशाचे पुन्हा क्षरण होत रहाते व तो प्रदेश पुन्हा सपाट होतो. या क्रियेलाच 'क्षरण चक्र' म्हणतात.

क्षरण चक्रालाच 'अपक्षय चक्र' किंवा 'भौगोलिक चक्र' या नावाने देखील ओळखले जाते. भूमिस्वरूपाची उत्क्रांती व त्यात होणारे बदल यावर ही संकल्पना प्रकाश टाकते. यात खननाच्या विविध अवस्था चक्रीय स्वरूपाच्या असल्याचे मानले जाते.

क्षरण चक्र – व्याख्या

1. एखाद्या नवनिर्मित प्रदेशावर बाह्यशक्तींच्या कारकांच्या कार्यामुळे वेगवेगळ्या अवस्थामधून (युवावस्था, पौढावस्था व वृद्धावस्था) जी विभिन्न स्थित्यंतरे होतात त्या मालिकेस 'क्षरण चक्र' म्हणतात.
2. बाह्यकारकांच्या खनन कार्याचा परिणाम होऊन एखादा नवनिर्मित प्रदेश हा शेवटी सपाट भागात रूपांतरीत होतो किंवा त्याची समुद्रसपाटीपर्यंत झिज होते. या कालावधीतील प्रक्रियेला 'क्षरण चक्र' म्हणतात.

❖ क्षरण चक्र संकल्पनेची गृहीतके

डेव्हिसने क्षरण चक्राची संकल्पना मांडताना काही गोष्टी गृहीत धरल्या, त्या खालील प्रमाणे –

1. भूमिस्वरूपांची निर्मिती अंतर्गत व बहिर्गतशक्तीमुळे झाली.
2. भूमिस्वरूपातील बदल क्रमबद्ध असून ते विशिष्ट अवस्थामधून होतात. त्यांचा निश्चित कालावधी नसतो.
3. भूपृष्ठ उंचावण्याची क्रिया जलद व मंदगतीने होते.
4. भूपृष्ठ उंचावण्याची क्रिया जोपर्यंत थांबत नाही तोपर्यंत खनन क्रिया सुरु होत नाही.
5. नदीच्या बाबतीत जोपर्यंत खनन समुद्रसपाटीला पोहचत नाही तोपर्यंत आणि इतर घटकांच्या बाबतीत प्रदेश सपाट होत नाही तोपर्यंत खनन कार्य चालू असते.

❖ क्षरण चक्र संकल्पना – मूल्यमापन

गुण

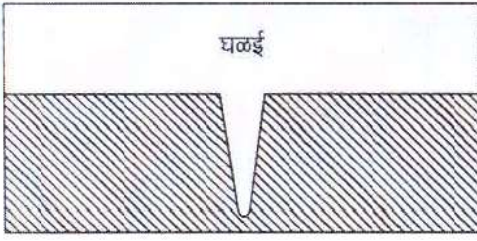
1. डेव्हिसची क्षरण चक्राची संकल्पना साधी व समजण्यास सोपी आहे.
2. ही संकल्पना शास्त्रीय व क्षेत्रिय निरीक्षणावर आधारित आहे.
3. या संकल्पनेद्वारे भूमिस्वरूपांची उत्क्रांती स्पष्ट होते.
4. यामुळे अंतर्गत व बहिर्गत शक्ती यांचे संबंध समजून घेण्यास मदत होते.

दोष

1. संकल्पनेतील अल्पकाळात भूपृष्ठ उंचावण्यासाठी गृहीत धरलेली शक्ती शास्त्रज्ञांना मान्य नाही. भूविवर्तनानुसार भूपृष्ठ उंचावण्याची क्रिया मंदगतीने होते.
2. भूपृष्ठ उंचावत असताना खनन क्रिया थांबते, या संकल्पनेवर टिका झाली.

नदीचे पात्र अधिकाधिक खोल होत जाऊन त्याला इंग्रजी 'व्ही' अक्षरासारखा आकार प्राप्त होतो. काठावरील घर्षणापेक्षा तळभागावर उभे घर्षण जास्त होऊन 'व्ही आकाराची दरी' तयार होते. अशा प्रकारच्या दऱ्या जास्त खोल नसतात.

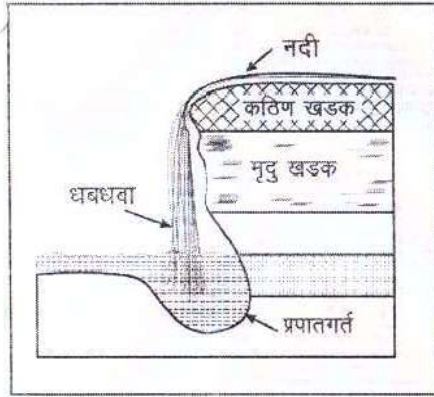
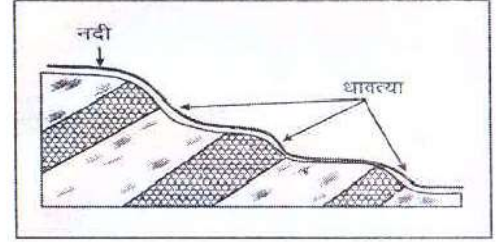

2. घळई (Gorge)

व्ही आकाराची दरी तयार झाल्यानंतर, जर नदीच्या दोन्ही काठावर कठिण खडकांची रचना असेल तर नदीच्या पाण्याने वाहून आणलेल्या गाळामुळे काठावर खनन कार्य (पार्श्वखनन) न होता मोठ्या प्रमाणात उभे खनन होते. त्यामुळे दरीची खोली वाढत जाऊन नदी पात्रात काठावरील बाजू सरळ भिंतीप्रमाणे उभ्या दिसतात. अशा अरुंद दरीला 'घळई' म्हणतात.

3. धावत्या (Rapids)

काही वेळा नदीमार्गात कठिण आणि मृदू खडकांची लागोपाठ रचना असल्यास मृदू खडक नदी प्रवाहामुळे लवकर झिजवले जातात. तुलनेने कठिण खडकांची झिज होत नाही. त्यामुळे प्रवाहमार्गात पायऱ्या-पायऱ्याच्या रचनेवरून नदी वाहते. त्यावेळी छोट्या धबधब्यासारखे चित्र निर्माण होते. त्याला 'धावत्या' म्हणतात. काही वेळा नदी मार्गात टराविक अंतराने प्रसतरभंग झाल्यावर देखील धावत्यांची निर्मिती होते.

4. धबधबा (Waterfall)

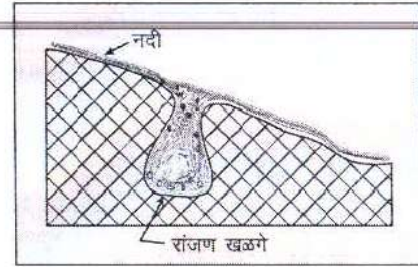
नदी प्रवाहमार्गात अत्यंत तीव्र भिंतीसारखा उतार असल्यास, नदी त्यवरून खाली कोसळते व धबधब्यांची (जलप्रपात) निर्मिती होते. प्रामुख्याने प्रवाहमार्गात कठिण व मृदू खडकांचे थर जवळ जवळ असतील तर मृदू खडक स्तर जास्त झिजतात, त्यामानाने कठिण खडक स्तराची झिज कमी होते. त्यामुळे या खडक स्तरांच्या उंचीत फरक पडतो व नदीचे पाणी उंचावरून खाली पडून धबधबे तयार होतात. कर्नाटकात शरावती नदीवर 'जोग फॉल्स' हा भारतातील सर्वात उंच धबधबा आहे.

5. प्रपातगर्त (Plunging Pool)

धबधब्याची निर्मिती झाल्यानंतर काही वेळा प्रपातगर्त निर्माण होतात. धबधब्याच्या ठिकाणी सतत वरून कोसळणाऱ्या पाण्याच्या आघातामुळे धबधब्याच्या पायथ्याला अंतर्वक्र खोलगट खळगा तयार होतो. या खळग्यास 'प्रपातगर्त' म्हणतात. जोग फॉल्सच्या पायथ्याशी असा प्रपातगर्त तयार झाला आहे.

6. रांजण खळगे (Pot Holes)

पहील्या टप्प्यात नदी उतारावरून वेगाने प्रवास करीत असताना नदी आपल्याबरोबर खडक, दगड, इ. चे अनेक लहान मोठे तुकडे वाहत आणते. हे तुकडे तळभागावर सतत आपटत जाऊन नदी प्रवाहमार्गात लहान मोठे खळगे तयार होतात. खळग्यातून पाण्याबरोबर वाहून आणलेले हे तुकडे गोलाकार फिरू लागतात. त्यामुळे हे तळभागात आणखी रुंद होतात. त्यांना रांजणासारखा आकार प्राप्त होतो, त्यामुळे 'रांजणखळगे' म्हणतात.

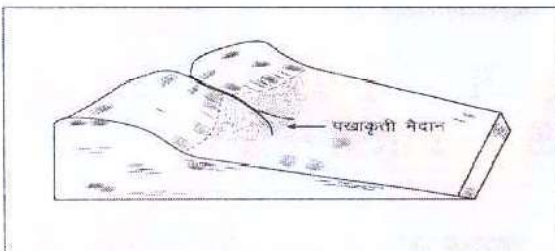

नदीच्या
या
खळगे
त्यांना

प्रश्न : नदीच्या संचयन कार्यामुळे तयार होणारी भूरूपे स्पष्ट करा.

उत्तर : नदीचा दुसरा टप्पा व संचयन कार्य

डोंगर उतारवरून नदी सखल भागात ज्यावेळी प्रवेश करते तेथून नदीचा दुसरा किंवा मधला टप्पा सुरू होतो. या टप्प्यात नदी खनन व संचयन अशा दोन्ही प्रकारचे कार्य करते. मात्र सखल भागात प्रवेश केल्यानंतर नदीचा वेग मंदावतो पर्यायाने नदीचे खनन कार्य देखील मंदावते. तुलनेने संचयन कार्य जास्त प्रभावी असते. नदीच्या दुसऱ्या टप्प्यात निर्माण होणारी भूरूपे पुढीलप्रमाणे -

1. पंखाकृती मैदाने (Fan Shaped Plains)-

नदी डोंगराळ भागातून सखल भागात प्रवेश करते त्यावेळी तिचा वेग कमी होतो. त्यामुळे वरच्या भागातून उताराबरोबर वाहून आणलेल्या गाळाचे डोंगर पायथ्याजवळ संचयन होऊन मैदानांची निर्मिती होते. ही मैदाने आकाराने लहान असतात. तसेच त्यांचा आकार पंख्यासारखा असतो म्हणून त्यांना 'पंखाकृती मैदाने' म्हणतात.

3. नदीमध्ये गाळाचे प्रमाण जास्त असणे आवश्यक असते.
4. नदीच्या पाण्याचा वेग नदी मुखाशी अंत्यत कमी असला पाहिजे.
5. नदी प्रवाह मार्गात मोठे सरोवर नसले पाहिजे. कारण जर सरोवर असेल तर नदीने वाहुन आणलेला गाळ सरोवरात साचून राहिल त्यामुळे त्रिभुज प्रदेशासाठी गाळाचा पुरवठा होणार नाही.

प्रश्न : वाऱ्याच्या खनन कार्यामुळे तयार होणारी भूरूपे स्पष्ट करा

उत्तर : वाऱ्याचे कार्य

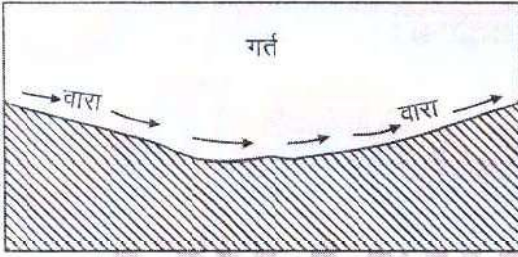
वाऱ्याचे कार्य प्रामुख्याने ओसाड व वाळवंटी भागात मोठ्या प्रमाणात आढळून येते. पावसाचे प्रमाण या भागात खूप कमी असते. त्यामुळे बारमाही वाहणारे नदी प्रवाह आढळत नाहीत. दिवसाच्या व रात्रीच्या तापमानात प्रचंड फरक असतो. तसेच वनस्पतींचा आभाव असल्याने वारे हा एकमेव घटक आहे जो या भागात प्रभावी ठरतो.

वाऱ्याचे खनन कार्य

वाऱ्याचे खनन कार्य हे प्रामुख्याने वाऱ्याचा वेग व त्यामध्ये सामावलेल्या धुलीकणांवर अवलंबून असते. वेगाने वाहणाऱ्या वाऱ्याबरोबर वाहत जाणाऱ्या पदार्थांची संख्या देखील जास्त असते. तसेच वेगाने वाहणारे वारे भूपृष्ठावर तुलनेने मोठ्या प्रमाणात आघात करतात. त्यामुळे खननाची क्रिया देखील अधिक प्रमाणात होते. याउलट मंद गतीने वाहणाऱ्या वाऱ्यामुळे होणारे खनन कार्य देखील कमी असते.

वाऱ्याच्या खनन कार्यामुळे निर्माण होणारी भूरूपे

वाऱ्याच्या खनन कार्यामुळे पुढील भूरूपे तयार होतात.

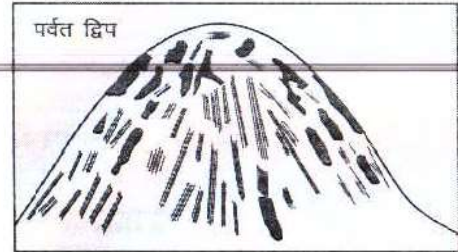
प्रसिद्ध आहेत.

1. गर्त (Blow Out)

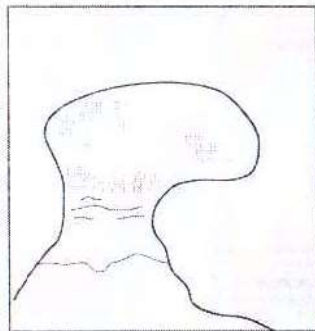
वाळवंटी प्रदेशात दिवसाचे तापमान खूप जास्त तर रात्रीचे तापमान अतिशय कमी असते. तापमानातील या फरकामुळे दिवसा खडक प्रसरण पावतात व रात्री अकुंचन पावतात. ही क्रिया सतत होत राहिली तर त्या खडकांचे विदारण होऊन त्यांचे बारीक कणांमध्ये रूपांतर होते. हे बारीक कण वाऱ्याबरोबर वाहुन नेले जातात. त्यामुळे वाळवंटी ओसाड प्रदेशात कमी अधिक रुंदीचे व खोलीचे खडे तयार होतात. त्या खड्यांनाच 'गर्त' असे म्हटले जाते. इजिप्त मधील 'कतारा' व 'क्युम' हे गर्त

2. पर्वतद्विप (Inselberg)

वाळवंटात काही ठिकाणी खडकाच्या आतिल थर कठिण असतो तर खडक स्तर मृदू असतो. अशावेळी बाहेरील मृदू खडकांवर वाऱ्याचे खनन कार्य मृदू खडकांची झिज होते व कठिण खडक उघडे पाडले जातात. या कठिण खडकांवर पुन्हा वाऱ्याचे घर्षण कार्य होऊन त्यांना घुमटाकार प्राप्त होतो. त्या घुमटाकार खडकांनाच 'पर्वतद्विप' म्हणतात. उत्तर अमेरिकेतील फ्लोरिडा व दक्षिण अमेरिकेतील अँटाकामा वाळवंटात असे पर्वतद्विप जास्त प्रमाणात आढळून येतात.

बाहेरचा
होऊन

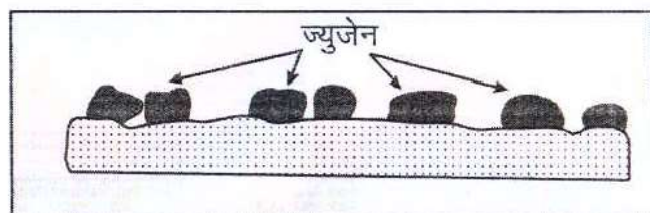

3. मूछत्र खडक (Mushroom Rock)

वाळवंटात काही ठिकाणे उभे खडक असतात. या खडकांची वाऱ्यातील वाळूच्या खनन कार्यामुळे मध्यभागात जास्त झिज होते. अधिक उंचीवरून वाहणाऱ्या वाऱ्यामध्ये वाळूचे प्रमाण कमी असते व वाळूच्या कणांचा आकार लहान असल्याने उभ्या खडकांचा माथ्याकडील भाग जास्त झिजवला जात नाही. वारा जर सर्व बाजूंनी वाहत असल्यास खडक मध्यभागात सर्व दिशांनी झिजवला जातो. त्यामुळे खडकांची खालची बाजू जास्त झिजून त्या खडकांस छत्रीसारखा आकार प्राप्त होतो. त्यालाच 'मूछत्र खडक' असे म्हणतात. कालांतराने खडकाच्या पायथ्याचा भाग पूर्णपणे झिजतो व हे मूछत्र खडक कोसळतात.

4. ज्युजेन (Zungen)

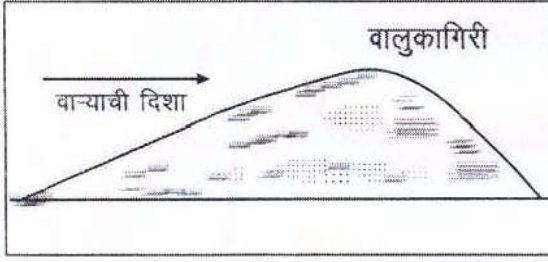
वाळवंटात कठिण व मृदू खडकांचे थर एकमेकांना आडवे असतील तर कठिण खडकांच्या भेगामध्ये पाणी साचते. वेळी तापमान कमी झाल्यावर हे पाणी गोठते त्यामुळे त्याचे आकारमान वाढून भेगा रुंदावल्या जातात. त्यानंतर कठिण खडकांखालील मृदू खडक थर उघडा पडतो व त्याची वेगाने

समांतर
रात्रीच्या

झिज

3. वालुकागिरी (Sand Dunes)

वाऱ्याच्या मार्गात काही अडथळा आल्यास वाऱ्याचा वेग मंद होऊन त्याठिकाणी वाळूचे संचयन होऊ लागते. अशा प्रकारे वाळूचे संचयन होऊन त्याठिकाणी वाळूची टेकडी तयार होते. या टेकडीलाच 'वालुकागिरी' असे म्हणतात.

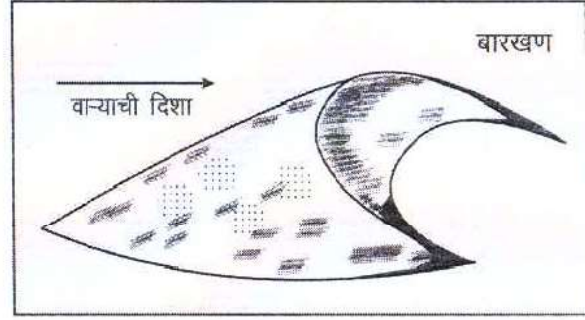
या टेकड्या वाऱ्याच्या दिशेस समांतर असून वाऱ्याच्या बाजूस त्यांचा उतार सौम्य तर वाऱ्याच्या विरुद्ध बाजूस तीव्र असतो. तसेच या वाळूच्या टेकड्या अस्थायी स्वरूपाच्या असून वाऱ्याचा वेग व वाऱ्याची दिशा यानुसार त्या पुढे सरकत

जातात.

4. बारखण (Barkhan)

'बारखण' हा तुर्की शब्द असून याचा अर्थ 'अर्धचंद्र' असा म्हणजेच बारखण या वाळवंटात निर्माण होणाऱ्या 'अर्धचंद्राकृती' आहेत.

वाळवंटांत वाऱ्याच्या प्रवासमार्गात झुडपे, गवत किंवा भाग काटकोनात आडवे आल्यास त्यांच्या अनुषंगाने वाऱ्यासोबत आणलेल्या वाळूचे संचयन होत रहाते व संचयनाच्या दोन्ही बाजूस शिंरें निर्माण होतात. संचयन मोठ्या प्रमाणात होत राहिले तर तिथे अर्धचंद्राकृती टेकड्यांची निर्मिती होते. त्यांनाच 'बारखण' असे

होतो.
टेकड्या'
खडकांचे
वाहून
टोकदार
म्हणतात.

Y. C. ARTS & COMMERCE
COLLEGE, ISLAMPUR

Signature

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR.

Signature

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang)

यशवंतराव चव्हाण महाविद्यालय, इस्लामपूर

भूगोल विभाग

प्रश्नसंच

विषय - पर्यटन भूगोलाची ओळख

बी.ए.भाग २, सेमिस्टर ३, पेपर - १

१) सध्या पर्यटनाचा हेतू काय आहे?

अ) अभ्यास ब) मनोरंजन क) आर्थिक ड) यात्रा

२) कोणते शहर मुक्त व्यापारासाठी प्रसिद्ध आहे?

अ) टोकियो ब) सिंगापूर क) जमशेदपूर ड) शांतिनिकेतन

३) पतंजली योग पीठ कोणत्या ठिकाणी आहे?

अ) वाराणसी ब) केरळ क) पंजाब ड) महाराष्ट्र

४) कोणत्या नगराला जुगाराची पंढरी असे म्हणतात?

अ) हॉगकॉंग ब) लास वेगास क) केंब्रिज ड) अकोहामा

५) कोणता आर्थिक घटक पर्यटनावर परिणाम करतो?

अ) वाहतूक ब) वस्ती क) नद्या ड) आहार

६) पर्यटनासाठी पासपोर्ट व व्हिसा ची गरज लागते त्यास .....पर्यटन म्हणतात.

अ) स्थानिक ब) परदेशी क) दीर्घकालीन ड) वारसा

७) ..... ही पर्यटनाची जननी आहे.

अ) पैसा ब) वेळ क) सुविधा ड) कुतूहल

८) ..... वाहतूक विकासामुळे आंतरराष्ट्रीय पर्यटनाचा विकास झाला.

अ) रोड ब) रेल क) जल ड) हवाई

९) अगदी प्राचीन काळापासून ..... हे जगातील महत्त्वाचे पर्यटन आहे.

अ) धार्मिक पर्यटन ब) व्यापार पर्यटन
क) नैसर्गिक पर्यटन ड) सामाजिक पर्यटन

१०) काझीरंगा नॅशनल पार्क कोणत्या प्राण्यासाठी प्रसिद्ध आहे?

अ) सिंह ब) एकशिंगी गेंडा क) काळवीट ड) हत्ती

११) अलीकडे पर्यटनाचे स्वरूप कसे बनले आहे?

अ) सामान्य ब) अस्थिर क) असाधारण ड) गतिशील

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Solapur)

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

२४) नैनिताल हे थंड हवेचे ठिकाण कोणत्या राज्यात आहे?

अ) हिमाचल प्रदेश ब) उत्तराखंड क) उत्तर प्रदेश ड) जम्मू आणि काश्मिर

२५) खालीलपैकी कोणते ठिकाण धार्मिक पर्यटनाचे नाही.

अ) वेल्लूर ब) शिर्डी क) लोणार ड) अमृतसर

२६) कोणता शास्त्रीय नृत्य प्रकार भारतातील वैभवशाली परंपरा दर्शवितो?

अ) पोवाडा ब) कथकली क) भांगडा ड) लेझीम

२७) स्वामी विवेकानंद यांचे भव्य स्मारक कोठे आहे?

अ) पॉडेचरी ब) पोर्टब्लेअर क) कन्याकुमारी ड) कोचीन

२८) दि ग्रेट स्तूप कोणत्या ठिकाणी आहे?

अ) कोहिमा ब) मोहरांग क) खजुराहो ड) सांची

२९) रॉक गार्डन कोणत्या शहरात आहे?

अ) आग्रा ब) फतेहपूर सिक्री क) चंदिगड ड) दिल्ली

३०) संत तुकाराम महाराजांची समाधी कोठे आहे?

अ) आळंदी ब) देहू क) नेवासे ड) पैठण

Answer Key

१-ब २-ब ३-अ ४-ब ५-अ ६-ब ७-ड ८-अ ९-ड १०-ब

११-ड १२-ब १३-क १४-अ १५-ब १६-क १७-ड १८-ब १९-अ २०-ब

२१- ब २२-क २३-ब २४-ब २५-क २६-ड २७-क २८-ड २९-क ३०-ब

IOAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sangli)

यशवंतराव चव्हाण महाविद्यालय, इस्लामपूर.

भूगोल विभाग

विषय - नागरी भूगोल

प्रकरण १ : नागरी भूगोलाची ओळख

- १) नगराचे स्थान, विकास, स्वरूप व त्यांचे प्रकार यांचा अभ्यास करणारे शास्त्र म्हणजे _____ होय.
अ) आर्थिक भूगोल ब) नागरी भूगोल क) प्राकृतिक भूगोल ड) राजकीय भूगोल
- २) _____ या भूगोल तज्ञाने जिओग्राफी या ग्रंथात मानवी वसाहतीच्या स्थितीवर अधिक भर दिला होता.
अ) हॅम्बोल्ट ब) स्ट्रॅबो क) रॅटझेल् ड) टेलर
- ३) भारतातील ग्रामीण भागात _____ व्यवसाय सर्वात जास्त प्रमाणात केले जातात.
अ) प्राथमिक ब) द्वितीय क) तृतीयक ड) चतुर्थक
- ४) जुन्या नगरात किंवा शहरात करण्यात येणाऱ्या सुधारणा यालाच _____ म्हणतात.
अ) विकास ब) नगर नियोजन क) नागरी वाढ ड) नागरी दोष
- ५) नागरी भूगोल ही _____ भूगोलाची एक मूलभूत ज्ञान शाखा आहे.
अ) आर्थिक ब) राजकीय क) सांस्कृतिक ड) मानवी
- ६) Urban हा शब्द _____ भाषेतील Urbis या शब्दापासून बनलेला आहे.
अ) लॅटिन ब) फ्रेंच क) ग्रीक ड) रोमन
- ७) _____ याने अँथ्रोपोजिओग्राफी हे पुस्तक लिहिले.
अ) हॅम्बोल्ट ब) रॅटझेल् क) कार्ल रिटर ड) ग्रिफिथ टेलर
- ८) _____ यांनी केंद्रीय स्थान सिद्धांताने नागरी भूगोलाच्या अभ्यासकांचे लक्ष वेधून घेतले.
अ) हॅम्बोल्ट ब) रॅटझेल् क) कार्ल रिटर ड) वॉल्टर ख्रिस्टलर
- ९) नागरी भूगोलाच्या अभ्यासात शहराचे _____ व स्थिती यांना अतिशय महत्त्व आहे.
अ) औद्योगिकीकरण ब) स्थान क) ऐतिहासिक घटक ड) राजकारण
- १०) स्थान व स्थिती यामधील फरक सर्वप्रथम _____ या तज्ञाने दाखवून दिला.
अ) हॅम्बोल्ट ब) रॅटझेल् क) कार्ल रिटर ड) वॉल्टर ख्रिस्टलर

Answer

- 1- ब 2- ब 3- अ 4- ब 5- ड 6- अ
7- ब 8- ड 9- ब 10- ब

प्रकरण २ : नागरीकरण

- १) _____ ही अशी प्रक्रिया आहे की ज्या प्रक्रियेत ग्रामीण वसाहतीचे नागरी वसाहती मध्ये रूपांतर होते.
अ) औद्योगिकीकरण ब) नागरीकरण क) राजकारण ड) विकास
- २) विकसित देशात नागरीकरणाचा वेग _____ असतो.
अ) मंद ब) मध्यम क) जास्त ड) यापैकी नाही
- ३) उत्तर प्रदेशातील मिर्झापूर हे शहर _____ नदीच्या काठी वसलेले आहे.
अ) यमुना ब) कृष्णा क) गोदावरी ड) गंगा
- ४) महाराष्ट्रातील कराड हे शहर _____ या नद्यांच्या संगमावर वसलेले आहे.
अ) कृष्णा-कोयना ब) गंगा यमुना क) गोदावरी सरस्वती ड) कावेरी नर्मदा
- ५) _____ या नदीवर गोकक धबधबा आहे.
अ) गोदावरी ब) कावेरी क) सरस्वती ड) घटप्रभा
- ६) वॉल्टर ख्रिस्टलर यांची के-३ (K3) ही संकल्पना _____ तत्व दर्शवते.

- क) संक्रमण क्षेत्र ड) श्रमिक लोकांची क्षेत्र
८) बहुकेंद्रीय सिद्धांतामध्ये मध्यवर्ती भागात _____ क्षेत्र असते.
अ) निवासी ब) औद्योगिक क) केंद्रीय व्यापारी ड) अवजड उद्योग
९) ग्रामीण कृषी क्षेत्रे व नागरी क्षेत्रे यांच्यातील संक्रमण विभाग म्हणजे _____ पट्टा होय.
अ) नागरी- नागरी ब) ग्रामीण- नागरी क) ग्रामीण- ग्रामीण ड) यापैकी नाही
१०) केंद्रीय व्यापारी कटिबंधालाच _____ असेही म्हणतात.
अ) काऊंट डाऊन ब) टाऊन डाऊन क) डाऊन टाऊन ड) यापैकी नाही

Answer

- 1- ब 2- अ 3- ड 4- ब 5- ब 6- ड 7-
ब 8- क 9- ब 10- क

प्रकरण ४ : नागरी समस्या आणि नगर नियोजन

- १) मुंबईतील _____ झोपडपट्टी आशिया खंडातील सर्वात मोठी झोपडपट्टी आहे.
अ) करवीर ब) गांधीनगर क) धारावी ड) जानकी
२) हंटर यांच्यामध्ये गलिच्छ वस्त्या (झोपडपट्टी) म्हणजे नागरी जीवनाला झालेला _____ आहे.
अ) मालसर ब) कॅन्सर क) पल्सर ड) ताप
३) जगात सर्वत्रच _____ लोकसंख्या भयानक वेगाने वाढत आहे.
अ) नागरी ब) ग्रामीण क) झोपडपट्टी ड) यापैकी नाही
४) भारताची राजधानी _____ येथे देखील प्रदूषणाची फार मोठी समस्या आहे.
अ) पुणे ब) मुंबई क) नवी दिल्ली ड) कोलकता
५) महाराष्ट्राची राजधानी _____ येथे दुसऱ्या राज्यातून येणाऱ्या लोकांची संख्या जास्त आहे.
अ) पुणे ब) मुंबई क) दिल्ली ड) नागपूर
६) १८९८ साली गार्डन सिटी संकल्पना _____ यांनी मांडली.
अ) रेंटझेल् ब) व्हॉन थुनेन क) एबेनझर होवार्ड ड) बर्गस
७) ग्रिफिथ टेलर यांच्या मतानुसार नगर विकासाच्या _____ अवस्था आहेत.
अ) पाच ब) सहा क) सात ड) आठ
८) ज्या नागरी केंद्राची लोकसंख्या १० लाखांहून अधिक असते त्यास _____ नगर असे म्हटले जाते.
अ) दशलक्ष ब) महाकाय क) सन्नगर ड) यापैकी नाही
९) श्वसनाचे विकार होण्यास नगरातील _____ प्रदूषण कारणीभूत असते.
अ) ध्वनी ब) हवा क) मृदा ड) जल
१०) _____ जिल्हा हा भारत देशातील सर्वात जास्त लोकसंख्या असलेला जिल्हा आहे.
अ) ठाणे ब) पालघर क) गडचिरोली ड) यापैकी नाही

Answer

- 1- क 2- ब 3- अ 4- क 5- ब
6-क 7- क 8- अ 9- ब 10- अ

Principal

EDAC CO-ORDINATOR
COLLEGE, ISLAMPUR

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN TAL. DIST. SOLAPUR

यशवंतराव चव्हाण कला व वाणिज्य महाविद्यालय, इस्लामपूर
भूगोलशास्त्र विभाग
सत्र पहिले
प्रश्नसंच (पेपर क्र. 1 – प्राकृतिक भूगोल)

बहुपर्यायी प्रश्न (Multiple Choice Questions)

❖ प्रकरण 1 : प्राकृतिक भूगोलाचा परिचय

1. प्राकृतिक भूगोलात कोणत्या घटकांचा अभ्यास केला जातो?
(रासायनिक, जैविक, अजैविक, भौतिक)
2. प्राकृतिक भूगोलात समाविष्ट घटकांचा अभ्यास एकत्रितच होत आहे, म्हणून या विषयाचे स्वरूप कसे बनले आहे?
(वर्णनात्मक, बहुविषयात्मक, सर्वात्मक, विशेषीकरणात्मक)
3. पृथ्वीच्या सभोवती असलेल्या हवेच्या वेष्टनाला काय म्हणतात?
(मृदावरण, वातावरण, जीवावरण, जलावरण)
4. पृथ्वीवरील पाण्याने व्यापलेल्या भागास काय म्हणतात?
(जलावरण, भूआवरण, वातावरण, जीवावरण)
5. प्राकृतिक भूगोलाच्या कोणत्या शाखेत विष्व, सूर्यमाला, ग्रह, उपग्रह यांची उत्पत्ती यांचा अभ्यास केला जातो?
(भूरूपशास्त्र, हवामानशास्त्र, मानवी भूगोल, खगोलशास्त्र)
6. पृथ्वीवरील भूमिस्वरूपे, त्यांची निर्मिती, उदकांती, वर्गिकरण यांचा अभ्यास कोणत्या शाखेत केला जातो?
(मानवी भूगोल, भूरूपशास्त्र, प्राणीशास्त्र, हवामानशास्त्र)
7. पृथ्वीवरील जलभागाचा अभ्यास कोणत्या शाखेत होतो?
(मृदाशास्त्र, सागरशास्त्र, खगोलशास्त्र, खनिजशास्त्र)
8. कोणत्या शास्त्रात मानवी समाज, समाज रचना, भाषा, धर्म, संस्कृती, रूढी-परंपरा, आचार-विचार यांचा अभ्यास केला जातो?
(सागरशास्त्र, समाजशास्त्र, भूरूपशास्त्र, मृदाशास्त्र)
9. आर्थिक उत्पादन व उपभोग इ. चा अभ्यास कोणत्या शास्त्रात करतात?
(खगोलशास्त्र, भूरूपशास्त्र, अर्थशास्त्र, राज्यशास्त्र)
10. पृथ्वीवर घडणाऱ्या ऐतिहासिक घटनांचा क्रमबद्ध अभ्यास कोणत्या विषयात केला जातो?
(राज्यशास्त्र, इतिहास, अर्थशास्त्र, राजकीय भूगोल)
11. अगदी सुरवातीस प्राकृतिक भूगोलाचा अभ्यास कोणत्या दृष्टीकोनातून केला जात होता?
(विश्लेषणात्मक, शास्त्रीय, वर्णनात्मक, उपयोजित)
12. प्राकृतिक घटकांचा अभ्यास करताना कोणत्या अभ्यास पद्धतीस परस्पर संबंधाचा अभ्यास करण्यास प्राधान्य दिले जाते?
(रचनात्मक दृष्टीकोन, प्रादेशिक दृष्टीकोन, वर्णनात्मक, विश्लेषणात्मक)
13. प्राकृतिक भूगोलातील अधुनिक दृष्टीकोन कोणता?
(वर्णनात्मक, शास्त्रीय, रचनात्मक, प्रादेशिक)
14. पूर्वी हवामानाचा अभ्यास कोणत्या पद्धतीने केला जात होता?

Principal

H:\Question Bank\Question Bank.doc 1

CO-ORDINATOR
Y.C. COLLEGE, ISLAMAMPUR

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUNKOT, ISLAMAMPUR

- (सियाल, सीमा, निफे, प्रावरण)
34. पॅसिफिक महासागराच्या तळावरील गाळास घड्या पडून कोणता पर्वत निर्माण झाला?
(हिमालय, आल्पस्, रॉकी, सह्याद्री)
  35. आल्फ्रेड वेगनर यांनी कोणता सिद्धांत मांडला?
(चतुःषिरस्क, अभिसरण प्रवाह, औष्णिक चक्र, भूखंडवहन)
  36. सुमारे 20 कोटी वर्षापूर्वीच्या एकाच अखंड भूमिखंडास काय म्हणतात?
(पॅन्जिया, लॉरेषिया, अंगारा, गोंडवाना)
  37. पॅन्जियाच्या विभाजनानंतर कोणता समुद्र तयार झाला?
(टेथिस, हिंदी, पॅसिफिक, अटलांटिक)
  38. महासागरातील तळातील गाळास घड्या पडून कोणत्या प्रकारच्या पर्वतांची निर्मिती होते?
(गटपर्वत, खचदरी, वलीपर्वत, प्रस्तरभंग)
  39. दक्षिण अमेरिकेचा पूर्व किनारा कोणत्या किनाऱ्याबरोबर चपलख श्रपहू थ्यजद्ध बसतो?
(आफ्रिकेच्या पूर्व, आफ्रिकेच्या पश्चिम, द. अमेरिकेच्या पश्चिम, ऑस्ट्रेलियाच्या पूर्व)
  40. पृथ्वीच्या ज्या भागावर जमीन आहे त्याच्या कोणत्या भागावर बहुदा जलभाग आढळतात?
(प्रतिपादी, प्रतिवादी, समवादी, विषमवादी)
  41. खंड व महासागरांचा साधारणपणे आकार कसा आहे?
(चौकोणी, त्रिकोणी, आयत, वर्तुळ)
  42. पृथ्वीचा उत्तर ध्रुव जलव्याप्त आहे, तेथे कोणता महासागर आहे?
(हिंदी, आटलांटिक, आर्क्टिक, अंटार्क्टिक)
  43. पृथ्वीचा दक्षिण ध्रुव जमिनीने व्यापलेला आहे, तेथे कोणता खंड आहे?
(आफ्रिका, युरोप, अंटार्क्टिका, लिबीया)
  44. कोणत्या समुद्राभोवती जमिनीचे केंद्रीकरण झाले आहे?
(कॅस्पियन, तांबड्या, जपानी)
  45. पॅसिफिक महासागरातील कोणत्या बेटाभोवती पाग्याचे केंद्रीकरण झाले आहे?
(ताहिती, श्रीलंका, हवाई, कॅनरी)
  46. भूखंडे ही जुन्या कठिण खंडकांच्या, पठारांच्या गाभ्याभोवती निर्माण झाली आहेत, त्यांना कोणते प्रदेश म्हणतात?
(अंतर्गत, बहिर्गत, ढालीचे, खडक)
  47. सर जॉन मरे यांनी जमीन व सागराचा कोणता आलेख तयार केला?
(रेषालेख, स्तभालेख, क्षेत्रोन्नती आलेख, साधा आलेख)
  48. पॅन्जिया हा एकमेव खंड कोणत्या सागराने वेढलेला होता?
(पॅन्थालसा, आर्क्टिक, हिंदी, टेथिस)
  49. भारत हा कोणत्या खंडाचे विभाजन होऊन तयार झाला?
(लॉरेषिया, गोंडवाना, टेथिस, पॅन्थर)
  50. मॉर्गन व ली पिचॅन यांनी कोणता सिद्धांत मांडला?
(भूमंच विवर्तन, भूखंडवहन, जलवहन)
  51. भूखंड वहनाच्या जीवशास्त्रीय पुराव्यात कोणत्या पक्षाचे उदाहरण दिले आहे?
(लेमिंग, मोर, हंस, झुमिंग)
  52. लोथियन ग्रीन यांनी 1975 मध्ये कोणती परिकल्पना मांडली?
(चतुःषिरस्क, द्विषिरस्क, भूखंड, भूमंच)
  53. भूखंडे ही कोणत्या जड द्रव्यावर तरंगत आहेत?

- (सुमारे 100, 200, 300, 500)
72. भारतातील भूकंप विभाग किती आहेत?
(2, 3, 4, 5)
73. भारतात अतितीव्र स्वरूपाचे भूकंप कोणत्या विभागात होतात?
(हिमालय प्रदेश, उत्तरेकडील मैदानी प्रदेश, द्विपकल्पिय पठारी प्रदेश, किनारी प्रदेश)
74. पुनःस्फटिकीकरणामुळे कोणते भूकंप होतात?
(ज्वालामुखीय, भ्रंशमुलक, पातालिक, संतुलनमूलक)
75. भूकंप लहरींचे किती प्रकार आहेत?
(1, 2, 3, 4)
76. सर्वात जास्त विध्वंसक भूकंप लहरी कोणत्या?
(प्राथमिक, दुय्यम, भूपृष्ठ, उर्ध्व)
77. भूकंपाचा देश कोणता?
(चीन, जपान, तैवान, इराण)
78. कोणत्या भूकंप लहरी द्रव पदार्थाच्या माध्यमातून प्रवास करित नाहीत?
(भूपृष्ठ, दुय्यम, प्राथमिक, उर्ध्व)
79. कोणत्या भूकंप लहरींचा वेग सर्वात जास्त असतो?
(प्राथमिक, दुय्यम, भूपृष्ठ, उर्ध्व)
80. भूपृष्ठाच्या घडीचा वर उंचावलेल्या भागास काय म्हणतात?
(अभिनती, अपनती, समनती, अनती)
81. भूपृष्ठाच्या घडीचा खाली खचलेल्या भागास काय म्हणतात?
(अभिनती, अपनती, समनती, अनती)
82. भूकंप व ज्वालामुखींचे जागतिक वितरणाचे क्षेत्र कोणते आहे?
(वेगवेगळे, विभक्त, एकच, विषम)
83. अग्निकंकण असणारा महासागर कोणता?
(पॅसिफिक, हिंदी, अटलांटिक, प्रदीर्घ)
84. भूमध्य समुद्राचा दिपस्तंभ कोणता?
(हवाई, स्ट्रॉम्बोली, फ्युजियाना, जावा)
85. भारतातील जागृत ज्वालामुखी कोणता?
(पिली, मोरापी, अंदमान, नाही)
86. भूकंपाची तीव्रता मोजण्याचे एकक कोणते?
(मास्टर, रिश्टर, स्वेटर, फास्टर)
87. भूकंप मोजण्याच्या यंत्रास काय म्हणतात?
(बारोग्राफ, थर्मोग्राफ, सिसमोग्राफ, बारग्राफ)
88. भूकंपामुळे सागरात कोणत्या लाटा निर्माण होतात?
(बदामी, त्सुनामी, प्रतापी, तरंग)
89. भूपृष्ठाखाली जेथे भूकंप निर्माण होते त्या ठिकाणास काय म्हणतात?
(भूकंपनाभी, भूकंपतरंग, अनुतरंग, बाह्यकेंद्र)
90. भूकंपाच्या कोणत्या लहरीत वस्तूकणांची हालचाल पुढे मागे होते?
(अनुतरंग / प्राथमिक लहरी, अवतरंग / दुय्यम लहरी, भूपृष्ठतरंग, जलतरंग)

110. जगातील सर्वात मोठे मैदान कोठे आहे?
(आफ्रिका, चीन, जपान, कोलंबिया)
111. 'बारखण' हा भूआकार कोणत्या प्रदेशात आढळतो?
(दुंड्रा, मोसमी, वाळवंटी, मैदानी)
112. घर्षण व खनन कार्यामुळे गुळगुळीत झालेल्या खडकांना वाळवंटी प्रदेशात काय म्हणतात?
(हमादा, रॉक, उर्मिचिन्हे, टेकड्या)
113. यारदांग भूरूपात खडकाचे थर कसे असतात?
(लंबरूप/उभे, आडवे, सारखे, तिरपे)
114. ज्युगेन भूरूपात खडकाचे थर कसे असतात?
(लंबरूप, आडवे, सारखे, तिरपे)
115. सहारा वाळवंटी प्रदेशात भूछत्र खडकांना काय म्हणतात?
(हिम, गारा, हमादा, यारदांग)
116. वाऱ्याच्या खनन कार्याच्या किती पद्धती आहेत?
(दोन, तीन, चार, पाच)
117. खालीलपैकी वाऱ्याचे खनन कार्य कोणते?
(अपवहन, अपघर्षण, सन्नीघर्षण, सर्वच)
118. वाळवंटातील पाणथळीच्या जागेला काय म्हणतात?
(मरुद्यान, उद्यान, बाग, वातगर्ता)
119. कतारा व फॅयुम हे काय आहेत?
(वातगर्ता, बारखण, हमादा, द्विपगिरी)
120. 'मेसा' हा भूआकार 'बुटे' पेक्षा कसा असतो?
(लहान, मोठा, समान, गुळगुळीत)
121. विषाळगड जवळ कोणत्या नदीची 'व्ही दरी' आहे?
(मुचकुंदी, वषिष्ठी, काळी, कासारी)
122. नदीच्या प्रवाहाच्या पहिल्या टप्प्यात (युवावस्थेत) कोणत्या आकाराची दरी तयार होते?
(व्हि, यु, एम्, डब्ल्यु)
123. नदी प्रवाहाच्या पहिल्या टप्प्यात वाळू, दगड, गोटे यांच्या चक्राकार गतीमुळे निर्माण होणारे खळगे कोणते?
(परात, भांडे, रांजण, वातगर्ता)
124. कुंडलकासार सरोवरांची निर्मिती नदीच्या कोणत्या टप्प्यात होते?
(पहिल्या, दुसऱ्या, तिसऱ्या, चौथ्या)
125. उत्तर चीनमध्ये वाऱ्याच्या संचयन कार्यामुळे निर्माण झालेली मृदा कोणती?
(काळी, लाल, पांढरी, पिवळी)
126. वाळवंटात चोहोबाजूंनी वाहणाऱ्या वाऱ्यामुळे तयार होणाऱ्या वाळूच्या टेकड्या कोणत्या?
(अनुगामी, लंबरूप/वृळाकार, चंद्रकोरीसारखा, उर्मिचिन्हे)
127. खालीलपैकी कोणते भूरूप वाऱ्याच्या संचयन कार्यामुळे तयार होत नाही?
(भूछत्रखडक, बारखण, लोएस, वाळूच्या टेकड्या)
128. कोणत्या प्रदेशात अपवर्षण अपक्षय क्रिया प्रभावीपणे घडते?
(विषुववृत्तीय, उष्ण कटीबंधीय, सपाटी, ध्रुवीय)
129. कोणत्या प्रदेशात रासायनिक अपक्षय क्रिया प्रभावीपणे घडते?
(विषुववृत्तीय, उष्ण कटीबंधीय, सपाटी, ध्रुवीय)

सकारण विवेचन करा.

2. ग्रीकांच्या भूगोलाच्या विकासातील कार्याची सविस्तर माहिती द्या.
3. प्राचीन भारतातील भूगोलाच्या विकासाची थोडक्यात माहिती लिहा.
4. रोमन कालखंडात झालेल्या भूगोलाच्या विकासाचे वर्णन करा.

❖ प्रकरण 2 : अधुनिक भूगोलशास्त्राचे जनक

5. अलेक्झांडर व्हॉन हंबोल्ट यांच्या भूगोलातील कार्याचा थोडक्यात वृत्तांत लिहा.
6. कार्ल रिटर यांच्या भूगोलातील विकासातील कार्याचे थोडक्यात मूल्यमापन करा.

❖ प्रकरण 3 : प्रमुख भौगोलिक संप्रदाय व त्यांचे योगदान

7. फ्रेडरिक रॅटझेल यांच्या भौगोलिक विचारांचे व त्यांच्या कार्याचे मूल्यमापन करा.
8. विडाल डी ला ब्लाष यांच्या भूगोलाच्या विकासातील कार्याचा थोडक्यात आढावा घ्या.
9. हलफोर्ड मॅकिंडर यांच्या भौगोलिक संकल्पनांविषयी सविस्तर माहिती द्या.
10. विल्यम डेव्हिस यांच्या भूगोलाच्या विकासातील योगदानाची माहिती लिहा.

❖ प्रकरण 4 : भूगोलातील द्वैतवाद आणि सांख्यिकी क्रांती

11. भूगोलातील द्वैतवाद म्हणजे काय ते सांगून कोणत्याही एका द्वैतवादाचा सविस्तर वृत्तांत लिहा.
12. 'भूगोलातील सांख्यिकी क्रांती' या विषयावर भौगोलिक वृत्तांत लिहा.
13. भूगोलातील सांख्यिकी क्रांतीची कारणे आणि परिणाम स्पष्ट करा.

SAC COORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUND ISLAMPUR, (Dist. Sang)

Geography Paper No. I
Physical Geography

घटक क्र. 1 : प्राकृतिक भूगोलाचा परिचय

1. प्राकृतिक भूगोलात कोणत्या घटकांचा अभ्यास केला जातो?
अ) रासायनिक ब) जैविक क) अजैविक ड) भौतिक
2. प्राकृतिक भूगोलात समाविष्ट घटकांचा अभ्यास एकत्रितच होत आहे, म्हणून या विषयाचे स्वरूप कसे बनले आहे?
अ) वर्णनात्मक ब) बहुविषयात्मक क) सर्वात्मक ड) विशेषीकरणात्मक
3. पृथ्वीच्या सभोवती असलेल्या हवेच्या वेष्टनाला काय म्हणतात?
अ) मृदावरण, ब) वातावरण, क) जीवावरण, ड) जलावरण
4. पृथ्वीवरील पाण्याने व्यापलेल्या भागास काय म्हणतात?
अ) जलावरण, ब) भूआवरण, वातावरण, ड) जीवावरण
5. प्राकृतिक भूगोलाच्या कोणत्या शाखेत विश्व, सूर्यमाला, ग्रह, उपग्रह यांची उत्पत्ती यांचा अभ्यास केला जातो?
अ) भूरूपशास्त्र, ब) हवामानशास्त्र, क) मानवी भूगोल, ड) खगोलशास्त्र
6. पृथ्वीवरील भूमिस्वरूपे, त्यांची निर्मिती, उत्क्रांती, वर्गिकरण यांचा अभ्यास कोणत्या शाखेत केला जातो?
अ) मानवी भूगोल, ब) भूरूपशास्त्र, क) प्राणीशास्त्र, ड) हवामानशास्त्र
7. पृथ्वीवरील जलभागाचा अभ्यास कोणत्या शाखेत होतो?
अ) मृदाशास्त्र, ब) सागरशास्त्र, क) खगोलशास्त्र, ड) खनिजशास्त्र
8. कोणत्या शास्त्रात मानवी समाज, समाज रचना, भाषा, धर्म, संस्कृती, रूढी-परंपरा, आचार-विचार यांचा अभ्यास केला जातो?
अ) सागरशास्त्र, ब) समाजशास्त्र, क) भूरूपशास्त्र, ड) मृदाशास्त्र
9. आर्थिक उत्पादन व उपभोग इ. चा अभ्यास कोणत्या शास्त्रात करतात?
अ) खगोलशास्त्र, ब) भूरूपशास्त्र, क) अर्थशास्त्र, ड) राज्यशास्त्र
10. पृथ्वीवर घडणाऱ्या ऐतिहासिक घटनांचा क्रमबद्ध अभ्यास कोणत्या विषयात केला जातो?
अ) राज्यशास्त्र, ब) इतिहास, क) अर्थशास्त्र, ड) राजकीय भूगोल
11. अगदी सुरवातीस प्राकृतिक भूगोलाचा अभ्यास कोणत्या दृष्टीकोनातून केला जात होता?
अ) विश्लेषणात्मक, ब) शास्त्रीय, क) वर्णनात्मक, ड) उपयोजित
12. प्राकृतिक घटकांचा अभ्यास करताना कोणत्या अभ्यास पद्धतीस परस्पर संबंधाचा अभ्यास करण्यास प्राधान्य दिले जाते?
अ) रचनात्मक दृष्टीकोन, ब) प्रादेशिक दृष्टीकोन, क) वर्णनात्मक, ड) विश्लेषणात्मक

Principal

Answer

1- ड	2- क	3- ब	4- अ	5- ड	6- ब
7- ब	8- ब	9- क	10- ड	11- क	12- ब
13- ब	14- अ	15- अ	16- अ	17-ड	18- ब
19- ब	20- अ	21- ब	22- ब	23- अ	24- ब
25- अ	26- ब				

घटक क्र. 2 : पृथ्वीचे भूकवच

- कोणत्या गोलार्धात पाण्यापेक्षा जमिनीचे प्रमाण अधिक आहे?
अ) पूर्व, ब) पश्चिम, क) उत्तर, ड) दक्षिण
  - कोणत्या गोलार्धात जमिनीचे प्रमाण पाण्यापेक्षा कमी आहे?
अ) पूर्व, ब) पश्चिम, क) उत्तर, ड) दक्षिण
  - कोणत्या गोलार्धाला 'जलगोलार्ध' म्हणतात?
अ) पूर्व, ब) पश्चिम, क) उत्तर, ड) दक्षिण
  - कोणत्या गोलार्धाला 'भूगोलार्ध' म्हणतात?
अ) पूर्व, ब) पश्चिम, क) उत्तर, ड) दक्षिण
-
- पृथ्वीची निर्मिती सुमारे किती कोटी वर्षापूर्वी झाली असावी?
अ) 350, ब) 450, क) 550, ड) 650
  - अल्फ्रेड वेगनर यांनी किती साली 'भूखंड वहन सिद्धांत' मांडला?
अ) 1910, ब) 1912, क) 1914, ड) 1916
  - भूमिखंडे कोणत्या थरापासून निर्माण झाली आहेत?
अ) सियाल, ब) सीमा, क) निफे, ड) प्रावरण
  - पॅसिफिक महासागराच्या तळावरील गाळास घड्या पडून कोणता पर्वत निर्माण झाला?
अ) हिमालय, ब) आल्पस्, क) रॉकी, ड) सह्याद्री
  - अल्फ्रेड वेगनर यांनी कोणता सिद्धांत मांडला?
अ) चतुःशिरस्क, ब) अभिसरण प्रवाह, क) औष्णिक चक्र, ड) भूखंडवहन
  - सुमारे 20 कोटी वर्षापूर्वीच्या एकाच अखंड भूमिखंडास काय म्हणतात?
अ) पॅन्जिया, ब) लॉरेशिया, क) अंगारा, ड) गोंडवाना

25. भूखंड वहनाच्या जीवशास्त्रीय पुराव्यात कोणत्या पक्षाचे उदाहरण दिले आहे?
अ) लेमिंग, ब) मोर, क) हंस, ड) झुमिंग
26. यन ग्रीन यांनी 1975 मध्ये कोणती परिकल्पना मांडली?
अ) चतुःशिरस्क, ब) द्विशिरस्क, क) भूखंड, ड) भूमंच
27. भूखंडे ही कोणत्या जड द्रव्यावर तरंगत आहेत?
अ) सीमा, ब) सीयाल, क) निफे, ड) प्रावरण
28. पाण्याची घनता किती मानली जाते?
अ) 1, ब) 2, क) 3, ड) 4
29. पृथ्वीची सरासरी घनता किती आहे?
अ) 5.5, ब) 6.5, क) 7.5, ड) 8.5
30. सियाल आणि सीमा यांनी विभागणारे विखंडत्व कोणते?
अ) मोहो, ब) गटेनबर्ग क) रिटर स्ट्रॅबा
31. रूंदावणाऱ्या सीमेमुळे कोणत्या खडकांची निर्मिती होते?
अ) लॅटेराईट, ब) बेसाल्ट, क) स्लेट, ड) संगमरवर
32. दोन भिन्न तबकड्या एकमेकांना ज्या ठिकाणी भिडतात तेथे कोणती सीमा तयार होते?
अ) पसरणारी, ब) संमिलीत, क) रूंद, ड) उभी
33. विस्तारण किंवा संमिलन घडून न येणारी सीमा कोणती?
अ) रूपांतरीत, ब) संमिलीत, क) विस्तारीत, ड) रूंद

Answer

1- क	2- ड	3- ड	4- क	5- ब	6- ब
7- अ	8- क	9- ड	10- अ	11- अ	12- क
13- ब	14- अ	15- ब	16- क	17- क	18- अ
19- अ	20-क	21-क	22- अ	23- ब	24- अ
25- अ	26- अ	27- अ	28- अ	29- अ	30- अ
31-	32- ब	33- अ			

15. पुनःस्फटिकीकरणामुळे कोणते भूकंप होतात?
अ) ज्वालामुखीय, अ)भ्रंशमुलक, क) पातालिक, ड) संतुलनमूलक
16. भूकंप लहरींचे किती प्रकार आहेत?
अ)1, ब) 2, क) 3, ड) 4
17. सर्वात जास्त विध्वंसक भूकंप लहरी कोणत्या?
अ)प्राथमिक, ब) दुय्यम, क) भूपृष्ठ, ड)उर्ध्व
18. भूकंपाचा देश कोणता?
अ)चीन, ब) जपान, क) तैवान, ड)इराण
19. कोणत्या भूकंप लहरी द्रव पदार्थाच्या माध्यमातून प्रवास करीत नाहीत?
अ)भूपृष्ठ, ब) दुय्यम, क) प्राथमिक, ड) उर्ध्व
20. कोणत्या भूकंप लहरींचा वेग सर्वात जास्त असतो?
अ)प्राथमिक, ब) दुय्यम, क) भूपृष्ठ, ड)उर्ध्व
21. भूपृष्ठाच्या घडीचा वर उंचावलेल्या भागास काय म्हणतात?
अ)अभिनती, ब) अपनती, क) समनती, ड) अनती
22. भूपृष्ठाच्या घडीचा खाली खचलेल्या भागास काय म्हणतात?
अ)अभिनती, ब) अपनती, क) समनती, ड) अनती
23. भूकंप व ज्वालामुखींचे जागतिक वितरणाचे क्षेत्र कोणते आहे?
अ)वेगवेगळे, ब) विभक्त, क) एकच, ड) विषम
24. अग्निकंकण असणारा महासागर कोणता?
अ)पॅसिफिक, ब) हिंदी, क) अटलांटिक, ड) प्रदीर्घ
25. भूमध्य समुद्राचा दिपस्तंभ कोणता?
अ)हवाई, ब) स्ट्रॉम्बोली, क) फ्युजियाम, ड)जावा
26. भारतातील जागृत ज्वालामुखी कोणता?
अ)पिली, ब) मोरापी, क) अंदमान, ड) नाही
27. भूकंपाची तीव्रता मोजण्याचे एकक कोणते?
अ)मास्टर, ब) रिश्टर, क) स्वेटर, ड) फास्टर
28. भूकंप मोजण्याच्या यंत्रास काय म्हणतात?
अ)बारोग्राफ, ब) थर्मोग्राफ, क) सिसमोग्राफ, ड) बारग्राफ
29. भूकंपामुळे सागरात कोणत्या लाटा निर्माण होतात?
अ)बदामी, ब) त्सुनामी, क) प्रतापी, ड) तरंग

८. नदीच्या क्षरणचक्राच्या युवावस्थेत कोणता भू-आकार तयार होतो?
अ)नालाकृती सरोवर, ब)धबधबा, क) पूरतट, ड) मिअँडर
९. नदीच्या क्षरणचक्राच्या किती आवस्था आहेत?
अ)दोन, ब)तीन, क) चार, ड) पाच
१०. नदीच्या क्षरणचक्राची आवस्था कोणती?
अ)युवावस्था, ब)पौढावस्था, क) वृद्धावस्था, ड) सर्वच
११. त्रिभुज प्रदेश कोठे निर्माण होतात?
अ)नदीच्या वरच्या, ब)मधल्या, क) तिसऱ्या, ड) मुखाजवळ
१२. कोणता भूआकार नदीचे खनन आणि संचयन अशा दोन्ही कार्यामुळे निर्माण होतो?
अ)धावत्या, ब)पूरतट, क) नागमोडी वळणे, ड) कुंभगर्ता
१३. नदीच्या दोन्ही काठावर संचयन कार्यामुळे जे उंचवटे तयार होतात त्यांना काय म्हणतात?
अ)पूरमैदान, ब)त्रिभुज प्रदेश, क) कुंडलकासार, ड) पूरतट
१४. रामकुंड व सीताकुंड हे रांजण खळगे कोठे आढतात?
अ)पंचवटी, ब)पैठण, क) हरिद्वार, ड) काशी
१५. नायगरा नदीवर कोणता धबधबा आहे?
अ)गिरसप्पा, ब)धुवाँधार, क) लिंगमळा, ड) नायगरा
१६. कोणता भूआकार वाऱ्याच्या संचयन कार्यामुळे निर्माण होतो?
अ)ज्युगेन, ब)यारदांग, क) लोएस मैदान, ड) हामादा
-
१७. वाळवंटी प्रदेशात सखलीकरण प्रक्रियेमुळे काय निर्माण होतात?
अ)हामादा, ब)वातगर्ता, क) उर्मिचिन्हे, ड) वाळूच्या टेकड्या
१८. वाऱ्याचे खनन व संचयन कार्य कोणत्या प्रदेशात प्रीावी असते?
अ)किनारपट्टी, ब) शीत वाळवंटी, क) पठारी, ड) उष्ण वाळवंटी
१९. लोएस मैदानातील मातीचा रंग कोणता?
अ)लाल, ब)पांढरा, क) पिवळा, ड) काळपट
२०. जगातील सर्वात मोठे मैदान कोठे आहे?
अ)आफ्रिका, ब) चीन, क) जपान, ड) कोलंबिया
२१. 'बारूखण' हा भूआकार कोणत्या प्रदेशात आढळतो?
अ)दुंड्रा, ब)मोसमी, क) वाळवंटी, ड) मैदानी
२२. घर्षण व खनन कार्यामुळे गुळगुळीत झालेल्या खडकांना वाळवंटी प्रदेशात काय म्हणतात?
अ)हामादा, ब)रॉक, क) उर्मिचिन्हे, ड) टेकड्या

३८. कोणत्या प्रदेशात अपपर्णन अपक्षय क्रिया प्रभावीपणे घडते?
अ)विषुववृत्तीय, ब)उष्ण कटीबंधीय, क) सपाटी, ड) ध्रुवीय
३९. कोणत्या प्रदेशात रासायनिक अपक्षय क्रिया प्रभावीपणे घडते?
अ)विषुववृत्तीय, ब)उष्ण कटीबंधीय, क) सपाटी, ड) ध्रुवीय
४०. कोणती विदारण क्रिया रासायनिक क्रिया आहे?
अ)कठिण विदारण, ब) खंड विखंडन, क) अपर्णन, ड) प्राणीदिभवन
४१. जलापहरण/चौर्य प्रदेशात पाणी असते तेव्हा त्यास काय म्हणतात?
अ)जलखिंड, ब)वातखिंड, क) खिंडभाग, ड) कोरडी खिंड

Answer

1- ड	2- ड	3- ब	4- क	5- ड	6- अ
7- ड	8- ब	9- ब	10- ड	11- ड	12- क
13- ड	14- अ	15- ड	16- क	17- ब	18- ड
19- क	20- ब	21- क	22- अ	23- ड	24- ब
25- ब	26- ब	27- ब	28- अ	29- अ	30- ब
31- अ	32- अ	33- क	34- क	35- ड	36- ब
37- अ	38- ब	39- अ	40- ड	41- अ	

□□□□□□□□ □□□□□□ (Short Notes)

❖ प्रकरण 1 : प्राकृतिक भूगोलाचा परिचय

१. टॉलेमीचे भूगोलातील कार्य
२. स्ट्रबो
३. अरब वैज्ञानिकांचे भूगोलातील कार्य
४. प्राचीन भारतीयांची भूखंडाविषयी संकल्पना

❖ प्रकरण 2 : अधुनिक भूगोलशास्त्राचे जनक

५. कॉसमॉस
६. डी अर्डकुंडे
७. हंबोल्ट यांच्या भौगोलिक संकल्पना
८. रिटर यांच्या भौगोलिक संकल्पना

प्रश्न 1.खालील दिलेल्या प्रश्नांसाठी योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा पूर्ण करा.

- १) सागरशास्त्र हि..... भूगोलाची प्रमुख उपशाखा आहे.
अ) मानवी ब) प्राकृतिक क) वसाहत ड) आर्थिक
- 2) पृथ्वीवरील .....% भाग पाण्याने व्यापलेला आहे.
अ) 70 ब) 80 क) 71 ड) 90
- 3) खालीलपैकी कोणता प्राथमिक व्यवसाय सागरी किनाऱ्यालगत असलेल्या प्रदेशात केला जातो?
अ) कारखानदारी ब) शेतीक) पशुपालन ड) मासेमारी
- 4) .....या ग्रीक शास्त्रज्ञाने सातव्या शतकात जगाचा पहिला नकाशा तयार करून सागरी मार्ग दाखवले.
अ) अॅनाक्सीमेंडर ब)हॅम्बोल्ट क)कार्ल रिटर ड) ऑरिस्टॉटल
- 5).....व.....या शास्त्रज्ञांनी सर्वप्रथम सागरी लाटांचा अभ्यास केला.
अ) हॅम्बोल्ट व स्ट्रॅबो ब) कार्ल रिटर व स्ट्रॅबो
क) ऑरिस्टॉटल व स्ट्रॅबो ड) ऑरिस्टॉटल व हॅम्बोल्ट
- 6).....या शास्त्रज्ञाने जगाच्या नकाशांमध्ये हिंदी महासागराला आफ्रिका व भारताच्या सीमा आहेत असे सांगितले.
अ) हॅम्बोल्ट ब) स्ट्रॅबो क) टॉलेमी ड) ऑरिस्टॉटल
- 7)1492 मध्ये..... शास्त्रज्ञाने अमेरिकेचा शोध लावला.
अ) हॅम्बोल्ट ब) स्ट्रॅबो क) टॉलेमी ड) कोलंबस
- 8)..... या शास्त्रज्ञाने ऑस्ट्रेलिया व न्यूझीलंडचा शोध लावला.
अ) जेम्स कुक ब) स्ट्रॅबो क) टॉलेमी ड) ऑरिस्टॉटल
- 9).....यांनी खोल सागरी जीवांचा अभ्यास करून Voyage of Challenger हे पुस्तक लिहिले.
अ) जेम्स कुक ब) सर थॉमसन क) टॉलेमी ड) कोलंबस

10) .....वे शतक सागर शास्त्राच्या दृष्टीने वैज्ञानिक क्रांतीचे शतक म्हणून ओळखले जाते.

अ) 17 ब) 18 क) 19 ड) 20

11) आंतरराष्ट्रीय सागर संशोधन केंद्र..... येथे आहे.

अ) कोपनहेगन ब) जिनेव्हा क) वॉशिंग्टन ड) दिल्ली

12) भारतात .....येथे सागर विज्ञान संस्था आहे.

अ) दिल्ली ब) मुंबई क) रत्नागिरी ड) पणजी

13. सागराच्या संबधी अभ्यास भूगोलाच्या कोणत्या शाखेत केला जातो?

अ) जलशास्त्र ब) मृदाशास्त्र क) सागरशास्त्र ड) हवामानशास्त्र

14. सागरशास्त्राचे आजचे स्वरूप हे कशा प्रकारचे आहे?

अ) वैज्ञानिक ब) वर्णनात्मक क) निरीक्षणात्मक ड) यापैकी नाही

15. पृथ्वीवरील कोणता महासागर सर्वात मोठा महासागर आहे?

अ) पॅसिफिक ब) हिन्दी क) उत्तर ड) अटलांटिक

16. सागरतळाशी असलेला मरियाना हा गर्ता कोणत्या महासागरमध्ये आहे?

Y.C. COLLEGE, ISLAMPUR
Y.C. COLLEGE, ISLAMPUR

(Signature)

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN ISLAMPUR, Dist. Sangli

10).....या उष्ण सागरी प्रवाहास जपानचा काळा प्रवाह या नावाने ओळखतात.

अ) फॉकलंड ब) लॅब्राडोर क) कॅनरी * ड) क्युरोसिवो*

11).....या उष्ण सागरी प्रवाह याचा परिणाम भारतीय मान्सूनवर होतो.

* अ) एलनिनो* ब) कॅनरी क) क्युरोसिवो ड) लॅब्राडोर

12) उष्ण व थंड सागरी प्रवाह एकत्र आल्यास माशांच्या .....या खाद्य वनस्पतींची निर्मिती होते.

अ) शिंपले * ब) प्लवंग* क) पानगवत ड) खारफुटी

13) सागर जलाची क्षारता मोजण्यासाठी .....उपकरण वापरतात.

अ) अॅनिमोमीटर * ब) सॅलिनीमीटर* क) फॅदम ड) सोनार

Answer

1-ब 2-क 3-अ 4-क 5-ब 6-ड 7-क 8-अ 9-क 10-ड

11-अ 12-ब 13-ब

प्रकरण क्र.3 *उपयोजित सागरशास्त्र*

1).....या चिखलात 35%चुन्याचे प्रमाण असते.

* अ) निळा* ब) तांबडा क) हिरवा ड) पांढरा

2).....या चिखलात कॅल्शियम कार्बोनेटचे प्रमाण 32 % पर्यंत असते.

अ) निळा * ब) तांबडा* क) हिरवा ड) पांढरा

3) हिरव्या चिखलाला.....मुळे हिरवा रंग प्राप्त झाला आहे.

अ) सोडियम क्लोराइड * ब) ग्लूकोनाइट* क) सिडेराईट ड) लिमोनाईट

4) उष्ण व थंड प्रवाह एकत्र आल्यावर दाट .....निर्माण होते.

अ) उष्णता ब) क्षारता क) धूर * ड) धुके*

5) .....महासागरामध्ये सर्वात जास्त मासेमारी केली जाते.

* अ) पॅसिफिक* ब) हिंदी क) अटलांटिक ड) अरबी

6)मानव निर्मित प्रयत्नाद्वारे सागरी प्राण्यांची उत्पादकता व पुर्नउत्पादकता वाढवण्यासाठी जी प्रक्रिया केले जाते त्यास..... म्हणतात.

अ) औद्योगिकीकरण ब) व्यापार * क) सागरी शेती* ड) शिकार

7) अवकाशातील उल्का पृथ्वीकडे येत असताना पृथ्वीभोवतालच्या वातावरणात घर्षणाने त्याची राख होते ती समुद्र तळावर साचते त्याला .....असे म्हणतात.

अ) धूमकेतू * ब) मेटॅलिक डस्ट* क) सोडियम क्लोराइड ड) सिडेराईट

8) आंतरराष्ट्रीय व्यापारात सर्वात जास्त वाहतूक..... द्वारे होते.

10) समक्षार रेषा ज्यावेळी एकमेकांपासून दूर दूर अंतरावर असतात त्यावेळी क्षारतेतील बदल ..... असतो.

* अ) 1)सौम्य* ब) तीव्र क) 1 व 2 दोन्ही ड) 4)यांपैकी नाही

11)) समक्षार रेषा ज्यावेळी एकमेकींच्या जवळजवळ असतात त्यावेळी क्षारतेतील बदल ..... असतो.

अ) सौम्य * ब) तीव्र* क) 1 व 2 दोन्ही ड) यांपैकी नाही

12) समान तापमान असणारे ठिकाणी जोडून तयार होणाऱ्या रेषेस..... रेषा असे म्हणतात. अ) समदाब ब)

समक्षार * क) समताप* ड) समरस

13).....मीटर उंचीला 1° सेंटीग्रेड ने तापमान कमी होते.

अ) 106 * ब) 160* क) 116 ड) 1000

14) नकाशात दोन लगतच्या समताप रेषा जेव्हा जवळ जवळ असतात तेव्हा तापमानातील बदल..... असतो.

अ) सौम्य * ब) तीव्र* क) 3)1 व 2 दोन्ही ड) यांपैकी नाही

15) नकाशात दोन लगतच्या समताप रेषा जेव्हा दूरदूर असतात तेव्हा तापमानातील बदल .....असतो.

* अ) सौम्य* ब) तीव्र क) 1 व 2 दोन्ही ड) यांपैकी नाही

Answer

1- अ 2- ब 3- ब 4- अ 5- ड 6- क 7- ब 8-ब 9- अ 10- अ

11- ब 12- क 13- ब 14- ब 15-अ

प्रश्न 2.खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा.

1) सागर शास्त्राचे स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा.

Model Answer-

प्रस्तावना

नैसर्गिक व मानवी घटनांचा किंवा या दोहोमधील परस्पर संबंधाचा अभ्यास अचूक, क्रमबद्ध व संयुक्तिकपणे भूगोलशास्त्रात केला जातो. भूगोलशास्त्र सुद्धा इतर शास्त्रांप्रमाणेच प्राचीन शास्त्र आहे. जगभरातील अनेक विद्वानांनी आपले योगदान देऊन पृथ्वीशी संबंधित असणारे हे शास्त्र अधिकाधिक समृद्ध बनवले. ख्रिस्तपूर्व तिसऱ्या शतकात प्रथम ग्रीक व नंतर रोमन अभ्यासकांनी भूगोलशास्त्राचा पाया रचला. याच काळात इरॅटोस्थेनिस यांनी प्रथमतः जिओग्राफी (Geography) शब्द प्रचलीत केला. Geography शब्दाचा अर्थ Geo म्हणजे पृथ्वी (Earth) आणि Graphe म्हणजे Discription (वर्णन) होय. पृथ्वीचे वर्णन करणारे विज्ञान म्हणजे भूगोलशास्त्र होय. अगदी ख्रिस्तपूर्व तिसऱ्या शतकापासून इ.स. अठराव्या शतकापर्यंत निसर्गदत्त घटकांचा अभ्यास या शास्त्रात होत असे. मात्र इ.स. अठराव्या शतकाच्या उत्तरार्धापासून मानवाचा समावेश भूगोलशास्त्रात होऊन मानवकेंद्रित विज्ञान म्हणून भूगोलशास्त्रास ओळखले जाऊ लागले. विषयाच्या अभ्यास घटकावरून भूगोलशास्त्राच्या दोन शाखा करण्यात आल्या त्या म्हणजे प्राकृतिक भूविज्ञान व मानवी भूविज्ञान होय.

नैसर्गिक घटकांचा अभ्यास प्राकृतिक भूविज्ञानात केला जातो. पुढे भूगोलशास्त्राच्या दोन्ही शाखांची व्याप्ती वाढत जाऊन त्यामध्येही उपशाखा निर्माण कराव्या लागल्या, जसे की भूरूपशास्त्र, हवामानशास्त्र, सागरशास्त्र, मृदाशास्त्र व जैव भूविज्ञान. प्राकृतिक भूविज्ञानाच्या या शाखांपैकी सागरशास्त्र ही एक प्रमुख शाखा असून गेल्या ७० वर्षांपासून तिचे स्वतंत्रपणे अध्ययन होत आहे. सागरशास्त्रास इंग्रजीत Oceanography असे म्हणतात. Ocean शब्दाचा अर्थ विस्तृत जलाशये किंवा सागर, महासागर असा होतो. तर Grahe म्हणजे वर्णन होय. या वरून सागरशास्त्राचा अर्थ सागर किंवा महासागरांचे वर्णन असा होतो. सागरशास्त्र विषयात

वर्णनात्मक अभ्यास पद्धतीच्या काळात विविध सागरी विभागांची माहिती वर्णनाच्या स्वरूपात उपलब्ध झाली. त्या त्या विभागातील काही सागरी वैशिष्ट्यांमध्ये बहुधा समानता दिसून आली तर काही घटकांमध्ये वेगळेपणा त्यामुळे जागतिक पातळीवरती सागराचा अभ्यास करण्यामध्ये अडचणीबरोबरच गुंतागुंत निर्माण झाल्याने सागराची विभागवार विभागणी करून त्याचा अभ्यास झाला तर तो अधिक परिणामकारक ठरू शकेल ही नवीन मतप्रणाली भूअभ्यासकांमध्ये रुजली जाऊन सागरशास्त्राच्या अभ्यासात उत्तर व दक्षिण पॅसिफिक महासागर, उत्तर व दक्षिण अटलांटिक महासागर, हिंदी महासागर, भूमध्य समुद्र, अरबी समुद्र, ताबडा समुद्र, बंगालचा उपसागर इत्यादी सारख्या सागर प्रदेशात विभागणी होऊन त्याचा थोडा फार सखोल अभ्यास होऊ लागला. यालाच आपण सागरशास्त्राचे प्रादेशिक स्वरूप म्हणतो.

क) वस्तुनिष्ठ स्वरूप

प्रादेशिक अध्ययन पद्धती प्रचलित असताना सर्वच भौगोलिक घटक त्या प्रदेशाच्या अनुषंगाने मांडत असताना काही विशिष्ट घटकांनाच विशेष महत्त्व दिले जात असे, तर काही घटक महत्त्वाचे असूनही ते दुर्लक्षिते गेल्यामुळे अशा घटकांना आवश्यक तेवढा न्याय मिळत नसे. सदरची बाब भूअभ्यासकांच्या समोर आल्यानंतर सागराचा एखाद्या भाग निवडून संबंधित सागराच्या विशिष्ट अंगाचा सखोल अभ्यास करण्यात येऊ लागला. उदा. हिंदी महासागरातील सागरी प्रवाह, सागरतळ रचना, पॅसिफिक महासागरातील सागर जलाचे तापमान किंवा क्षारता इत्यादी घटकांतील एकाची निवड करून त्याचा सविस्तर अभ्यास करणे, सागरशास्त्राच्या अशा अध्ययन पद्धतीस आपण सागरशास्त्राचे वस्तुनिष्ठ स्वरूप म्हणतो.

ड) कार्यकारणभाव स्वरूप

सागरशास्त्राच्या अध्ययनात सागरतळ रचना, सागरीजलाचे गुणधर्म, सागरी प्रवाह, सागरी निक्षेप इत्यादींचा स्वतंत्रपणे प्रादेशिक अभ्यास होऊ लागला. सागराच्या विशिष्ट भागात विशिष्ट भौगोलिक घटनांची उपलब्धता व पुनरावृत्ती नियमितपणे होत असल्याचे अध्ययनाद्वारे सिद्ध झाले. उदा. सागरी प्रवाहाची दिशा, वार्याचा वेग व दिशा, क्षारता, तापमान व निक्षेप या घटना तथेच का घडतात? त्या कशा घडून येतात? या सारख्या प्रश्नांची कारणमीमांसा सागरशास्त्राच्या अभ्यासात घटक व घटना यांच्यातील आंतरक्रिया. कारणे व परिणामामार्फत विशद करण्याची पद्धत अवलंबण्यात आली. यालाच सागरशास्त्राचे कार्यकारणभाव स्वरूप म्हणून ओळखले जाते.

इ) वैज्ञानिक स्वरूप

भूगोलशास्त्राबरोबरच सागरविज्ञानाचे सद्यःस्वरूप ही वैज्ञानिकच आहे. वैज्ञानिक अध्ययन पद्धतीमध्ये एखादा विषय निवडून त्या बाबतची गृहिते, उद्देश, माहितीचे संकलन, माहितीचे वर्गीकरण, वैज्ञानिक तथ्यांचे विश्लेषण व निष्कर्ष काढले जातात. अगदी तशीच पद्धत सागरशास्त्रात वापरली जाते. सागरीजलाचे तापमान, क्षारता, प्रवाह, गाळाचे संचयन, सागरी साधनसंपत्ती साठे व वितरण इत्यादी बाबतचा सखोल, शास्त्रीय अभ्यास वैज्ञानिक तथ्यावर प्रमाणित करून सिद्धांत, संकल्पना मांडल्या जातात. यालाच सागरविज्ञानाचे वैज्ञानिक स्वरूप असे म्हणतो.

प) गतिशील स्वरूप

सागरशास्त्राच्या अध्ययनास गेल्या दोन दशकांत विशेष महत्त्व प्राप्त झालेले आहे. सागरी जलाचा विविध अंगानी वेगवेगळ्या मोहिमांद्वारे सखोल अभ्यास होत आहे. सागरी जलाचे प्रमुख वैशिष्ट्य म्हणजे त्यांची गतिशीलता होय. सागर जलीय हालचाली, तापमान, घनता, क्षार, निक्षेपण व जलपातळी इत्यादी. सागरी तथा महासागरी उपरोक्त घटकांमध्ये नियमितपणे स्थल व कालपरतवे विशिष्ट दराने बदल होत असतात. सागरी भागातील या घटनांच्या अभ्यासाकडे अभ्यासकांचे लक्ष केंद्रित होऊन या बाबींचा अभ्यास होऊ लागला. सागरी जल मुळातच अस्थिर असल्याने त्याच्याशी निगडित अनेक घटकांच्या नैसर्गिक गुणधर्मात बदल घडून येतात. या बदलांना आपण गतिशीलता म्हणतो.

सागरशास्त्राची व्याप्ती

वाहतूक मार्ग, पर्यटन, खनिजे व ऊर्जासाधने मानवी विकासात मोलाची भर घालतात. या प्रत्येक घटकांचे सागरविज्ञानाच्या अनुषंगाने अध्ययन होत असल्याने हे शास्त्र बहुव्यापी बनले आहे.

५) सागरशास्त्र व अभियांत्रिकी

सागरशास्त्राच्या अभ्यासात अभियांत्रिकीचे महत्त्व अनन्यसाधारण असे आहे. किंबहुना अभियांत्रिकीमुळेच सागराची भिन्न सुसंगत अंगे मानवाच्या समोर आली. ध्वनीलहरी, प्रकाशकिरणे, उपग्रह प्रतिमा यासारख्या तंत्रांच्याद्वारे सागरी जलाची खोली, सागरतळ रचना, सागरी किनार्यामधील अंतरे इत्यादींचा अभ्यास करणे सोपे झाले. पनामा, सुवेझ व किल कालव्यांद्वारे सागरी जलाशयांना एकत्र जोडून वेळ, अंतर व पैसा यांची बचत होऊन जगाचा चेहरा बदलण्यास मदत झालेली आहे.

६) सागरशास्त्र व पर्यावरण

मानव आपल्या बुद्धीच्या जोरावरती नवनवीन शोध, नवीन तंत्रे शोधून आपली सर्वतोपरी प्रगती करण्याचा प्रयत्न करित आहे. भौतिक प्रगतीच्या अनुषंगाने नैसर्गिक मर्यादेच्या पलीकडे मानवाचा पर्यावरणामध्ये हस्तक्षेप होत असल्याचे अलीकडील अनेक घटनांवरून सिद्ध होत आहे. खंडीय संसाधनास एक योग्य पर्याय म्हणून सागरी संसाधनाच्या शोध मोहिमा आखल्या. मानव यामध्ये यशस्वीही झाला; परंतु सागरी पर्यावरणात अनेक महत्त्वाचे बदलही घडून येऊ लागले. त्याची कारणे अभ्यासता ऊर्जा संसाधनांचे उत्खनन, वाढती जलवाहतूक, जहाजाचे अपघात, जहाज दुरुस्ती केंद्रामधून होणारी तेल गळती तसेच प्रदुषित जल, घनकचरा, अणू चाचण्या यासारख्या बाबीतून सागरी पर्यावरण धोक्यात आले आहे. जगाच्या बहुतेक किनार्यावरती वेगवेगळ्या सागरी पर्यावरणीय समस्या गंभीर स्वरूप धारण करित आहेत. या सारख्या सागरी पर्यावरणीय समस्यांची उकल होण्याच्या उद्देशाने सागर पर्यावरण यांच्या विविध पैलूंचा अभ्यास करण्यास मदत होऊन सागरशास्त्राची व्याप्ती वाढत आहे.

७) सागरी हालचाली

महासागर, वातावरण व गुरुत्वाकर्षण यांच्या आंतरक्रियातून सागरी हालचाली निर्माण होतात. सागरी हालचालीमध्ये भरती-ओहोटी, सागरी प्रवाह व लाटा या प्रमुख तीन प्रकारांच्या हालचालींचा समावेश होतो. सर्व जलीय हालचालींची निर्मिती, वितरण व त्यांचे होणारे परिणाम यांचा अभ्यास सागरशास्त्रात केला जातो.

८) सागरी जैविक घटक

सागर शास्त्रामध्ये समुद्र किनार्यावरील दलदलीच्या जमिनी, खाजण, मॅग्नोव्ह या परिसंस्थांचा तसेच सागरतटीय, उथळसागरातील जलचर प्राण्यांचाही अभ्यास केला जातो. याशिवाय सागरपृष्ठभागापासून सागरजल व सागराच्या तळभागावरील अतिसूक्ष्म ते महाकाय वनस्पती व प्राण्यांच्या अभ्यासास महत्त्व आले आहे. सागरी प्रदेशातील अन्नसाखळी व त्यांचे चक्र सागरी जीवावरणाचा अभ्यास करताना महत्त्वाचे असते.

उपरोक्त विषय अभ्यासाबरोबरच रसायन सागरशास्त्र, भौतिकी सागरशास्त्र, औषधी सागरशास्त्र इत्यादींच्या द्वारे सागर संशोधनासोबत विविध अंगाने अभ्यास होत असल्याने या शास्त्राची दिवसेंदिवस व्याप्ती रुंदावत आहे.

२) सागरशास्त्र म्हणजे काय ते सांगून सागर शास्त्राचा इतिहास स्पष्ट करा.

३) सागर शास्त्राचा इतर भूभौतिक व वातावरणशास्त्राची असणारा संबंध स्पष्ट करा.

४) सागर शास्त्राचे महत्त्व स्पष्ट करा.

प्रश्न ३. टिपा लिहा.

१) सागर शास्त्राचे स्वरूप

२) सागर शास्त्राची व्याप्ती

३) सागर शास्त्राचा इतिहास

प्रकरण 1 वातावरण (Atmosphere)

प्रश्न 1: वातावरणाच्या रचनेची थोडक्यात माहिती लिहा.

किंवा

उंचीनुसार वातावरणाचे कोण कोणते विभाग केले जातात ते सांगून त्यांची माहिती लिहा.

उत्तर : वातावरणाची रचना/वातावरणाचे उंचीनुसार विभाग

प्रस्तावना (Introduction)

पृथ्वीच्या सभोवताली वेगवेगळ्या वायुनीयुक्त असे हवेचे एक आवरण आहे. या हवेच्या आवरणालाच वातावरण असे म्हटले जाते. पृथ्वीप्रमाणे इतर अनेक ग्रह व तारे यांना स्वतःचे वातावरण आहे. पण पृथ्वीवर आढळणाऱ्या निरनिराळ्या जैविक घटकांच्या अस्तित्वामुळे पृथ्वीभोवती असणाऱ्या वातावरणास एक विशिष्ट महत्व प्राप्त झाले आहे. पृथ्वीच्या गुरुत्वाकर्षण शक्तीमुळे हे वातावरण पृथ्वीभोवती टिकून राहिलेले आहे.

वातावरण (Atmosphere)

वातावरणाच्या व्याख्या पुढीलप्रमाणे करता येतील -

1. पृथ्वीसभोवती असलेले हवेचे वेष्टन म्हणजे 'वातावरण' होय. - पी. लेक
2. पृथ्वीच्या गुरुत्वाकर्षणशक्तीमुळे पृथ्वीसभोवती टिकून असलेला, विविध वायुनी युक्त असा हवेचा थर म्हणजे 'वातावरण' होय. - एफ. जे. मॉकहाऊस
3. पृथ्वीवरील द्रवरूप व घनरूप भागाच्या सभोवताली, काही मैल उंचीपर्यंत पसरलेला जो वायुरूप थर आहे त्यास 'वातावरण' असे म्हणतात. - त्रिवार्था

हवेला रंग, रूप, गंध, स्वाद यापैकी काहीही असत नाही. ज्यावेळी वारा वाहतो त्यावेळीच आपल्याला वातावरणातील हवेच्या अस्तित्वाची जाणिव होते. हवा ही लवचिक असते मात्र ती दिसत नाही. हवेला वजन व दाब (भार) असतो. समुद्रसपाटीवर हवेचा दाब दर चौ. सेंटीमीटरला 1 किलोग्रॅम/1013.2 मिलिबार इतका असतो.

वातावरणाची रचना (Structure of Atmosphere)

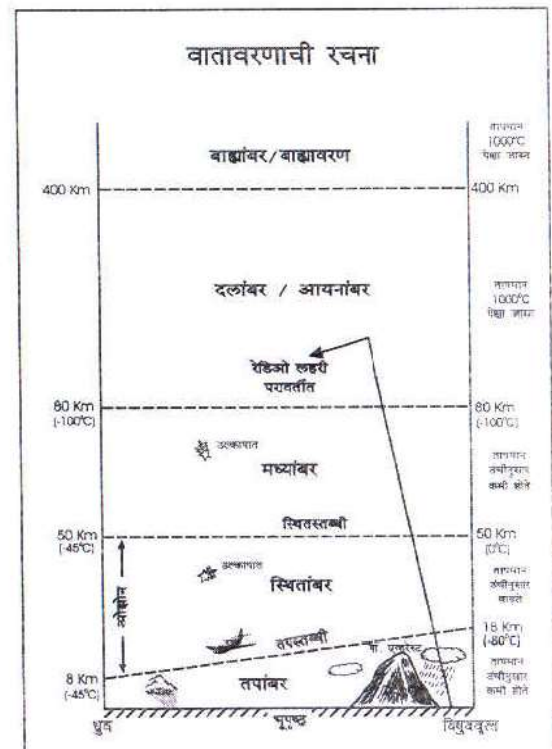
वातावरणाची रचना ही पृथ्वीभोवती समकेंद्री थरांमध्ये झालेली आढळून येते. हे थर तापमान, हवेची घनता, दाब, आर्द्रता यांचा विचार करता एकमेकांपासून भिन्न आहेत. उंचीनुसार वातावरणाचे सर्वसाधारणपणे पाच विभाग केले जातात - (1) तपांबर (2) स्थितांबर (3) मध्यांबर (4) दलांबर किंवा आयनांबर तर (5) बाह्यांबर किंवा बाह्यावरण हा शेवटचा व वातावरणाचा शेवटचा व पाचवा थर सांगितला जातो. या सर्व थरांची तपशिलवार माहिती खालीलप्रमाणे-

1. तपांबर (Troposphere)

Luigey

Zeta
Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sangli)

तसेच रेडिओ प्रसारणाकरीता आवश्यक असणाऱ्या रेडिओ लहरी याच थरातून परावर्तीत होतात. याचबरोबर ध्रुवीय प्रदेशात याच थरात एक प्रखर व तेजस्वी असा प्रकाश दिसतो त्याला 'अॅरोरा' (Aurora) असे म्हटले जाते.

5. बाह्यांबर किंवा बाह्यावरण (Exosphere)

वरील चार प्रमुख थरांच्या व्यतिरिक्त वातावरणात सर्वात वरती आयनांबरानंतरचा व 400 कि.मी. नंतर पसरलेला एक थर आढळतो त्यास 'बाह्यांबर किंवा बाह्यावरण' म्हणून ओळखले जाते. हा थर अतिशय विरळ होत जाऊन शेवटी तो अवकाशात मिसळून जातो. त्यामुळे या थराची निश्चित अशी बाह्यसीमा नाही. हा अतिशय विरळ थर असून यामध्ये हवेचे कोणतेच अविष्कार आढळत नाहीत. पृथ्वीची गुरुत्वाकर्षण शक्तीसुद्धा या थरानंतर हळू हळू कमी होत जाते.

प्रश्न 2 : हवा म्हणजे काय ते सांगून हवेच्या अंगांची / हवेच्या घटकांची माहिती लिहा.

उत्तर : हवा (Weather)

वातावरणाची अल्पकालीन स्थिती म्हणजे 'हवा' होय. म्हणजेच एखाद्या ठिकाणी ठराविक वेळेत वातावरणाची जी स्थिती असते तिलाच आपण हवा असे म्हणतो. हवा ही स्थल व कालपरत्वे भिन्न असू शकते. म्हणजेच एखाद्या ठिकाणी जशी हवा आहे तशी दुसऱ्या ठिकाणी असेलच असे नाही. त्याचप्रमाणे सकाळी हवेची जी स्थिती असते तीच स्थिती दुपारी अथवा रात्री राहिलच असे देखील नाही. हवा ही पारदर्शी असून गंधहीन, रूपहीन व रंगहीन आहे.

हवेची अंगे / हवेचे घटक (Weather Elements)

हवेमध्ये अनेक घटक समाविष्ट आहेत. व हे सर्व घटक परस्परांशी संबंधीत असतात. या त्यांच्या सहसंबंधामुळेच हवेमध्ये आपल्याला अनेक बदल उतार अनुभवायास मिळतात. हवेचे तापमान, वायुभार, वारे, आर्द्रता, पर्जन्य, दृश्यता व ढग इ. महत्त्वाची हवेची अंगे आहेत. यांच्यातील बदलांचा हवेवर सरळ परिणाम होतो.

1. हवेचे तापमान (Temperature)

सूर्याच्या पृष्ठभागाचे तापमान जवळपास 6000⁰ सें. इतके आहे. त्यामुळे सूर्यापासून खूप मोठ्या प्रमाणात उष्णता उत्सर्जित होत असते. या एकूण उष्णतेपैकी खूप कमी प्रमाणात उष्णता पृथ्वीला मिळते. सूर्यकिरण प्रथम पृथ्वीच्या पृष्ठभागावर येऊन पडतात, त्यामुळे सर्वात प्रथम आजूबाजूची हवा न तापता भूपृष्ठ तापते. त्यानंतर भूपृष्ठालगतचा हवेचा थर तापतो. त्यानंतर ती उष्ण हवा हलकी होऊन वर जाते व तिची जागा थंड हवा घेते. कालांतराने ती थंड हवा सुद्धा उष्ण होऊन वर जाते व त्याजागी पुन्हा दुसरी थंड हवा येते. या सर्व प्रक्रियेमुळे हवेत उर्ध्वगामी व अधोगामी असे अभिसरण प्रवाह निर्माण होऊन हवा तापली जाते.

या पद्धतीमुळे भूपृष्ठापासून जसजसे उंच जावे तसतसे हवेचे तापमान कमी होते. तापमान कमी होण्याचे हे प्रमाण दर 165 मी. उंचीला 1⁰ सें. इतके असते याला 'सर्वसाधारण तापक्षय प्रमाण' असे म्हणतात.

2. वायुभार (Atmospheric Pressure)

पृथ्वीवरील सर्व वस्तूप्रमाणेच हवेलासुद्धा वजन असते. समुद्रसपाटीवर दर चौ. सें. मी. ला हवेचे वजन सर्वसाधारणपणे 1 किलोग्रॅम इतके असते. पृथ्वीच्या गुरुत्वाकर्षण शक्तीमुळे भूपृष्ठालगत हवेचे वजन जास्त असते. मात्र जसजसे भूपृष्ठापासून उंच जावे तसतसे हवा विरळ होत जाते त्यामुळे उंचीनुसार वायुभार देखील कमी कमी होत जातो.

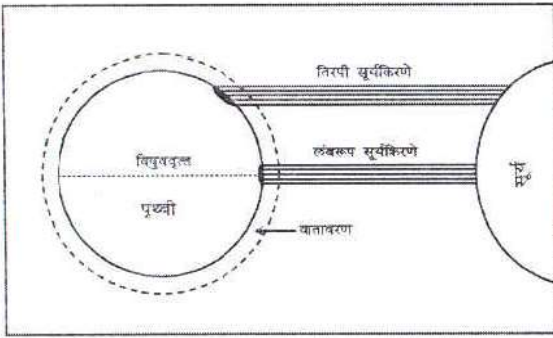

2. समुद्रसांनिध्य (Distance from Sea)

जमीन लवकर तापते व लवकर थंड होते. याउलट पाणी उशीरा तापते व उशीरा थंड होते. या गुणधर्मानुसार सागरी किनारपट्टीचा भाग दिवसा जमीन तापल्यामुळे व रात्री सागरजलाच्या उष्णतेमुळे उबदार रहातो. त्यामुळे सागरी किनाऱ्यालगतचे हवामान दमट आढळते. याउलट खंडांतर्गत भाग हा सागरी किनारपट्टीपासून दूर असल्याने सागरी जलाच्या तापण्याचा व थंड होण्याचा कसलाच परिणाम तेथे होत नाही. त्यामुळे तेथिल हवामान विषम स्वरूपाचे असते.

3. समुद्रप्रवाह (Ocean Currents)

समुद्र प्रवाह हे उष्ण व थंड अशा दोन प्रकारचे असतात. जर उष्ण समुद्र प्रवाह थंड प्रदेशाच्या किनाऱ्याजवळून वाहत गेले तर तेथिल तापमानात वाढ करतात. यामुळे अशा किनाऱ्यावरील बंदरे थंड हवामान असूनसुद्धा गोठत नाहीत व ती वाहतुकीस खुली रहातात. याउलट जर थंड समुद्र प्रवाह उष्ण प्रदेशाच्या किनाऱ्याजवळून वाहत गेले तर तेथिल तापमान सौम्य राखण्यास मदत करतात.

4. अक्षांश (Latitudes)

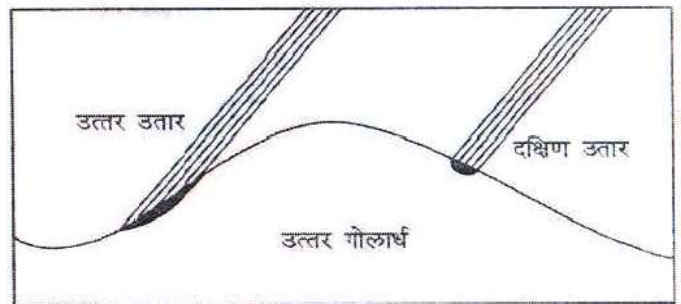
विषुववृत्तावर सूर्यकिरणे सर्वात जास्त काळ लंबरूप पडतात त्यामुळे विषुववृत्तावर तापमान जास्त आढळते. मात्र विषुववृत्तापासून जसजसे दोन्ही ध्रुवाकडे जावे तसतसे सूर्यकिरणे तिरपी होत जातात. त्याप्रमाणात तापमान देखील कमी कमी होत जाते. ध्रुवीय प्रदेशात तर सूर्यकिरणे अंत्यत तिरपी असल्याने त्याठिकाणी तापमान सर्वात कमी असते.

5. प्रचलित वारे (Prevailing Winds)

वारे ज्या प्रदेशावरून वाहत येतात त्या प्रदेशाचे गुणधर्म ते ग्रहण करतात, म्हणजेच थंड प्रदेशातून येणारे वारे हे थंड असतात तर उष्ण प्रदेशातून वाहत येणारे वारे हे उष्ण असतात. मात्र हे वारे ज्या ठिकाणी वाहत जातात त्याठिकाणच्या हवामानावर परिणाम करतात. उदा. वारे जर थंड प्रदेशाकडून उष्ण प्रदेशाकडे वाहत असतील तर ते त्या प्रदेशातील उष्णतेची तीव्रता कमी करतात याउलट जर वारे उष्ण प्रदेशाकडून थंड प्रदेशाकडे वाहत येत असतील तर ते त्या प्रदेशातील थंडीची तीव्रता कमी करण्यास मदत करतात.

6. जमिनीचा उतार (Slope of Land)

सूर्याच्या जवळ असणारा जमिनीचा उतार हा सूर्यापासून लांब असणाऱ्या उतारापेक्षा जास्त उष्णता ग्रहण करतो. उत्तर गोलार्धात पर्वताचा दक्षिण उतार हा उत्तर उतारापेक्षा जास्त उष्णता ग्रहण करतो कारण सूर्यापासून येणारी किरणे ही उत्तर गोलार्धात दक्षिण उतारावर उत्तर उतारापेक्षा जास्त लंबरूप पडतात व ती कमी जागा व्यापतात. त्यामुळे दक्षिण उतारावर जास्त उत्तर उताराच्या तुलनेत तापमान जास्त असते.

त्यामुळे दक्षिण उतारावर जास्त उत्तर उताराच्या तुलनेत तापमान जास्त असते.

7. जमिनीचा प्रकार (Types of Land)

मृदेच्या प्रकारावर सुद्धा तापमानाचे प्रमाण अवलंबून असते. काळी माती ही तांबड्या मातीच्या तुलनेत जास्त प्रमाणात उष्णता ग्रहण करते, त्यामुळे तांबड्या मातीपेक्षा काळ्या मातीच्या प्रदेशात तापमान थोडे जास्त असते. बर्फाच्छादीत जमीन ही उष्णतेचे फार मोठ्या प्रमाणात उत्सर्जन करते त्यामुळे अशा ठिकाणी हवामान थंड रहाते.

प्रकरण 2
सौरशक्ती, तापमान व वायुभार
(Insolation, Temperature & Atmospheric Pressure)

प्रश्न 1 : सौरशक्ती म्हणजे काय? सौरशक्तीच्या वितरणावर वातावरणाचा होणारा परिणाम स्पष्ट करा.

उत्तर : प्रस्तावना (Introduction)

सूर्य हा एक तारा असून प्रचंड उष्णतेचे व प्रकाशाचे उगमस्थान आहे. ग्रहमालेतील अनेक ग्रह व उपग्रह यांना सूर्यापासून उष्णता मिळते. सूर्यापासून अतितीव्र उष्णता सर्व दिशांनी अखंडपणे बाहेर पडत असते. सूर्याच्या पृष्ठभागाचे तापमान सुमारे 6000° सें. इतके असून त्याच्या केंद्रभागाचे तापमान हे त्याच्या पृष्ठभागाच्या तापमानापेक्षा सुमारे 8000 पटीने जास्त (480 लक्ष अंश सें.) असावे असा तज्ञांचा अंदाज आहे. पृथ्वीलासुद्धा उष्णता देणारा सूर्य हा एकमेव स्रोत आहे. सूर्यापासून पृथ्वीला जी उष्णता मिळते त्या उष्णतेलाच 'सौरशक्ती' असे म्हणतात. पृथ्वीवरील सौरशक्तीचे वितरण हे असमान आहे. या असमान वितरणामुळेच पृथ्वीवर तापमान व वायुभार यामध्ये फरक पडतो.

सौरशक्ती (Insolation)

सूर्य व पृथ्वी यांच्यातील अंतर 1496 लक्ष कि. मी. असून सूर्य हा पृथ्वीला उष्णता देणारा एकमेव घटक आहे. सूर्यापासून निघणाऱ्या प्रचंड उष्णतेपैकी अत्यल्प उष्णता पृथ्वीला मिळते. या उष्णतेलाच 'सौरशक्ती' असे म्हणतात.

थोडक्यात, सूर्यापासून बाहेर पडणाऱ्या व पृथ्वीवर येऊन पोहचणाऱ्या उष्णतेला 'सौरशक्ती' असे म्हणता येईल.

शास्त्रीयदृष्ट्या, "सूर्याच्या पृष्ठभागापासून लघुलहरींच्या स्वरूपात उत्सर्जित होणाऱ्या व दर सेकंदास 3 लक्ष कि.मी. वेगाने प्रवास करणाऱ्या शक्तीस 'सौरशक्ती' असे म्हणतात."

सौरशक्तीच्या वितरणावर वातावरणाचा परिणाम

वातावरणातील विविध प्रकारचे वायू, बाष्पकण व धुलिकण हे पृथ्वीपर्यंत पोहचणाऱ्या सौरशक्तीची तीव्रता कमी करण्यास उपयोगी पडतात. त्यांच्यामुळेच पृथ्वीच्या तापमानात समतोल राखण्यास मदत होते. या घटकांच्यामुळे वातावरणात सौरशक्तीचे शोषण, परावर्तन व प्रसरण किंवा विकीरण होते. या क्रियांमुळे सूर्याकडून येणारी बरीचशी सौरशक्ती नष्ट होते.

1. शोषण (Absorption) :

वातावरणातील विविध प्रकारचे वायू, प्रामुख्याने ऑक्सिजन व ओझोन इ. वायू सौरशक्तीचे शोषण करतात. वातावरणातील ओझोन वायू तर सूर्यापासून निघणाऱ्या व पृथ्वीवरील जीवसृष्टीच्या दृष्टीने अपायकारक अशा अतिनील किरणांचे (Ultra Violet Rays) शोषण करीत असतो. याचबरोबर धुलिकण, ढग हे इतर घटकही सौरशक्तीचे शोषण करीत असतात. वातावरणात सौरशक्तीचे सर्वात जास्त शोषण हे जलबाष्पाकडून होते. हवेतील वायुपेक्षा जलबाष्पाकडून होणारे सौरशक्तीचे शोषण हे जवळपास सातपटीने अधिक असते. ज्या ठिकाणी शोषणाची क्रिया जास्त प्रमाणात होते त्या ठिकाणी सौरशक्तीचे प्रमाण कमी असते.

2. मध्यम सौरशक्ती विभाग

दोन्ही गोलार्धात (उत्तर व दक्षिण) $23\frac{1}{2}^{\circ}$ ते $66\frac{1}{2}^{\circ}$ अंश अक्षवृत्तांच्या दरम्यान सूर्यकिरणे सामान्यतः तिरपी पडत असल्याने या ठिकाणी सौरशक्तीचे वितरण हे साधारण प्रमाणात होते. त्यामुळे या भागास मध्यम सौरशक्तीचा विभाग म्हणून ओळखले जाते.

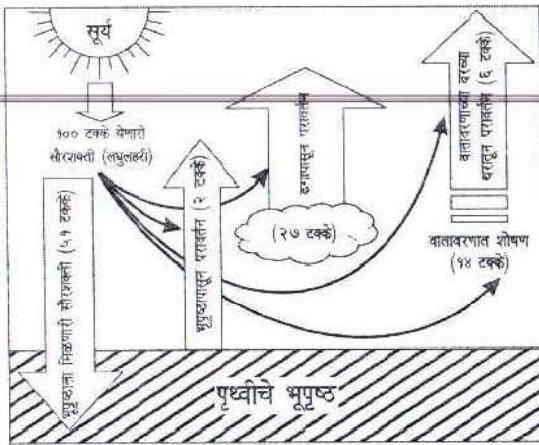
3. न्यूनतम सौरशक्ती विभाग

पृथ्वीवर उत्तर व दक्षिण ध्रुवांच्या दरम्यान सूर्यकिरणे अत्यंत तिरपी पडत असल्याने दोन्ही गोलार्धात (उत्तर व दक्षिण) $66\frac{1}{2}^{\circ}$ ते 90° अक्षवृत्तांच्या दरम्यान सौरशक्तीचे वितरण अत्यल्प प्रमाणात होत असते. यामुळे या भागास न्यूनतम सौरशक्ती विभाग म्हणून ओळखले जाते.

प्रश्न 2 : पृथ्वीचे औष्णिक संतुलन कसे राखले जाते ते स्पष्ट करा.

उत्तर : पृथ्वीचे भूऔष्णिक संतुलन (Heat Balance of Earth Surface)

सूर्यापासून पृथ्वीला, भूपृष्ठाला, वातावरणाला लघुलहरींच्यामार्फत सौरशक्ती मिळत असते. हीच मिळालेली उष्णता किंवा सौरशक्ती भूपृष्ठाकडून वातावरणाला दिर्घलहरींच्यामार्फत परत दिली जाते. थोडक्यात, पृथ्वीला ज्याप्रमाणे उष्णता मिळते तशीच ती वातावरणाला परत दिली जाते. याचे प्रमाण सारखेच किंवा समसमान असते. म्हणूनच याला 'पृथ्वीचे भूऔष्णिक संतुलन' असे म्हटले जाते. अशाप्रकारे समतोल राखणे हा निसर्गाचा नियम आहे. पृथ्वीला उष्णता कशाप्रकारे मिळते व ती पुन्हा वातावरणाकडे कशा पद्धतीने परत पाठविली जाते याचा अभ्यास केल्यानंतर आपल्याला पृथ्वीचे भूऔष्णिक संतुलन लक्षात येईल.

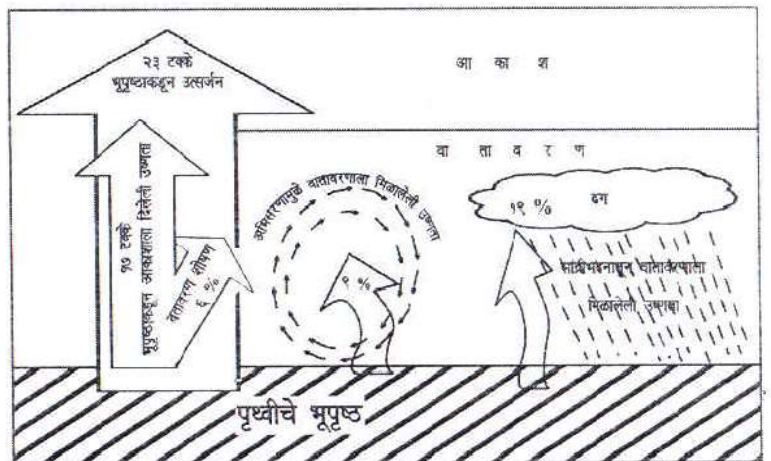

भूपृष्ठाकडे येणाऱ्या सौरशक्तीचे स्वरूप

सूर्याकडून 100 टक्के सौरशक्तीचे उत्सर्जन होते. ही सौरशक्ती लघुलहरींच्या स्वरूपात पृथ्वीवर येत असते. त्यापैकी 49 टक्के सौरशक्ती निरनिराळ्या प्रकारे अंतराळात परत जाते व ती पूर्णपणे नाहीशी होते. ही सौरशक्ती कशाप्रकारे नष्ट होते ते पुढील प्रमाणे स्पष्ट करता येईल.

पृथ्वीकडे येताना नष्ट होणाऱ्या 49 टक्के सौरशक्ती पैकी 35 टक्के सौरशक्ती निरुपयोगी व अवकाशात परत जाणारी सौरशक्ती आहे. या 35 टक्के सौरशक्तीपैकी 27 टक्के सौरशक्तीचे ढगापासून, 6 टक्के सौरशक्तीचे वातावरणातून तर 2 टक्के सौरशक्तीचे भूपृष्ठापासून परावर्तन होते. तर उर्वरित 14 टक्के सौरशक्ती ही वातावरणात शोषली जाते.

अशाप्रकारे 49 टक्के सौरशक्ती ($27+6+2+14 = 49$) पृथ्वीपर्यंत पोहचू शकत नाही. त्यामुळे या सौरशक्तीचा वातावरण तापण्यात मदत होत नाही. परिणामतः फक्त 51 टक्के ($100 - 49 = 51$) सौरशक्ती ही पृथ्वीपर्यंत पोहचते व तिचे रूपांतर उष्णतेत होते. या 51 टक्के सौरशक्तीपैकी 17 टक्के सौरशक्ती आकाशातून होणाऱ्या उत्सर्जनाने भूपृष्ठाला मिळते तर प्रत्यक्ष सूर्यकिरणांपासून भूपृष्ठाला

असे म्हणतात. या भागात पृथ्वीच्या इतर भागापेक्षा सर्वात जास्त तापमान असते. सूर्याचे भासमान भ्रमणामुळे (उत्तरायण व दक्षिणायण) कर्कवृत्त ते मकरवृत्त पर्यंतच्या पट्ट्यात सूर्यकिरणे साधारणपणे वर्षभर लंबरूप पडत असतात. त्यामुळे या पट्ट्यात सौरशक्तीचे वितरण जास्त प्रमाणात होते, परिणामतः या ठिकाणी तापमान देखील जास्त असते.

2. समशितोष्ण कटीबंध (मध्यम तापमान)

उत्तर गोलार्धात कर्कवृत्तापासून ($23\frac{1}{2}^{\circ}$ उ. अक्षवृत्त) आर्क्टिक वृत्तापर्यंत ($66\frac{1}{2}^{\circ}$ उ. अक्षवृत्त) तर दक्षिण गोलार्धात मकरवृत्तापासून ($23\frac{1}{2}^{\circ}$ द. अक्षवृत्त) अंटार्क्टिक वृत्तापर्यंतच्या ($66\frac{1}{2}^{\circ}$ द. अक्षवृत्त) भागास 'समशितोष्ण कटीबंध' असे म्हणतात. या भागात उष्ण कटीबंधापेक्षा तापमान कमी असते. सूर्य किरणे कधीच लंबरूप पडत नाहीत ती तिरपी पडतात. जास्त उष्ण किंवा जास्त थंड तापमान या पट्ट्यात असत नाही ते मध्यम स्वरूपाचे असते. देन्ही गोलार्धात या पट्ट्यातील $23\frac{1}{2}^{\circ}$ ते 45° अक्षांशापर्यंतचा भाग उष्ण कटीबंधाच्या सहवासांमुळे उबदार असतो तर 45° ते $66\frac{1}{2}^{\circ}$ पर्यंतचा भाग ध्रुवीय थंड हवामानाच्या जवळ असल्याने थंड असतो.

3. शीत कटीबंध (कमी तापमान)

उत्तर गोलार्धात आर्क्टिक वृत्तापासून ($66\frac{1}{2}^{\circ}$ उ. अक्षवृत्त) उत्तर ध्रुवापर्यंत (90° उ.) तर दक्षिण गोलार्धात अंटार्क्टिक वृत्तापासून ($66\frac{1}{2}^{\circ}$ द. अक्षवृत्त) दक्षिण ध्रुवापर्यंतचा (90° द.) भाग 'शीत कटीबंध' म्हणून ओळखला जातो. या भागात सूर्य किरणे अंत्यत तिरपी पडतात. तसेच त्यांचा कालावधी देखील सहा महिन्यापेक्षा जास्त नसतो. यामुळेच या पट्ट्यात सहा महिन्याचा दिवस व सहा महिन्याची रात्र असते. यामुळे या ठिकाणी मिळणाऱ्या सौरशक्तीचे प्रमाण अगदी अत्यल्प असते. पर्यायाने वर्षभर थंड हवामान असते परिणामी हा सर्वात कमी तापमानाचा भाग तयार झाला आहे.

ब) तापमानाचे उभे वितरण (Vertical Distribution of Temperature)

वर अभ्यासल्याप्रमाणे, सूर्यकिरणापासून सर्वप्रथम भूपृष्ठ तापते नंतर भूपृष्ठाच्या लगताचा हवेचा थर तापतो, अशा तऱ्हेने अभिसरण प्रवाह निर्माण होऊन हवा खालून वर तापत जाते. सहाजिकच यामुळे वातावरणाच्या खालच्या थराचे तापमान जास्त असते तर आपण जसजसे भूपृष्ठापासून वर जाऊ तसतसे तापमान कमी होत जाते. सर्वसाधारणपणे 160 मीटर उंचीला 1° से. ने तापमान कमी होते. तापमान कमी होण्याच्या या दरालाच 'सर्वसाधारण तापलोप दर' किंवा 'नित्य तापमान घट' (Normal Laps Rate) असे म्हटले जाते. तापमान कमी होण्याची ही क्रिया फक्त तपांबरापुरतीच मर्यादित आहे. तसेच उभ्या दिशेतील तापमान कमी होण्याचे प्रमाण अक्षांशानुसार, दिवस-रात्रीनुसार व ऋतूनुसार वेगवेगळे असते.

प्रश्न : 4 तापमानाची विपरीतता म्हणजे काय ? तापमान विपरीतता ही कोणत्या परिस्थितीमध्ये घडून येते ते स्पष्ट करा.

उत्तर : तापमानाची विपरीतता (Inversion of Temperature)

तापमानाचे उभे वितरण अभ्यासताना आपण पाहिले होते की तपांबरात जसजसे उंचीवर जावे तसतसे तापमान कमी होत जाते. हा एक भौगोलिक सर्वसाधारण नियम आहे. मात्र कधी कधी काही ठिकाणी अशी परिस्थिती निर्माण होते की त्यावेळी तापमान उंचीनुसार कमी होण्याऐवजी वाढत जाते, म्हणजेच तापमानाच्या सर्वसाधारण नियमापेक्षा विपरीत घटना घडते. अशा परिस्थितीला 'तापमानाची विपरीतता' असे म्हणतात. खालील परिस्थितीत तापमानाची विपरीतता घडून येण्याचा जास्त संभव असतो.

1. हिवाळी ऋतू

पृथ्वीवर ज्या ठिकाणी हिमाच्छादीत भाग आढळतो त्या ठिकाणी देखील तापमानाची विपरीतता घडून येत असते. कारण बर्फाच्छादीत भागावरून सूर्यकिरणे मोठ्या प्रमाणात परावर्तीत होतात, त्याठिकाणी उष्णतेचे फारसे शोषण केले जात नाही. त्यामुळे बर्फाच्छादीत भाग थंड रहातात, याउलट वरील भागात मात्र हवेचे तापमान जास्त असते. ही परिस्थिती तापमानाच्या विपरीततेस अनुकूल असते.

तापमानाच्या विपरीततेचे परिणाम

तापमानाच्या विपरीततेचे अनेक प्रतिकूल परिणाम होतात, ते पुढील प्रमाणे –

1. ज्या ठिकाणी तापमानाची विपरीतता घडून येते त्याठिकाणी धूके पडते.
2. हे धुके पिकांना व वनस्पतींना अपायकारक असते.
3. तापमानाच्या विपरीततेमुळे हवेचे प्रदुषण होते.
4. तापमानाच्या विपरीततेचा मानवाच्या आरोग्यावर देखील परिणाम होतो.

प्रश्न : 5 तापमान कक्षा म्हणजे काय? तापमान कक्षेचे प्रकार व वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

उत्तर : तापमान कक्षा (Range of Temperature)

कोणत्याही स्थळाच्या जास्तित जास्त तापमान (कमाल) व कमीत कमीत कमी तापमान (किमान) यांच्यातील फरकाला त्या ठिकाणची 'तापमान कक्षा' असे म्हणतात. कोणत्याही ठिकाणच्या तापमान कक्षेचा अभ्यास करित असताना तापमान कक्षेचा दोन प्रकारे अभ्यास करावा लागतो, एक म्हणजे त्या ठिकाणची दैनिक तापमान कक्षा व दुसरे म्हणजे वार्षिक तापमान कक्षा. म्हणूनच तापमान कक्षेचे हे दोन प्रकार पडतात.

तापमान कक्षेचे प्रकार (Types of Range of Temperature)

तापमान कक्षेचे वर नमुद केल्याप्रमाणे दोन प्रमुख प्रकार पडतात ते पुढील प्रमाणे –

1. दैनिक तापमान कक्षा (Daily Range of Temperature)

कोणत्याही ठिकाणचे 24 तासात नमूद केलेले दिवसातील कमाल तापमान व रात्रीतील किमान तापमान यांच्यातील फरकाला 'दैनिक तापमान कक्षा' असे म्हणतात. उदा. कोल्हापूरचे 24 तासातील दिवासाचे कमाल तापमान 29° से. असेल व रात्रीचे किमान तापमान 22° से. तर 7° से. (29 – 22 = 7) ही कोल्हापूरची दैनिक तापमान कक्षा असेल.

दैनिक तापमान कक्षेची वैशिष्ट्ये: उंच प्रदेशात उष्णता ग्रहण आणि उत्सर्जन क्रिया लवकर घडून येतात, त्यामुळे त्या ठिकाणी दिवसा जास्त तापमान असते तर रात्री ते कमी होते. त्यामुळे समुद्रसपाटीपासून जसजसे उंचावर जावे तसतशी दैनिक तापमान कक्षा वाढत जाते.

1. विषुववृत्तावर सूर्यकिरणे लंबरूप पडत असल्याने साधारण दिवस व रात्रीचा कालावधी सारखाच असतो. त्यामुळे त्याठिकाणी दैनिक तापमान कक्षेत फारसा फरक पडत नाही. मात्र विषुववृत्तापासून जसजसे ध्रुविय भागाकडे जावे तसतशी दैनिक तापमान कक्षा वाढत जाते.

2. वाळवंटी प्रदेशात कोरडी हवा व निरभ्र आकाश यांच्यामुळे उष्णता शोषण आणि उत्सर्जनाच्या क्रिया लवकर घडून येतात. त्यामुळे वाळवंटी प्रदेशात तापमान कक्षा जास्त असते.

3. वाळवंटी प्रदेशाच्या तुलनेत ओल्या जमिनीवरून उष्णतेचे शोषण व उत्सर्जन जास्त प्रमाणात होत नाही त्यामुळे त्याठिकाणी दैनिक तापमान कक्षेत फारसा फरक आढळत नाही.

जातो. पर्यायाने उष्णतेच्या शोषण व उत्सर्जनाच्या प्रमाणात ही फरक पडतो. या कारणामुळे अधिक अक्षवृत्तावर तापमान कक्षा जास्त असते.

3. समुद्रसान्निध्य (Sea Coast)

समुद्र किनारपट्टीच्या भागात बाष्पाचे प्रमाण जास्त असते. हवेतील बाष्पाचा हवेच्या तापमानावर परिणाम होऊन ते नियंत्रित रहाते. त्यामुळे दिवसाच्या किंवा उन्हाळ्याच्या कालावधीत ते जास्त वाढत नाही तसेच ते रात्रीच्या किंवा हिवाळ्याच्या कालावधीत फार कमी देखील होत नाही, म्हणजेच ते नियंत्रित ठेवण्यात सागरी भागावरील बाष्प कारणीभूत ठरते. तापमानातील या नियंत्रणामुळे समुद्र किनारपट्टीच्या प्रदेशातील तापमान कक्षा ही कमी असते.

4. वारे (Wind)

वारे ज्या भागावरून वाहतात त्या भागाचे तापमान ते ग्रहण करतात. म्हणजेच थंड वारे उष्ण प्रदेशात वाहत गेल्यावर तेथील तापमान कमी करतात तर याउलट उष्ण वारे थंड प्रदेशात वाहत गेल्यास तेथील तापमानात वाढ होते. यामुळे सहाजिकच त्या ठिकाणातील तापमान कक्षेवर देखील त्याचा परिणाम होतो. याशिवाय भारतात नैऋत्य मोसमी वारे सागरी भागावरून भारतीय उपखंडावर वाहत येतात व त्याठिकाणी उन्हाळ्याच्या उत्तरार्धात ते पाऊस देतात. त्यामुळे ज्याठिकाणी पाऊस पडतो तेथील तापमान कमी होते व त्याबरोबर तेथील तापमान कक्षा देखील हळुहळु कमी-कमी होत जाते.

5. समुद्रप्रवाह (Ocean Currents)

वाऱ्याप्रमाणेच समुद्रप्रवाह देखील तापमान कमी करण्याचे किंवा वाढविण्याचे काम करतात. जर एखाद्या किनाऱ्यावरून थंड प्रवाह वाहत असेल तर तो त्या किनाऱ्याचे तापमान कमी करतो, याउलट जर एखाद्या किनाऱ्यावरून उष्ण प्रवाह वाहत असेल तर तो प्रवाह त्या किनाऱ्याचे तापमान वाढवतो या तापमानातील बदलाचा परिणाम त्या प्रदेशातील तापमान कक्षेवर देखील होतो.

6. पाऊस व मेघाच्छादित आकाश (Rainfall and Cloudiness)

जास्त पावसाच्या प्रदेशात तापमान कमी होत जाते तर कमी पावसाच्या प्रदेशात ते वाढत जाते व याचा परिणाम तापमान कक्षेवर होत असतो. याबरोबर ढगाळलेल्या आकाश असलेल्या भागात सूर्यकिरणे जमिनीपर्यंत पोहचू शकत नाहीत त्यामुळे तापमानात वाढ होत नाही तर जमिनी कडून उष्णतेचे उत्सर्जन देखील फार मोठ्या प्रमाणात होत नाही त्यामुळे तेथील तापमान कक्षेवर त्याचा परिणाम होऊन ती कमी-कमी होत जाते.

प्रश्न : 7 वायुभार म्हणजे काय? वायुभाराचे महत्त्व व त्यावर परिणाम करणारे घटक

स्पष्ट करा.

उत्तर : वायुभार (Atmospheric Pressure)

पृथ्वीच्या गुरुत्वाकर्षण शक्तीमुळे पृथ्वीसभोवताली असलेले वातावरण पृथ्वीला चिकटून राहिले आहे. या गुरुत्वाकर्षण शक्तीचाच परीणाम म्हणून वातावरणात आढळणाऱ्या प्रत्येक वस्तूस तिचे स्वतःचे असे वजन असते किंवा भार असतो. म्हणजेच वातावरणातील हवेला देखील वजन असते. जास्त वजनाची हवा ही भूपृष्ठाजवळ आढळते तर वरच्या थरात कमी वजनाची हवा आढळते. अशा प्रकारे हवेचे जास्त वजनापासून कमी वजनापर्यंत एकावर एक थर वातावरणात तयार होतात व त्याचा भार भूपृष्ठावर पडतो, त्यालाच आपण 'वायुभार' असे म्हणतो. हवेचा भार पौंड, इंच, सें.मी., मिलीमीटर, किलोग्रॅम, व मिलीबार मध्ये मोजला जातो. मिलीबार

(mb) हे वायुभार मोजण्याचे परिणामकारक एकक मानले जाते. तसेच हवेच्या भाराचे मोजमाप करण्यासाठी बॅरोमीटर, वायुभारलेखक यासारखी उपकरणे वापरतात. समुद्रसपाटीला दर चौरस सें. मी. भागावर सुमारे 1 किलोग्रॅम किंवा 1013.2 मिलीबार वायुभार असतो. हवेचा दाब फक्त वरून नसतो तर तो सर्व बाजूंनी सारखा असतो.

वायुभाराचे महत्त्व (Importance of Atmospheric Pressure)

1. वायुभारातील फरकामुळे वाऱ्यांची निर्मिती होते.
2. वायुभारतील उतारमानावर वाऱ्यांची दिशा व गती अवलंबून असते.
3. वायुभारामुळे बदलणाऱ्या वाऱ्याचा तापमान व पर्जन्यावर परिणाम होतो.
4. वायुभारतील बदलामुळे वातावरणाची वादळी स्थिती लक्षात येते.
5. उंचीनुसार वायुभारात होणाऱ्या बदलांचा मानवी आरोग्यावर परिणाम होतो.

वायुभारावर परिणाम करणारे घटक (Factors influencing on Pressure)

वायुभार सर्वत्र सारखा नसतो. कारण तापमान व समुद्रसपाटीपासूनची उंची या दोन प्रमुख घटकांचा वायुभारावर प्रभाव पडत असतो.

1. तापमान (Temperature)

हवेचे तापमान वाढले की हवा उष्ण होऊन ती प्रसरण पावते. त्यामुळे हवा विरळ होऊन तिची घनता कमी होते व अशा ठिकाणी हवेचे वजन कमी होऊन कमी वायुभाराचा प्रदेश तयार होतो. याउलट कमी तापमानाच्या भागात हवा थंड होऊन ती अंकुचन पावते. अशा अंकुचन पावलेल्या हवेची घनता जास्त असते त्यामुळे ती जड होते, म्हणून कमी तापमानाच्या प्रदेशात जास्त वायुभाराचे प्रदेश निर्माण होतात.

2. समुद्रसपाटीपासून उंची (Altitude)

वजनाने जड हवा वातावरणाच्या खालच्या थरात भूपृष्ठालगत रहाते तर हलकी हवा वरील भागात स्थिरावते. सहाजिकच समुद्रसपाटीपासून जसजसे उंच जावे तसतसे हवा विरळ होत जाते व हवेची घनता कमी कमी होते. त्यामुळे समुद्रसपाटीला सर्वात जास्त वायुभार आढळतो तर जसजसे समुद्रसपाटीपासून वर जावे तसतसे वायुभार कमी कमी होत जातो. समुद्रसपाटीला वायुभार 1013.2 मिलीबार इतका वायुभार असतो तर तो 108 मीटर उंचीला 13.6 मिलीबारने कमी होतो.

3. हवेतील बाष्पाचे प्रमाण (Amount of Water Vapour)

कोरडी हवा ही बाष्पयुक्त हवेपेक्षा जास्त वजनाची असते. तर दमट हवेचा दाब हा कोरड्या हवेपेक्षा कमी असतो.

4. पृथ्वीचे परिवलन व गुरुत्वाकर्षण शक्ती (Rotation of Earth and Gravitational Force)

गुरुत्वाकर्षणाचा प्रभाव हा उंचीनुसार कमी कमी होत जातो. समुद्रसपाटीवर तो जास्त असतो तर उंच पर्वत शिखरावर तो कमी असतो, परिणामी समुद्रसपाटीवर वायुभार जास्त असतो तर त्यामानाने पर्वत शिखरावरील वायुभार कमी असतो. तसेच पृथ्वीच्या परिवलनामुळे केंद्रोत्सारी प्रेरणा निर्माण होऊन हवेच्या दाबात बदल होत असतो.

3. उपध्रुवीय कमी भाराचे पट्टे (Sub-Polar Low Pressure Belts)

दोन्ही गोलार्धात 60° ते 65° अक्षांशा दरम्यान दोन कमी भाराचे पट्टे निर्माण झाले आहेत, त्यांना 'उपध्रुवीय कमी भाराचे पट्टे' म्हणतात. वास्तविक या अक्षांशापासून सूर्यकिरणे तिरपी पडण्यास सुरवात होते त्यामुळे या ठिकाणी तापमान कमी असते, परिणामी या ठिकाणी जास्त वायुभार असावयास हवा, मात्र पृथ्वीचे परिवलन व स्वांगपरिभ्रमणामुळे या ठिकाणची हवा दूर फेकली जाऊन या ठिकाणी आवर्त व चक्रीवादळांची निर्मिती होते व त्यांच्या प्रभावामुळे या अक्षांशा दरम्यान कमी भाराचे पट्टे निर्माण होतात. हे पट्टे विषुववृत्तीय कमी भाराच्या पट्ट्याप्रमाणे एक सलग नसून ते खंडीत स्वरूपात आढळतात. तसेच या पट्ट्यात अनेक उष्ण सागरी प्रवाह आढळतात. उत्तर व दक्षिण गोलार्धात या पट्ट्यांना अनुक्रमे आर्क्टिक व अंटार्क्टिकवृत्तीय कमी भाराचे पट्टे असे म्हणतात.

4. ध्रुवीय जास्त भाराचे पट्टे (Polar High Pressure Belt)

दोन्ही गोलार्धात उत्तर (90° उ.) व दक्षिण ध्रुवावर (90° द.) सूर्यकिरणे अत्यंत तिरपी पडतात त्यामुळे तापमान अतिशय थंड आहे. तसेच दोन्ही ध्रुवावर पृथ्वीच्या परिवलनाची गती शून्य आहे त्यामुळे हवेत फारशी हालचाल नसते. या कारणांमुळे या ठिकाणी जास्त भाराचे प्रदेश निर्माण झाले आहेत. त्यांना 'ध्रुवीय जास्त भाराचे प्रदेश' असे म्हणतात.

प्रकरण 3

वारे, आर्द्रता व पर्जन्य

(Winds, Humidity and Precipitation)

प्रश्न : 1 पृथ्वीवरील ग्रहीय वार्यांची (प्रचलित वार्यांची) किंवा नियमित वार्यांची माहिती लिहा.

उत्तर : वारे (Winds)

पृथ्वीवर हवेचे तापमान व वायुभार यांच्या वितरणात असमानता आढळते. तापमान व वायुभार यांचा देखील फार जवळचा संबंध आहे. जास्त तापनाच्या ठिकाणी कमी वायुभार व कमी तापमानाच्या ठिकाणी जास्त वायुभार अशी स्थिती असते. या वायुभारातील भिन्नतेमुळे हवा एका ठिकाणाहून दुसऱ्या ठिकाणी वाहू लागते. हवेच्या या संचलनालाच 'वारा' असे म्हणतात. हवा नेहमी जास्त वायुभाराच्या प्रदेशाकडून कमी वायुभाराच्या प्रदेशाकडे वाहत असते. वाऱ्याचा वेग हा त्याठिकाणी असलेल्या वायुभाराच्या उतारमानावर (Pressure Gradient) अवलंबून असतो. उतारमान जितके जास्त तितका वाऱ्याचा वेग जास्त याउलट उतारमान कमी असल्यास वाऱ्याचा वेग देखील कमी असतो.

ग्रहीय वारे/नियमित वारे (Planetary Winds)

पृथ्वीवर कमी व जास्त भाराचे जे पट्टे निर्माण झाले आहेत त्यातील जास्त भाराच्या पट्ट्याकडून कमी भाराच्या पट्ट्याकडे वाहणाऱ्या वाऱ्यांना 'ग्रहीय वारे' असे म्हणतात. ते जवळपास वर्षभर ठराविक दिशेतून वाहत असतात म्हणून त्यांना 'नियमित वारे' असे देखील म्हटले जाते. ग्रहीय वाऱ्यांचा आणि वायुभार पट्ट्यांचा फार जवळचा सहसंबंध आहे. वायुभार पट्ट्यांच्या अनुषंगाने वाहणाऱ्या या वाऱ्यांना खालील तीन प्रकारत विभागले

विक्षेपित होतात. परिणामी उत्तर गोलार्धात त्यांची दिशा नैऋत्येकडून ईशान्यकडे होते त्यामुळे तिथे त्यांना 'नैऋत्य प्रतिव्यापारी वारे' तर दक्षिण गोलार्धात त्यांची दिशा वायव्येकडून आग्नेयकडे होते त्यामुळे तिथे त्यांना 'वायव्य प्रतिव्यापारी वारे' असे म्हणतात. ढोबळ अर्थाने हे वारे पश्चिमेकडून पूर्वेकडे वाहतात म्हणून या वाऱ्यांना 'पश्चिमी वारे' असे देखील म्हटले जाते.

2. हे वारे उष्ण अक्षवृत्तीय प्रदेशाकडून थंड अक्षवृत्तीय प्रदेशाकडे वाहत असल्याने समशितोष्ण कटीबंधातील खंडांच्या पश्चिम भागात वर्षभर पाऊस देतात. या वाऱ्यांच्यामुळे प्रामुख्याने पश्चिम युरोप, पश्चिम कॅनडा, वायव्य चिली इ. प्रदेशांच्या पश्चिम भागात हिवाळी पाऊस पडतो.

3. समशितोष्ण कटीबंधात निर्माण होणाऱ्या आवर्तांच्या (वादाळांच्या) व प्रत्यावर्तांच्यामुळे या वाऱ्यांच्या दिशेत अनियमितपणा येतो.

4. उत्तर गोलार्धात भूभागाचे प्रमाण जास्त असल्याने या वाऱ्यांच्या प्रवाह काही प्रमाणात खंडीत होतो. त्यामुळे या ठिकाणी त्यांच्या वेगावर देखील परिणाम होतो.

5. दक्षिण गोलार्धात मात्र भूभागापेक्षा सागरी भाग जास्त असल्याने त्या ठिकाणी ह्या वाऱ्यांमध्ये उत्तर गोलार्धाच्या तुलनेत नियमितपणा आढळतो. यामुळे या भागात हे वारे खूप प्रभावी असून त्यांचा वेग देखील जास्त असतो. दक्षिण गोलार्धात 40° ते 65° अक्षवृत्तांच्या दरम्यान या वाऱ्यांचा वेगाचा प्रभाव दिसून येतो. या भागातून प्रवास करणाऱ्या खलाशांनुसार 40° द. अक्षवृत्तावर या वाऱ्यांना 'गर्जणारे चाळीस', 50° द. अक्षवृत्तावर यांना 'खवळलेले पन्नास' तर 60° द. अक्षवृत्तावर यांना 'गोठवणारे साठ' असे म्हणतात.

3. ध्रुवीय वारे (Polar Winds)

ध्रुवीय जास्त भाराच्या प्रदेशाकडून उष्णध्रुवीय कमी भाराच्या प्रदेशाकडे वाऱ्यांना 'ध्रुवीय वारे' असे म्हणतात. ह्या वाऱ्यांची वैशिष्ट्ये खालील प्रमाणे –

1. पृथ्वीच्या परिवलनामुळे हे वारे उत्तर गोलार्धात ईशान्येकडून नैऋत्येकडे तर दक्षिण गोलार्धात आग्नेयकडून वायव्येकडे वाहतात.

2. ध्रुवीय प्रदेशात उगम पावल्यामुळे हे वारे अतिशय थंड असतात.

3. हे थंड वारे तुलनेने उबदार प्रदेशाकडे वाहत असल्याने प्रवाहमार्गात त्यांच्यामार्फत काही प्रमाणात बाष्प शोषून घेतले जाते, त्यापासून तुरळक स्वरूपात पर्जन्य पडते.

4. हे वारे प्रतिव्यापारी वाऱ्यांना येऊन धडकल्यामुळे ध्रुवीय वायुसर्षीचा उगम होतो. यामुळे या ठिकाणी समशितोष्ण कटीबंधीय वादळे निर्माण होतात.

5. हिवाळ्यात ध्रुवीय भागातील तापमान फारच कमी झाल्यामुळे त्याठिकाणी हवेचा भार आणखीन वाढतो. म्हणूनच ध्रुवीय वाऱ्यांचा वेग हा उन्हाळ्यापेक्षा हिवाळ्यात अधिक असतो.

प्रश्न : 2 टिपा लिहा स्थानिक वारे (Local Winds)

उत्तर : पृथ्वीवर प्राकृतिक रचनेत व हवामानात निर्माण होणाऱ्या स्थानिक भिन्नतेमुळे जे वारे वाहतात त्या वाऱ्यांना 'स्थानिक वारे' असे म्हणतात. प्रामुख्याने पृथ्वीवर खालील तीन प्रकारचे स्थानिक वारे अनुभवायास मिळतात.

1. खारे व मतलई वारे (Sea and Land Breezes)
2. पर्वतीय व दरीतील वारे (Mountain and Valley Breezes)
3. फॉन आणि चिनुक वारे (Fohn and Chinook)

1. खारे व मतलई वारे (Sea and Land Breezes)

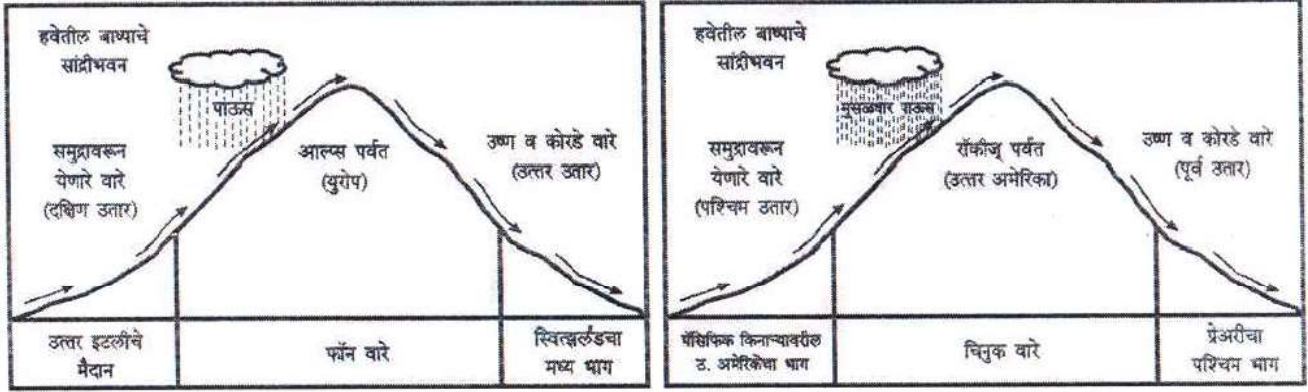
खारे व मतलई वारे हे समुद्र किनापट्टीच्या भागात साधारणपणे किनापट्टीपासून 20 ते 30 कि.मी च्या अरुंद पट्ट्यात नियमितपणे वाहताना आढळतात. जीमन लवकर तापते व लवकर थंड होते याउलट पाणी

सामावलेले असते. असे बाष्पयुक्त वारे ज्यावेळी रॉकी पर्वताच्या पश्चिम उतार चढून वर जाऊ लागतात तेव्हा ते उत्तर उतारावर मोठ्या प्रमाणात पाऊस देतात. मात्र पश्चिम उतार ओलांडून ते जेव्हा पूर्व उतारावरून खाली उतरतात त्यावेळी ते उष्ण व कोरडे होतात.

चिनुक हा रेड इंडियन भाषेतील शब्द असून त्याचा अर्थ 'स्नो इटर्स' (Snow Eaters) असा होतो. कारण हे वारे ज्यावेळी रॉकी पर्वताच्या पूर्व उतारावरून खाली उतरत असतात त्यावेळी ते खूप उष्ण व कोरडे असतात त्यामुळे पूर्व उतारावरील बर्फ वितळला जातो. ज्यामुळे प्रेअरीच प्रदेशातील चराऊ कुरणे व शेतीसाठी मदत होते.

प्रश्न : 3 टिपा लिहा हंगामी वारे/विशिष्ट कालीक वारे (Seasonal Winds)

उत्तर : पृथ्वीवर ठराविक हंगामात वाहणाऱ्या वाऱ्यांना 'हंगामी वारे' असे म्हणतात. हे वारे एखाद्या ठिकाणी वर्षभरात ठराविक कालखंडात वाहतात म्हणून त्यांना 'विशिष्ट कालीक वारे' असे देखील म्हटले जाते. प्रामुख्याने भारतीय उपखंडात वाहणारे मोसमी वारे, लू वारे, नॉर्वेस्टर वारे हे काही हंगामी वाऱ्यांचे प्रकार आहेत.

1. मोसमी वारे (Monsoon Winds)

मोसमी हा शब्द प्रामुख्याने अरबी किंवा मलाया भाषेतील 'मोसम' या शब्दापासून तयार झाला असावा. मोसम म्हणजे ऋतू किंवा हंगाम म्हणून विशिष्ट हंगामात किंवा ऋतूत वाहणारे वारे म्हणजे 'मोसमी वारे' होय. उन्हाळ्यात व हिवाळ्यात भूभाग व सागरी भाग तापण्याच्या भिन्न गुणधर्मांमुळे हे वारे निर्माण होतात.

साधारणपणे जून व जुलै या कालावधीत उत्तर गोलार्धात उन्हाळा तर दक्षिण गोलार्धात हिवाळा असतो. यामुळे उत्तर गोलार्धात कमी वायुभाराचे प्रदेश निर्माण होतात तर याउलट दक्षिण गोलार्धात हिवाळ्यामुळे जास्त वायुभाराचा प्रदेश निर्माण झालेला असतो. ही परिस्थिती मोसमी वाऱ्यांच्या निर्मितीस कारणीभूत ठरते.

उत्तर गोलार्धात जून, जुलै या कालावधीत मध्य आशियातील भूभागाचे तापमान सर्वसाधारणपणे 32° ते 33° सें. पर्यंत वाढते. तसेच हिंदी महासागरावरील सागरी भागाचे तापमान देखील वाढते. यामुळे तेथे देखील कमी वायुभाराचे प्रदेश निर्माण होतात. याच कालावधीत दक्षिण गोलार्धातील ऑस्ट्रेलियाच्या भूभागावर हिवाळा असल्याने त्या ठिकाणी जास्त वायुभार प्रदेश निर्माण होऊन तेथून वारे हिंदी महासागरावरील कमी वायुभाराच्या प्रदेशाकडे वाहू लागतात. त्यावेळी त्यांची दिशा आग्नेयेकडून वायव्येकडे असते. मात्र हिंदी महासागरावर आल्यानंतर हे वारे मध्य आशियातील कमी वायुभाराकडे खेचले जातात यामुळे तसेच फेरॅलच्या नियमानुसार या वाऱ्यांची दिशा बदलून हे वारे नैऋत्येकडून ईशान्येकडे वाहू लागतात. या वाऱ्यांना 'नैऋत्य मोसमी वारे' असे म्हणतात. या वाऱ्यांचा वेग ताशी 15 ते 20 कि.मी. इतका असून भारतीय उपखंडावर येण्यापूर्वी हे वारे हिंदी महासागरावरून वाहताना मोठ्या प्रमाणात बाष्प सामावून घेतात त्यामुळेच भारतीय उपखंडावरून वाहताना हे वारे मोठ्या प्रमाणात पाऊस देतात. या वाऱ्यांमुळेच भारतात ठराविक कालखंडात पर्जन्य पडते. भारताला जवळ जवळ 85 टक्के पर्जन्य हे नैऋत्य मोसमी वाऱ्यांच्यामुळे मिळते, म्हणून त्याला मोसमी पर्जन्य असे म्हणतात.

आर्द्रतेचे प्रकार (Types of Humidity)

आर्द्रतेचे निरपेक्ष आर्द्रता, विशिष्ट आर्द्रता व सापेक्ष आर्द्रता असे तीन प्रकार पडतात.

1. निरपेक्ष आर्द्रता (Absolute Humidity)

निरपेक्ष आर्द्रता म्हणजे हवेतील प्रत्यक्ष बाष्पाचे प्रमाण होय. कोणत्याही ठिकाणच्या ठराविक काळातील एक घनमीटर किंवा एक घनफूट हवेत विशिष्ट तापमानात प्रत्यक्षात असलेले बाष्पाचे प्रमाण म्हणजे 'निरपेक्ष आर्द्रता' होय. उदा. 1 घनमीटर हवेत 15° सें. तापमान असताना त्या हवेमध्ये 12 ग्रॅम बाष्प सामावलेले असेल तर त्या हवेची निरपेक्ष आर्द्रता 12 ग्रॅम इतकी होईल.

हवेतील बाष्पाचे हे प्रमाण तापमानावर अवलंबून असते. वातावरणाच्या उंचीनुसार निरपेक्ष आर्द्रतेचे प्रमाण कमी कमी होत जाते. कारण उंचीनुसार तापमान कमी होवू लागते व त्याचा परिणाम निरपेक्ष आर्द्रतेवर होतो. याचप्रमाणे विषुववृत्ताकडून दोन्ही ध्रुवाकडे जाताना तापमान कमी कमी होत जाते, त्यामुळे विषुववृत्तापासून दोन्ही ध्रुवाकडे आर्द्रतेचे प्रमाण देखील कमी कमी होत जाते.

2. विशिष्ट आर्द्रता (Specific Humidity)

हवेची वर खाली अशी हालचाल होत असताना तिचे आकारमान सारखे राहत नाही ते हवेच्या हालचालीनुसार बदलत जाते. परिणामी हवेची निरपेक्ष आर्द्रता देखील बदलते, ती एक सारखी राहत नाही. त्यामुळे निरपेक्ष आर्द्रतेचा अभ्यास करताना अडचणी निर्माण होतात. यावर उपाय म्हणून हवामानशास्त्रज्ञांनी हवेची आर्द्रता ही वजनामध्ये मोजण्यास सुरवात केली. यामध्ये हवेचे आकारमान लक्षात न घेता वजन लक्षात घेतले जाते. यालाच हवेची विशिष्ट आर्द्रता म्हणतात. थोडक्यात, "बाष्पयुक्त हवेत बाष्पाचे जेवढे वजनी भाग प्रमाण असते त्याला त्या हवेची विशिष्ट आर्द्रता म्हणतात." उदा. 1000 ग्रॅम वजनाच्या हवेत 60 ग्रॅम इतके बाष्प सामावलेले असेल तर त्या हवेची विशिष्ट आर्द्रता 60 ग्रॅम इतकी होते.

हवेचे आकारमान जरी बदलते तरी विशिष्ट आर्द्रता बदलत नाही. म्हणजेच 1000 ग्रॅम वजनाची हवा वर गेल्यानंतर प्रसरण पावते व खाली आली तर ती अकुंचन पावते. मात्र तिचे वजन तेच असल्याने तिच्यातील विशिष्ट आर्द्रतेचे प्रमाण बदलत नाही.

3. सापेक्ष आर्द्रता (Relative Humidity)

"ठराविक तापमानावर ठराविक तापमानाच्या हवेची निरपेक्ष आर्द्रता व त्याच आकारमानाच्या हवेची त्याच तापमानावर असलेली बाष्पधारण शक्ती यांच्या गुणोत्तरास सापेक्ष आर्द्रता म्हणतात." सापेक्ष आर्द्रता नेहमी टक्केवारीमध्ये (शेकड्यात) सांगितली जाते. सापेक्ष आर्द्रतेलाच तौलनिक आर्द्रता असे देखील म्हणतात.

सापेक्ष आर्द्रता काढण्याची पद्धत

सूत्र:

$$\text{सापेक्ष आर्द्रता (टक्केवारीत)} = \frac{\text{हवेची निरपेक्ष आर्द्रता}}{\text{त्या हवेची बाष्पधारण शक्ती}} \times 100$$

उदा : 1 घनमीटर हवेत 10° सें. तापमान असताना त्या हवेच्या प्रत्यक्ष बाष्पाचे प्रमाण (निरपेक्ष आर्द्रता) 5 ग्रॅम आहे. त्याच हवेत त्याच तापमानात जास्ततजास्त 10 ग्रॅम बाष्प (बाष्पधारण शक्ती) सामावू शकते. तर त्या हवेची सापेक्ष आर्द्रता किती असेल?

$$\text{सापेक्ष आर्द्रता (टक्केवारीत)} = \frac{\text{हवेची निरपेक्ष आर्द्रता}}{\text{त्या हवेची बाष्पधारण शक्ती}} \times 100$$

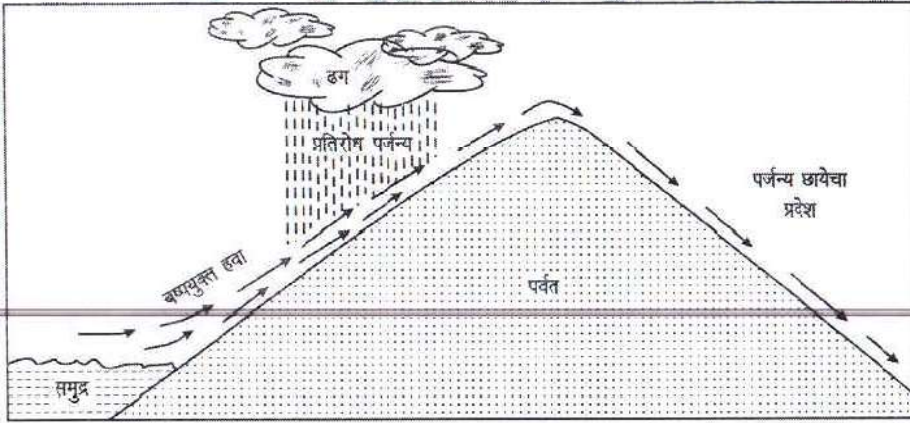

4. हलकी हवा वर जाऊ लागते
5. हवेवरील दाब कमी होतो.
6. हवा जास्तच प्रसरण पावते
7. वर जाणाऱ्या हवेचे तापमान कमी होते.
8. हवेची सापेक्ष आर्द्रता वाढते
9. सापेक्ष आर्द्रता 100 टक्के होऊन हवा बाष्प संपृक्त होते
10. जास्तच्या बाष्पाचे सांद्रीभवन होते
11. ढगांची निर्मिती होते
12. थोड्याच वेळात पाऊस पडतो
13. मेघ गर्जना व विजांचा लखलखाट

विषुववृत्तीय प्रदेशात किंवा उष्ण कटीबंधात या प्रकारचा पाऊस पडतो. या पावसाच्या वेळी विजा चमकतात व ढगांचा गडगडाट होतो. विषुववृत्तीय प्रदेशात बहुदा दररोज अशा प्रकारचा पाऊस पडतो. आरोह प्रकाराचा पाऊस हा बहुदा दुपारी तीन नंतर पडतो व तो मुसळधार स्वरूपाचा असतो.

2. प्रतिरोध पर्जन्य (Relief Rainfall)

सागरी भागावरून येणाऱ्या बाष्पयुक्त वाऱ्यांच्या मार्गात डोंगर व पर्वतांचा अडथळा निर्माण झाल्यास वाऱ्याकडील बाजूस जो पाऊस पडतो त्या पावसाला 'प्रतिरोध पर्जन्य' म्हणतात.

आकृती : प्रतिरोध पर्जन्य

बाष्पयुक्त वारे मार्गात येणाऱ्या पर्वतरांगांनी अडविले जातात. हे वारे पर्वतांच्या अडथळ्यामुळे थांबत नाहीत तर ते सरळ पर्वताच्या बाजूने शिखराकडे चढू लागतात. अधिक उंचीवर गेल्यावर या बाष्पयुक्त हवेचे तापमान कमी होऊ लागते. हवा बाष्प संपृक्त होऊन थंड होते. तिच्यातील जास्तच्या बाष्पाचे

सांद्रीभवन होते व त्यातून ढगांची निर्मिती होते. हे ढग पर्वतांच्या ज्या बाजूने वारा वर चढतो त्या उतारावर पर्जन्य देतात. त्या पावसाला प्रतिरोध प्रकारचा पाऊस म्हणतात.

पर्वतमाथा ओलांडून हे वारे पुढे गेल्यावर ते उताराच्या अनुषंगाने खाली येऊ लागतात. त्यामुळे त्यांच्यावरील दाब व तापमान वाढून ते उष्ण व कोरडे होतात. म्हणून ते पर्वताच्या विरुद्ध बाजूस ते खूप कमी पर्जन्य देतात. त्यामुळे त्या प्रदेशाला 'पर्जन्य छायेचा प्रदेश' (Rain Shadow Region) म्हणतात.

भारतात अरबी समुद्रावरून येणारे नैऋत्य मोसमी बाष्पयुक्ती वारे सह्याद्रीच्या पश्चिम उतारावरून वर चढतात व पश्चिम उतारावर कोकणात व घाटमाथ्यावर प्रतिरोध प्रकारचा पाऊस पडतो. कोकणात पावसाचे प्रमाण 250 सेंमी असते तर घाटमाथ्यावर महाबळेश्वरला 740 सेंमी पर्जन्य पडते. तर सह्याद्रीच्या विरुद्ध बाजूस पूर्व उतारावर महाबळेश्वर पासून अवघ्या 32 किमी अंतरावर वाई या ठिकाणी पर्जन्य छायेचा प्रदेश निर्माण झाला असून तेथे फक्त 75 सेंमी पाऊस पडतो.

3. आवर्त पर्जन्य (Cyclonic Rainfall)

चक्रीवादळामुळे अचानकपणे पावसाला 'आवर्त पर्जन्य' म्हणतात. आवर्त वाऱ्यामुळे या प्रकारचा पाऊस पडतो. साधारणपणे अशा प्रकारचे आवर्ती वारे हे उष्ण व समशितोष्ण कटीबंधात निर्माण होतात. म्हणून आवर्त

उदा. अनेकदा वादळी वाऱ्यामुळे वातावरणात बाष्पाचे ढग एकदम वर रेटले जातात व त्यांचे तापमान एकदम कमी होऊन त्यांच्यातील बाष्पाचे रुपांतर हिमकणांत होते. तर काही वेळेला बाष्पयुक्त थंड हवा वरून खाली जोराच्या वाऱ्यामुळे खेचली जाते. त्यावेळी आकाशात उंचावर असलेले हिमकण एकदम खाली येतात त्यांचे तापमान अचानक वाढल्यामुळे त्यांचे जलबिंदू होण्याऐवजी एकदम बाष्पात रुपांतर होते.

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Principal
Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUNJANIPUR, Dist. Sang

**Y. C. ARTS & COMMERCE
COLLEGE, ISLAMPUR**

BA3 SEM5 PAPER NO. 7 भौगोलिक विचारांची उत्क्रांती

Module 1 प्राचीन काळातील भूगोल

1) होमर हा ..... शास्त्रज्ञ होता.

अ) ग्रीक ब) रोमन क) फ्रेंच ड) अमेरिकन

2) ..... शास्त्रज्ञाने सर्व प्रथम पृथ्वीचे मोजमाप केले.

अ) होमर ब) थेल्स क) हेकारियस ड) हिपारकस

3) पृथ्वी तबकडी प्रमाणे असून ती पाण्यावर तरंगत आहे असे ..... शास्त्रज्ञांचे मत होते.

अ) होमर ब) थेल्स क) हेकारियस ड) हिपारकस

4) ..... याने सर्वप्रथम जगाचा नकाशा तयार केला.

अ) अँनिक्विझमॅंडर ब) थेल्स क) हेकारियस ड) हिपारकस

5) सूर्याची स्थान निश्चित करण्यासाठी ..... शास्त्रज्ञाने गोमॉन या उपकरणाचा उपयोग केला होता.

अ) अँनिक्विझमॅंडर ब) थेल्स क) हेकारियस ड) हिपारकस

6) ..... शास्त्रज्ञाने पृथ्वी संबंधी 'जिओपिरीओइस' हा ग्रंथ लिहिला होता.

अ) अँनिक्विझमॅंडर ब) थेल्स क) हेकारियस ड) हिपारकस

7) हेरोडॉटस हा मूळचा ..... या विषयाचा अभ्यासक होता; पण नंतरतो भूगोलशास्त्रज्ञ म्हणून प्रसिद्ध झाला.

अ) गणित ब) विज्ञान क) मराठी ड) इतिहास

8) ..... ने पृथ्वीगोल आहे हे दाखवून दिले.

अ) अँरिस्टॉटल ब) थेल्स क) हेकारियस ड) हिपारकस

9) थिओफ्रेटस हा ..... चा शिष्य होता.

अ) अँरिस्टॉटल ब) थेल्स क) हेकारियस ड) हिपारकस

10) ..... याने 'भूगोल' (Geography) हा ग्रंथ लिहिला.

अ) अँरिस्टॉटल ब) थेल्स क) हेकारियस ड) इरेटोस्थेनिस

IOAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sangli)

२२).....या शास्त्रज्ञाने A Book Routes and Realms हा ग्रंथ लिहिला.

अ)मार्कस् अग्रीप्पा ब)थेल्स क)अल् महंमदकासीम ड)हिपारकस

२३).....या शास्त्रज्ञाने अरेबियन समुद्राला जगातील मोठा समुद्र संबोधले.

अ)मार्कस् अग्रीप्पा ब)थेल्स क)अल् मसुदी ड)हिपारकस

२४).....या शास्त्रज्ञाने अटलांटिक महासागरला गडद हिरवा समुद्र म्हटले.

अ)मार्कस् अग्रीप्पा ब)थेल्स क)अल् मसुदी ड)हिपारकस

२५)भारताला सर्वप्रथम भेट देणारा.....हा अरब शास्त्रज्ञ होता.

अ)अल्बिरूनी ब)थेल्स क)अल् मसुदी ड)हिपारकस

२६).....या शास्त्रज्ञाने विश्वाच्या उत्पत्तीविषयी "Geocentric theory" हा सिद्धांत मांडला.

अ) अल् बिरूनी ब)थेल्स क)अल् मसुदी ड)हिपारकस

२७).....या शास्त्रज्ञाने 'जो जगा भोवती प्रवास करू इच्छितो ' या ग्रंथाचे लिखाण केले.

अ) अल् बिरूनी ब)थेल्स क)अल् मसुदी ड)अल् इद्रिसी

२८) इब्न बट्ट हा धाडसी.....प्रवासी होता.

अ)ग्रीक ब)रोमन क)फ्रेंच ड)अरब

२९)..... हा शेवटचा अरब शास्त्रज्ञ ज्याने भूगोलाच्या क्षेत्रात मोलाचे योगदान दिले.

अ) अल् बिरूनी ब)इब्न खालदून क)अल् मसुदी ड)अल् इद्रिसी

३०)आर्यभट्ट हा प्राचीन..... एक सुप्रसिद्ध खगोल शास्त्रज्ञ होय.

अ)अमेरिकेतील ब)आफ्रिकेतील क) भारतीय ड) युरोपियन

३१).....या शास्त्रज्ञाने आकाश निरीक्षणावर 'भौतिकसूत्र' हा ग्रंथ लिहिला होता.

अ)आर्यभट्ट ब) वराहमिहीर क) भास्कराचार्य ड)सौनक

३२).....या भारतीय खगोल शास्त्रज्ञाने सूर्य व पृथ्वी यांमधील अंतर मोजण्याचा प्रयत्न केला.

अ)आर्यभट्ट ब) वराहमिहीर क) भास्कराचार्य ड)सौनक

३३).....या शास्त्रज्ञाने आपल्या 'सूर्यसिद्धांत' या ग्रंथात विश्वाच्या उत्पत्ती विषयी वर्णन केले आहे.

अ)आर्यभट्ट ब) वराहमिहीर क) भास्कराचार्य ड)सौनक

९) इ.स. १८७८ मध्ये ..... यांनी भौगोलिक चक्राची (Concept of Geomorphic Cycle) संकल्पना मांडली.

अ) अलेक्झांडर व्हॉन हंबोल्ट ब) हॅलफोर्ड मॅकिंडर क) व्हीडल-डी-ला-ब्लाश ड) विल्यम मॉरिस डेव्हिस

१०) इ.स. १८९४ मध्ये ..... यांनी Elementary Meteorology हे महत्वाचे पुस्तक लिहिले.

अ) अलेक्झांडर व्हॉन हंबोल्ट ब) हॅलफोर्ड मॅकिंडर क) व्हीडल-डी-ला-ब्लाश ड) विल्यम मॉरिस डेव्हिस

११) खालीलपैकी ब्रिटिश भूगोल शास्त्रज्ञ कोण?

अ) अलेक्झांडर व्हॉन हंबोल्ट ब) हॅलफोर्ड मॅकिंडर क) व्हीडल-डी-ला-ब्लाश ड) विल्यम मॉरिस डेव्हिस

१२) इ.स. १९०२ साली ..... यांनी ऐतिहासिक भूविज्ञानावर सखोल अध्ययन करून 'ब्रिटनचे भूविज्ञान व ब्रिटिश सागर' हा ग्रंथ प्रकाशित केला.

अ) अलेक्झांडर व्हॉन हंबोल्ट ब) हॅलफोर्ड मॅकिंडर क) व्हीडल-डी-ला-ब्लाश ड) विल्यम मॉरिस डेव्हिस

१३) इ.स. १९१९ साली ..... यांनी 'लोकतंत्रात्मक आदर्श आणि यथार्थता' हा ग्रंथ प्रकाशित केला.

अ) अलेक्झांडर व्हॉन हंबोल्ट ब) हॅलफोर्ड मॅकिंडर क) व्हीडल-डी-ला-ब्लाश ड) विल्यम मॉरिस डेव्हिस

१४) हृदयस्थल (मर्मस्थल) संकल्पना (Heart-Land Theory) ..... यांनी मांडली.

अ) अलेक्झांडर व्हॉन हंबोल्ट ब) हॅलफोर्ड मॅकिंडर क) व्हीडल-डी-ला-ब्लाश ड) विल्यम मॉरिस डेव्हिस

१५) हृदयस्थल भूमीचा विस्तार उत्तरेस ..... महासागरापासून दक्षिणेस इराणच्या पठारापर्यंत आहे.

अ) अरबी ब) पॅसिफिक क) हिंदी ड) आर्क्टिक

१६) हृदयस्थल भूमीचा विस्तार पश्चिमेस होल्गा नदीपासून पूर्वेस ..... नदीपर्यंत आहे.

अ) देना ब) लेना क) फेना ड) सोना

१७) मॅकिंडर यांनी युरेशियास ..... म्हटले आहे.

अ) जगवृद्धि ब) नंदावृद्धि क) अंशवृद्धि ड) कंदवृद्धि

१८) मॅकिंडर यांनी उत्तर व दक्षिण अमेरिका आणि बेटांना ..... म्हटले आहे.

अ) जुने जग ब) नवीन जग क) आभासी जग ड) खुले जग

१९) मॅकिंडर यांच्या मते जो पूर्व युरोपावर राज्य करील तो ..... वर हुकूमत गाजविल.

अ) पाणस्थळावर ब) हृदयस्थलावर क) बाहूस्थलावर ड) करस्थलावर

९) फेबवरे, ब्लाश, बोमेन, गोल्डन बीजर या भूगोल शास्त्रज्ञांनी.....या विचारसरणीचे समर्थन केले आहे.

अ)संभववाद ब)अशक्यतावाद क)नवनिश्चयवाद ड) निसर्गवाद

१०)..... शास्त्रज्ञांनी प्राकृतिक भूगोल विरुद्ध मानवी भूगोल हा द्वैतवाद सुरु केला.

अ)ग्रीक ब)रोमन क)फ्रेंच ड)अमेरिकन

११) मृदावरण, जलावरण व वातावरण हे..... भूगोलाचे विषय आहेत.

अ)मानवी भूगोल ब)आर्थिक भूगोल क)वसाहत भूगोल ड) प्राकृतिक भूगोल

१२) खगोलशास्त्र, सागरशास्त्र, मृदा शास्त्र, भूगर्भशास्त्र, वातावरण शास्त्र, वनस्पती शास्त्र व प्राणी शास्त्र या .....भूगोलाच्या शाखा आहेत.

अ)मानवी भूगोल ब)आर्थिक भूगोल क)वसाहत भूगोल ड) प्राकृतिक भूगोल

१३).....यांनी लिहिलेल्या निसर्गाचा इतिहास या ग्रंथात मानव व नैसर्गिक पर्यावरण यामधील संबंधाचे विवेचन केले आहे.

अ)फेबवरे ब) ब्लाश क) बॅफॉन ड)गोल्डन बीजर

१४).....यांनी लिहिलेल्या 'जीवाची उत्क्रांती' या ग्रंथाने मानवी भूगोलाच्या पाया मजबूत झाला.

अ)फेबवरे ब) डार्विन क) बॅफॉन ड)गोल्डन बीजर

१५).....यांनी लिहिलेल्या 'मानवी भूगोलाची मूलतत्त्वे' या ग्रंथामुळे मानवी भूगोलाचे अध्ययन शास्त्रीय पद्धतीने होऊ लागले.

अ)फेबवरे ब) डार्विन क) बॅफॉन ड)मॅक्समुलर

१६).....या शास्त्रज्ञाने आपल्या 'अँथ्रोपोजिऑग्राफी' या ग्रंथात माणूस केंद्रबिंदू मानून मानवी भूगोलाचे अध्ययन केले आहे.

अ)फेबवरे ब) डार्विन क) रॅटझेल ड)मॅक्समुलर

१७)..... या अमेरिकन शास्त्रज्ञाने मानवी व नागरी भूगोलात मध्यवर्ती स्थल (Central Place) ही संकल्पना मांडली.

अ)मार्क जेफरसन ब) डार्विन क) रॅटझेल ड)मॅक्समुलर

१८).....या तज्ञाने मध्यवर्ती स्थलसिद्धांत (Central Place Theory) जगापुढे मांडला.

अ)मार्क जेफरसन ब) डार्विन क) क्रिस्टलर ड)मॅक्समुलर

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, Dist. Solapur

BA3 Sem5 पेपर 8 आर्थिक भूगोल

1) पर्यावरणाच्या संबंधातील मानवाच्या आर्थिक जीवनाचा अभ्यास करणारे शास्त्र म्हणजे ..... भूगोल होय.

A) आर्थिक B) राजकीय C) सामाजिक D) नागरी

2) आर्थिक भूगोल ही ..... भूगोलाची एक शाखा आहे.

A) प्राकृतिक B) मानवी C) नागरी D) राजकीय

3) खालील पैकी कोणती आर्थिक क्रिया निसर्गावर अवलंबून असते.

A) प्राथमिक B) द्वितीय C) तृतीय D) चतुर्थ

4) वनोद्द्योग ही कोणत्या प्रकारची आर्थिक क्रिया आहे?

A) प्राथमिक B) द्वितीय C) तृतीय D) चतुर्थ

5) शेती ही कोणत्या प्रकारची आर्थिक क्रिया आहे?

A) प्राथमिक B) द्वितीय C) तृतीय D) चतुर्थ

6) खाणकाम ही कोणत्या प्रकारची आर्थिक क्रिया आहे?

A) प्राथमिक B) द्वितीय C) तृतीय D) चतुर्थ

IQAC CO-ORDINATOR
Y. C. COLLEGE, ISLAMPUR.

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUR-ISLAMPUR, (Dist. Sangli)

7) पशुपालन ही कोणत्या प्रकारची आर्थिक क्रिया आहे?

A) प्राथमिक B) द्वितीय C) तृतीय D) चतुर्थ

8) मासेमारी ही कोणत्या प्रकारची आर्थिक क्रिया आहे?

A) प्राथमिक B) द्वितीय C) तृतीय D) चतुर्थ

9) प्रथम श्रेणीच्या व्यवसायातून जो कच्चा माल उपलब्ध होतो यावर प्रक्रिया करणाऱ्या विविध वस्तू निर्माण उद्योगधंद्यांचा समावेश ..... श्रेणीमध्ये होतो.

A) प्राथमिक B) द्वितीय C) तृतीय D) चतुर्थ

10) औद्योगिक भूगोल ही ..... भूगोलाची एक शाखा आहे.

A) आर्थिक B) राजकीय C) सामाजिक D) नागरी

11) खालीलपैकी अक्षय साधनसंपत्ती कोणती?

A) लोखंड B) दगडी कोळसा C) खनिज तेल D) पाणी

12) खालीलपैकी क्षय साधनसंपत्ती कोणती?

A) खनिज तेल B) हवा C) पाणी D) वनस्पती

13) खालीलपैकी सर्वाधिक लोह उत्पादन कोणत्या देशात होते?

A)भारत B)श्रीलंका C)चीन D)नेपाळ

14) लोहखनिजाच्या .....या प्रकारांमध्ये 65 टक्के पेक्षा जास्त लोहाचे प्रमाण आढळते.

A)मॅग्नेटाईट B)हेमेटाईट C)लिमोनाईट D)सिडेराईट

15) लोहखनिजाचा मुख्य उपयोग हा..... निर्मितीमध्ये कच्चा माल म्हणून केला जातो.

A)तांबे B)पोलाद C)बॉक्साईट D)युरेनियम

---

16)कॅराजास हे जगातील सर्वात जास्त लोह खनिज उत्पादन करणारे ठिकाण .....या देशात आहे.

A)चीन B)ऑस्ट्रेलिया C)ब्राझील D)रशिया

17)कुर्श मॅग्नेटिक अॅनामली जग प्रसिद्ध खाण..... देशात आहे.

A)चीन B)ऑस्ट्रेलिया C)ब्राझील D)रशिया

18) पेट्रोलियम हा शब्द मूळ ..... भाषेतल्या पेट्रा आणि ओलियम या शब्दापासून तयार झालेला आहे.

A)लॅटिन B)ग्रीक C)जर्मन D)रशियन

19)ऑटारिओ हे .....या देशातील जुने तेल क्षेत्र आहे.

A) कॅनडा B)ऑस्ट्रेलिया C)ब्राझील D)रशिया

20).....ही पेट्रोलियम निर्यात करणाऱ्या देशांची संघटना आहे.

A)युरोपियन संघ B)आसियान C)ओपेक D)आपेक

21) ..... यांनी इसवी सन 1909 मध्ये औद्योगिक स्थानिकीकरणाचा सिद्धांत मांडला.

A)कार्ल रिटर B)वेबर C)हम्बोल्ट D)टेलर

22)..... वाहतूक सर्वात लवचिक असते.

A)रस्ते B)लोहमार्ग C)जल D)हवाई

23) व्यापार ही एक महत्त्वाची ..... आर्थिक क्रिया आहे.

A) प्राथमिक B) द्वितीय C) तृतीय D)चतुर्थ

24) खालीलपैकी सर्वात महागडी वाहतूक कोणती?

A)रस्ते B)लोहमार्ग C)जल D)हवाई

25) जागतिक व्यापार संघटनेचे(WTO) मुख्यालय ..... येथे आहे.

A)बगदाद B)काठमांडू C)जिनिव्हा D)लंडन

26) ब्रिक्स (BRICS) चे एकूण सदस्य देश किती?

A)5 B)9 C)15 D)34

27)WTO म्हणजे.....

A)World Tour Organization

B)World Trade Organization

C)World Transport Organization

D)World Topper Organization

28)EEC म्हणजे.....

A)European Economic Community

B)European Express Community

C)European Expert Community

D)European Exchange Community

29)OPEC म्हणजे .....

- A)Organization Of Paint Exporting Countries
- B)Organization Of Petroleum Exporting Countries
- C)Organization Of Pacific Exporting Countries
- D)Organization Of Petroleum Express Countries

30) ओपेकचे मुख्यालय 1965 पासून ..... येथे आहे.

- A) व्हिएन्ना B)काठमांडू C)जिनिव्हा D)लंडन
-

Answer key

1-A.	11-D.	21-B
2-B.	12-A.	22-A
3-A.	13-C.	23-C
4-A.	14-A.	24-D
5-A.	15-B.	25-C
6-A.	16-C.	26-A
7-A.	17-D.	27-B
8-A.	18-A.	28-A
9-B.	19-A.	29-B
10-A.	20-C.	30-A

SAC CO-ORDINATOR
COLLEGE, ISLAM

Principal

Yashwantrao Chavan Mahavidyalaya
URUN-ISLAMPUR, (Dist. Sang